

ИСТОРИЈСКИ АРХИВ ЈАГОДИНА

ЈУГОСЛОВЕНСКА
ВОЈСКА
У ОТАЏБИНИ
НА ТЕРИТОРИЈИ ОКРУГА МОРАВСКОГ
1943-1944

- ДОКУМЕНТИ -

ПРИРЕДИЛИ:
ДОБРИВОЈЕ ЈОВАНОВИЋ - ДЕЈАН ТАНИЋ

ПРЕДГОВОР:
КОСТА НИКОЛИЋ

ЕДИЦИЈА:
ИЗВОРИ ЗА ДРУГИ СВЕТСКИ РАТ У ПОМОРАВЉУ
СВЕСКА 3.

ЈАГОДИНА 2006

Историјски архив Јагодина
copyright © 2006.

Едиција:
Извори за Други светски рат у Поморављу
Свеска 3.

Д. Јовановић – Д. Танић
ЈУГОСЛОВЕНСКА ВОЈСКА У ОТАЏБИНИ
НА ТЕРИТОРИЈИ ОКРУГА МОРАВСКОГ
1943 – 1944.

Издавач:
Историјски архив Јагодина

Главни и одговорни уредник.
Зоран Марковић

Рецензент:
Проф. др Љубодраг Димић

Предговор:
др Коста Николић

Редакциони одбор:
Зоран Марковић, мр Добривоје Јовановић, мр Дејан Танић,
Драгослав Дедић, Слађан Јевремовић, Милорад Јовановић, Саша Здравковић

Превод резимеа:
мр Дејан Танић

Технички уредник:
Оливер Ђорђевић

Техничка подршка:
Бобан Поповић

Штампа:
Папирграф, Јагодина

Тираж: 250

ISBN 86-902609-8-6

Коста Николић
Научни саветник
Институт за савремену историју, Београд

УНУТРАШЊИ ЖИВОТ ЈУГОСЛОВЕНСКЕ ВОЈСКЕ У ОТАЏБИНИ 1942-1944.

Трагично искуство из устаничких дана лета и јесени 1941. године, наметало је пред ројалистички покрет отпора трагање за новим решењима и редефинисање стратегије отпора. Основна Михаиловићева идеја обнављање материјалне базе покрета и стварање нове војне организације која ће бити спремна да дејствује у тренутку слома Осовине. Као и много пута пре, а и после тога, услови су одређивали стратегију. Угушење устанка, завођење још оштријег окупационог поретка и започети грађански рат, битно су опредељивали концепцију гериле.

После крвавог искуства из 1941. године, Михаиловић и његови сарадници проценили су да српски народ, без директне војне помоћи Савезника, није у могућности да се сам ослободи. Због тога је у начелу усвојена тактика сталног узнемиравања окупаторских трупа акцијама (диверзије и саботаже) мањег обима које неће изазвати одмазду, а помоћи ће савезничку борбу и омогућити стварање војске која би успешно дејствовала у тренутку опште војне акције против Осовине. Дугорочни циљеви такве стратегије били су: 1) Спасити биолошку супстанцу српског народа; 2) Сачувати и повећати морални и политички капитал стечен 27. марта 1941. године и очувати међународни континуитет Краљевине Југославије; 3) Створити ефикасну војну организацију на територији целе Југославије која ће, после протеривања окупатора, успоставити легалну власт; 4) Остварити борбено и духовно јединство српског народа.

У својим првим сударима са Немцима, српски ројалисти претрпели су знатне губитке, посебно у официрском кадру, а заједничке акције са партизанима довеле су само до сурових репресалија. После тога, њихов најважнији циљ био је да сачувају и себе и народ и одрже пламен српског патриотизма да би касније, у складу са општом савезничком офанзивом, ослободили земљу. Михаиловић се одлучио за тактику класичних покрета

отпора, какви су постојала у Француској, Пољској, Норвешкој или Холандији: притајити се, непријатеље узнемиравати пасивним отпором, у директне сукобе улазити само у самоодбрани, повремено вршити саботаже и мање герилске нападе. За то време изграђивати довољно јаку организацију спремну да у “одсудном моменту” изведе општи устанак кроз фронтални сукоб. Али, у тим земљама није беснео грађански рат.

Нова реорганизацији ЈВУО изведена је по територијалном начелу. Војне јединице директно су биле, по принципу обрнуте пирамиде, везане за село, општину и срез. Оперативне јединице биле су јединице под оружјем: илегални, тзв. шумски одреди, формиран у чете, батаљоне, бригаде и корпусе. На сваки срез, долазила је по једна бригада. И организација територијалних јединица изведена је по срезовима. Од величине среза и насеља, зависила је и величина територијалних чета. Њихови основни задаци били су: старање о миру и поретку у срезу, а у тренутку општег устанка рушење комуникација, техничких објеката и ометање саобраћаја.¹

Војна организација почивала је на Упутству број 5 које је Михаиловић издао 14. фебруара 1942. године. Упутство је предвиђало чету као основну јединицу, батаљон од 2-3 чете, бригаду од 3-5 батаљона и корпус од 2-5 бригада. Чете су се разликовале по мобилности, задацима и саставу. Прву категорију чета чиниле су оперативне јединице са обвезницима од 20 до 30 година старости, предвиђене за ударна борбена дејства; другу категорију чиниле су чете са обвезницима од 31 до 40 година (обављају саботаже на путевима и железници, руше мостове и остале комуникације); трећу групу чета попуњавали су обвезници од 41 до 50 година старости - снабдевају оперативне јединице. Чете друге и треће категорије, биле су под командом среских команданата. По већим градовима, организацију је требало спроводити по систему копчи (“један нађе двојицу”) како би се спровело *“буђење националне идеје и успостављање нове Југославије, онемогућавање комуниста и фашиста, презирање народних издајника Љотића и његових слугу, презирање и избацивање из друштва свих оних који служе непријатељу”*.²

Друге и треће категорије чета представљале су територијалну војску, везану за своја села. Њихов основни задатак био је да штите народ од немачких потера или пљачке, стварањем система обавештавања и извиђања, као и да одржавају ред у селима, преузимајући на себе функцију цивилне власти. Најважнији део оперативне војске била је бригада, замишљена као мобилна, покретна јединица која ће изводити сложене операције, али ће и

¹ Архив Војно-историјског института, Београд, *Четничка архива* (даље: АВИИ, ЧА) 15-9-30.

² АВИИ, ЧА, 1-3-10.

она, све до 1944. године, остати везана за своја села. Формација бригаде прописивала је да она има: 1) штаб бригаде, 2) штабну чету, 3) коњички ескадрон, 4) пионирски вод и 5) штабну комору. Штаб бригаде састојао се од: команданта, начелника штаба, ађутанта, благајника, интенданта, лекара, свештеника, болничара, сталног пратиоца команданта бригаде и дактилографа или писара. Штаб је требало да има и пропагандно-обавештајно одељење (шеф одељења, способна и добро писмена лица, фотограф, дактилограф). Штабна чета требало је да има: командира, водника, заставника, болничара, комесара, куvara, возача, аутомобил и музику (*ако их буде било*). Вод за везу: радио-телеграфисту, по пет ордонанса пешака, ордонанса коњаника, ордонанса “велосипедиста” и курира; затим, 30 бораца и специјалисте: артиљерца, митраљесца, инжињерца, телефонисту, механичара и аутомеханичара. Коњички ескадрон: два вода од по 30 коњаника, уз остало потребно људство. Пионирски вод: 40 до 50 војника-пионира: минери, столари, дрводеље, ковачи, лимари и слично: “Дужност је овог вода да отклања све препреке на путевима на које се може наићи приликом покрета бригаде”. Штабна комора требало је да се стара о исхрани људства по четама.³

Нова војна реорганизација изведена је у јуну 1942. године и од тада се може говорити о стварном постојању *Југословенске војске у Отаџбини*. Нов концепт био је условљен унутрашњим потребама али је подстицај дошао споља. После заплетених односа проистеклих из тзв. Каирске афере, круг људи око Слободана Јовановића доноси одлуку да се Врховна команда остатака Југословенске војске из Каира пренесе у окупирану земљу. Иницијативу за то покренуо је 9. јуна мајор Живан Кнежевић, шеф војног кабинета председника Јовановића. Предности једне такве одлуке биле су, сматрао је Кнежевић, у следећем: Михаиловић има потпуно организован штаб, упознат је са целом организацијом у Југославији која треба да ступи у акцију у *одсудном часу*. Михаиловићев штаб био је потпуно спреман да преузме улогу Врховне команде: “*Борбом у окупираној Отаџбини већ више од годину дана, штаб ђенерала Михаиловића не само да се одржао, него се показао и потпуно дорастао да узме на себе улогу Врховне команде. Овај штаб је не само организовао потребне снаге и успешно водио борбу са окупаторима, него је васпостављена веза и са извесним бугарским и румунским круговима за заједничко дејство*”.⁴

Кнежевић је истицао како је преко потребно да Михаиловић постане Начелник штаба Врховне команде, али су за овакав предлог ипак били

³ АВИИ, ЧА, 7-1-34.

⁴ АВИИ, *Емигрантска влада Краљевине Југославије*, 162-3-28.

пресудни разлози спољне природе: “Садашња наша Врховна команда у Каиру потчињена је у најбуквалнијем смислу енглеској команди на Блиском истоку. Последњи догађаји у Каиру и насилна смена наше Врховне команде 5. марта ове године, показали су сву незгodu да се једна тако висока институција, као што је Штаб Врховног команданта Његовог Величанства Краља, налази под командом Штаба не енглеске Врховне команде, већ Штаба на једном од многобројних војшта Британске империје. Образовањем Врховне команде од штаба ђенерала Михаиловића, избегле би се све незгодне последице потчињавања овог штаба ма ком савезничком штабу”.⁵

Догађаји се брзо одвијају. Краљ Петар је 10. јуна наредио Слободану Јовановићу да се Врховна команда пренесе у “окупирану Отаџбину” и за њеног начелника постави Михаиловић.⁶ Већ 17. јуна он је “за велика дела своја и дела својих бораца” унапређен у чин армијског генерала.⁷

Приоритетан задатак у новим условима било је стварање војске која ће баштинити традицију гериле, али истовремено бити и ослонац за једну регуларну армију, што није било нимало једноставно извести у условима окупације. Требало је решити многе проблеме: снабдевање, наоружавање, исхрану, стални официрски кадар, пронаћи могућност за обуку регрута и све то ускладити са расположењем народа које није увек било наклоњено новим напорима, још мање жртвовању за више идеале. Управо је народ био основна стајна тачка и од његове воље све је зависило, па ће се временом развити сложен и комплексан однос између народа и војске.

Од почетка па до краја постојања ЈВУО, централно питање њеног живота биле су старешине, пре свега команданти бригада. У пројектованој организацији, он је морао да буде и војник и политичар који ће добро сарађивати са народом, од кога је директно зависило снабдевање јединице, а и све остало. Пошто није било увек могуће за команданта поставити човека из локалног окружења, неминовно се поставио проблем прихватања старешина са стране. Народ је од своје војске очекивао да решава и она питања која су била ван строго војничке организације, што је такође условљавало и ограничавало рад и што ће постати извор великих невоља. Унутрашње слабости постаће свакодневна појава, па ће концепт народне војске, чије су језгро сачињавали “шумски” одреди, од почетка бити на великим искушењима.

⁵ Исто.

⁶ АВИИ, ЧА, 294-1-1; Укази бр. 661 и 662.

⁷ Службене новине Краљевине Југославије, 8. август 1942. (Указ бр. 709)

Све је то умањивало мобилност јединица која је у герилском рату била од пресудне важности, па ће ЈВУО постати нека врста територијалне милиције, са доста самосталности у раду, која је пречесто била на ивици анархије. Што се више одлазило од завичаја, дисциплина и морал су се смањивали. Михаиловић је остављао велику слободу у раду потчињеним старешинама. Од људи је све зависило, па ће временом доћи и до стварања полуприватних јединица од стране појединих команданата и ривалства између њих. Неоспорно је да су они били лојални свом *Чичи*, али више као човеку него као претпостављеном старешини, што се најбоље види кроз степен извршавања његових наређења.

У јесен 1942. године, на југу Србије деловали су: Јужно-моравски, Јабланички, Власински, Топлички, Чегарски, Нишавски и Делиградски корпус у оквиру *Штаба 110*. Половином 1943. године, из састава штаба издвојен је Топлички корпус, а почетком 1944. Чегарски и Нишки. Командант бугарског окупационог корпуса, генерал Николов, у једном свом извештају указао је на методе рада четника на југу Србије: постојали су *"добро закамouflирани штабови националног покрета Д. Михаиловића. Чланови тог покрета сакривају се иза службених положаја и овлашћења. Налазе се међу руководством владиних четника, међу официрима СДС-а, међу свештеницима, учитељима и државним службеницима"*.⁸ Генерал Николов је приложио и списак од 194 такве особе које је требало ухапсити.

На крају 1943. године, формација ЈВУО приведена је крају. Територија Србије била је прекривена мрежом од шест команди (Србије, Војводине, Источне Србије, Јужне Србије, Београда и Старог Раса). Свака команда била је подељена на корпусне групе (три до четири корпуса). Војна организација одговарала је хијерархији цивилне управе: корпусна група: командант округа; бригада: командант среза; батаљон: командант општине. Најстарији по рангу иза Михаиловића био је генерал Мирослав Трифуновић. Он је био командант Србије и водио је организациону, административну и позадинску службу. Најважнији Трифуновићев задатак била је инспекција над командантима корпуса. Имао је право да производи подофицире и изриче дисциплинске мере; активно је стварао политичке везе на терену.

Укупно су формирана 34 корпуса: *Авалски* (Гроцка и Умка); *Ваљевски* (Ваљево, Мионица, Каменица; пет бригада: Колубарска, Ваљевска, Подгорска, Тамнавска и Посавска); *Варварински* (Јагодина, Варварин); *Делиградски* (Алексинач, Соко Бања, Ражањ); *Горска Гарда* (Аранђеловац, Топола); *Златиборски* (Ужице, Златибор - Златиборска, Ужичка и Пожешка

⁸ Наведено према: Jozo Tomasević, *Ietnici u Drugom svjetskom ratu*, Zagreb, 1979, 183.

бригада); *Иванковачки* (Параћин, Ђуприја); *Јабланички* (Владичин Хан, Врање); *Јастребачки* (Александровац Жупски, Јастребац); *Јаворски* (Ивањица, Рашка - Јаворска и Студеничка бригада); *Јужноморавски* (Лебане, Лесковац); *Књажевачки* (Књажевац, Сврљиг); *Колубарски* (Обреновац, Уб - Колубарска и Качерска бригада); *Први косовски* (Подујево, Приштина, Урошевац, Качаник); *Други косовски* (Косовска Митровица, Вучитрн); *Крајински* (Кладово, Јабуковац, Доњи Милановац, Голубац); *Мачвански* (Шабац, Богатић, Владимирци); *Први милешевски* (Пљевља, Прибој); *Други милешевски* (Нова Варош, Пријепоље, Сјеница); *Млавски* (Жагубица, Велико Градиште, Пожаревац, Петровац, Жабари); *Нишавски* (Ниш); Пожешки (Пожега, Ариље, Косјерић); *Расински* (Трстеник, Брус, Крушевац); *Први равногорски* (Горњи Милановац, Гуча); *Други равногорски* (Чачак, Прељина, Краљево); *Ресавски* (Свилајнац, Деспотовац); *Руднички* (Рудник, Лазаревац); *Смедеревски* (Смедерево, Велико Орашје, Смедеревска Паланка); *Тимочки* (Неготин, Зајечар, Бољевац); *Топлички* (Куршумлија, Прокупље, Власотинце, Сурдулица); *Церски* (Лозница, Крупањ, Љубовија); *Чегарски* (Пирот, Бела Паланка, Бабушница); *Први шумадијски* (Крагујевац, Гружа, Рековац) и *Други шумадијски* (Левач, Лепеница).

Почетком 1944. године, дошло је до укрупњавања јединица и формирања девет група корпуса ЈВУО: *Велико-моравска*, *Западно-моравска*, *Јужно-моравска*, *Расинско-топличка*, *Млавско-смедеревска*, *Посавско-колубарска*, *Нишавска*, *Церско-мајевичка* и *Шумадијска група корпуса*. Ствараће се и тзв. јуришни корпуси, састављени од најмлађих и најспремнијих бораца, а као ударна војна формација *IV група јуришних корпуса*.

После планова о реорганизацији ЈВУО, Врховна команда је тражила од команданата корпуса да доставе извештаје о броју бораца, количини наоружања и потенцијалном броју људства. Код свих команданата била је изражена тенденција да прикрију или умање наоружање којим располажу, па нису увек подношени тачни извештаји. Ипак, у већини крајева драстично се оскудевало у оружју. Тешко је утврдити бројно стање јединица ЈВУО. Често није било изведено разграничење између оперативне и територијалне војске, а многи команданти су у својим извештајима слали податке о људству *по списку* а не о стварном стању у својим одредима. Тако је, на пример, Тимочки корпус крајем новембра 1943. године имао наоружаних 1.797 људи, а на мобилизацијским списковима 21.995 лица.⁹

Команда Делиградског корпуса (Ражањска, Алексиначка, Сокобањска и Моравска бригада) пријавила је 10. септембра 1943. године 18.185 људи, од

⁹ АВИИ, ЧА, 95-4-26; Извештај потпуковника Љ. Јовановића од 26. новембра 1943.

тога 95 официра и 622 подофицира, али и да поседује само 1.267 “комада оружја”.¹⁰ То је сигурно била и права цифра бројног стања корпуса. У Колубарском корпусу било је свега 5 официра (два резервна) и 26 активних и 48 резервних подофицира (наредници и поднаредници).¹¹ Ресавски корпус (*Горски штаб број 79*) имао је крајем октобра 1943. године 337 бораца под оружјем.¹² Према извештају З. Вучковића од 31. октобра 1943. године, Први равногорски корпус (*Горски штаб број 52 - 1. и 2. таковска, и 1. и 2. драгачевска бригада*) имао је на списку 8.798 бораца, али од наоружања само 7 митраљеза, 14 пушкомитраљеза, 67 револвера, 1 бацач, 9 митраљеза и 1.082 пушке.¹³

Први шумадијски имао је почетком новембра 1943. године осам официра (један резервни), 11 подофицира (четири резервна) у Штабу корпуса, а по бригадама још 20 активних и 46 резервних официра и 46 активних подофицира.¹⁴ Знатно слабије стање било је у Рудничком корпусу. Како је 28. новембра 1943. године известио капетан Милијан Јовановић, командант корпуса, било је девет активних и четири резервна официра и девет активних и два резервна подофицира. По списку је било 5.015 бораца, уз 670 пушака, 7 лаких митраљеза и 12 пушкомитраљеза.¹⁵ Књажевачки корпус (*Горски штаб број 44*) у првој половини децембра имао је 1.217 људи под оружјем.¹⁶

Према подацима америчког капетана Валтера Менсфилда који је у Србији боравио од 18. августа 1943. до 15. фебруара 1944. године и обишао добар број јединица, бројно стање ЈВУО било је, како је њему саопштено из извора Врховне команде, 57.440 војника под оружјем и 472.900 војних обвезника, пописаних у мобилизацијске спискове, што се може узети као прилично тачна процена. Сам Менсфилд сматрао је да је ЈВУО у централној Србији имала 35.000 људи под оружјем.¹⁷

Ни са наоружањем није била ништа боља ситуација. ЈВУО је била најслабије опремљена за рат од свих војних формација на територији Југославије. Зашто је то тако, тешко је рећи. Тачно је да се до оружја тешко

¹⁰ АВИИ, ЧА, 99-1-49.

¹¹ АВИИ, ЧА, 64-2-11.

¹² АВИИ, ЧА, 55-3-8; Извештај капетана Јована Михаиловића од 26. октобра 1943.

¹³ АВИИ, ЧА, 22-2-10.

¹⁴ АВИИ, ЧА, 35-3-48; Извештај мајора Д. Смиљанића од 11. новембра 1943.

¹⁵ АВИИ, ЧА, 74-4-5.

¹⁶ АВИИ, ЧА, 99-6-5.

¹⁷ Извештај капетана В. Р. Менсфилда о мисији код генерала Михаиловића од 1. марта 1944. године; У: Дејвид Мартин, *Мрежа дезинформација - Черчилова југословенска грешка*, Београд, 1991, 380.

долазило, али је слабост у наоружању, муницији, војној опреми, одећи и обући понекад заиста необјашњива. Можда је главни узрок лежао у нади да ће оружје стићи од западних савезника. Али, чекање је било предуго, а већ 1941. године требало је да буде јасно да од тога неће бити ништа. Од јесени 1941. па до јуна 1943. године, ЈВУО је добила од Британије путем ваздушних пошиљки 23 тоне веома различите и често неупотребљиве војне опреме. До октобра исте године (последња пошиљка) стигло је 1.866 пушака, 1.656 митраљеза, пушкомитраљеза и аутоматских пушака и 443 бацача. На другој страни, партизани су за прва 3 месеца 1944. године добили 6.630 тона ратне опреме, а у целој 1944. години преко 100.000 пушака, 50.000 комада аутоматског оружја и 1.380 минобацача.¹⁸

Оружје се куповало од корумпираних немачких официра, понекад се понешто прокријумчарило из Румуније. Постојале су и радионице за израду оружја, малобројне (у пролеће 1944. у Србији их је било 28) са примитивном технологијом и још горим производима. Успешно су се правиле само ручне бомбе. Нешто више оружја добијало се од Недићеве војске, али до краја рата није постојало организовано снабдевање из тог извора. Осим слабог наоружања, недостајало је и све остало, а највише невоља задавала је слаба одећа и обућа и мањак основног санитетског материјала (завоји). О лековима или хируршким инструментима, није било ни говора, а за дезинфекцију и као анестетик, служила је домаћа “мученица”. Какво је стање било са санитетским материјалом, речито је одсликао командант Лазаревачке бригаде: “Газе немам, фате, немам, алкохола немам, кинина немам, аспирина немам, ранац за санитет празан - имам!”¹⁹

И оно мало оружја било је у веома лошем стању и шаренолико по саставу. Највише је у употреби била пушка *М-1924* - домаћа верзија немачке пушке типа *Маузер*. Од СДС је добијано разноврсно наоружање: француске пушке (*не зна се калибар*), аустријске, британске, холандске. Популарни су били и немачки аутомати *МР-40*, у шуми прозвани *тикавац*. Било је и британских *Томсона* и чешких пушкомитраљеза типа *Збројовка*.²⁰ Каква је глад за оружјем владала, сведочи један борац Лазаревачке бригаде: “Добио сам једну *Збројовку*. Знаш како је лепа. Да сам млађи, сада би се заљубио у њу. Има лепе ножице, вијугаво тело, као жена кад има лепу линију. Слатка је да је милујеш и са љубављу да се мазаш око ње”.²¹

¹⁸ Ivan Avakumovic, *Mihajlovic prema netaukim dokumentima*, London, 1969, 79.

¹⁹ АВИИ, ЧА, 76-5-3.

²⁰ Бојан Димитријевић, *Ваљевски Равногорци*, Београд, 1998, 169.

²¹ АВИИ, ЧА, 76-3-50.

Летимичан поглед на наоружање појединих јединица ЈВУО дочарава тужну слику: Крајински корпус имао је 21 митраљез, шест пушкомитраљеза и један бацач; Млавски: 39 пушкомитраљеза и два бацача; Први равногорски: пет митраљеза, 44 пушкомитраљеза и осам бацача; Први шумадијски: три митраљеза и осам пушкомитраљеза; Горска гарда: 10 митраљеза, 50 пушкомитраљеза и 20 бацача; Ваљевски: осам митраљеза и пушкомитраљеза. Најбоље наоружана јединица у Другом равногорском корпусу била је 1. жичка бригада: имала је 225 “карабина”, по један пушкомитраљез и митраљез и 10 аутоматских пушака: “*Топова и бацача - нема*” .²²

Снабдевање трупа вршено је преко локалних магацина. Само изузетно, одећа и храна куповани су од народа или узимани уз признаницу, што је био чешћи случај. Зајам је могла расписати само Врховна команда, преко обвезница, уз лични Михаиловићев потпис. Крајем 1942. године, сваки командант добио је одобрење да врши зајам на свом терену, уз признаницу ВК, што ће бити извор бројних невоља. За време борби, снабдевање је вршено откупом по дневним ценама, а Михаиловић је забрањивао да се било шта одузима. Али то је, као и све друго, имало и своје наличје. Команде срезова биле су полувојне организације преко којих се највише снабдевала војска. Имале су команданте и помоћнике, курире, благајнике, интендантуру и вод за осигурање. Сврха оснивања тих команди била је у спречавању пљачки и других неправилности приликом снабдевања; команде су биле надлежне углавном за села. Други разлог лежао је у намери ВК да се ЈВУО бави само војничким пословима. Осим снабдевања, команде срезова бринуле су се и о мобилизацијским списковима и позивима за вежбу.

Током целог рата војници ЈВУО живели су, мање-више, бедно. Од сељака су добијали храну и какво-такво склониште, али је било заиста тешко наћи добру униформу, посебно обућу. Стални пратилац гериле биле су вашке: “*Требимо се и чистимо колико можемо, али смо уверени да оне морају бити наши пратиоци*”. Носиле су се све врсте униформи, допуњене деловима сељачке одеће. Најчешћа обућа били су опанци који су се носили по свим временским условима.²³ Сликвито је стање у својој јединици описао поручник Милован Недељковић, командант Качерске бригаде: “*Прва киша која је пала а на коју сам ја увек мислио, јер су људи голи и боси и који ће да се побољевају, то је и дошло. Извршио сам кретање свега 5 километара. Људи су скоро сви остали боси, ухватила их је грозница јер имају сасвим слабо одело. Ја сам то све гледао својим очима и мени је тај тренутак најтежи био у моме животу*”.²⁴

²² АВИИ, ЧА, 25-1-27; Извештај команде бригаде од 16. октобра 1943.

²³ Б. Димитријевић, *Ваљевски Равногорци*, 166.

²⁴ Наведено према: Б. Димитријевић, *Ваљевски Равногорци*, 167.

Ни хигијена није била на одговарајућем нивоу. Пошто су многи активни борци носили браде и дуже косе, одлучивши да се не брију и не шишају све док Југославија не буде ослобођена, поштујући православну традицију и изражавајући своју жалост због окупације, добијали су уобичајене, већ поменуте, *ратне другове*. У Ваљевском корпусу, како је забележио М. Радосављевић, људство се “*посве нечисто држи, хигијена уопште не постоји, вашке су разонода појединаца, веш се опште не пере, нити пресвлачи, а одело је из дана у дан све поцепаније и прљавије*”.²⁵ У ЈВУО није постојао потребан ниво физичке кондиције, нити је на адекватан начин извођена стројева обука, а старешински састав није вршио никакву кондицијску припрему. Званичне *Равногорске књижице* уведене су тек почетком 1944. године. Сваки корпус имао је своју ратну заставу. Тип заставе био је идентичан типу југословенске пуковске заставе које су од 1930. године додељиване пешадијским и коњичким пуковима, са ћириличним и латиничним натписом *С вером у Бога, за Краља и Отаџбину*.

Штабови и штабне јединице били су најорганизованије формације ЈВУО и једине у комплетном саставу. Герилска формација условљавала је постојање мањих састава, па је сваки командант уз себе имао свој штаб који је, понекад, попримао изглед личне пратње. Свака јединица имала је и свој број *горског штаба*. Број је коришћен у међусобној кореспонденцији и на свим печатима. За средства везе коришћене су радио-станице и курири. Почетком 1943. године било је 14 радио-станица које су одржавале везу са Врховном командом. Требало је да сваки командант корпуса има по једну радио-станцију, што није остварено до краја рата. У недостатку, коришћене су станице британских војних мисија, а британско људство из мисија често је сачињавало посаду и на домаћим станицама. Курири су преносили важна наређења и новац. Курирска веза са иностранством одржавана је преко Анкаре, Каира, Грчке, Бугарске, Румуније, Пољске и Швајцарске.

ЈВУО је била народна, тачније сељачка војска. Активни састав себе је сматрао војницима Краљевине Југославије и није се идентификовао са “четницима”, док се мобилисано људство опет није поистовећивало са професионалним војницима, па су честа била дезертерства, посебно кад се ишло ван родног краја. Ипак, реч “четници” остала је укореењена у народу и постала је симбол препознавања ЈВУО.

ЈВУО је била народна војска и због још једног разлога: као и код свих територијално организованих војски, обвезници из богатијих газдинских кућа често су избегавали своје патриотске обавезе, или, како је то резигнирано приметио један официр ЈВУО: “*Међу нашим редовима ја не*

²⁵ АВИИ, ЧА, 62-4-24.

*видим ниједног сина газдинске куће, него видим само мученике, беднике и сиромаше. Од ових несрећника који су сада са нама, има их две трећине да њихова породица нема код куће парче леба и они долазе код мене и кукају. Ти лопови, те газде и данас зидају куће, врше трговину, печале пару на пару и само грабе а остала сиротиња, она која иде са нама раме уз раме, она може и гола и боса да иде и још, што је најгоре, ти зеленаши називају нас нерадницима и лоповима, јер кад им дођеш у кућу, они после за леђима говоре: дошли су гладници и бедници да их нахранимо”.*²⁶

Највећи проблем са мобилисаним људством био је у слабо изведеној обуци. Руковање оружјем вежбало се без муниције, што је значило да није вршено ни гађање. Често се вежбало са дрвеним пушкама, што је доводило до подсмеха у народу увек спремног на зловну примедбу, али не и на адекватну помоћ. Команданти одреда, свесни да се у шуми цени само снага, настојали су да до оружја дођу по сваку цену, сматрајући га онда личном својином, као и војску коју би тако наоружали. Да је систем повремених окупљања војске за вежбе или извођење акција био лош, указивао је и поручник Нешко Недић. Сматрао је да се тако трошило много времена и стварало превише посла, а показало се и да та “мобилисана војска није у стању да изврши ни најобичније задатке, а савршено је неспособна да учествује у борби из простог разлога што мобилисани војник једва чека да одслужи свој рок и да се врати кући. Не издржи ни прве чарке, а у озбиљним борбама растури се у паничном страху”.²⁷ Недић је желео да створи војску од оперативних одреда који би имали борбени карактер и представљали “школу за борачку спрему војника и старешина”.²⁸

Сви војници ЈВУО полагали су заклетву. Она је дефинисана као свечано обећање које војник даје пред заставом која представља Краља и Отаџбину: “Једном положена заклетва важи док год срце заклетог куца. Онај војник који погази своју заклетву, он не да ће бити кажњен земаљским судом, већ ће бити кажњен и небеским законом. Отаџбина је земља где су се родили наши дедови и наши очеви, где смо се ми родили и где живимо. Ми моментално немамо слободну Отаџбину, она је поробљена, али ми имамо ЈВУО под командом Драже Михаиловића, која се бори у слободним српским планинама да ослободи нашу поробљену Отаџбину”.²⁹ Заклетва се полагала

²⁶ АВИИ, ЧА, 76-2-31.

²⁷ АВИИ, ЧА, 65-4-50.

²⁸ АВИИ, ЧА, 66-1-27.

²⁹ АВИИ, ЧА, 7-2-2.

пред свештеником и старешинама и са Јеванђељем у руци. Текст заклетве гласио је: *“Заклињем се јединим Богом и свим оним што ми је на овом свету најмилије и најсветије, да ћу као војник Југословенске војске бити веран Краљу и Отаџбини и своју војничку дужност вршити савесно и пожртвовано, а за добро свог народа и Отаџбине. Да ћу поверене ми задатке извршавати најсавесније, да ћу бити веран, одан и послушан, да ћу се искрено борити против сваког непријатеља свога народа, како спољашњег, тако и унутрашњег и да ћу поверено ми оружје корисно употребити за добро народа и Отаџбине”*.³⁰

Герилско ратовање које захтева од људи да се организују тамо где је најлакше наћи заклон и да живе у шуми, изискује велики степен прилагодљивости променљивим ратним околностима, уз неопходну физичку издржљивост, али и много менталне снаге и самоодрицања. Можда је најреалнију оцену о ЈВУО изрекао амерички капетан Валтер Менсфилд: *“Највећи део оружја је у јадном стању, те локални команданти кажу да очајнички траже оружје и муницију. Добар део пушака потиче из старе југословенске војске. Пушке су истрошене и имају изједене цеви. Има веома мало минобацача или тешких митраљеза и нимало артиљеријске муниције. Моја процена је да сваки војник има између 25 и 40 метака пушчане муниције и 150-200 метака за машинску пушку. Просечан војник је јако лоше одевен и већ три године проводи мукотрпан и исцрпљујући живот у планинама, живи у прљавим сељачким избама и једе оно што су сељаци вољни да му дају. Многи војници своје породице нису видели већ три године. Можда их, због немачких одмазди, више и немају. Војска поседује јадан комуникациони систем и, уз помоћ слабих радио апарата домаће радиности, ослања се углавном на курире којима су потребни сати или дани да пренесу поруке. Њихове униформе су се похабале. Било је врло мале замене одеће, а резултат је садашњи прилично јадни изглед трупа. Сељаци могу да их снабдевају храном и склоништем, али одећу и обућу је скоро немогуће добити. Оне се морају куповати на црној берзи по астрономским ценама, а то је без прихода немогуће. Једини извор одеће је напад на непријатељске трупе. Тренутно, Михаиловићева војска носи све врсте распара, укључујући сељачку ношњу, италијанске, немачке, бугарске и британске униформе. Највећи број њих носи домаће опанке, а ови су слаба заштита од кише, камена и снега”*.³¹

Менсфилд пише и да је тактичко знање нижег официрског кадра доста слабо: нема припрема пре напада, обавештајни подаци нису богати. Често се не размотре сви фактори битни за напад, па се претрпи неуспех, а сама

³⁰ АВИИ, ЧА, 7-3-25.

³¹ Наведено према: Д. Мартин, *Мрежа дезинформација*, 356 и 381.

тактика напада је незрела: *“Снаге се обично прикупе у шуми надомак циља. Ако је циљ покретна колона, жестоко нападају из шуме, а њихов напад се претвара у победу или пораз у току једног сата. Кад нападају варошице, покушавају да изврше изненадни удар током ноћи или пред свитање, прикрадајући се што је могуће ближе. Ако постигну успех, онда заузимају варош, убијају што више непријатељских војника, разоре објекте и понесу онолико опреме колико могу да тегле”*.³²

Грађа која се објављује овом приликом даје драгоцене податке и о унутрашњем животу одреда ЈВУО.

Војна служба која се у рату врши далеко од линије фронта, доводи до различитих врста престапа који највише погађају народ. Атмосфера у којој нема фронтског ратовања, погодује невојничком понашању. Најчешћи примери су силасци у околне варошице и градове, напијања, бескорисна пуцњава, упади на суседне територије и непотребна убиства. Људство ЈВУО је у већини случајева водило порекло са терена на коме се кретало, па су ти случајеви често имали одлике комшијско-рођачких чарки или хајдучија. Познати су и примери класичног насиља појединаца над народом.

У редовима ЈВУО било је доста авантуристичких фигура карактеристичних за мутна времена у којима уобичајене вредносне одреднице уступају место инстинктима. Нејасних представа о патриотизму, заборављених појмова закона и дисциплине и слободно тумачених категорија морала, ти људи неретко су водили засебне ратове, само формално признавајући Михаиловићеву команду. Негативне појаве у ЈВУО углавном су у њеном вођству објашњаване као неизбежна последица једног револуционарног доба, али је, чини нам се, више истине било у томе, како је 1942. године констатовала Команда Србије, да су се у Покрет “увукли корупционаши и каријеристи”.³³

Снага Југословенске војске у Отаџбини зависила је од два елемента: старешинског кадра и наоружања. Као и у другим герилским покретима пре и за време Другог светског рата, командни кадар био је дифузан. Поред изузетно способних герилских вођа, било је и команданата који нису могли да се снађу у компликованом рату. Трећу групу чинили су они који су рат схватили као приватну ствар, своје одреде као телесну заштиту, а територију којом су командовали као лични посед.

³² Исто.

³³ АВИИ, ЧА, 21-4-21.

Недостатак способних официра у ЈВУО био је условљен са три основна фактора: огроман број старешина одведен је у заробљеништво после априлског рата; одлазак једног дела у Недићеве формације и пасивност. Када је рат почео, у првим редовима били су најспособнији и најхрабрији. Многи су изгинули 1941. године и већ прве ратне године ЈВУО остаје без више елитних официра, па ће њену основну снагу чинити младе и неискусне старешине. Тако је избор официра за команданте бригада и корпуса био доста сужен, посебно јер су се старији официри нерадо одлучивали за ломатање по планинама и живот у илегалу. Стога су од активних официра најбројнији били потпоручници, поручници и капетани, па је Михаиловић морао да подофицире и жандармеријске официре унапређује у официре и они су најчешће командовали батаљонима. Када је генерал Недић организовао, по угледу на немачке формације, пољску и граничну стражу, лако је прикупио командно особље “и по градовима се могло видети официра на све стране”. Када је генерал Михаиловић позивао те исте и многе друге официре у шуму, они су радије бирали сигурност и удобност. Зато је ЈВУО морала да ствара официре. Активирано је много резервиста, па чак и каплара из ранијих жандармеријских јединица. Убрзо ће бити организовани и курсеви за резервне официре и они су веома брзо унапређивани.

У највећем броју случајева, војна структура и рад корпуса зависили су од рада команданата. Њихово залагање или незалагање, способност или незнање, често су директно утицали и на изглед појединих јединица. Команданти срезова углавном су били су резервни официри или разни чиновници, па је командант корпуса на својој територији постајао “газда”: управљао је и војним и цивилним пословима, делио имања, разводио бракове, расправљао наследства. Председници општина из Недићеве администрације имали су само привидну власт. Тако су команданти ЈВУО рано показали склоност да на својој територији све решавају сами, као некад нахијски кнезови. Сваки старешина хтео је да буде најважнији, па су се један према другоме често односили као непријатељи, тако да је Михаиловић доста времена губио у настојању да их измири.

Превише је старешина радило независно и прилагођавало се непријатељу, да би могла бити створена ефикасна војна организација чија је најважнија одлика дисциплина, а најзначајнија војна компонента - организациона повезаност. Њихов изглед није се много разликовао од типичног изгледа наоружаног балканског човека који живи на терену: многи су носили браде као симбол жалости због изгубљене државе. Уз разнолику униформу и делове сеоске ношње, ишао је и незаобилазни нож (кама или официрски бодеж) аутомат и реденици. Унапређења активних официра била су врло ретка, све до лета 1944. године, када се чинило да ће се тако подићи морал и ефективност војске. До тада су унапређења била искључиво по

заслузи. Чин често није био мерило вредности у хијерархијској структури већ, што је сасвим нормално за герилу, ко је пре дошао у шуму и ко је био утицајнији на терену. Наредници и потпоручници могли су да одржавају дисциплину и борбену готовост јединица искључиво на основу свог личног ауторитета.

Понекад су официри које је Михаиловић смењивао, организовали народ свог краја како би они утицали да се одлука промени. Обично би једна делегација долазила код генерала и тражила да се њихов командант не смењује. То је била пропратна појава у територијалној војној организацији, када је постојала јака веза, успостављена на различитим основама, између локалних команданата и народа. Тешко је проценити да ли је у питању била наклоност или страх.

Унутрашње слабости ЈВУО кулминирале су 1944. години. Уместо да се смањује, круг невоља се проширивао, а лош рад само ће се појачавати. Тако је један официр 2. јануара извештавао о “алкохолизму и блудничењу”, претећим и уцењивачким писмима која шаљу поједини официри, као и о примерима крађе: *“Сви ови и други слични поступци не иду у прилог добром имену Равногорске организације и нашим стремљењима”*.³⁴ Капетан Марко Музикравић упозоравао је 11. јануара старешине да војници и народ припадају “држави и народном покрету Равна Гора” а не личностима: *“Свако ко жели добро народу и Равној Гори, извршаваће наређења народног вође Драже Михаиловића”*.³⁵

Прикупљање новца готово редовно је доводило до злоупотреба. Обично би се слала уцењивачка писма у којима би се тражио “добровољни” прилог са веома високом сумом. Како је једном приликом приметио генерал Михаиловић, у *“једној вароши један продаје кућу да би дао “добровољни” прилог. Најенергичније спречити овакву самовољу и оваква уцењивања која нас срамоте”*.³⁶ Многи војници на територији ван својих матичних јединица понашали су се као да су на непријатељској земљи *“и непријатељски су расположени према народу; не поштују надлежност команде места, већ наређују како им је воља, нарочито у погледу хране и смештаја; народ је незадовољан јер у војницима Краља Петра гледа наду и узданице; нама није циљ да имамо народ уза себе зато што имамо пушке, већ да нас народ воли и поштује”*.³⁷

³⁴ АВИИ, ЧА, 58-1-1.

³⁵ АВИИ, ЧА, 58-1-9.

³⁶ АВИИ, ЧА, 36-6-6; Наређење од 24. јануара 1944.

³⁷ АВИИ, ЧА, 21-3-5; Наређења пуковника Симића од 25. јануара 1944.

Често се дешавало да се приликом ноћења у неком селу не поставе одговарајуће страже, што је у доста случајева омогућавало нападе на јединицу. Тако је било и 3. фебруара 1944. године у селу Гунцате, када су напад извршили добровољци и убили четири војника ЈВУО, уз пет заробљених: *“Ако стража дозволи да непријатељ уђе у село неопажено, одмах одговорне људе предложити за преки суд ради стрељања”*.³⁸ Многи борци често су били необазриви: *“Курири сасвим слободно улазе у вароши, па чак и на коњима. Немци нас тренутно не нападају, али прикупљају податке. У последње време, непромишљеношћу старешина и недисциплинованошћу људства, наша организација је откривена. Знају се све везе и канали. Једном речју, постајемо слични Пећанчевим одредима”*.³⁹

Убиства измишљених или стварних непријатеља, била су рак-рана војне организације. Почетком фебруара, једна тројка из Летеће бригаде Златиборског корпуса убила је оца и сина *“угледне људе, пријатеље наше организације”*, па је капетан Душан Радовић захтевао да тројке одређене за извршење задатка о томе не смеју никоме причати: *“Не смеју да се рекламирају код чаше куване ракије како су они црна тројка и како ће све поклати”*. Радовић саопштава да постоје многе оптужбе да се војници Летеће бригаде некоректно понашају према сељацима: *“Врише захтеве које они не могу или нису дужни да дају, све ово наочиглед њихових старешина. Летећа бригада мора да буде елитна јединица корпуса и да служи за пример”*.⁴⁰

Како се рат ближио крају, било је све горе, посебно на југу Србије, пре свега у Нишавском корпусу, како је 23. марта известио мајор Властимир Весић: *“Архива је уништана, материјалних књига и докумената нема никаквих, деловодника и операцијског дневника нема, прегледа наоружања и бројног стања, скица реона корпуса, података о старешинама и обавештајној служби, о објектима на реону - нема. Ни од једног официра, подофицира и грађанина нисам чуо ниједну једину добру реч за мајора Младена Младеновића. О њему се сви изражавају најгоре. Грде га за целокупан неуспех у овоме крају. Тврде да је непоштен”*.⁴¹

Слично је било и у Чегарском корпусу: *“Утицај старешина и војника на народ није дао баш најбоље резултате. Старешине не улажу сву вољу и пажњу на идеалан начин рада. Изгледа ми да нису припремљене за тешку идеолошку борбу која нам предстоји и не схватају њен значај. Војници*

³⁸ АВИИ, ЧА, 37А-2-18.

³⁹ АВИИ, ЧА, 27-6-28; Наређење од 10. фебруара 1944.

⁴⁰ АВИИ, ЧА, 30-4-39; Наређење од 11. фебруара 1944.

⁴¹ АВИИ, ЧА, 99-4/1-10.

*потпуно идеолошки неприпремљени. Приликом покрета јединица корпуса преко Јужне Мораве, војници 4. бригаде, њих 32 на броју, одрекли послушност, претили да поубијају старешине и постављали услове да не иду ван реона корпуса”.*⁴²

Генерал Михаиловић је 1. априла 1944. године наглашавао да старешине морају посебно бити дисциплиноване у погледу чувања војне тајне, јер су често Немци и остали *“наши непријатељи све дознавали из прича и препричавања наших људи. Све се износи и расправља јавно. Свако хоће све да зна и све да другом каже”*.⁴³ Много је већи проблем и даље био однос према народу. Поједине старешине, како је, такође 1. априла, извештавао предани потпоручник М. Недељковић, саме одређују разрез грађанима, пре свега колико ће ко дати новца: *“Ово је са моралне стране за сваку осуду; поред тога, појединци чине такве поступке којих би се паметан и карактеран човек стидео: пијанче, коцкају се, проводе блуд и живе у конкубинату са туђим женама, а дужности не врше”*.⁴⁴

Још је већи јад био у Нишавској групи корпуса, судећи по извештају мајора Весића од 26. априла: *“Видим да наши Равногорци врло мало обраћају пажњу на своје понашање и држање, да им је свеједно какав утисак ће да оставе у народу и да ли ће их народ волети или мрзети”*. Посебно ружан утисак остављали су употреба алкохола, неуљудно понашање према женском свету и недисциплина: *“Народу се показују као распасана, недисциплинована руља, пушке носе по селу као мотке, као пањ на рамену, неки забаце шајкачу на теме”*. Честе су биле свађе и псовке пред сељацима: *“Дужност је старешина да уложи сав труд и вољу да своје јединице доведу у војнички калуп и да их оспособе не само за добре борце, већ и за праве чуваре-заштитнике свега што је добро, поштено и народно”*. Команданти бригада имали су свету дужности и историјску мисију да народ вежу за *“Равногорство до максимума. Приметим ли или сазнам да се овако не ради и да се и даље ради старим излапелим методама пропале Југославије, онда ћу одговорне старешине смењивати са положаја и ставити под суд”*.⁴⁵

О појединим немилим догађајима, Михаиловића је 18. маја известио Петар Милићевић, повереник ВК у Београду: *“Јутрос ми је саопштио један наш човек да је у Варварину 27. марта убијен угледни адвокат из Београда, склоњен у Варварин, по имену Марин Мариновић, са женом заједно, и бачен*

⁴² Исто.

⁴³ АВИИ, ЧА, 4-2-3.

⁴⁴ АВИИ, ЧА, 75-3-11.

⁴⁵ АВИИ, ЧА, 99-6-37.

у Мораву. Убила га је једна тројка, каже, по наређењу неког тамошњег команданта, да ли бригаде, да ли корпуса, не зна, само зна да је родом Босанац. На питање зашто је убијен тај невин човек, ти из тројке су одговорили: Ми знамо да је он потпуно невин, али ми смо морали наређење команданта извршити, да би заплашили цинцарску чаршију која не да паре!"⁴⁶

Лоше се радило и у многим селима Левачког среза: стражарска дужност обавља се само формално "без икаквог залагања, а о иницијативи да се и не говори"; не врши се контрола над кретањем мештана, кроз села пролазе многа непозната лица, углавном непријатељски агенти.⁴⁷ Командант Драгачевске летеће бригаде најстрожије је 20. маја забрањивао војницима одлазак у *вароши*, као и пијанчење и коцкање: "Дужност је сваког командира чете да се стара да што пре и у најкраћем року оспособи своје војнике у војничком погледу".⁴⁸

Реакција Врховне команде на многе негативне појаве уследила је 23. маја 1944. године. За слаб рад окривљене су старешине: често се, без одобрења, напушта одређен простор, појединци траже објашњење "са ким смо у рату - дају поуке Краљу и краљевској влади шта треба да раде у садашњој ситуацији". Неки команданти "скупљају око себе покварене жене, са њима проводе блуд, јавно пред борцима и народом, приређују раскошне гозбе; пијанчење, опијање, коцкање, честе су појаве; појединци батинају народ где год стигну, одређују самоволно контрибуције, убијају без суда и пресуде". Превише се води брига о суседима "и исти оптужују како ништа не раде", а често им се и отима људство; наређења се не поштују или се мењају по сопственом нахођењу; из борбе се често бежи "а затим извештава да су нападнути јачим непријатељским снагама, да су претрпели велике губитке, да је била магла, да им је нестала муниција, да су војници заморени, голи, боси и деморалисани - све су ово измишљотине да би оправдали своју слабост и кукавичлук". Поједине старешине одмах се повлаче и гледају како се други боре. Михаиловић је поручио: "Излажем ове страшне поступке недисциплине и самовоље свима на углед и наређујем да се сви команданти клоне рђавих поступака и да прегну озбиљно на посао. Да се сви команданти угледају на оне старешине који су на првом месту борци и ослободиоци, који гину са својим људством и који су у борби непрекидно већ три године".⁴⁹

Много лоших вести стизало је крајем маја и из Деспотовачке бригаде

⁴⁶ АВИИ, ЧА, 156-4/23-1.

⁴⁷ АВИИ, ЧА, 33-2-4; Извештај поручника Војислава Дамјановића од 19. маја 1944.

⁴⁸ АВИИ, ЧА, 22-4-35.

⁴⁹ АВИИ, ЧА, 72-3-38.

и уопште из Варваринског корпуса, где су се војници побунили против мајора Јована Михаиловића, који је чак унапређен и у чин потпуковника. Михаиловић је оптуживан да је отерао из организације све старе Равногорце који су прелазили на територију Млавског корпуса. На удару је био и мајор М. Кокотовић, командант Деспотовачке бригаде: *“Уклонио старе сараднике, опробане борце; малтретирао народ, довукао људе из СДС-а, убио потпоручника Радисава Илића”*.⁵⁰

Као што то обично бива, све слабости одједном испливају на површину и то када је тако нешто најмање потребно. На југу Србије оне су биле најупечатљивије. Штаб Нишавске групе корпуса видео их је у следећем: 1) Јединствена команда није постојала, као ни заједнички рад, већ раштркана борба без плана; 2) У борбама са партизанима, јединице су биле развучене по дубини *“те није било могуће командантима да парирају изненађења”*; 3) Тројке су заказале, самосталног рада и иницијативе није било: *“Зашто да партизани, које воде недовршени ђаци и пропалице, буду бољи борци и да знају боље да поступају у борби од наших бораца, када код нас има много више и много бољих стручњака. Ово је грех који се не може опростити, грех према борцима, народу, Отаџбини и Краљу”*; 4) Појаве бекства из борбе биле су масовне: *“Неки су пали толико далеко да су се заустављали тек на десетом километру од места где се водила борба”*; 5) Рад санитарске службе био је неадекватан, а обавештајна служба није добро организована: *“Десило се да су партизани били у једном селу и по цео дан, а да их нико није нападао”*; 6) Кретање јединица не прати адекватно обезбеђење *“те партизани приређују изненађења која нас коштају скупо”*.⁵¹

У септембру и октобру расуло ЈВУО достиже кулминацију, као и покушаји надлежних команди да га зауставе драконским мерама: због опијања на положају, често је следило стрељање. Ипак, тешко је било зауставити неумитност и искоренити дугогодишњу тенденцију: пљачкале су се и ствари упућене Врховној команди: *“На појединим реонима врше се уцене људи, малтретирају се мирни грађани, чак и чланови наше организације и наши пријатељи. Да ли је потребно питање - куда нас води овакав рад?”*⁵² Још је горе било са стањем на фронту: многи официри повлачили су своје пријатеље и рођаке, а синови богатијих и виђенијих људи на све начине покушавали су да избегну војну обавезу. Дезертерство је било свакодневно, па је потпуковник Душан Смиљанић 13. септембра наредио да се сви они који покушају да напусте положај, стрељају на лицу места. Осим тога, препоручивао је и ангажовање већег броја свештеника који би војницима

⁵⁰ АВИИ, ЧА, 87-5-3.

⁵¹ АВИИ, ЧА, 99-7-4.

⁵² АВИИ, ЧА, 55-2-2.

држали предавања ради јачања духа.⁵³ Војници који би се враћали кућама, проносили би различите вести које су неповољно утицале на дух народа. То је, по оцени команданта Крагујевачког округа, уносило панику у народ и ишло на руку комунистима јер се *“вести невероватном брзином шире и увеличавају, а нарочито о јачини и покретима комунистичких банди, о њиховом наоружању и спремности”*, па је наредио стрељање војника који би ширили такве вести.⁵⁴

Узалудне су, међутим, биле све наредбе, апели и позивање на светле српске традиције. Ипак, поједини официри ЈВУО и у најтежим искушењима уверавали су војнике и народ да ће победа бити на њиховој страни, па су тражили пуно пожртвовање и одговорност пред историјом. Али било је много лоших ствари. За Душана Смиљанића је највећи проблем био у колебљивом духу, недостатку идеологије, воље, издржљивости и одлучности. Због тога су честе појаве биле: избегавање дужности, несавесно извршавање наређења, неодлучност и неспособност у вођењу операција, а изнад свега - кукавичлук: *“Зар овако што може да се појави у срцу Шумадије, у жижги Српства? То не сме и не може бити, јер би нас проклеле кости наших хероја и мученика, проклето би нам било млеко наших мајки Шумадинки. Шта ће нам рећи Срби-хероји који се већ тако дуго боре и чувају Српство у Босни и осталим српским покрајинама, шта би нам рекла поколења која долазе?”*

Да би се те појаве сузбиле, Смиљанић је наредио: 1) Да свака јединица има свештеника за моралну и идеолошку наставу, 2) Да се редовно изводи обука за герилску борбу, 3) Да се воде заједничке акције, без обзира која је јединица тренутно у борби, 4) Да старешине покажу већу одлучност и иницијативу, 5) Да се формирају преки судови за дезертере, кукавице, неодлучне и оне који немају личне храбрости, 6) Да родитељи не посећују сувише често своје синове на положајима. На крају је Смиљанић поручио народу Шумадије: *“Позивам све националисте Шумадије да се у овим тешким и судбоносним данима ставе у службу Отаџбини. Бије се одлучна битка. Сви на посао до самопрегора, јер ће већ сутра бити касно. Кукавице нека умру, а Отаџбина мора да живи”!*⁵⁵

Није било могуће зауставити суноврат. Стање у Шумадији, у очекивању партизанског продора, било је хаотично. Таквим су га чинили родитељи и рођаци мобилисаних који нису веровали у поруке старешина ЈВУО, па су настојали да своје синове, мужеве и браћу врате кућама. Зато је потпоручник Александар Николић, командант 2. грузанске бригаде,

⁵³ АВИИ, ЧА, 33-4-25.

⁵⁴ АВИИ, ЧА, 33-4-35; Наређење од 18. септембра 1944.

⁵⁵ АВИИ, ЧА, 33-4-40; Наређење од 22. септембра 1944.

забранио напуштање села, контакте са војницима, као и изласке из кућа после 6 сати увече.⁵⁶ Осим тога, сеоске страже нису обављале своју дужност, па су поједине партизанске групе неометано крстариле гужанским крајем. О стању духа међу народом, најбоље говоре следеће речи потпоручника Николића: *“Поједини родитељи приликом поласка њихових синова на браник Отаџбине, саветују их речима: Иди сине, па ако ти дође тешко, бацај пушку и бежи кући! Ово Србин од кад постоји историја српства није могао да учини, нити је чинио”*.⁵⁷ Због сличних разлога, М. Музикравић 3. октобра уводи полицијски час (од 7 увече до 6 ујутру) на територији Крагујевачког округа. Наређује и да се затворе све кафане и други локали у којима се точе алкохолна пића; забрањене су биле и све посете војницима на фронту.⁵⁸ Бекства војника више нису могла да се зауставе.

Највише невоља у старешинском кадру ЈВУО доносили су резервисти и официри пристигли из СДС-а, као и оне локалне вође које би приступале организацији и добијале команду над одређеном јединицом. Обично су ти људи потицали из средине којом су “господарили”, па су многи злочини имали корен у нерашчишћеним рачунима из прошлости и нису имали никакве везе са идеологијом или стратегијом ЈВУО. Мали људи добијали су велике положаје и то схватили као могућност за сопствено истеривање правде или стварање услова за комотан живот у рату, не водећи много или никако рачуна о обавезама према Краљу и Отаџбини. Многи предратни комплекси или неостварене амбиције, гонили су те људе на свакојака невојничка поступања.

Насупрот њима, језгро активних официра остало је верно високим идеалима борбе за слободу, положеној војничкој заклетви и водило је рачуна о својој части. Код тих људи, инциденти су били присутни у знатно мањој мери, а недостаци или слабости у раду, проистицали су из младости и неискуства. Они су остали одани и несаломиви ројалистички војници, чак и кад их је њихов Краљ одбацио и препустио “милости” партизанске војске. Они су преко четири године живели по шумама и планинама, углавном гладни и слабо обучени, далеко од својих породица, да би свој пут завршили у босанском паклу у зиму и пролеће 1945. године.

Јунаштво и херојство у редовима ЈВУО били су итекако присутни, али нису могли да потисну слабости војне структуре, нити међусобна разрачунавања официра, још мање разна злодела према народу. Савременици

⁵⁶ АВИИ, ЧА, 44-2-44.

⁵⁷ Исто.

⁵⁸ АВИИ, ЧА, 45-1-10.

посебно памте осветничке акције према селима наклоњеним комунистима - оне су биле ретке али сурове. У тој појави постојала је лако уочљива веза: тамо где је рад на извођењу организације био лош, тамо где су старешине биле неодговорне и примењивале различите облике принуде, оптерећујући живот сељака, реакција је била - подршка партизанима. У таквим ситуацијама, често је примењивана одмазда која није ништа решавала. То је било посебно карактеристично за околину Смедерева и за делове Космајског и Авалског среза, где је свој терор спроводио капетан Живан Лазовић. Проблема са “комунистичким селима” било је и у непосредној околини Београда (до Младеновца) на простору источно од Рудника, према Смедереву и на југу Србије, где се по злочинима “прочуо” Јован Михаиловић.

Врховна команда била је свесна свих слабости и покушавала је, посебно генерал Михаиловић, да заустави негативне тенденције, али су оне просто имале карактер стихије. Неке појаве у ЈВУО ипак су само резултати људи у њој и не могу се оправдати.

Можда је најтачнију оцену о ЈВУО изрекао један од њених најчаснијих и команданта, Синиша Оцокољић *Пазарац*. Осврћући се на трогодишње искуство, Оцокољић је 1944. године констатовао да су се у Покрету и око њега окупиле три групе људи. Прву су чинили они који су желели да из свега извуку само личну корист и њих је Оцокољић назвао “тркачи”. То су били *“бивши политиканери, кортеши и трабанти. Они су се и пре рата претоварали са кола на кола, увек са новим уверењем да ће их баиш та на која су сада сели одвести тамо куда желе. То су они који никада нису познавали свој народ и његове потребе, нити су икада учинили ма и најмањи напор да до тога сазнања дођу”*.

Другу групу сачињавале су старешине и војници који су равногорску револуцију и циљ борбе схватили касарнски: милом или силом окупити војнике, нагрдити их, испсовати и изаћи на параду по аплауз. Такви људи били су пуни ситних амбиција. О њима Оцокољић пише са много нескривеног гнева: *“И кад је неко од њих постао командант, нарочито од подофицира официр, онда је он одједном постао и свезнајући, свемогући и свенадлежан. Ако покушате да са њима разговарате и набаците им неку мисао и размишљање, то их страшно вређа јер се плаше да им не уништите ауторитет и кадри су да вас омрзну. Чак и код врло популарних команданата у нашем Покрету је често такав случај. Кроз такве људе наши Покрет немилосрдно прогони и прогнао је интелигенцију. А Покрет који прогони интелигенцију, не може се никако развијати, па ни војнички. У вођењу народа, памет, срце и песница морају ићи заједно. Код таквих наших команданата постоји само песница. Природне последице метода песнице су неуспех - сваког дана све дубљи, честе освете и издаје. Од таквог друштва,*

ваљани људи се клоне или иду у супротни табор. Па су и због тога у појединим местима избили на површину најгори људи, који врше терор и освете. Народ за сада трпи и ћути, али то мора имати своју реакцију, данас или сутра”.

Трећа група била је најмалобројнија. Њу су сачињавали *апостоли револуције* - они који су Покрету приступили из уверења и са чистим срцем: *“У свакој револуцији само апостоли знају за шта се боре, живе и умиру. Таквих је најмање. Најбољих - увек је најмање. То је нормално. Али код нас, изгледа, да их је тако мало да је то ненормално”*.⁵⁹

⁵⁹ АВИИ, ЧА, 107-3-9.

1.

Ш Т А Б 59/1
ЈУГОСЛОВЕНСКЕ ВОЈСКЕ У ОТАЏБИНИ
Бр. Службено
16 јануара 1943 године
П о л о ж а ј

КОМАНДАНТУ III КРАГУЈЕВАЧКЕ БРИГАДЕ.

Сазнао сам да сте из мени непознатих разлога узимали на одговорност Душана званог Дуцу учитеља из Багрдана. Тачно је то да именовани Душан као интелектуалац до сада био национално потпуно исправан и да је од првих дана члан наше организације. За ово поред мене могу да тврде и остали чланови организације Среза Беличког. Ако противу именованог постоји нешто што треба иследити, онда ради реда у организацији а обзиром на поделу територија молим доставите предмет овом штабу. Понављам да је Душан звани Дуца до сада заиста био прави носилац Равногорске мисли и стремљења.

На трећи дан Божића прошла су наша три војника кроз Г. Штипље и пуцали редом по селу. Проверите који су војници били и молим да исте узмете на одговорност зашто су ово чинили. Молим да се овакви случајеви не понове, јер ћу у будуће према онима који не поштују војнички ред поступити најстрожије. У интересу опште ствари је да једним другима будемо ближи и присни, јер само ћемо тако подићи себе у очима народа и бити прави носиоци овог светог српског посла.

Напред за Краља и Отаџбину!

Командант, п. поручник
(потпис)

АВИИ, ЧА, С-В-6966.

2.

КОМАНДА СРЕЗА БЕЛИЧКОГ
ЈУГОСЛОВЕНСКЕ ВОЈСКЕ У ОТАЦБИНИ
ПОВ. БР. СЛ.
17 јануара 1943 г.
Сл Српске планине

Артиљериском поручнику
Г. АЛЕКСАНДРУ М. ТОДОРОВИЋУ

П о л о ж а ј

По добивеним подацима у одреду коме сте до сада стајали на челу формирана је десетина комунистичко - разбојничка. На челу те десетине стајао је Милутин НИКОЛИЋ зв. „КУША”. Њему је био саветодавац-спиритус-регенс ЖИВОЈИН У. ПЕТРОВИЋ зв. „ЖИЛЕ”. Ова пљачкашко-комунистичка банда харала је, пљачкала, злостављала невинне људе и жене, кундацима разбијала врата по кућама, вршила најогавније саботаже по организацију Југословенске војске у Отацбини.

Када сам Вас о горе изложеном усмено и писмено упозорио и упознао на последице које ће наступити, нисте ништа предузели, но као одговор на то дозволили сте да људство пије и употребљава алкохол у толикој количини да су појединци у пијаном стању чинили највеће глупости опет на штету организације.

Ово је ишло тако далеко да су ови војници другог дана Божића опљачкали Кузмана Пушића економа из Д. Штипља и оштетили човека у вредности од 240.000.- динара, а о страху што га је као исправан Србин и грађанин претрпео и да не говоримо. У одреду је наступило расуло, нико никога није слушао а о дисциплини у одреду није се могло ни говорити. За доказ овога пружићу Вам масу конкретних случајева.

И од пре неколико дана Ви сте свој одред потпуно напустили несхватајући озбиљност ситуације и необазујући се на тако фаталан поремећај дисциплине. Покушао сам у више махова да ухватим везу са Вама, да се споразумемо, решимо и поправимо упропашћену дисциплину, да кривце казним и растурено људство скупимо. Ви сте и ово избегли?

На основу изложеног принуђен сам био, а уз то и свестан тога да ниједан старешина у ратном стању не сме ово да учини, а ако би то учинио, био би кажњен сходно чл. 61 војно кривичног законика.

На дан 14 јануара ове године са питомцем наредником Селимиром Андрејевићем, наредником Јованом Петровићем, поднаредником Славковић Младеном, Левићем Јованом, редовима Животијем Миленовићем, Миланом Бабићем и Миладином Челиковићем-Дуњом предузео сам чишћење болесног одреда.

Из одреда као комунисти и пљачкаши побијени су у борби: Милутин Николић зв.Куша, Светислав Милосављевић, Бошко Митровић, и поднаредник Радован Вукићевић.

Стрељано од стране преког суда пред стројем и то: Миленко Мидић, Христивоје Пантић и Животије Петровић.

Исто тако по одлуци преког суда стрељани су саучесници комуниста-разбојника грађани и то: Миленковић Сретен, Миленковић Драгослав, Пантић Милан и Димитрије Карамазов.

Људство сам прикупио у Мишевићу и пред стројем саопштио донете пресуде.

Одредио сам писменом наредбом десетаре. Исте упозорио и усмено и писмено на досадашње грешке.

О овоме ћу поднети и извештај командантима бригада и команданту корпуса.

Исто тако и Вама скрећем највећу пажњу на Ваше досадашње грешке, леност, лакомислено вршење службе, лакомислено схватање дужности, алкавост и употребу алкохолног пића нећу трпети.

Као командант среза захтевам и наређујем да се у будуће ни једна одлука не доноси без мога знања и одобрења.

Људство ће бити све под мојом командом док се другчије не нареди од стране предпостављених старешина.

Ви ћете ми лично поднети извештај, колико је до сада поклано свиња и остале стоке. Где су коже и остале прерађевине од поклане стоке. Назначити где, код кога и колико шта има од намирница (жита, кукуруза, пасуља т.д.).

Овластио сам поднаредника Јована Динића да намирнице може узимати оданде где се налазе и рационално и економично исте да троши. Пошто ћу морати да идем са 7 људи да свршим мобилизацијски елаборат, везу самном одржавајте преко Лоћике (Вуловић, Јевтић).

Исто тако известиће ме колико сте до сада новца утрошили за издржавање одреда, како би могао да извршим обрачун учињених издатака са штабом 1а.

Прикупити све ствари које су случајношћу разбацане по селима и пренети у село Мишевић.

Бранка Соколовића, разоружати и убити.

Известити ко је слао на задатак Павловић Предрага и Соколовића Бранка. Од обојице одузети пиштоље и доставите их мени. (Један од њих двоје има пиштољ маузер који му је дао Куша).

Павловића спровести стражарно мени да му изречем казну.

Најозбиљније скрећем пажњу поручнику г. Тодоровићу, да се у последње време осећа врло јак покрет и рад комуниста и ову чињеницу треба узети у најозбиљнију процену и настати да се ова појава у корен угуши и код људства и код народа. Овде бити немилосрдан. Гонити их до потпуног истребљења. У овоме погледу пратићу рад поручника г. Тодоровића.

И у последњем писму од 14 ов.мца. поручник г. Тодоровић, да везу са њим одржавам преко Милоша Сариног. Милош Сарин је бив. робијаш. У будуће преко робијаша и са робијашима не одржавати никакву везу већ тражити честите домаћине, јер одржавање веза помоћу робијаша убијате углед и организацији и Вама лично. Примера ради наводим Вам случај пред протеклим догађајем када сам пуних 48 сати куриром тражио везу са вама преко именованог Милоша и нисам је добио. Вероватно је и њему нисте оставили.

Обзиром да сте у раду на организацији компромитовани код народа у селима општине Деоничке известите ме који командни положај желите да заумете у I Беличкој бригади изузев општине Деоничке и околине.

Предње да поручник г. Тодоровић прими на знање уз потпис овога акта па акт врати потписатом уједно са извештајем како сам тражио.

Командант среза,
Поручник
(потпис)

АВИИ, ЧА, С-В-6967.

Штаб 59/1
 Југословенске војске
 У отаџбини
 Бр.: службено
 17. маја 1943. год.
 С. С. П.

Извештај о стању у срезу беличком
 Команданту штаба 59

Сматрам за потребно да обавестим Команданта о стању наше организације у срезу беличком.

Поред свих зала учињених од стране Вама потчињених а под командом Команданта среза Беличког грађанима среза беличког у последње време десили су се још неки случајеви који врло штетно утичу и иду на уштрб наше организације и то:

1. У нашој организацији у срезу беличком активно учествује г-ђа поручника г. Војислава Дамњановића. Госпођа је наоружана карабином и муницијом, што даје врло ружну слику и код народа оставља утисак да нисмо Дражина организација већ партизанска банда. Њене иступе најбоље илуструју следећи случајеви:

Једном приликом је наредила редову Војиславу Миладиновићу да је са оружјем прати до села Прњавора, где је преноћила и сутрадан се поново вратила у село Лозовик. За време проласка кроз села сељаци су ово на разне начине тумачили а на штету организације.

Једног дана је са оружјем насрнула на једног домаћина из с.Лозовика и неколико га пута ударила кундаком. Овај се сељак толико револтирао и у таквом стању изговорио следеће: „Зар је ово Дражина војска? Ако је ово Дражина војска онда нека иде све у пизду материну.” Овако наљућен пошао је одмах у Јагодину у намери да се потужи Немцима и тек на интервенцију неких сељака одустао је.

27 априла т.г. око 11 часова ноћу дошла је у друштву са женом команданта села Лозовика у штаб среза беличког, где је преноћила.

Напомињем да је поменута госпођа удата за официра после капитулације. Није српског порекла а сестра јој је до пре кратког времена била запослена у Крајскокомандатури у Јагодини. По сазнању по мајци је Немица.

2. Ноћу 5-6 маја т.г. у очи Ђурђевдана дочекивали су уранак код једне колибе на Црном Врху Командант среза беличког жанд.поручник Милун Видић, Командант штаба 59/1 кап. I кл. Јоца Михајловић, поручник Војислав Дамњановић са госпођом, Командант IV батаљона рез.вазд.наредник-фотограф Јован Петровић, Командант III батаљона питомац поднаредник Селимир Андрејић, Командант села Лозовика са женом и кћерком, зет овога наредник водник С.Д.С. са женом, мноштво виђенијих грађана и сви војници. Овом приликом Командант IV батаљона рез. нар. Јован Петровић толико се напιο, да је свукао чакшире и кроз поцепане гаће показао присутнима задњицу голу и делове полног органа и пред свима изводио неку врсту балета уз пратњу хармонике. Поред овога Петровић је испалио неколико рафала из пушкомитраљеза и бацио једну бомбу. Нико од присутних официра није ни покушао да га спречи. Овај случај врло рђаво репрезентује нашу организацију (Дражину војску) и врло се ружно препричава међу народом.

Да би Командант упознао личност Јована Петровића наводим и то да је он бивши активни подофицир и да је по изласку из војске у грађанству судски осуђен затвором за проневеру новца своје послодавцу Трифуну Ђурићу трговцу из Јагодине.

Човек са оваквим моралним квалификацијама треба да буде будући југословенски официр и носиоц Карађорђевог звезде са мачевима ако се усвоји предлог његовог предпостављеног старешине жанд. поручника Милуна Видића.

Жена наредника-избеглице Јована Коцића који је на служби на територији штаба 59, протерана је од стране Команданта среза беличког из с. Драгоцвета среза беличког и ако је тамо засадила земљу која јој је додељена за рад и тамо оставила сво покућство, два прасета и живину. Сад се издржава на терет штаба. Протерана је само зато што је њен муж, у духу наредбе Команданта штаба 59, привремено премештен на службу код К-та среза темнићског.

Овај се случај врло ружно коментарише међу војницима, јер, према њеном исказу, од ње је захтевао да живи поднаредник Животије Миленовић на служби код К-та среза беличког и кад није хтела да му се пода, наређено јој је да напусти срез.

Са народом се не поступа по Равногорским упутствима и наређењима Господина Министра војске, морнарице и ваздухопловства. Батина се на све стране. Још би било разумљиво кад би се праведно осуђивали људи на батине. Наводим случај који се догодио у селу Црнче пред мојим очима, где

је један дечко од 15 година добио 25 батина само по исказу једног лица, да је украо једну прскалицу за лозу. Дечаку није дозвољено да докаже свој алиби, већ је одмах испребијан а доцније се утврдило да је потпуно невин.

Цело село је овај поступак жанд. поручника Милуна Видића осудило.

До сада је у срезу беличком убијено преко 70 људи и жена. Убиства се врше на невојнички начин: убија се син у загрљају мајке, муж у загрљају жене, убија се у потиљак на комунистички начин, камом се коље мрцвари и поред тога неки остају живи, неки се од њих понова по оздрављењу убијају а некима опрашта живот. Убијени се остављају голи и боси. Многи људи који су убијени нису својим радом то заслужили. Изгледа да се не води добро рачуна о врсти и мери казне (што најбоље доказује случај што је некима после оздрављења живот опроштен). Човек који је штетан за нашу организацију мора да се убије онако како то доликује правим војницима за правду и слободу.

Народ који је листом уз нас почиње да се колеба и хлади и ако се овако продужи може да се деси да у очајању оде на другу страну.

Налазим да народ треба придобијати лепим правим војничким поступцима, који доликују правим борцима за Краља и слободу Југославије.

Сви ови иступи чине се по наређењу и знању Команданта среза беличког жнд.поручника Милуна Видића а како је овакав рад у супротности са Равногорским покретом и осећајима народа, који је конзервативан, поштен и простодушан а у организацији Драже Михајловића гледао је једини свој спас и наду за будућност а оваквим поступцима губи и последњу наду и удаљује се од нас.

Овакви и слични поступци који се свакодневно догађају довели су до тога да кроз цели срез у сред дана промаршира једна партизанска банда од 35 људи, који су вечерали су. Деоници на један сат од штаба команде среза беличког. Што је најглавније ни један сељак није обавестио никога, већ једино после извесног времена мене о чему сам одмах обавестио команданта среза беличког.

Молим Команданта да сам овоме стане на пут, јер док год се овако ради онемогућен ми је сваки рад у срезу беличком, јер мене народ другојачије познаје. Стално ми се обраћају и жале на овакве и сличне поступке са којима немам ничега заједничког а ја немам могућности а и нисам надлежан да их спречим.

Ако Командант сматра да овако треба да буде и солидарише се са оваквим радом, молим да ми се да разрешница у Варваринском корпусу.

С молбом на знање и надлежност.

Достављено:

Команданту штаба 59
-//- 59/1
-//- 59/2

Заступник Команданта
Начелник штаба 59/1
поручник
Александар М. Тодоровић

ШТАБ 59

Пов. Бр. Служ.

21 маја 1943 год.

С.С.П.

По предњем је одговорено пор.Тодоровићу

А податке узети у поступак и на

Конференцији

Командант

(потпис)

(Жикић Драгомир)

АВИИ, ЧА, С-В-6985.

4.

ВЕЛИМИР Ц. МИЛОШЕВИЋ

Пешадиски поручник

20 маја 1943 године

С.С.Планине

КОМАНДАНТУ ШТАБА 59.

У организацији Драже Михаиловића налазим се од месеца јула 1941 године до данас. За све ово време радио сам на организовању народа у већем делу среза беличког, а највећим делом у селима: Ловци, Стрижило, Горњи Рачник, Врановац, Горње и Доње Штипље. Ова села налазе се уз мене душом и телом и само чекају моменат па да крену самном, јер знају само за Краља и Отаџбину, односно за Дражу Михаиловића.

У последње време народ губи поверење у нашу организацију, јер у њој не види идеалан рад за ослободилачку борбу у датом моменту већ мучење и убијање невиних људи и жена и иначе нападаеног народа уместо да му се у

овим најтежим данима помаже. Готово сваког дана се дешава да се неко од људи и жена на територији среза беличког тешко избије или убије а без икакве истраге о утврђивању кривице кажњених. Пресуда за извршење оваквих казни у највише случајева доноси лично командант среза беличког, жандармериски поручник Милун Видић, не водећи рачуна да ли су ти људи заиста криви или не.

Услед свега овог народ је преплашен и живи у великом страху, јер види да о њему не води нико рачуна, већ се иде на то да се ми Срби сами међу собом убијамо.

Ради свега овог мени је у многومه смањен ауторитет у општинама где сам одређен за команданта батаљона, јер се види да се ја ни зашта не питам већ се стално запостављам а народ нема ни најмање поверења у друго лице.

Напоследку напомињем да сваког момента и мени прети опасност да и ја из било којих разлога будем убијен.

Да би се једном за увек ликвидирало са оваквим начином рада од стране команданта среза беличког, жандармериског поручника Милуна Видића, молим да се исти премести из нашег среза, јер се овакав његов рад, који иде на штету наше организације, не може више да подноси и може да се деси да народ оде на другу страну, што се ниуком случају не сме дозволити.

Пешадиски поручник,
Вел. Ц. Милошевић
Командант 2 батаљона 1 беличке бригаде
Штаба 59.

АВИИ, ЧА, С-В-6987.

5.

Милутиновић Милутин
Пешад. поручник
23 маја 1943 год.
С.С.П.

Команданту штаба 59

Радим на Равногорској организацији од јесени 1941 год. преко поручника Сотировића Драгана, сада у лагеру, и капетана Нешића сада среског начелника. Организовао сам општине: Багрданску са селом Д.

Рачником, Ловачку и Милошевску среза беличког. Како је изведена организација види се по томе што нико из тих општина није отишао у партизане. Свако је гледао на мене и чекао само моје наређење, тако да су све српске главе из поменутих општина сачуване и чекају да буду узидане у темеље велике и вечне Србије.

После првих месеци моје сарадње у организацији изашао је на терен по споразуму са Сотировићем, поручник Аца Тодоровић. Пошто је партизанска акција у срезу беличком била краткога века, улога поручника Тодоровића састојала се у подознању и одржавању духа и морала код народа. Од пре годину дана тј. после једног мог састанка са кап. Нешићем у Рашкој, а у које је време поручник Тодоровић био на Гочу, упознао сам се са жанд. поручником, доцније капетаном на служби у СДС Милуном Видићем а преко овог са мајором Љубом Михајловићем такође на служби у СДС.

Не сећам се да је икада, за време рата док је био у СДС поручник Видић неком од сељака из мојих општина, а убеђен сам да тако стоји и у другим општинама среза беличког, проговорио ма и једну реч у смислу наше организације, што је сасвим природно и оправдано и за једну и за другу страну. Можда је ово био један крупан разлог да Видић доцније постане према мени завидљив и неискрен. И ако сам имао везу са поручником Тодоровићем, Видић је увек захтевао да спискови као и друга пошта иду преко њега и ако је било много лакше и брже да све то иде директно за Црни Врх. Наравно, као официру који има најузвишеније појмове о Краљу и Отаџбини, нисам гледао на то, хоћу ли својим личним радом учинити да се неко уздигне на незаслужену висину, већ сам са сваким сарађивао искрено и несебично.

Почетком децембра поручник Видић је изашао на терен и преузео команду од поручника Тодоровића. Осећам а и чињенице тврде да поручник Видић ради да се мој ауторитет у мојим општинама спусти испод нуле а да се он на рачун тога уздигне и популарише. Ово није случај само самном већ и са свима осталим члановима наше организације и срезу беличком активним и резервним официрима, који нису били припадници СДС већ су били у народу и радили са народом на нашој организацији.

Почетком децембра 1942 год. долазе људи са Ц. Врха без споразума самном да одузму свиње у Ловцима и Милошеву. Мислим да је било потребно да ово и ја знам, да бих могао људима после тога да кажем и правдам одузимање свиња.

16 децембра 1942 год. долази наоружана сила са Црног Врха и скоро на мртво име испребија мога оца Светолика Костића, претседника багрданске општине. Када су га извели из куће и повели у правцу оближње шуме, тукући

га песницама и кундуцима сви редом, он је морао да им повери да има сина официра који је исто што и они, нашта су му они одговорили: „Где је, мајку ти јебем у пичку, што није са нама”, додајући при томе још једну песницу старом ратнику, шездесетогодишњем старцу. Истовремено су и моме брату скинули чизме. По извршеном задатку људству је приређен банкет од оних који су мога оца денуцирали. Сви ови људи, осим Куше, и данас су доглавници поручника Видића као најближи сарадници његови са којима он увек има по нешто насамо да поразговара, па чак код њих иде и на преноћиште уместо да буде мој гост.

Тек пре месец дана, на моје велике молбе поручник Видић забранио је да његови људи силазе наоружани у Багрдан, где су раније свакодневно силазили и похађали кафане, тако да су то и Бугари запазили, па су једном приликом блокирали и претресли село Д. Рачник. За срећу нису никога нашли. За време боравка у Багрдану и околним селима ови војници су пљачкали и тукли кога су хтели тако да ни сам нисам имао много поверења према њима. После сваког случаја сељаци долазе код мене и моле ме да им помогнем, јер ме знају да сам члан организације. Ко познаје те људе до њиховог одласка у шуму зна да је то друштвени олош а не вредни, поштени и радни младићи, којима сам увек саветовао да нигде не иду, да буду мирни и да мало више раде, а има времена када ћемо сви поћи једним истим и правим путем.

У овим набројеним случајевима успео сам, донекле, да одбраним свој ауторитет па чак у случају мога оца, јер сам пред људима рекао да су то наши војници, да сам знао да ће мој отац бити бијен, јер као претседник општине он се налази између чекића и наковања.

Али оне што не могу да браним и правдам пред народом, то су многобројна батинања и убијања људи и жена по целом срезу. Народ је убеђен да сви кажњени нису криви и да се пресуде доносе на пречац. Добија се утисак да су по среди лични рачуни и личне мржње. Све то чини да се народ плаши и избегава наше људе.

Ради овога а обзиром да се и даље ради на обарању мога ауторитета код народа од стране жандармеријског поручника Милуна Видића, и обзиром да именовани и даље сарађује са непријатељима наше организације, па чак прима и једног њиховог делегата у свој одред и даје му положај „доглавника”, што је се дало уочити на вечери код мене пре неколико дана, којој су били присутни и виђенији грађани, поред Видића и његове пратње на којој је поручник Видић са пуно уважавања расправљао са поменутиим делегатом, док самном и осталима, који су од почетка у организацији, није проговорио ни две речи, што је присутнима нарочито пало у очи. Официрски је и поштено да изјавим и признам да почињем да се бојим за свој живот од стране рођене браће и увиђам да ми више нема места у срезу беличком ако Видић буде и даље командовао истим.

На крају напомињем да су у мом батаљону убачени као командири чета све сами жандарми, припадници Српске државне страже из Јагодине, које нити ја а и народ не познајемо. У случају мобилизације ови људи неће моћи да поведу народ са собом, јер су служећи непријатељу и Недићу а и многим својим поступцима код народа врло непопуларни.

У интересу безбедности живота једног неутешног југословенског официра без Краља и у поробљеној отаџбини, молим да овај рапорт не дође до руку онима којима и иначе сметам. А ако и поред тога погинем хоћу да се зна ко ме је убио.

С молбом на знање и надлежност, достављајући Вам предњи рапорт сматрам да сам одужио својој савести као Србин, као југословенски официр, као човек који није погазио своју војничку заклетву дату Његовом Величанству Краљу Петру II, као веран и одан члан организације и као рођени беличанин, где сам одрастао, где живим и где ми живе родитељи и остала фамилија и не желим да се за рад жандармеријског поручника Милуна Видића баца љага на мене, јер сам непосредно заинтересован као командант I батаљона I беличке бригаде штаба 59.

Надам се и верујем да ћете учинити све што је потребно да се ово зло отклони на време и да се народ придобија љубављу и искреношћу а не батињањем и убијањем.

Пешадиски поручник,
Милутин С. Милутиновић
Командант I бат. I беличке бригаде

АВИИ, ЧА, С-В-6988.

6.

ГРУЈИЋ В. МИОДРАГ
Артилер.капет.I класе
24. маја 1943 год.
С.С.П.

КОМАНДАНТУ ШТАБА 59.

По капитулацији Југословенске војске одлучио сам се да се не предајем непријатељу а доцније решио сам, да се не јављам ни Пећанцу ни Недићу. У прво време скривао сам се у селу Г. Рачнику. Једном приликом отишао сам у Београд и тамо сам ступио у везу са резервним мајором

Александром Мишићем. Преко њега ступио сам у Равногорски покрет. Он ми је препоручио да се вратим у село и да припремам своје село и сељаке из околине за будућу акцију за ослобођење. То сам и учинио.

У месецу мају 1942 године мој брат од стрица, резервни коњички поручник Др. Војислав Ј. Грујић, професор и ја добили смо писмено овлашћење од Штаба 1 за рад на организацији среза Беличког. Многим интригама а нарочито од официра легализованих у Српској државној стражи, где су се нарочито истицали резервни капетан II класе у Српској државној стражи а сада поручник Милун Видић, командант Беличког среза и ометали наш рад и избегавали нашу сарадњу а и наших сарадника активних и резервних официра. Са овим се интригама ишло толико далеко и тврдило да сам ја и мој брат Љотићеваци, да мој брат шурује са Немцима, да је мој брат „откуцао” поручника Видића Немцима и да сам ја недовољно активан у раду. Из свег овог могло се видети да су официри из Српске државне страже хтели истисну са положаја нас, официре из народа, који су били у сталном и непосредном контакту са народом а да они заузму наше положаје. Први пример да стекнем овакво убеђење десио се доласком на терен жандармериског поручника Милуна Видића, који се борио свим силама и најзад успео да потисне са положаја поручника Александра Тодоровића, команданта летеће бригаде и да га претпостављеним старешинама претстави ленштином, пијаницом и лакомисленим. Тврдим да је овај официр поштен, вредан, правичан и као такав цењен и вољен од народа среза Беличког. Он је од првих дана у шуми и са људством је под најтежим околностима трпео и врло често гањан од непријатеља а још више од Српске Државне страже. Исто тако и мени, најстаријем нелегаллизованом официру у срезу, додељује се једна бригада у Беличком срезу, затим ми се бригада одузима и даје легализованим официрима из Јагодине, које народ не познаје. Затим се премештам у Темнићки срез за команданта бригаде, где ми је од стране резервног капетана II класе Боривоја Михајловића ометан рад и на врло дрзак начин од мога ађутанта одузет мобилизациски елаборат. Три месеца држан сам у шуми без распореда и тек сам пре кратког времена постављен за ађутанта Штаба 59.

Сада се потврдило да су они људи који су на све стране видели интриге и достављали их претпостављенима, сами делима доказали да су они једини интригирали на штету својих другова, па су и прекрдашили извршењем убиства једног официра из суседног корпуса. Због овога је један од интриганата г. Боривоје Михајловић разрешен дужности у Штабу 59, док је онај чија је кривица у овом конкретном случају много већа (поручник Видић) остао и даље на својој досадањој дужности.

Из среза Беличког стижу страшне вести. Тамо се догађају ствари недостојне Југословенске војске и нису у духу наређења и упутстава Министра Војске, Морнарице и Ваздухопловства и то све са знањем и по наређењу

жандармериског поручника Милуна Видића, команданта среза. Народ се пита имали каквог форума коме се може жалити и да га не постигну тешке освете.

Износећи ово команданту сматрам да сам извршио своју дужност официра у шуми и да ће ми савест бити мирна за последице које ће наступити од досадашњег рада у срезу Беличком а и теже које ће према мом мишљењу, наступити ако се оваквом раду благовремено не стане на пут.

Молимо да се по овоме поведе истрага и донесе праведна одлука.

Активни артилериски капетан I кл.
Миодраг В. Грујић
Ађутант Штаба 59.

АВИИ, ЧА, С-В-6989.

7.

Ш Т А Б Бр. 56/5
Југословенске војске
у отаџбини
Пов. бр. 81.
6 јуна 1943 године
Слободне српске планине

Ш Т А Б У Левачке бригаде

Господин Министар војске, морнарице и ваздухопловства и Начелник штаба Врховне команде, радиограмима својим Бр. 2278, 2292, 2293, 2294, 2295, 2296, 2297 и 2298 од 29 маја ове године доставио је следеће:

„РАСПИС СВИМА: Од стране гестапоа упућени агент под именом Сташа Петровић са циљем да дође у наше редове. Умлатити га чим наиђе. Стар је 30 год. Средњег раста. Рањен у леву руку. Говори Енглески, Немачки и Српски. Живео дуго у Б. Луци. Појавиће се под другим именом. Исто тако велики број Љотићеваца пресвлачи се у четничка одела и под фирмом наших одреда упадају у наше редове и на превару отварају ватру. ЧИЧА.

Команданти Корпуса и Бригада одмах да изврше припреме за активирање летећих бригада које ће дејствовати свака на својој територији. Бројна стања летећих бригада да буде најмање од 100 до 150 наоружаних четника, зависно од броја бригада које се формирају на територији среза. Колико ће која бригада да се активира одредиће Командант корпуса о чему ће ме известити. Употпунити организацију и одредити старешински кадар у потпуности у колико то већ није учињено.

Задатак летећих бригада је да дефинитивно очисте свој терен од комуниста и њихових симпатизера и других разорних елемената по нашу организацију у колико то до сада није учињено. Избегавати сукобе са окупатором. Бригаде да станују ван насељених места, по колибама и често мењати место боравка. Све припреме за активирање да се заврше до 15 јуна кога дана извршити активирање јединица које већ нису извршили активирање летеће бригаде. Имало је случајева да неки команданти бригада нису извршили активирање летећих бригада, изговарајући се да нису могли због близине окупатора, недостатака материјалних средстава и слично. За сваки овакав случај старешине ћу смењивати одмах. Предлагати за снижење чина и стављати под суд. Ради тога команданти корпуса одмах ће ми поднети предлоге за смену неспособних команданата бригада и постављења нових. Имати у виду личну храброст, способност вођења јединица и послушност. ЧИЧА.

Команданти корпуса да ми доставе предлоге за унапређење официра у следеће чинове на које су стекли законско право са следећим податцима: презиме, средње слово и име. Које класе односно датум када је унапређен у чин кога има. Од када је у нашим редовима. Сваки официр који је стекао право на унапређење има да поднесе писмени извештај са предњим податцима своје команданту корпуса под личном одговорношћу за тачност података. Команданти корпуса достављају предлоге телеграфским путем, а чувају писмене рапорте до даљег наређења. За давање лажних података предлагаћу за лишење чина и стављати под суд кривце. Важи само за официре који се сада налазе непосредно у нашим редовима. За официре ван наших редова доставити ми посебно предлоге само ако имају изванредне заслуге за нашу организацију са описом заслуга. ЧИЧА.

Имам података да старешине из наше организације имају врло лоше владање и нетактично поступање са народом. Опијају се. Свете се. Испољавају своје прохтеве и траже задовољење њихово штетно по углед наше организације и морал нашег народа. Своје противнике из прошлости оглашују за комунисте или издајнике и гоне их. Други подносе лажне извештаје како је код њих организација одлична а код други неваља. Све у циљу да се одрже на положају кога имају. Све су то прекршаји војно кривичног законика за време рата и најтеже кривице за нашу организацију према своје народу. Кривце ћу све пронаћи, похватати и казнити заслуженом казном. Нико некажњен неће остати за своје грешке. Наређујем најкоректније поступање са народом. Строго, али правично. Старешине наше организације мора да су носиоци правде и поштења, личне храбрости и пожртвовања. Има да служе за углед народу свом. У будуће за грешке ма какве природе кажњаваћу најтежим казнама, како кривце тако и оне старешине који кривце толерирају.

Ово наређење саопштити свима старешинама у нашој организацији.
ЧИЧА.

Дешава се да неке старешине примају у своју јединицу бегунце из других јединица и штите их те тако кривци избегну заслужену казну. То је само гушење војничког морала и дисциплине. Наређујем да нико несме примити бегунца из друге јединице, већ га има ухватити и предати старешини његовом да се казни. Најстрожије ћу кажњавати старешине који и даље буду примали кривце других јединица и задржавали њихово оружје.
ЧИЧА.

Дајем следећу директиву као допуну раније директиве за појачање пропаганде против комуниста. Поглавља су следећа:

1.- Коминтерна и њен циљ. Свим средствима подривање народних снага у свим земљама, да би у погодном часу извели светску револуцију и завели диктатуру у свим земљама.

2.- Последице 25 – тогодишњице рада Коминтерне. Немачки комунисти ставили се на расположење Хитлеру а не Стаљину у броју 12.000.000 организованих чланова. Италијански комунисти поступили су на исти начин. Коминтерна код непријатеља Русије није успела, али напротив успела је у савезничким земљама и разјединила отпор. Наши комунисти радовали су се слому Југославије и данас их води Јосиф прозвани Тито и Моша Пијаде. Највећа срамота. Али наш народ нашао је пут у Равногорском покрету.

3.- Коминтерна је против Русије изазвала сумње целог света и зато је морала напустити Коминтерну.

4.- Народ после рата очекује мир, а Коминтерна спрема хаос.

5.- Осовинске силе као и наши комунисти претрпели су пораз.

6.- Русија се враћа сама себи да своје бриге посвети своме народу. Овим актом признаје атланску повељу. Комунисти у другим земљама има да савију своје заставе и да се покоре свима.

Наш Равногорски покрет има да изведе народни препород. ЧИЧА.”

Достављајући предње НАРЕЂУЈЕМ:

Команданти бригада овога штаба извршиће припреме за активирање летећих бригада и то:

- Командант 1 и 2 Гружанске бригаде летећу бригаду јачине 150 наоружаних четника. Реон дејства срез Гружански.

- Командант 1, 2 и 3 Крагујевачке бригаде летећу бригаду јачине 150 наоружаних четника. Реон дејства срез Крагујевачки.

- Командант Левачке бригаде летећу бригаду јачине 100 наоружаних четника. Реон дејства срез Левачки, и

- Командант Лепеничке бригаде летећу бригаду јачине 100 наоружаних четника. Реон дејства срез Лепенички.

Припреме за активирање извршити најдаље до 15 јуна т.г. када односно овога дана извршити активирање и известити колико је која бригада дала људства за летећу бригаду.

Команданти летећих бригада биће и то: за срез Гружански наизменично командант 1 и 2 Гружанске бригаде, за срез Крагујевачки рез. инж. кап. II класе Мирко Смиљанић, због чега ће са њим одмах ступити у везу команданти бригада среза Крагујевачког, за срез Левачки и за срез Лепеначки команданте летеће бригаде одредиће командант штаба Бр. 39 и о томе поднети извештај.

У свему осталом у колико се односи на формирање летећих бригада поступити како је предвиђено овим наређењем и ниучему од истог не одступати јер ћу вршити контролу и о резултату известити.

У свему осталом поступати по овом наређењу и у колико се којом тачком тражи какав извештај поднети га што пре.

Достављено:

Команданту 1 и 2 Гружанске,
Команданту 1, 2 и 3 Крагујевачке
Лепеничке и штабу Бр. 39.

Командант,
(потпис)

АВИИ, ЧА, С-В-2736.

Извештај о покрету непријатеља
и стање комунистичке
и четничке организације, д о с т а в љ а

1/ Оптерећење железничке пруге од Немачких транспората крајем месеца маја и почетком јуна Београд-Лапово-Ниш износи 38 возова транспортних у 24 часа. Услед овога десио се је и судар возова код Раље а други код Јовца /Јагодина/. Последице су биле да у оба случаја прекид вожње је трајао по 3 часа. Од великих транспората Немачких трупа прешло и максимално оптерећење које је предвиђено највише 24 воза у 24 часа.

2/ Трупе које одлазе на Нишу на југ носе љетње униформе-жуто-зелене боје а и материјал им је офарбан у исту боју. Изгледа да су ове трупе биле намењене за Тунис, а можда је и земљиште где се имају сада употребити исте боје.

3/ Према прикупљеним подацима све трупе иду у два правца: ка Софији и ка Скопљу, али ипак већина иде ка Софији. Трупе су већином моторизоване и оклопне. У Нишу се врши прекрцавање па делимично остају и ту у широј околини Ниша. У Сврљигу се налази сада једна моторизована колона маскирана. /Виде се и нова врста борних кола, али у ограниченом броју, већином су типови њихови већ раније познатих кола. Материјал је већином потпуно нов а можда тако изгледа услед новог фарбања. Сем трупа иде и фуражи читави транспорти само као утурени и споровозни.

4/ фабрика „Клефиш” из Јагодине спрема месо и сувомеснату робу која се транспортује за трупима. Велики чопори говеда и свиња довезени су их Хрватске, Бугарске, Румуније и др. и чекају на клање. Капацитет је врло велики, све се већином конзервира, суши слабо и одмах слузава тако транспортује за трупима. Магацини жита у Јагодини и Нишу пуни су.

5/ Према подацима прикупљеним концентрација немачких трупа врши се на Овчем Пољу, Косову, Нишу, Софији, Турској граници, Солуну и Тракији. Једним делом врше чишћење терена у Црној Гори и Херцеговини, а то сам поднео извештај од 6 ов. м. По свему изгледа да су најјаче снаге ипак сконцентрисане на Турској граници, а мањим делом према Солуну и Арбанашком Приморју. Нешто јаче снаге налазе се у стратегиском дочеку на Овчем Пољу, Косову и око Софије. Нарочито Овче Поље има јаке снаге које се цене до 1 дивизије.

6/ Интересантно је забезити да су прво дошле Кавкаске трупе /планински Гаври/ који су врло слабо изгледали, међу-тим сада долазе све свеже трупе оклопне и моторизоване које иду на фронт према Турској. Изгледа да Немачка обавештајна служба има податке о несигурном држању Турске, те се због тога врши према њој концентрација. Према прикупљеним подацима са врло поверљиве стране можемо са те стране ускоро очекивати нека нова изненађења.

7/ Код наших људи који прате развој ратне ситуације опште мишљење овако изгледа: Немци су доста јаки и ако би Енглези хтели извршити искрцавање морали би правити систематске припреме за комбиновано дејство. Падобранцима би се предходно морали ојачати сви одреди по шумама који би предузели акцију напада на саобраћајне колоне и гарнизоне, док би трупе за искрцавање требале једновремено напасти из Солуна и из Турске. Разуме се све ово дошло би тек после освајања Сицилије, Крита, и Јужне Италије. Предузимање акција са мањим одредима било би не само бесциљно и неуспешно већ и врло опасно по наш живаљ који би имао да искуси тешке ударце Немачке одмазде. Види се да су Немци у стратегиском дочеку по целом Балкану. Те снаге и ако нису јаке ипак су довољне да онемогуће успехе наших четничких одреда и једновремено униште народ. Напад би могао уследити тек после ангажовања свих снага на обали и када они неби имали времена да се ангажују против нас. Ако би наши четнички одреди сада имали и појачања народним оружјем и падобранцима не само да би таква акција имала ужасног дејства по непријатеља већ би се и цео народ припремио за одлучан удар, а комунистима би се избила из руку моћ коју они сада убрзано припремају код народа за тај моменат. За сада нам се намеће само мир и убрзана припрема за акцију.

8/ Што се тиче концентрације Немачких снага у Србији исте непредстављају неке јаке снаге, управо нема више од 1 њихове дивизије у целој Србији рачунајући и Русе. Нешто јаче снаге су на Косову, Црној Гори, Албанији и Босни. Италијани су повукли св своје трупе и њихову улогу прима на себе Немачка војска. На Косову је 1 дивизије, у Црној Гори 1 дивизија, у Грчкој једна дивизија. Сем тога формира се још једна дивизија СС од Арнаута у Земуну где се облаче па затим шаљу доле на Косово после краће обуке. Две СС дивизије Хрватске у Херцеговини а 1 у јужној Босни имају 80 старешина Немаца Изгледа да ће се формирати две армије чији штаб групе има бити у Београду. Овај штаб је независан од штаба у Бугарској /према Турској граници/ где су све снаге немачке и бугарске обједињене и чине засебну команду. Група армија у Србији има да брани Србију, Хрватску, Далмацију, Црну Гору, Албанију /сувише развучена/.

9. Ваздухопловство је појачало активност. Земунски аеродром жив и важан због тога што служи као прихватни аеродром за све ескадриле које се из Немачке шаљу на Југ. Ради тога требало би га стално бомбардовати и уништити. Ипак веће ваздухопловне формације још не прелазе на Југ. Пре два дана прошла је једна ескадрила према Скопљу брзих ловаца и није се вратила.

10. Запажено је да већином ка Турској одлази офанзивно оружје, моторизоване и оклопне трупе. Можда Немачка жели да врши пресију на Турску или пак овлађивањем Европским мостобраном Турске Босфором, што се тамо сваког часа може очекивати да ће се нешто десити.

11. Пловидба Талијанска је појачана материјал се стално одвози и пуни шлепови иду ка Бугарској Дунавом. Поред Земунског аеродрома потребно би било бомбардовати фабрику „Клефиш” и магацим у Јагодини и Нишу где се налазе пуни хране животних намирница, док наш народ гладује.

12. Комунистички одреди су: 1 Шумадиски одред са Рудником 50 људи / Крагујевачки округ, Рудник, Венчац, Букуља /, Космајском четом 50 људи, Београдски округ, Космај, Гроцка, Авала, Колубарска чета 10 људи, оба Колубарска среза, Славковац и делом Качерски срез.

13. Команда комунистичког штаба за Србију 50 људи Радивоје „Брадоња” поручник, помоћ студент Михајловић, судија Андрија Савчић, поручник Миша Дудић и кр. Око Ваљева, Мионице, Лазаревца и Љига.

14. Пожаревачки комунистички одред 50 људи Мина Поповић, Јован Карбажовић пом. Ком. срез Млавски.

15. Крајински комунистички одред 60 људи неки Костић око Неготина и Рготине. Бољевачки одред 20 људи лекар др. Ивко Ђоловић и Момчило Сибиновић / Бољевачки срез /. Књажевачки одред 50 људи циганин Светозар Ђорђевић пом. ком. ученик „Слободан. Бабочки одред 40 људи, Бабочка гора јужно од Ниша. Власотиначки одред 60 љ. вођа Симанић /око Власотинаца/. Јужно-Моравска дивизија и т. Милан Манојловић, вођа Перовић. Батаљон Јабланички три чете 80 људи, Петрова гора, Видојевица, Пасјача и Густа река. Кукавичка друга чета 50 љ. / Кукавица до Бучја/. Јастребачки Трнавац 60 људи /Мало Јастребачко/ Ненезић Грујица, Вел Јастребачка Ђуровић, Расинска Петровић Жарко Горњо Дољевачки 10 људи Раденко Мандић / срез Трнавски /. Врањски одред 100 људи око Врања.

16. Преглед Албанских терориста срез Бањски 20 људи Лисута кољу Србе. Срез Вучитрнски 20 људи кољу Србе. Срез Новопазарски одред Бега Дрежевића 20 људи коље Србе.

17. Комунисти су ојачани: Београдска комунистичка чета са 40 из Срема, Рудничка чета 30 људи из Босне, Јабланички батаљон 100 људи из

Босне. На нашој граници према Бугарској / исток / има 2-3 одреда и 100 љ. Борски рудник броји око више десетина хиљада радника где се прогања комунизам. Треба сачинити план о томе да се у погодном моменту ови радници придобију и онемогући комунизам.

18. Одреди наших четника на територији Србије јесу: Београдски округ: капетан Лазовић око Младеновца 20 људи. Војвода Света Савић /срез Космајски и Колубарски/ 20 људи. Крагујевачки округ: капетан Нинковић /срез Качерски/ имао око 100 људи, поручник Топаловић /срез Таковски/ има 50 људи, поручник Музикравић /срез Гружански/ има око 50 људи, капетан Смиљањић /срез Крагујевачки/ има око 100 људи. Ваљевски округ: поручник Калабић срез Колубарски има око 200 људи, вој. Буда Церски /срез Подгорски/ има око 20 љ. Шабачки округ пор. Јеремић /Цер/ 20 љ. кап. Рачић /Цер/ има свега 5 људи, поруч. Антонић 20 љ. /Иверак/. Пожаревачки округ: кап. Рончевић /Голубац/ 100 љ. вој. Припроћанин /Звишки срез/ има око 300 љ. кап. Живковић /Млавски срез/ има око 300 љ. кап. Банковић има око 200 љ. /Хомољски срез/, кап. Оцокољић /Бељаница/ око 200 љ. Моравски округ: пор. Петковић /око Свилајнца/ 40 љ. пор. Перчевић око Деспотовца 50 љ. Зајечарски округ: мајор Пилетић /Поречки срез/ 300 љ. вој. Костић Марко /Велики Гребен/ 200 љ. пор. Анђелић /Мироч/ 100 љ. мајор Јовановић Љуба /Бољевац/ 100 љ. кап. Павловић /Криви вир/ 50 љ. Крушевачки округ: мајор Кесеровић / Брус-Жељин/ око 300 људи, кап. Гордић Гоч 200 људи, мајор Ђурић /Прокупље/ 100 љ. Лесковачки округ: кап. Стефановић /Лесковац/ 20 љ. кап. Мрђановић /Куршумлија/ око 300 људи. Краљевачки округ: кап. Анђелковић лев.об. Ибра 60 љ. кап Катанић источ од Краљева 50 љ. кап. Васић Гледић 100 љ. пор. Антонијевић јужно од Врбе 200 љ. кап. Раковић /Дочек/ 100 љ. п. пор. Јанковић /Гуча/ 200 љ. п. пор. Симовић /Гуча/ око 200 љ. Ужички округ : делови Дринске групе 300 љ. кап. Минић /Тара/ 300 љ. нар. Ајданић /Косјерић/ око 80 љ. Нишки округ: кап. Младеновић 60 љ. н. Аца Поповић С. пл. 50 љ. пор. Матић 50 љ. п. пор. Митић /Житковац/ 60 љ. Кос. Митровачки делови Машана Журовића 100 љ. и кап. Цветић /Студенички/ има око 100 људи. Предњи извештај достављам с молбом на надлежност.

7. јуна 1943.

АВИИ, ЧА, С-В-19.

Милутин Милутиновић
пешад.поручник
командант 1 батаљона
59/1
18 јуна 1943 г.
С.С.П.

Молим да се повуче наређење
О његовом илегалновању.

Команданту штаба 59/1

Наредбом команданта Варваринског корпуса од 11 јуна 1943 г. одређен сам за водника Летеће бригаде штаба 59/1.

Пошто сам иначе болестан од катара у желудцу, а у последње време нарочито почео да се побољевам, те ми није могуће или ће ми бити врло тешко, живети под условима које ће задаци и теренски живот налагати то молим да се са ове дужности сменим.

Од капитулације живим у Баточини и Багрдану и запажен сам од многих људи као грађанин једног или другог места.

У Баточини у трговини мога таста запослен је од пре више година као мајстор штрикер и пословођа немац-судет Кирхман Вацлав који је сада поред свога редовног посла немачки тумач у Лапову и Баточини. Овоме сам познат као редован члан куће мога таста.

Бугарима пак у Багрдану из скоро свакодневног сусрета познат сам као официр-немачки заробљеник на одсуству са исправним документима.

Ако би се према наредби команданта Варваринског корпуса за 11 јуни 1943 год. морао легализовати т.ј. одметнути дошло би до немиких последица не само у мојој непосредној породици (жена и дете од 40 дана), већ још и код двеју других фамилија у чијим кућама сам до сада живео т.ј. у кући мога таста и мога оца који је сада претседник општине у Багрдану.

На основи изложеног молим да се на моје место одреди други ако је могуће.

У колико бих пак ову дужност могао вршити као легалан т.ј. повремено, по потреби и за кратко време а да мој рад не падне у очи

окупатору или нашим несрпским елементима онда бих могао и остати на одређеној дужности.

С молбом на надлежност.

Пешадиски поручник
Милутин С. Милутиновић
Командант 1 батаљона 59/1.

Ш Т А Б 59/1
Југ.војске у Отаџбини
Пов.Бр.Сл.
25 јуна 1943 године
С.С.П.

КОМАНДАТУ ШТАБА 59.- Доставља се предњи рапорт поручника г. Милутиновића с молбом на надлежност.

Разлози које наводи поручник г Милутиновић налазим да нису оправдавајући из разлога:

Поручник г. Милутиновић наводи да је болестан што није тачно а по провереним податцима да до сада није ни боловао, да живи у Баточини и Багрдану и да је запажен од многих грађана то није никакав разлог јер сваки од нас има свој круг познатих људи и да је запажен као што је и поручник г. Милутиновић ако не више а оно ни мање, шта више поручник г. Милутиновић живи у два места повремено у Баточини и у Багрдану.

Разлог да у кући његовог таста живи судетски немац Кирхман и да се боји за своју породицу налазим разлог као неоправдајући јер има и овде људи који нису репа без корена, поручник г. Милутиновић заборавља да су најпречи интереси Краља и Отаџбине па тек онда лични и породични.

Што се тиче Бугара и свакодневног сусрета поручника г. Милутиновића са истима сматрам да о томе не треба ни да дајем никакво објашњење јер је илузорно.

Из свега овога даје се закључити да је поручник г. Милутиновић највећа кукавица и да жалим што је официр, с тога сам мишљења да се поручник г. Милутиновић стави под суд и лиши чина.

С молбом на надлежност.

Командант, капетан I кл.
Јован С. Михајловић

10.

ШТАБ 59
Пов.Бр.Служб.
26 јуна 1943 г.
С.С.П.

КОМАНДАНТУ (нечитко) доставља се извештај команданта штаба 59/1 с молбом да се пешадиски поручник Милутин Милутиновић предложи за лишење чина и стави под преки војни суд, сходно распису Господина Министра, Морнарице и Ваздухопловства и Начелника Штаба Врховне Команде радиограм бр.2896 од 29 маја т.г.

Командат, мајор
(потпис)

Штаб 1 а
Поверљ.
10-VII-43
Сл.С.пл.

ВРХОВНОЈ КОМАНДИ Ј:В:у О.

С молбом на надлежност.

Заст. Нач.штаба
Поручник, Ђорђе С. Супић

АВИИ, ЧА, С-В-6994.

11.

Драги Видићу,

Користим прилику да те поздравим по твојим јунацима. Био сам овде код Мирка и они стигоше.

Како си ми ти? Шта има новог код тебе?

Ја ти се мој драги брале бијем са целим светом и са поуздањем у Бога

пролазим ти добро.

Баш ових дана сам се био са комунцима и беже од мене ко ђаво од крста.

Чујем да се у Беличком срезу налази неки поручник Крушевљанин из Бивоља. Поздрави га и ако га не познајем и реци му да сам му земљак. Диви ме када чујем да се ми чарапани налазимо свуда, а не да нас због Вука Бранковића називају издајницима. Ако хоће нека ближа обавештења реци му да сам из Крвавица и да сам класић његовог земљака Бранка Тирића (за кога се увек интересујем).

Булку, ако видиш такође много поздрави и реци му нека се сети старога друштва.

Шта је са нашим мајором Михаиловићем? Е бре да знаш што ми је тај човек симпатичан и у мојим очима је оставио одличан утисак. Поздрави га много.

Твоје јунаке много поздрави, а тебе се радо сећа и воле твој млађи, артилериски поручник,

(потпис)

веза преко Мирка, а он ће даље.

24 јуна 1943 године
слобод. српске планине

АВИИ, ЧА, С-В-6998.

12.

Ш Т А Б
КОМАНДЕ
ЈУГОСЛОВЕНСКЕ ВОЈСКЕ У ОТАЏБИНИ
Бр. –
1. јула 1943 год.
СЛОБОДНЕ СРПСКЕ ПЛАНИНЕ

Пошто су похватани разбојници и лопови Лабуд и Живојин Миленковићи оба рођена брата из села Сибнице, који су раније од Југословенске војске осуђени на смрт, али су ову избегли месеца јануара 1942 г. од мајора Палошевића и даље наставили пљачку, то за ислеђење дела ових и доношења пресуде у својству прекога суда, поред потписатога

О Д Р Е Ђ У Ј Е М:

Артиљеријског потпоручника Војислава Дамњановића,
Ваздухопловног потпоручника г. Милана Кашиковића.
Команданта места Надрља рез наредника Ратка Петрушића и
Резервног поднаредника Радомира Васића.

Одређени преки суд повешће истрагу и на основи нађеног стања донеће своју пресуду, која ће се извршити одмах.

Хитно је.

Командант, капетан
(потпис)

ПРЕКИ СУД ШТАБА 56/5

КОМАНДАНТУ ШТАБА 56/5.- Одређени Преки Суд извршио је саслушање окривљених, па и сведока, а и целокупно грађанство које их познаје као пљачкаше, разбојнике и уопште непогодне грађане, који угрожавају приватну имовину и животе грађана, а поред овога именовани прете са тужбама Немачких власти, што се види из приложених саслушања, па је чак Живојин одлазио у Крајскомандатуру у овом циљу, па је Суд нашао да именовани нису достојни више да живе и ОСУДИО ИХ ЈЕ НА СМРТ.

Молимо Команданта за извршење предње пресуде.

Чланови Преког Суда:
Капетан (потпис)
П. поручник (потпис)
П. поручник (потпис)
Наредник (потпис)
П. наредник (потпис)

АВИИ, ЧА, С-В-2739.

ШУМАДИСКИ КОРПУС
 Југословенске војске у Отаџбини
 Пов. Бр. 105
 2 јула 1943 године
 Слободне Српске шуме и Планине

Извештај о борби са
 мошиновцима на дан
 26 маја 1943 године

Начелнику Штаба Врховне Команде.-

На дан 23 маја ове године сазнао сам да група Мошиноваца која је према прикупљеним подацима зимовала на Руднику, има намеру да се пребаци на реон мога корпуса. Одмах сам пошао у потеру за истима и у трагању за истима провео сам све до 26 маја т.г. када сам у само свануће пронашао их у првом селу (Вел.Шељ.) мога реона, ба у моменту када су се пребацили из среза Орашачког, вероватно са неком намером. Са људством сам на исте отворио ватру и после једночасовне борбе ова група мошиноваца у паничном бегству је побегла.

Резултат борбе је следећи: погинула 3 мошиновца и 1 женска која је припадала овој групи и 6 рањених, од којих је двоје ухваћено, а осталих четворо успели су собом да понесу. Мени је погинуо акт. Ваздухопловни потпоручник Смиљанић Тадија командант 2 батаљона 2 Грузанске бригаде, који је од првих дана Равногорац а иначе врло храбар.

Борбом сам руководио лично ја.

У борби је учествовао: потписати са пратњом од 15 људи и командант 2 Грузанске бригаде са 25 људи.

У борби се нарочито истакао активни артилериски потпоручник Светозар Ј. Мићић, за кога достављам посебан извештај и похвалу.

Напомињем да на реон мога корпуса до сада уопште нису прелазили комунисти нити их је уопште на мом реону било. Ово је први случај њиховог преласка и добро су се провели.

У групи мошиноваца са којом сам овом приликом водио борбу, према прикупљеним подацима било је 66. Док је самном у борби учествовало 44.

Према прикупљеним подацима иста ова група Мошиноваца на дан 10 јуна ове године мобилисала је у селу Баљи ср. Орашачки 10 људи од којих је

до сада побегло 8 а остала су свега 2, што значи да и у срезу Орашачком где су били најачи народ неће у њихове редове или пак у сасвим малом броју. Због овога говоре народу како су и они за Краља као и да они не желе борбу са нама већ да се само бране. Изгледа ми да је ова њихова тактика да би код народа имали више успеха.

Командант мајор,
(потпис)

АВИИ, ЧА, С-В-2740.

14.

Ш Т А Б 56/5
КОМАНДЕ
ЈУГОСЛОВЕНСКЕ ВОЈСКЕ У ОТАЏБИНИ
Бр 12
3 јула 1943 год.
Ш У М А

ДЕЛЕГАТУ ВРХОВНЕ КОМАНДЕ МАЈОРУ Г.Б. ПЕТРОВИЋУ

У вези усменог реферата кога сам поднео о томе делегату, пљачкашка банда овога Среза која је вршљала у току 1942 године и ове гд., под вођством бивших четника Левачког четничког одреда, похватани су од стране поручника г. Видића и људства ове и његове бригаде, односно његовог Среза, и од стране преког суда-мешовито формираног, осуђени су на смрт и пресуда извршена на дан 2 ов мца.у 16 часова, над пљачкашима: Живомиром Марковићем, Светиславом Стевановићем, зв. Грбом, Љубисавом Милисављевићем зв. Бисом, Јованом Јевремовићем-„Галићем”, бившим четовођом села Вукмановца и Витомиром Марјановићем сталним пратиоцем бив. војводе Левачког сада помоћника команданта II Гружанске бригаде. Вредност опљачкане и већим делом пронађене робе, процењене од стране преког суда као и готовог новца, износи 5.000.000. – пет милиона динара. За осталим пљачкашима-саучесницима ових бандита, споразумно са командантом летеће бригаде Бр. 59/1 предузете су све мере да се исти похватају и ликвидирају.

Поред напред наведених, у току ноћи 2/3 ов. мца. ликвидирано је по пресуди преког суда овог штаба и једна породица у целости од 4 – четири члана, из које је један обвезник дезертирао, а притом цела породица припадала је Мошиновцима.

Ликвидација прве петорице извршена је пред стројем и огромним бројем грађана, што је народ и јавно мњење са одушевљењем поздравило.

Поред напред наведених лица један од главних актера у овој пљачкашкој банди, ликвидиран је у селу Опарићу, на дан 22 прошлог мца. И онако ликвидиран остављен народу на увид са потребним написом, ради чега је ликвидиран и то Миливоје Илић, зв. „Чепар”, из Кавадара, бивши четовођа села Кавадара, који је био један од вођа и учесник у свима пљачкама које су извршене на територији штаба 56/5 и штаба 59/1 као и убица пок. Живана Вукићевића, бив. из Опарића, једног од најстаријих и најугледнијег члана организације.

О ликвидацији двојице, о којима сам Вам већ реферисао, на дан 1 ов. мца., односно над њиховим саучесницима води се и даље истрага, а ови су, као што сам већ рекао, ликвидирани.

Ликвидацијом свих напред цитираних, сматрам да сам већи део зла у повереном ми Срезу већ уклонио.

О предњем се извештавате ради знања.

КОМАНДАНТ - КАПЕТАН
(потпис)

АВИИ, ЧА, С-В-2741.

15.

Команданту Места Опарић

По пријему овога акта упутите да се јаве потписатоме у 7 часова ујутру на дан 8 јула текуће године у селу Сибници 6 (шест) најодабранијих младића, првенствено који су служили кадар, а могу бити и регрути имућнијег стања, задружни, обучени са добром обућом. Са собом да понесу торбицу, прибор за јело, умивање, покривач и све што му је потребно од спреме за пут.

Одређене младиће команданти места лично да ми приведу у одређено време. Понављам у одређено време лично ми приведите 6 младића како је горе наведено.

ЗАСТУПА КОМАНДАНТА
Капетан I класе,
(потпис)

АВИИ, ЧА, С-В-2742.

1 Шумадиски корпус
 Југословенске војске у Отаџбини
 Стр. Пов. Бр. Лично
 9 јула 1943 године
 Слободне српске шуме и планине

Поднеси извештај о стању
 На реону корпуса.-

Начелнику Штава Врховне Команде.-

Од последњег поднетог извештаја Господину Министру па до данас прошло је доста времена. Ипак за све ово време урађено је доста па можда и много више него што сам очекивао. Радило се са много воље и труда, уложено је и много личне воље, па зато и стање и реону корпуса потпуно је задовољавајуће. Реон корпуса очистио сам од комуниста у колико их је било. Једна већа група покушала је да се задржи у Грузи, али чим је дошла у прво село, добро се провела, како сам то поднео засебан извештај. Од издајника и петоколонаша, реон корпуса у главном сам очистио, сем неколико случајева за које се надам да ће ми ускоро пасти у руке а онда ће правда казати своје.

Приликом рада наилазило се на многе тешкоће, које су у главном потере од стране Немаца и Бугара и од наших издајника Љотићеваца, Пољске страже и на концу једно време и од људи Страхине Јањића, који се сада налази на принудном раду у Немачкој. Дакле мене и моје људе сви су прогонили. Ова прогањања у последње време су донекле престала и не верујем да ће овако дуго остати. Са људством сам ово све издржао и ако је једно време било тако рећи не издржљиво. Изгубио сам доста официра-Равногораца, подофицира и војника, који су за Краља и Отаџбину дали све па и своје драгоцене животе, који су бар нама Равногорцима били неопходно потребни.

На реону корпуса од окупаторских власти налази се и то:

Око 100 Немаца, немачка полиција-фелдјандармерија, наоружани су пушкама и аутоматским оружјем.

Око 200 бугарских војника који су такође наоружани пушкама и аутоматским оружјем.

На дан 6 јула текуће године у Крагујевац је дошло око 2.000-две хиљаде Немаца који су наоружани пушкама и аутоматским оружјем. Станују у старој колонији и новој основној школи код хотела „Гушић”. Прибор за јело као и покриваче узимају од сељака-свака општина дала је по три прибора за

јело и по три покривача-ћилима, за које су изјавили да ће вратити. Према добивеним извештајима има још да их дође, дали је ово тачно немам података. У колико буде било тачно известићу.

Организација на реону целог корпуса је у потпуности завршена. Са људством сам спреман да сваког момента извршим Ваше наређење. Све тешкоће на које се наилазило лако су подношење, јер су сви моји људи свесни да се боре за нашу праведну и свету ствар, да се боре за Краља и Отаџбину и да извршавају наређења Вас Господине Министре-нашег омиљеног Чика Драже. Од ране зоре па до мрклог мрака кроз цео реон корпуса ори се песма о Краљу и Чика Дражи и будите уверени Господине Министре да ћу са мојим људима и са овом песмом поћи и у најтежи задатак у борбу за слободу. Слободу сви жељно очекујемо као и наш напаћени народ и ми ће мо по Вашем наређењу у ту борбу поћи па макар и сви изгинули.

Пре извесног времена добио сам извештај да се на реону корпуса (на реону 2. Грузанске, Левачке и 3 Крагујевачке бригаде) појавила једна група Мошиноваца, па се сада спремам да са свима летећим бригаама и ову групу уништим.

Пругу од Лапова до Краљева осигуравају Бугарски војници. На свакој железничкој станици има их око 15, наоружаних са пушкама и по 1 аутоматским оружјем.

Хвалисање партизана у Црној Гори и Босни од стране радио станице Лондон народ прима са извесном зебњом и ако се народу говори да је то политичка игра Лондона са Москвом.

Уопште последње вести Радио станице Лондон народ прима са извесном зебњом и ако их не прима и не слуша, па чак и не верује истима.

Командант мајор,
(потпис)

АВИИ, ЧА, С-В-2743.

17.

Н А Р Е Д Б А Бр. 2
КОМАНДАНТА ШТАБА 56/5 И КОМАНДАНТА СРЕЗА ИСТОГ ШТАБА
ЗА 18 ЈУЛИ 1943 ГОД.

На основи датог нам овлашћења а у смислу упута Бр.5/41 годину Господина Министра Војске, Морнарице и Ваздухопловства и начелника штаба врховне команде услед створене ситуације и указане потребе службе, за команданте-односно четовође места овога штаба,-

63

О Д Р Е Ђ У Ј Е М:

- За команданта места Рековац Тупић Војислав.
За четовођу села Ломнице ... Павловић Милету.
За четовођу села Урсуде ...
За команданта места села Цикоте ... Стефановић Драгомир
За четовођу села Слатине ... Радојевић Љ. Илија
За команданта места Сугубине ... Марковић Момир
За команданта места Г. Сабанте ... Максић Воју
За команданта места села Ратковића ... Анђелковића Јовицу
За команданта места В. Пчелица ...
За команданта места села Дулене ... Љубисављевића Милашина
За команданта места села Сиљевице ... Симића Милашина
За команданта места села Жупањевца ... Лукића Вукашина
За четовођу села Доброселице ... Живановића Настаса
За четовођу села Надрља ... Петрушића Ратка
За четовођу села Баре ... Јовановића Душана
За четовођу села Богалинац ... Николића Панту
За команданта места села Сибнице ... Аксентијевића Миодрага
За четовођу села Малешева ... Весковића Божицара
За четовођу села Мотриће ... Вуковића Живана
За команданта места села Превешт ... Обрадовића Гмитра
За четовођу села Дубича Г. ... Васиљевића Милорада
За четовођу села Шљивице ... Михаиловића Милутина
За четовођу села Кал. Прњавор ... Јевтића Тихомира
За четовођу села Калудре ... Нешковића Вукашина
За четовођу села Лепојевића ... Веселиновића Животија
За команданта места села Опарића ... Милетића Душана
За команданта места села Белушић ... Алексића Живадина
За четовођу села Браиновац ... Милића Станимира
За команданта места села Драгова ... Марковића Тихомира
За команданта места села Секурич ... Алексића Милоја
За команданта места села Течића ... Вељковића Милана
За четовођу села Кавадара ... Ђурђевића Живка

За четовођу села Вукмановца ... Милутиновића Бошка
За четовођу села Рабеновца ... Стојковића Драгића
За четовођу села Комарана ... Бркића Владислава
За команданта места В. Крушевица ... Марића Владислава

II

Одређени команданти места – односно четовође села биће одговорни за апсолутни ред и мир у општини односно селу, а при том им је дужност да се одазивају свима наређењима која се издају из овога штаба и штаба команде среза. Команданти места и четовође дужни су да се старају о исхрани Југословенске војске у Отаџбини при овоме штабу; старају се да непријатељ својим походом не изненади мештане и на тај начин одводи их незнано куда, у ком циљу организује сеоску стражу и помоћу ове обезбеђује село у потпуности. Лично а и са својим подчињеним особљем води рачуна да се на његовој територији не деси да који од непожељних елемената крстари, већ чим ове примети одмах извештава овај штаб ради предузимања сходних мера. Водиће строго рачуна о кретању национално неисправних елемената свога села, као и о кретању пљачкаша, лопова, коцкара, робијаша и пијаница у колико их у селу има и о поступцима ових одмах извештавати овај штаб. Крађе, пијанчење, коцкање, блуд и неморални живот у опште најстрожије забрањујем и за овакве кривице кажњаваћу једином казном а то је СМРЋУ. За све ово биће ми одговоран командант места-односно четовођа села ако ме о оваквим случајевима не буде благовремено извештавао. О покретима Немаца и њихових слугу, као и о покретима сумњивих лица-шпијуна и агената најкраћим путем извештаваће ме команданти места-односно четовође, да бих могао противу ових предузимати потребне мере.

Да би обавештајна служба што правилније функционисала, команданти места - односно четовође одмах одредиће своје заступнике који би приликом сваке отсутности команданата места - односно четовођа заступали њихови заступници, те тако да ни за тренутак село не остане без одговорног старешине.

Исто тако командант сваког места - односно четовођа одредиће најмање два стална курира који морају бити национално апсолутно исправни, поверљиви и поуздани а који ће се лично представити потписатом команданту штаба да бих има дао потребне упуте за вршење курирске службе. Одређене курире команданти места - односно четовође упутиће ми их у овај штаб на дан 25 ов.м. у недељу и са истима и сами команданти места-

односно четовође села имају истога дана са овима пристати ради упознавања и пријема потребних наређења. Везу са потписатим тражити преко команданта места Сибнице.

Команданти места и четовође дужни су да у најскорије време дођу у додир један са другим, искрено и поштено један другога помажу у вршењу ове свете дужности, која је једино упућена интересима Српскога народа, а за добро Краља и Отаџбине, коју данас води непобеђени див-јунак Армиски ђенерал г. Дража МИХАИЛОВИЋ.

У интересу Српскога народа, скреће се пажња свима командантима места и четовођама села да сва овај посао обављају свесно и на најтајанственији начин, тако да се избегну све одмазде које би окупатор због овога могао да спроведе на штету Српскога народа, а при том мора се имати у виду да се налазимо у ратном стању и да се кривице учињене на штету Југословенске војске у Отаџбини кажњавају по ратним законима и по најкраћем поступку.

Исто тако, скреће се пажња командантима места-четовођама да своју дужност отправљају најсавесније, праведно и правично како то доликује честитим Србима и човеку у опште, те да ни за тренутак не чине оно што нису ради да њима други чине. Команданту места и четовођама сви мештани морају бити подједнаки и све што је знано, а иде на штету организације Југословенске војске, мора изостати, те да се ова питања решавају по свршеном рату, а не данас када окупатор не жали Српске главе и када нам он не може поделити правду, јер све неправде које су нас задесиле и све пале жртве од преко милион Српских глава дела су окупаторских зверстава.

ДА ЖИВИ Њ. В. КРАЉ ПЕТАР II !

ДА ЖИВИ МИНИСТАР ВОЈСКЕ И МОРНАРИЦЕ И НАЧЕЛНИК ШТАБА ВРХОВНЕ КОМАНДЕ АРМИСКИ ЂЕНЕРАЛ Г. ДРАЖА МИХАИЛОВИЋ !

ДОСТАВЉЕНО:

Свима командантима места
и четовођама - у наводу.

КОМАНДАНТ БРИГАДЕ,
горског штаба 56/5- капетан,

КОМАНДАНТ СРЕЗА,
горског штаба 56/5-поручник,
(потпис)

АВИИ, ЧА, С-В-2748.

18.

Господине Пуковниче,

Примио сам писмо Команданта Левачке бригаде данас 30 ов мца. у 8 часова и одмах предузео сам све потребно да са људством будем на одређеном месту, још у току данашњег дана. Обзиром да сам ја са станицама доста прилично удаљен, а нарочито са станицом Ратковић то ћу а и наредио сам, да се ова повуче у место становања штаба-Рековац а сво друго људство водим са собом са два пушкомитраљеза. Предузећу све оно што сте Ви за оно кратко време наредили док сам био код Вас те ћу дословно и поступити у вези Вашег овлашћења.

Моје људство безпрекорно је извршаваће слепо и послушно све оно што се не коси са интересима нашег постојања.

Што сте наручили по мени шаљем по куриру, а рачун није толико важан пошто ћу ово ликвидирати са командантом бригаде-Булом.

Ја у име Бога полазим по издатом наређењу на пут, а о свакој ситуацији путем курира известићу Вас.

30 јула 1943 године
Рековац

Много поштовања
од Вашег оданог млађег
Капетана I класе
(потпис)

АВИИ, ЧА, С-В-2754.

Н А Р Е Д Б А БР. 2
КОМАНДА ШТАБА 56/5 ЗА 23 АВГУСТ 1943 ГОДИНЕ.-

Услед великих суша које су наступиле последњих дана и као последица ове све поточаре воденице обуставиле су свој рад, те је мељава за читави срез упућена искључиво на два парна млина и то Секурички код браће Милутиновића индустријалаца и у Рековцу код Владе званог Руса. Несавесним радом ових млинова, а нарочито у квалитативном погледу, јер мељаву врше прекруп и овим произвођаче-помељаре огромно штети, јер су сви принуђени да пресејавају овако самлеведеног брашна добију огроман одпадарк-трице, са којима може једино стоку прехрањивати, а данас када је оскудица хлебом на све стране ово би се могло сматрати као луксуз. Поред овога сопственици млинова врше и произвољна наплаћивања ујма што је данас злочин према народу, а ово чине искључиво у циљу нелојалне добити и злоупотребе атмосферских недаћа-суше, јер је због ове конкуренција искључена.

Да би се мељава спроводила без икаквих злоупотреба, правилно и у интересу народа, принуђен сам да у оба млина одредим по једног контролора, па у вези с тим,-

О Д Р Е Ћ У Ј Е М

1. За контролора млина Браће Милутиновића у Секуричу поднаредника овог штаба Боривоја А. Поповића.

2. За контролора млина Владе званог Руса у Рековцу поднаредника Уроша П. Вукићевића.

Одређени контролори стараће се и биће ми лично одговорни да се мељава врши у квалитативном погледу што је могуће боље. Исто тако утврдиће капацитет мељаве за време од 24 часа и то капацитет који је постигнут досадашњом мељавом и њеним квалитетом. Затим ће утврдити капацитет солидне мељаве.

Водиће рачуна колико који млин дневно самелје, да би се тачно могло знати колики су приходи дотичног млина. Исто тако водиће контролу да се помелјарима ниуком случају не сме наплаћивати више од 6 % ујма. Поред овога контролори ће тачно утврдити растур на 100 кгр. Утврдивши ово практичним путем на лицу места, тако да се помелјарима не врше одбитци произвољно неком килограм, неком два а неком пола, већ да се растур констатује и свима подједнако одбије.

Контролори ће водити рачуна и о томе колико који сопственик млина уступи од добивеног ујма среском начелству за исхрану сиротиње. За сваку па и најмању количину сопственик млина мора добити потврду и ову контролору покаже. Незванична узимања од ујма и без надлежног,

одговорних и писменог документа не сме се извршити никакав издатак од ујма. За издатак ујма мора се прво испоставити писмено наређење од среског начелства, а потом потврда о извршеном издатку-пријему који се заснива на том писменом наређењу.

Наређује се сопственицима млинова да отуђивање ујма па ма и најмање количине без предходног одобрења овога штаба не сме извршити, па ни за гориво без предходног одобрења. У случају да се гориво може једино набавити путем трампе ово ће извршити под контролом одређених контролора, но ови ће предходно тражити сагласност овога штаба.

Скреће се пажња сопственицима млинова да предње у потпуности без роптања изврше јер су интереси народа пречи од интереса појединаца, а потом морају имати у виду да ћу за сваки покушај саботаже предње наредбе и покушај да се ове ослободе путем окупаторских власти кажњавати једином казном смрћу. Напомињем да сопственици ових млинова неће остати оштећени и да ће добити онолико колико им је потребно за солидан живот њихов и њихових породица а притом водиће се рачуна како о амортизацији машина и построја, тако и о њиховој личној добити. Деси ли ми се ма шта одређеним контролорима и ови евентуално буду одати и предати окупатору биће ми једино одговорни сопственици млинова као једино заинтересовани за ово. Исхрана ових контролора пашће на терет сопственика млинова, што ће се такође приликом главног обрачуна имати у виду. Командант среза одредиће једног помоћника контролору у Рековцу а командант места у Секуричу помоћника контролору у Секуричу.

Сво мливо за потребе Југословенске војске у Отаџбини, у колико ово буде долазило на мељаву, сопственици млинова су дужни да мељаву врше бесплатно-без наплате ујма и то као најхитније-пре свих без обзира на ред доласка. Да се ово код појединаца злоупотребљавало, за сваку мељаву за Југословенску војску биће упућиван и спроводни акт у коме ће бити назначено тачно као и колико доноси у млин на мељаву, те се у том случају не може догодити да неко поред ове мељаве меље и своје без ујма.

Предњу наредбу саопштиће контролори сопственицима млинова на потпис и оредочиће им све последице које могу да произиђу од несавесног рада свих, а потом наредбу задрже код себе.

На згодан начин предњу наредбу саопштити и легалним управн. Властима ради знања и управљања.

ДОСТАВЉЕНО:
Одређеним контролорима
Ради саопштења коме треба.

Командант-капетан
(потпис)

C-B-2762.

Д Е Л Е Г А Т
Врховне команде
ваздух. капетан I класе
БРАНИВОЈ Л. ПЕТРОВИЋ
1 августа 1943 год.
Положај

Подноси извештај о
Инспекцији; Варваринског,
Иванковачког и Ресавског
корпуса.

ГОСПОДИНУ МИНИСТРУ ВОЈСКЕ, МОРНАРИЦЕ И
ВАЗДУХОПЛОВСТВА
И НАЧЕЛНИКУ ШТАБА ВРХОВНЕ КОМАНДЕ

Слободне Српске планине.-

Према наређењу Господина Министра Војске, Морнарице и Ваздухопловства и Начелника Штаба Врховне Команде у Отаџбини, подносим извештај о извршеној инспекцији и нађеном стању: мобилизациског материјала, материјалних књига, обавештајне и пропагандне службе у корпусима; варваринском, Иванковачком и Ресавском.

ВАРВАРИНСКИ КОРПУС:

МОБИЛИЗАЦИСКИ МАТЕРИЈАЛ:

Корпус је састављен из три бригаде и то; Темнићске, прве и друге Беличке.

На челу корпуса је резервни артилериски мајор г. Здравко Милошевић.

Командант темнићске бригаде је резервни пешадиски капетан II класе г. Јеремија Марјановић.

Командант прве Беличке бригаде је активни пешедиски капетан I класе г. Јован Михаиловић.

Командант друге Беличке бригаде није ступио на дужност (још легализован).

Мобилизациски материјал Штаба корпуса је тачно уређен према упуту бр. 5, изузев саопштења ратног распореда обвезника, као и саопштења мобилизациске просторије.

Наређењем Штаба 1а од априла месеца ове године постављен је за команданта Варваринског корпуса резервни артилериски мајор г. Здравко Милошевић (учитељ), док је дотадашњи командант активни ваздухопловни мајор г. Драгомир Жикић, разрешен дужности и стављен на расположење Врховној команди. Међутим како ни до данас мајор г. Драгомир Жикић није добио распоред, он и даље врши стварно командовање корпусом, допуњујући својим знањем мајора г. Милошевића, који се и сам осећа и сувише неспособним по спреми и годинама за вршење тако тешке дужности. Ова чињеница да корпусом командују два команданта, да наређења потписују и један и други, да се у опште у раду појављују обадвојица, ствара врло негативан утисак у народу, а код подчињених чудну психичку дилему, кога да слушају и ко треба да наређује.

Оба команданта својом спремом не одговарају положају који заузимају. Неактивни, плашљиви, тешко покретни, склони алкохолу и уживањима, запоставили су огромне задатке које има један командант корпуса, као човек који својим моралним и материјалним особинама треба да буде узор целе територије.

Услед тога је и њихов корпус, типичан пример једног богомданог земљишта и људи, али потпуно запостављен и необрађен.

Избор подчињеног и командног особља је врло лош, сем команданта Темнићске бригаде капетана II класе г. Јеремије Марјановића, који је стари Равногорац, енергичан, агилан и вољен од народа. Остали команданти, који су до јуче били активни носиоци данашњег режима (командант друге Беличке бригаде је још легализован) вршећи над народом кржаве и грозне репресалије урезали су му се у душу и он их као такве никад неће заборавити. Као образац таквог рада истиче се жандармериски поручник г. Милун Видић. Дојучерашњи носιοц данашњег режима, бивши командант Беличке бригаде, сада срески командир Беличког среза, он је узурпирао власт непризнајући никог, а својим радом толико озлоједио народ да га овај не одваја од окупатора. Пљачка, крв, зверска убиства и батињање представљају биланс његовог рада. Прилози које Вам под А подносим то најбоље илуструју.

Наш народ жели да на водећим местима види људе светлог карактера и чисте прошлости и једино с њима хоће да уђе у нову државу. Појава горе поменутих команданата, баца га у дубоко разочарење и губљење вере, у

коначан позитиван успех наше ствари. Њихова промена је безусловно потребна.

Мобилизациски материјал сваке од бригада није у опште обрађен, не постоје спискови људства нити њихов распоред. Команданти расправљају личне ствари.

Штаб корпуса располаже списковима из којих се види да на територији Варваринског корпуса има довољан број старешинског особља и то:

Активних официра	36. -
Резервних официра	72. -
Активних подофицира	74. -
Резервних подофицира	216.-
Каплара и редова	11.651.-

МАТЕРИЈАЛНЕ КЊИГЕ

Од новембра месеца 1942 године до јула месеца 1943 године Штаб Варваринског корпуса изузео је по признаницама Штаба од приватних лица 3.000.000 (три милиона динара). У каси приликом прегледа налазило се 77.000 (седамдесет и седам хиљада динара).

Утрошак се оправдава платом официра, подофицира и војника, као и набавкама за потребе војницима, додељивањем новчане помоћи породицама војника на служби, плаћањем превозних средстава официра и курира.

Сматрам да су у овим новчаним стварима вршене извесне неправилности, које ја нисам могао утврдити, јер је утрошена сума с обзиром на бројно стање људства Штаба корпуса огромна, а обзиром да се исхране и превозна средства не плаћају.

ОБАВЕШТАЈНА СЛУЖБА

Обзиром на стање комуникација и на слабо спроведену организацију, обавештајна служба није довољно ни организована ни уређена. У колико се тиче оба команданта они се крећу без пратње сами у свега три села целе територије. Потера од стране окупатора, Недићеваца и Љотићеваца нема. Комуниста нема. Српска Државна Стража је потпуно уз нас и сарађује са нашим одредима. Нешто Немаца и Бугара има у Параћину и Јагодина, око 50 до 100 највише, и не представљају озбиљну опасност.

ПРОПАГАНДНА СЛУЖБА

У самом корпусу и бригадама није обраћена пажња пропаганди нити се ма шта у томе правцу предузело. Целокупну пропаганду овога Штаба и суседних Штабова спроводи омладински штаб 501, само недовољно, јер је територија огромна а средства за његово издржавање и рад мала, како од стране Врховне команде, тако исто и од стране команданата на чијим територијама бораве.

ИВАНКОВАЧКИ КОРПУС

МОБИЛИЗАЦИСКИ МАТЕРИЈАЛ

Корпус је састављен од две бригаде и то: Параћинске и Раваничке.

Командант корпуса је активни пешадиски мајор г. Љубомир Михаиловић.

Командант Параћинске бригаде је активни пешадиски капетан I класе г. Боривоја Станисављевића.

Командант Раваничке бригаде је активни пешадиски капетан II класе г. Милутин Таћић.

Мобилизациски материјал у опште не постоји. Организација није спроведена по упуту бр.5. Команданту корпуса као и командантима бригада дао сам упутства и наређења да се целокупна организација спроведе по упуту бр.5 и то у року од месец дана.

Корпусом командује активни пешадиски мајор г. Љубомир Михаиловић, који је октобра месеца 1942 године изашао из редова легализованих официра. И поред тога што показује довољно жеље за активношћу његове мане га чине га тешко погодним на повереном положају, а непопуларним и невољеним у редовима народа. Напуштајући редове С.Д.С. т.ј. легализованог и плаћеног официра, он је пренео у редове Равногораца све своје старе особине. Навикнут на деспотизам окупатора он је то продужио да чини и на новој дужности. Немотивисано убиство пешадиског поручника г. Петра Урошевића члана наше организације, и зверско ликвидирање његове СТАРЕ МАЈКЕ И СЕСТРЕ да би се злочин прикрио, изазвало је гнушање у народу, у толико пре што је убијени био врло омиљен и популаран. (У убиству учествовао активни жандармериски поручник г. Милун Видић и неки Војни чиновник сада капетан I класе командант Левачке бригаде г. Боривоје Михаиловић-Була. Материјал о пресуди није ми достављен и поред мога захтева. Податке о прљавој личности г. Боривоја Михаиловића-Буле прикупљени од народа и бившег команданта Варваринског корпуса мајора г. Драгомира Жикића прилажем под Б).

Бројно уништавање људи кривих и невиних, цивила и официра (пред полазак добио сам податке о клању резервног пешадиског мајора и носиоца Карађорђевог звезде, име непознато) дали су овом команданту корпуса, крвави ореол, народ заплашен, да је психичко стање страха, прожело све редове, мислећи од наше организације да је злочиначка.

Чињеница да је био легализован, везала га је за све легализоване официре овога краја и даљих терена, те их нарочито фаворизује и везује за себе. С правом се може рећи да у покрету Равне Горе постоји и тајна спрега свих Недићевих официра, који се узајамно држе и помажу. Уочио сам, да се у свима корпусима, које држе бивши легализовани официри, вршење светих патриотских дужности плаћа. Такав је случај у Варваринском корпусу (делимичан), а овде потпун. Сва три команданта, су бивши легализовани официри, награђени су наредбом команданта овог корпуса и то:

виши официри	7.000 динара
капетани	3.000
подофицири	1.000
војници по	200

Ове принадлежности исплаћују се месечно, поред тога примају се дневнице за свако службено путовање, као и новац за репрезентацију.

Овим разрезом плата врбују се официри из редова легализованих или неутралних, баца рђава слика на организацију те народ мисли да смо најамници и плаћеници Енглеца да се не боримо из идеала Српства, већ због новаца и златника.

МАТЕРИЈАЛНЕ КЊИГЕ

Од децембра месеца 1942 године, до јула месеца 1943 године Штаб Иванковачког корпуса изузео је по својим признаницама од приватних лица 907.220 (девет стотина и седам хиљада и двеста) динара. У каси приликом прегледа налазило се 120.000 (стотину двадесет хиљада) динара.

Утрошак се оправдава платом официра, подофицира и војника, набавкама за потребе војника, издатцима за извлачење из затвора наших људи.

ОБАВЕШТАЈНА СЛУЖБА

Због слабе организације, обавештајна служба своди се само на најповршнија обавештења о кретању окупатора и противника наше

организације. Детаљно развијање везе са људима који прате ток транспорта на пругама и путевима као и убацивање личности на поједина места окупаторских центара, одакле бих се могао пратити рад режима, не постоји. На територији овога корпуса С.Д.С. сарађује потпуно са нашим одредима. Љотићеваца нема. Посадне групе по Рудницама представљају десетине Бугара или Немаца. Потере у колико се дешавају управљене су само ради пљачке, и локалног су обима.

Комунистички проблем је овде прилично акутан. У току последња два месеца појавиле су се мање групе комуниста добро наоружане у крајевима према корпусу капетана г. Љубе Јовановића. Терени су неколико пута претражени, но исти су успели благовремено да се удаље. Наредио сам једну акцију ширег обима од наших одреда из Иванковачког и Ресавског корпуса, који ће у заједници са снагама капетана г. Јовановића имати да изврше заокружавање ових групица. Акција се приводи крају и надам се да ће бити успешна.

ПРОПАГАНДНА СЛУЖБА

Као и у Варваринском корпусу овој проблему поклоњена је минимална пажња. Народ, ма да је у основи нама наклоњен, потпуно неизграђен и не обавештен. Ја сам предузео неколико састанака са виђенијим људима, инжињерима, свештеницима и учитељима, објашњавајући им, у заједници са командантом корпуса и командантима бригада, циљеве и задатке нашег покрета. Народ је одушевљен. Хтео би само да се у томе духу продужи. Неактивност команданата објашњава се страхом од потера.

Налазим да је злочин не васпитавати народ у духу наше револуције. Циљ нашег покрета није само ослобођење од окупатора, нити осигурање живота и егзистенције неколицине команданта, већ преваспитање и морални препород у Вашим идејама, по цену нашег живота.

РЕСАВСКИ КОРПУС

МОБИЛИЗАЦИСКИ МАТЕРИЈАЛ:

Корпус је састављен из две бригаде и то: Деспотовачке и Свилајначке.

Команданта корпуса: НЕМА.

Командант Деспотовачке бригаде је активни пешадиски потпоручник г. Ђорђе Газибара.

Командант Свилајначке бригаде је активни ваздухопловни потпоручник г. Вукашин Петковић и активни ваздухопловни водник г. Душан Зивлаковић.

Мобилизациски материјал овога корпуса НЕ ПОСТОЈИ.

Активни потпоручници г.г. Газибара и Петковић су до скоро били у служби Српских крволока, војвода Блашка и Живадина, учествовали у као чланови преког војног суда, који је побио преко 150 српских синова. Народ је толико заплашен њиховим терором, да нема куражи ни речи истине да каже. Успео сам дугим бављењем на њиховој територији, да сазнам од виђенијих људи, да је народ потпуно разочаран и озлојеђен њиховим досадашњим радом, и да нас не одваја од данашњег режима. Интересантно је нагласти да су њихови први сарадници Власи и то махом некадашњи јатаци разбојника Драже Глигоријевића и Бабејића. Данас најалост припадају покрету Равне Горе. Тај крај био бих препорођен доласком активних Равногораца и уклањањем горе поменутих.

Водник г. Душан Зивлаковић коме је поверено десет села у обрађивање на терену потпоручника г. Петковића, је изузетак. Именовани је стари Равногорац, активан, храбар, добре воље са групом својих подофицира учинио је такорећи чуда. Са правом се може рећи, да је његов терен једна једина Равногорска оаза на целом пределу Источне Србије. По својим способностима, и резултатима које је до сада показао заслужује да буде похваљен и награђен. Њему поверити целу бригаду, значи; спасити тај крај и одговорити жељи народа, који га искрено воли. Организацију је спровео по инструкцијама Горњака, јер упут бр.5 није ни добио. Интелектуалци изузев код њега, попутно су неактивни вероватно из разлога горе поменутих.

МАТЕРИЈАЛНЕ КЊИГЕ:

Од месеца децембран 1942 године до месеца јула 1943 године, Ресавски корпус (Свилајначки срез) изузео је по својим признаницама од приватних лица 890.000 (осам стотина деветесет хиљада) динара. У каси приликом прегледа није се налазило ништа. У овом периоду утрошено је 358.000 (три стотина педесет и осам хиљада) динара.

Објашњење да се остали новац чува код бољих домаћина не могу примити, јер на мој захтев није могао да се скупи. Ово је случај код потпоручника г. Петковића. Утрошена сума за потребе војника и штаба као и помоћ и плата официрима, истоветно као и у предходним корпусима.

ОБАВЕШТАЈНА СЛУЖБА:

Због слабе организације овој служби није поклоњено ни мало пажње. Изузима се водник г. Зивлаковић. Остало је као и у Иванковачком корпусу. Напомињем да су срезиви Свилајначки и Деспотовачки како сам при поласку чуо додељени Иванковачком корпусу.

Ово сматрам, да не одговара теренским ни етничким приликама.

ПРОПАГАНДНА СЛУЖБА:

Изузимајући у овом корпусу десет села под командом водника г. Зивлаковића, на пропаганду се у опште не обраћа пажња, нити постоји. Народ је необавештен. Не изграђен, незна за наше идеје, нити је ушао у смисао наше револуције.

Цео овај, као и Иванковачки корпус су до скоро били под утицајем Горњака. Утицај Горњака морам признати био је негативан. Мегаломанија водећих личности, везана за идеју, да овај крај захваљујући своме огромном наоружању, треба да да тон нашем покрету у моменту акције, као и фаворизирање извесних личности, успели су да у народу роде идеју Горњака и Чиче (г. Синише Оцокољића), док је мисао Равне Горе и име Ваше, другостепеног значаја.

Сматрам да тако истицање појединих команданата, капетана г. Синише, мајора г. Кесеровића и некад војводе г. Павла Ђуришића, само народ дели, дозвољавајући да се развијају локални и сепаратистички покрети.

Име Чиче, припада само Вама, оно је једино, свето за цео народ и све нас. Ми смо сви само Ваши сарадници, који треба да носе с поносом своје пуно име и чин Краљевих официра.

З А К Љ У Ч А К:

Корпуси, које сам обишао, представљају по своме географском положају и етничком саставу, центар Србије. Брда, планине, блиске комуникационим центрима, а једновремено врло тешки за блокаде и претресе од стране непријатеља, представљају најсјајније терене за скривање наших људи. Народ, чист, сав је одан идеји препорода и револуције. Богатство, плодови, не попаљена села пружају чврсте могућности за исхрану огромних војних снага. Једном речју, било би нормално да су ови крајеви, за две ипо године нашег рада са овако сјајним могућностима за рад морали да буду најбоље обрађени, потпуно спремно да дочекају Ваш знак и жељене дане.

Нажалост стварност је другојачија.

Народ је разочаран, организација технички слаба, на моралном васпитању није се ни покушало да учини ма шта. А што се тиче жетве и плодова, они се систематски с планом извлаче од стране непријатеља, без икаквих отпора с наше стране.

Ја сам се сав предао задатку, који сте ми поверили. Испитивао сам команданте, командно особље, војнике, виђене људе, народ, чак и противнике. Разлози оваквог стања су јасни и прости:

Људи који воде ствари, неподесни су по својим моралним и техничким способностима. Народ жели на челу да види светле и честите људе, који ће бити примери и узорни наших стремљења. Легализовани официри, бивше војводе Косте Пећанца и Недића, збораши Љотића и цео тај елеменат, који је до јуче под окриљем хакенкројца чинио зулуме, не могу данас да раде под симболом Равне Горе и Вашег имена. Народ то не жели, не прима, бар на теренима на којима служе. И у колико они буду остали, став неповерења и резервисаности повећаће се.

Њихове речи не слуша, њиховим обећањима не верује.

Данас кад се час акције приближава, њихово смењивање је безусловно потребно. Доласком старих Равногораца, или пак легализованих али не профанисаних, са других терена, стање би се изменило. Народ би у часу добио веру ставио се сав предано и несебично у службу Отаџбини.

Ако би се тиме придодале мање групе наших интелектуалаца, васпитаних у Равногорском духу, који би кроз састанке и договоре са људима упознавали народ са Вашим идејама и жељама ситуација би се изменила у часу. Народ је слабо упознат са идејом Равне Горе. Ослабљеност нерава, не даје му могућност да чита и оно мало пропагандног материјала што добије. Док разговори и састанци са нашим људима, њему одговарају, он их воли и очекује. Рад нашег омладинца Војина Андрића и његових омладинаца, које сам срео на једном делу ових терена, одушевљавало је команданте корпуса и бригада, а народ их је страшно слушао.

Предузимањем ових мера, ови терени би се за релативно кратко време сјајно припремили и Ви би се без икаквих сумњи, са сигурношћу могли на њих да ослоните и рачунате у часу акције.

Достављајући предњи извештај, молим Господина Министра да ово прими као тачно и истинито и по предњем донесе решење.

ВАЗДУХОПЛОВНИ
Капетан I класе
Бран. Петровић

АВИИ, ЧА, С-В-6896/1.

21.

ЈУГОСЛОВЕНСКА ВОЈСКА У ОТАЏБИНИ
ГОРСКИ ШТАБ 59
О. Број Службено
21 августа 1943 год.
С. С. Планине

КОМАНДАНТУ ШТАБА 59/1

Господин Министар војске, Морнарице и Ваздухопловства и Начелник штаба Врховне Команде радиограмом својим доставио је следеће:

„Бр.3432-Гестапо је израдио четничке штамбиле, те ће своје људе са лажним документима слати да купе прилоге за нас и тиме откривати нашу организацију. Јавите свакоме да ми прилоге не скупљамо, већ закључујемо зајмове и то по утврђеним каналима.

Бр.3444-Известите да ли се код кога налази поручник Војиновић. Тражи га породица преко мајора Бичевића у Херцеговини. „ЧИЧА”.

По првом наређењу обавестити народ путем летака.

По другом наређењу обратите пажњу на слушање наше пропагандне станице ИКС и у року од три дана известите овај штаб.

Према последњем распису такође поднесите извештај о поручнику Војиновићу, ако шта о њему будете сазнали.

Командант, мајор
Здравко Милошевић

АВИИ, ЧА, С-В-7003.

22.

Драги Лале,

Осетио сам колико ти је тешко да зајасиш грамзивост сопственика млинова, а нарочито данас када је целокупна мељава због суше упућена на ова два млина који су остали без конкуренције и ово без милости. Наредио сам контролорима да ово њихово постојање ставе сопственицима до знања, не смеју одати ни теби ни среском, како бисте били изоловани сумње да стојимо добро. Не би желео да буде компликација и да се одузето мливно-ујам од млинова за прехрану сиротиње евентуално злоупотребљава и дели онима

којима то не би могло припасти, јер се у овом случају не би могла избегнути бура. Ти ћеш ми као мој помоћник бити одговоран да се ујам правилно расподели, а један део овога, што је могуће мање биће намењен нама.

За жену која прети да ће тужити Немцима што је одређена да да риквизицију, послао сам арбитра, који ће ствари поставити на своја места, а мислим да се у будуће неће десити да ни код попа иде на исповест а камо ли да тужи Немцима. Настао сам свим силама да се разрез наређене риквизиције најправилније спроведе и ова што пре реализује, али не могу све тренутно да постигнем, јер смо више апсорбовани интригама него конструктивном раду. У последње време само због које каквих инспекција изгубио сам узалудно најмање 15 најдрагоценијих дана и то иних дана који су морали бити најплодоноснији за општу ствар.

Не љути се што ти не пишем, јер знај да сам претрпан до ушију и просто тешко издржавам терете овога рада. Хтео бих да се све ствари поставе на своје место, али је ово скопчано са временом, кога имам мало, а сам тешко могу да постигнем.

Уврн сам да ћеш се са наредбом коју сам издао у потпуности сложити, а за Сокола и не сумњам, јер смо ми о овоме већ и говорили. Упознај са овим и Г. П. и настани да званично ни за тренутак не знате постојање ове контроле. Ја ћу вечерас бити тамо где ти буде овај доносилац писма рекао, па те молим да са Соколом неизоставно дођеш строго инкогнито, јер си ми врло потребан, како ти тако и Соко.

Поздрави све, а највише Сокола и Г.П.

Молим те обавештавај ме без одлагања о покрету Немаца и њихових агената, јер до данас не добих ни један извештај од тебе већ све од других и то непотврђене извештаје јер они долазе од незваничних лица. Једино још што ме обавештава то је Соко. Приметио сам и нека ми буде дозвољено да констатујем да сте ме надмашили у сентименталности јер на једну добру реч све пред вама пада. Наиме чуо сам да су дошла два господина у специјалној мисији које сте открили у правој боји, а свело се на то да сте им поверовали у њиховој добронамерности. Лажу вас душе ми и они би требали да дођу мало код мене да се поразговарамо. Зато те молим, немој себе да декларираш, већ ме само извести, а ја ћу их тобож без твог знања узети под своје, па ако нису за смрт они ће добити задатак да сврше па онда постају легитимни. Код мене има пуно новости које би за тебе иначе биле интересантне, али од последњег растанка до данас не видосмо се, а све новости одиграше се баш последњег дана. Дођи што пре да би ти могао рећи и потврдити каквих нас све има. А има нас свакојаких па и никаквих.

Воле те твој
(потпис)

П.С. Евентуалне примедбе на наредбу о раду млинова, како твоју тако и осталих достави ми што пре, како би је допунио у вези са тим. У принципу верујем да се са њом слажеш, само гледај да се повлачење ујма из млина врши по наредби, а не како који стигне.

Твој
августа 1943 г.
Шума

За време мога илегалног живота спавао сам сваке ноћи на другом месту. Чували су ме и пазили многи припадници Равној Гори у Темнићу, а нарочито у Бачини, и склањајући се спавао сам код њих, па молим да се макар и путем јавних летака пита имали ко ма шта да каже како у Темнићу и у Левчу, тако и у свима одредима где сам службено долазио за време ове две године и више, да ли сам у истини дао повода да сам склон ма каквој перверзности а камо ли педерастички. Спавао сам са небројено много гг. официра, који би свакако по дужности ове моје „склоности” открили. Обзиром да ово долази тенденциозно од крцалија и комуниста дошљака у Темнићу, молим да се испитају и војници Варваринског корпуса под заклетвом и то Драги Ћирић, Рајић Душан, Радомир Бајкић код којих сам најчешће са њима коначио и чували ме, па и цео Темнић ако се за потребно нађе, па ако се и посумња у моју исправност, са те стране молим да будем стрељан, у противном молим да се клеветник истом мером казни.

О свему овоме и откуда ово долази изнећу особеним рапортом који ће документованим чињеницама открити све, па чак и писменим.

Обзиром да сам баш због ових клевета по наређењу Господина Министра војске, морнарице и ваздухопловства и начелника штаба Врховне команде кога непоколебљиво служим од 3 маја 1941 године и кроз ову службу робовао и партизанима, смењен са положаја команданта Левачке бригаде у којој сам уложио максимум труда, о чему молим да да мишљење мој претпостављени командант, те тиме ми нанета највећа увреда без моје кривице, молим да се поведе најсавеснија истрага и правда задовољи, те тиме мени пружи сатисфакција.

Смена са положаја није ме толико увредила јер је то посве нормално и служи се тамо где интереси службе захтевају, али с обзиром да се ово збива пред народом Левча преко којим само за три месеца уживам завидне симпатије као представник Југословенске војске за овај срез, који ми за све ово и гестом и речима изјављује сажалење и свој бол, боли ме више него осуда на смрт. На преко 40 зборових сатима сам им говорио о борби

Југословенске војске коју води див - јунак Дража Михаиловић, за правду, бољи социјални поредак и правичност, непосредно после ових зборова само дан доцније, преживљавам највећу трагедију и разочарење коју жив човек може преживети, јер сам осуђен, а несуђен па чак ни саслушан.

Мрачну политичку позадину свега овога изнећу особеним рапортом, а за сада само тврдим толико да се ни најгенијалнији војник и човек у Левчу тешко може одржати, јер је овде потребан човек са којим би се могло командовати од оних који кроз војску припремају политичке платформе за сутрашњицу, зашта ћу као што рекох поднети особено доказни материјал, напомињем само толико да су оптужбе противу мене ишле преко појединих инспектора В.К. који ме никада у животу па ни до данас нису видели, а камо ли чули живу реч од мене којима би изнео само истину.

Достављајући предње молим да се на лицу места провере сви моји наводи и ако се утврди један једини случај неистинитости у овоме што сам изнео да пред очима целог овога света за чије сам добро дневно - ноћно радио и за Равногорску организацију, будем стрељан на лицу места, у противном молим да ми се као човеку и војнику пружи пуна сатисвакција и одузети положај ми се врати, не због мене лично већ као као сатисвакција народу, кога, без претеривања, ово погађа као гром из ведра неба, јер сам без иједног шамара, и без иједне грубе речи, како према војнику тако и према народу, успео са духовном организацијом у Левчу, да справом могу бити поносан, што је у осталом командант позват да цени, а не ја.

Прилажу се сви наведени прилози.

30 августа 1943 године
класе
Ш у м а

Резервни капетан II
(потпис)

АВИИ, ЧА, С-В-2763.

23.

Штаб 2. батаљ. 2 чете
Пов. бр. службено
20 октобра 1943 год.
Положај

Команданту среза левачког

Положај

Ваше наређење Пов.бр. службено од 18 ов. месеца примио сам и пр. њему ћу у свему поступити и извештај поднети.

Прилажем изјаву по датумима.

Уједно молим команданта, да се командант места-села Баре Душан Јовановић који је уједно и мој ађутант смени са дужности команданта места, пошто је исти у својој дужности нехатан а према грађанима горд (нечитко), мишљења сам да се постави Драгомир Лукић из Бара као честит, исправан и строг човек.

Од досадањег команданта места тражио сам курире за извршење предњег наређења и до овога часа нисам добио, те сам приморан да сам лично одем и наређењу удовољим.

Командант поручник
(потпис)

АВИИ, ЧА, С-В-2814.

24.

Ш Т А Б 59/2.
Југ. Војске у Отаџбини
Пов. Бр. Сл.
9 септембра 1943 г.
С. С. П.

КОМАНДАНТУ ШТАБА 59

У прилогу под / 1 доставља се препис двају писама /препис под /1 преставља изводке најкарактеристичних пасуса односно, а препис под /2 потпуну копију/ с молбом на увиђај и даљу надлежност.

83

Мишљења сам да се противу Дуње комсомолке /Љубице Димитријевић са станом Цара Душана 35 у Краљеву /поведе најдетаљнији извиђај, јер по свему изгледа да иста припада једној великој комунистичкој организацији у Краљеву и околини, који имају делове у Варварину и Ћуприји.

У Ћуприји као најпознатији припадник ове организације је Мирослав Чангаловић, обвезник националне службе /родом из Далмације/ који треба ускоро да буде премештен у Краљево, како се већ из писма под/2 јасно види. Као друга позната личност ове организације је такође нека личност из националне службе под надимком „Мачак,, који вероватно одлази у Трстеник или Врњачку Бању.

У Варварину за сада је непознато ни једно лице ове организације.

При овоме важно је да се наглашава неки „виши форум,, Мита, Личанка и др., што се из приложених преписа јасно види, па стога молим да се о овим моментима поведе мало више рачуна.

Чудновато да је и једно и друго писмо прошло кроз цензуру 132/к.

По моме мишљењу најбоље би било да се само посматра рад напред именованих за извесно време, док се не уђе у траг целој организацији, јер би се у противном-ликвидирањем напред поменутих постигао само негативан циљ, пошто би остали чланови организације остали неоткривени.

Командант, капетан II кл.
(потпис)

АВИИ, ЧА, С-В-7008.

25.

ГОРСКИ ШТАБ
Југослов. војске у Отаџбини
Бр. Службено
27 септембра 1943 г.
С.С.П.

КОМАНДАНТУ ШТАБА 59/1

Господин Министар војске, морнарице и ваздухопловства и Начелник штаба Врховне команде радиограмом својим доставио је следеће:

„Бр.4436-18. септ. 1943 г. У свим варошима предузимати мистериозне саботаже убацивањем смрдљивих гасова на све јавне приредбе. Удружите се

са апотекарима. Узмите од њих прашкове за кијање, сузавце, сумпор-водоник и прашкове за сврбљење.

Упућујте претећа писма и узнемиравајте телефонски непрестано немачка петоколонашка надлештва. Ово вршити по могућству са јавних говорница. Стварати свуда страх и забуну, али наглашавајте увек да је то Југословенска војска. Протурајте цедуљице са садржајем Југословенске војске: нажа слобода долази, Немачка пропада итд. Измислите што и ви можете.

Предње се доставља команднтима бригада на тачан поступак. Нарочито се скреће пажња команданту 2 бел. Бригаде на чијој се територији налази варош Јагодина да саботажу врши на све горе предвиђене начине, јер за то услова има. О постигнутим резултатима овај штаб извештавати.

„Бр. 4442-18 септ. 43. Дрински корпус под командом капетана Драшковића у области Вишеграда 17 септ. Напао је железничке станице Вардиште и Добруше код села Кетихова на прузи за Прибој. Уништена два воза. Заузели смо Вардиште. Уништено 217 Немаца и усташа. Заробљено је доста оружја и муниције, девет камиона и 1 мотоцикл као и велики број разног материјала.

У области Андријевице наше трупе под командом мајора Лакића ступиле у борбу са Немцима. Код Андријевице заробљено доста Немаца. Заплењена 2 аутомобила, 1 мотоцикл, једна радио станица и 2 митраљеза.

Мајор Пилетић на Хомољу заузео Брзу Паланку и Јабуковац, очистио Бугаре и запленио 1 мотоцикл. Комунисти држе Сплит.

Немци надиру према Сплиту од Шибеника и од Сиња. Са једне стране Немци пале Сплит из ваздуха, а са друге стране комунисти убијају наше људе и пале Сплит изнутра. Наши одреди у Далмацији држе се добро. Комунистичка лаж о њиховим војничким успесима биће ускоро откривена.

Мајор Ђурић ухватио једну злогласну гестаповку Бадерову метресу.

14 овог месеца Немци су бомбардовали Пријепоље које су заузеле наше трупе 12 септембра. Бомбардовали су и села Високо и Бјелушу у ариљском срезу.

У нашим рукама је Нова Варош, Прибој са италијанским гарнизonom и Беране са италијанском дивизијом под нашом су контролом.

Предње се доставља на знање и саопштење свима.

К-25/43-Бр. 4451-19 септ. 43. Овај распис пишем за врло мали број старешина који се стално питају да ли је добро урадио што је остао веран

војничкој застави и заклетви. Томе малом броју потребне су фанфаре. Преко радио - Лондона да не чују ни Нашег Краља ни Черчила, већ чују само Мошу Пијаду и Гргу Златопера. Њима су мала објашњења према свему што сам предузео. Њих морам посебно да тешим. Они ме стално извештавају да је народ страшно уплашен и да је све пропало, а ја им одговарам да су они уплашени и да су они тај уплашени народ.

Када је радио Лондон давао све своје фанфаре за нас њима ни то није било доста. Хтели би да им други све свршава а а они само да прибирају славу. Међутим наш пут је трновит, а борба тешка. Ја лично предузимам све и наша пропаганда освојила је Америчку штампу. Зар тим људима није доста. Овим оглушеним старешинама постављам питање, зар су комунисти могли после фанфара за нас од стране Лондона да раде као што раде. Њима није ништа сметало, а у погледу оружја и муниције кад им је требало они су отимали. Нека се ове уплашене старешине угледају на њих и нека издрже.

Нека ме за ово извину оне старешине које овакав прекор нису заслужиле. Сви нека запамте да смо у оружју несрзамерно јачи и бројно од комуниста.

Предње се доставља на знање и саопштење односним старешинама.

К-25/43-Бр. 4469.-19 септ. 43. Америка даје вести на Српском језику свакога дана по старом југословенском времену у 17.30 час. У 19.15 до 19.45 ч. У 21.30 и 22.30 часова, на таласној дужини од 19 метара. Слушајте ове вести и ширите их кроз народ пропагандом. Америка је доста резервисана према комунистима, али не може сасвим да их избрише. Америка не трпи комунисте због Кине, јер они тамо ометају борбу Чангкајшека исто као и код нас.

Предње се доставља ради знања.

К-25/43 –Бр. 4454-19 септ. 43 г.-17 септ. Југословенски Краљевски сервис у својој емисији је преко радио Њујорка објавио следеће: највећи Њујоршки лист Њујорк Тајмс од 17 септембра објавио је најкрупнијим словима сензационалну вест да је Дража Михајловић успоставио директну везу са Америком преко своје радиотелеграфске станице „ДЕМОКРАТСКА ЈУГОСЛАВИЈА,, која се налази у слободним планинама Југославије.

Америчко Министарство спољних послова званично потврђује да има директну везу са генералом Михајловићем, као и да прима директне телеграме за Министарство рата.

Вест да је генерал Михајловић успоставио директну везу са Америчким Министарством рата изазвала је у Америци највеће интересовање од Атлантика па до Пацифика.

У Америци се званично потврђује да је радиотелеграфска станица „ДЕМОКРАТСКА ЈУГОСЛАВИЈА” званични орган генерала Михајловића. Њујорк Тајмс 17 септембра по први пут доноси чланке о борби Краљевске Југословенске војске са окупаторима. Од данас 19 септембра шаљемо свакога дана ратни билтен за Америку. Данас је 888 дан наше борбе те билтен узима тај број.

Предње се доставља на знање и саопштење коме треба.

К-25/43-Бр. 27-21 септ. 43 г. Оперативне јединице снабдети најпотребнијим шанчаним алатом: секирицама, ашовчићима, пијуцима и маказама за сечење бодљикаве жице које носити на себи помоћу пртеног колана, а за лакше ношење држалице могу се скратити на 18 см. Узети сразмерно на три ашова један пијук. Алат израдити онај који се налази у народу, а у колико се буде добио материјал из ваздуха од канти се могу израдити ашови.

Предње се доставља на знање и извршење. Обзиром на раније издато наређење, овим се исто употпуњава и о извршењу штабу извештај поднети.

К-25/43-Бр. 28-21 септ. 43 г.- Из до сада одржаних курсева, види се да поједини команданти нису обратили довољну пажњу на избор стручног људства за поуну пионирских и инжињеријских водова. Ово одмах поправити. У штабу корпуса предвидети референта инжињерије који ће бити код команданта стручни орган по свим техничким питањима. За поуну овога места узети инжињерске официре, а у недостатку ових одговарајуће лице стручне спреме.

Предње се доставља на знање и тачан поступак. За овај штаб предвиђен је референт инжињерије.

К-25/43-Бр. 52-22 септ. 43 г.- Потребно је да се наши људи видно обележе на капама. Нека жене и девојке израде двоглавог белог орла са златном круном и жутиим монограмом у средини. Бели Орао везен је бело облика официрског амблема. Све се мора да извезе на сукну затворене боје и прикачи на капу. У моралном погледу важно је да ово буде што пре прикачено.

Предње се доставља на знање и извршење. Команданти бригада израдиће нацрте горе поменутог монограма и наредити израду потребног броја капа о учињеном извештај ми поднети.

К-25/43-Бр. 59-22 септ. 43 г.- Ухважено је оригинално наређење „Титовог” штаба са потписом бившег капетана Велимира Терзића из кога се јасно види сарадња комуниста и усташа и у коме се предвиђа борба против Енглеза приликом њиховог искрцавања. Баците летке на ове везе наше да ће они бити уведени у борбу и против Енглеза ако то комунистима устреба.

Предње се доставља на знање и обавештење народа путем летака.

К-25/43-Бр. 81-22 септ, 43 г.- Доставите предлоге за унапређење официра, војних чиновника и наредника у више чинове. Тачно назначити род војске, активни или резервни, име и презиме са почетник словом очевог имена. Када је унапређен у последњи чин и од када је у организацији. Ово је хитно потребно ради евиденције пошто су досадањи предлози закопани те се до истих сада не може доћи. Скрећем пажњу на тачност података горњих. Све предлоге доставити у штаб 1 а. Веза преко поручника Раковића. Предлоге из Црне Горе, Херцеговине ит.д. доставити преко Златиборског корпуса.

Достављајући предње, наређујем: да команданти бригада прикупе рапорте од официра и вој. чинов. Који су на унапређење стекли право, а своје рапорте раније овом штабу нису послали, да то сада учине. За подофицире чији предлози раније нису послати, сачинити спискове са горњим подацима, па све то доставити овом штабу на даљи рад.

К-25/43-Бр. 82-22 септ.- 43 г.- У предлозима за одликовање тачно назначити кад, где и против кога и које је дело учинио. Тачно уписати за свако лице које се предлаже за одликовање. А за изгинуле кад, где и од кога и у којој борби је погинуо.

И по овом наређењу поднети предлоге за одликовања.

Командант, мајор,
(потпис)

АВИИ, ЧА, С-В-7014.

ГОРСКИ ШТАБ 44
 Југословенске Војске у Отаџбини
 12 октобра 1943 год.
 С. С. П.

Господину Милуну Видићу, жандармериском поручнику
 Команданту Среза Беличког

Добривоје Васић понео је само један акт Боривоју Михајловићу капетану у Бачини. И исти је предао адресанту. Када га је патрола ухватила исти је изјавио да жели да остане у ову бригаду. Тако се Васић данас налази као војник своје бригаде где је и раније био.

Други курир, који је носио пошту за мајора Кесеровића, по сазнању и изјави Васића зове се Томић, отишао је са поштом несметано из овога среза.

Ваше претње зграњују читаоца, што сведочи да су истините тврдње појединих житеља среза Беличког. Но оставите ви то за други пут. Када ви овако у једном писменом акту претите мојим родитељима то ми је јасно шта их сада очекује. Претите крвљу, а зашто?!?! Ја ћу се постарати да моје родитеље обезбедим и да у овоме срезу недозволим крвопролиће, невиних жена и деце. Изволите ви господине у срез свога рођака па тамо кољите и убијајте невин народ. Тамо да вас видимо колико вредите. Лако је ту са оружјем тиранисати невинне. Склоните се за кратко време па ћете видети колико тужби има. Ја ћу и после рата у свој срез, а вићете побећи из тог среза и нигде вас нико не може наћи.

Свака ваша тројка или војник који долази у овај срез значи да је послата да убије и коље. У реду ми ћемо то чекати али знајте да ви сносите одговорност, за слање ваших тројки у овом срезу.

Ја познајем само команданта корпуса, а никакве помоћнике командант ми није претставио.

КОМАНДАНТ
 капетан,
 Јеремија М. Марјановић

Прикључите целом предмету
 за Врховну Команду.
 ДЕЛЕГАТ, капетан
 Марко Љ. Музикравић

АВИИ, ЧА, С-В-7021.

27.

П Р Е П И С

ВАРВАРИНСКИ КОРПУС
ЈУГОСЛОВЕНСКЕ ВОЈСКЕ У ОТАЏБИНИ
Пов. бр. службено
12 октобар 1943 год.
Слободне Српске Планине

Рез. инжињерском поручнику
Јеремији Марјановићу

У року од 12 сати по пријему овог писма вратићете ми курира Добривоја Васића са оружјем као и са поштом коју је носио у колико сте му је одузели.

Курир Васић са собом је носио 500 долара и важну пошту за мајора Кесеровића корпус. Ако не будете вратили наплатићу то све од ваше куће у крви и у стварима које имате код своје куће.

Помоћник команданта
Поручник

Мил. Д. Видић с.р.

Да је препис веран своме оригиналу
тврди морално и материјално

Командант капетан,
Јеремија М. Марјановић

Прикључити целом предмету за Врховну команду. Ухваћен курир није онај који је носио новац и пошту за мајора Кесеровића.

ДЕЛЕГАТ, капетан

Марко Љ. Музикравић

АВИИ, ЧА, С-В-7021/1.

КОМАНДА ЈУГОСЛОВЕНСКЕ ВОЈСКЕ
У ОТАЏБИНИ ГОРСКИ ШТАБ 79

Бр. 39

26 октобра 1943 год.

П О Л О Ж А Ј

Извештај о бројном стању
људства и наоружања
доставља.

ГОСПОДИНУ МИНИСТРУ ВОЈСКЕ, МОРНАРИЦЕ И
ВАЗДУХОПЛОВСТВА И НАЧЕЛНИКУ ШТАБА ВРХОВНЕ КОМАНДЕ.

На основу наређења те команде Бр. 744 од 10 октобра 1943 године,
достављам извештај тој команди о бројном стању људства и наоружања и то:

1.- Бројно стање илегалног и легалног људства Деспотовачке бригаде
среза Деспотовачког и то:

- а) број илегалног људства ... 120 људи,
- б) бројно стање првих оперативних чета ... ,,
- в) бројно стање других територијалних чета ... 992 ,,

2.- Наоружање илегал. Људства Деспотовачке бригаде:

- а) пушака Модел 1924 године ... 116 комада
- б) холандских лаких митраљеза ... 1 комад
- в) пушкомитраљез збројевка ... 1 комад
- г) бомби систем Крагујевац ... 120 комада
- д) пушчане муниције ... 2.420 метака
- ђ) муниције за аутоматско оруђе ... 300 метака

3.- Бројно стање илегалног и легалног људства I Ресавске бригаде
среза Ресавског и то:

- а) бројно стање илегалног људства ... 122 људи
- б) бројно стање првих оперативних чета ... 1.224 људи
- в) бројно стање других територијалних чета ... 1.262 људи

4.- Наоружање I Ресавске чете:

- а) пушака Модел 1924 године ... 100 комада
- б) пушака француских ... 20 комада
- в) пушкомитраљеза збројевки ... 1 комад
- г) пушчане муниције ... 3.250 комада
- д) муниције за аутоматско оруђе ... 250 комада
- ђ) бомби разних модела ... 200 комада

5.- Бројно стање илегалног и легалног људства II Ресавске бригаде среза Ресавског и то:

- а) бројно стање илегалног људства ... 95 људи
- б) бројно стање првих оперативних група ... 1.102 човека
- в) бројно стање других територијалних чета ... 830 „

6.- Наоружање II Ресавске бригаде:

- а) пушака Модел 1924 године ... 50 комада
- б) пушака француских ... 20 комада
- в) пушака енглеских ... 15 комада
- г) пушкомитраљеза збројевки ... 1 комад
- д) пушчане муниције ... 1.986 комада
- ђ) муниције за аутоматско оруђе ... 230 комада
- е) бомби разног модела ... 100 комада

7.-Штабна група овог корпуса илегалног људства и наоружања и то:

- а) број илегалног људства ... 39 људи
- б) пушака разног калибра ... 15 комада
- в) пушкомитраљеза збројевки ... 1 комад
- г) муниције пушчане ... 600 метака
- д) муниције за аутоматско оруђе ... 100 метака

Сво напред наведено оружје налази се код илегалног људства, а код легалног људства оружја нема.

Предњи извештај достављам с молбом на надлежност.

Командант, мајор
(потпис)

АВИИ, ЧА, С-В-6772.

КОМАНДА ЈУГОСЛОВЕНСКЕ ВОЈСКЕ
У ОТАЏБИНИ ГОРСКИ ШТАБ 79

Бр. 41

26 октобра 1943 год.

П О Л О Ж А Ј

Извештај о положеној
заклетви регрута
доставља.

ГОСПОДИНУ МИНИСТРУ ВОЈСКЕ, МОРНАРИЦЕ И
ВАЗДУХОПЛОВСТВА
И НАЧЕЛНИКУ ШТАБА ВРХОВНЕ КОМАНДЕ

Извештавам Господина министра, да су регрути овога корпуса положили заклетву на верност Његовом Величанству Краљу Петру II у овом месецу и то:

У првој Ресавској бригади положило је заклетву ... 1.046 регрута из годишта 1920, 1921, 1922 и 1923 годиште.

У другој Ресавској бригади положило је заклетву ... 797 регрута из годишта 1920, 1921, 1922 и 1924. годиште, и

У Деспотовачкој бригади положило је заклетву ... 1.388 регрута из истих годишта.

Укупан број регрута који су положили заклетву ... 3.121 регрута.

Овде су положили заклетву и храниоци који нису одслужили свој кадровски рок и раније нису били положили заклетву.

Предњи извештај достављам с молбом на надлежност.

Командант, мајор,
(потпис)

АВИИ, ЧА, С-В-6771.

Н А Р Е Д Б А број 9

Команданта шумадискe групе корпуса српске армије југословенске војске у Отаџбини за 24 фебруар 1945 године.

I.

Пошто по јединицама има доста болесника које је тешко надгледати и лечити то сам донео одлуку да се формира централна болница у којој ће се лечити болесни и рањени војници из групе корпуса.

За управника централне болнице ОДРЕЂУЈЕМ санитетског поручника Д-р МИЛАНА ШИЈАЧКОГ трупног лекара штаба ове команде.

У болници поред Др Шијачког ординираће и вршиће лекарску дужност наизменично и лекар II шумадиског корпуса и пожешког корпуса на смену по недељу (седам) дана.

Команданти корпуса одредиће по 5 војника и најмање три сестре првенствено од оних који су прележали пегавца а који ће служити за негу болесника.

За економа болнице који ће се старати за исхрану људства у болници одређујем капетана ЖИВОЈИНА ЖУЊИЋА, коме у исто време стављам у дужност прикупљање левчана споразумно са командантом I шумадиског корпуса до формирања левачке бригаде.

За команданта болнице који ће се старати за обезбеђење исте као и за обезбеђење средстава за транспортовање болесника и смештај болнице и све у вези са овим одређујем капетана ДУШАНА ЂОРИЋА коме сваки командант корпуса да упуту по једну петорку најмање са једним аутоматом.

Болница почиње да функционише као засебно тело 26 тек. месеца.

Команданти корпуса упутуће референте санитета у току данашњег дана да се јаве управнику болнице Др Шијачком и споразуму се са њим за пренос болесних војника. Том приликом споразумеће се и за медикаменте уколико корпуси са истима располажу.

II.

За команданта штабне групе овога штаба одређујем капетана I класе МИЛАНА НИКОЛИЋА. Именовани ће предузети да што пре изврши преформирање групе и ове оспособи по инструкцијама које је добио од потписатог.

III.

Капетан I класе СТОЈАН КОНСТАНТИНОВИЋ до сада на служби у округу крагујевачком ставља се на расположење команданту II шумадиског корпуса.

IV.

Приметио сам да има старешина: официра и подофицира који су без неке нарочите дужности. Ови официри пошто нису у строју (у јединици) допуштају себи да и оружје не носе које на првом месту треба њима да послужи за самоодбрану. Ово је примедба и Начелника Штаба В.К.

Н А Р Е Ђ У Ј Е М:

1.- Да се сви официри и подофицири распореде у борачким јединицама па макар се овима дала и тројка. Сваки старешина мора имати оружје: пушку или аутомат и све стално носити са собом те тако и примером да послужи својим подчињеним војницима са којима мора бити стално: на маршу, становању и у борби.

2. -Команданти ће несавесне старешине натерати на послушност а ако савети и опомене не утичу овакве довести на рапорт код потписатог.

3. -За тачно извршење по предњем биће ми одговорни команданти.

V.

Иако је до сада издато доста како усмених тако и писмених наређења о чувању и штедњи муниције ипак сам приметио да се о овој не води довољно рачуна. Наређено је да се изврши задужење и врши преглед муниције од стране надлежних који сваких седам дана требају да достављају тачно бројно стање људства са свим податцима али се и ово савесно не врши.

Приметио сам да се у последње време нарочито у овом крају врши нека трговина са муницијом. Свакако ово врше несвесни и покварењаци који код претпостављених на смотри изналазе разне начине и изговор због мањка или пак свој мањак попуњавају крађом од добрих и поштених војника.

Ми фабрике за прављење муниције немамо те несвеснима треба рећи. Са набавком муниције иде врло тешко и све ће теже ићи. Ако муниције

немамо не требају нам ни многобројни аутомати, јер постају гвожђе тешко за ношење.

ПОНОВО СКРЕЋЕМ ПАЖЊУ КОМАНДАНТИМА ДА НАЈСАВЕСНИЈЕ ВОДЕ РАЧУНА О МУНИЦИЈИ. Муниција се мора добро чувати а у борби штедети. Ватру не отварати док непријатељ не дође најдаље на 200 метара па и том приликом бити врло штедљив и пуцати само у месо.

Бројна стања са податцима достављати како је наређено.

VI.

Пошто нам предстоји покрет до нове просторије то за преглед станова на овој просторији а који су већ припремљени одређујем као главног коначара капетана БОГОЉУБА МИЈАТОВИЋА и поручника ЖИВОРАДА РАКИЋА са једном тројком.

Команданти корпуса одредиће по 20 војника најмање са по два аутомата под командом једнога официра.

Полазак коначара 25 тек. месеца у 9 часова из Горње Слатине из штаба пожешког корпуса те коначаре упутити на време.

Коначари ће се вратити у току дана.

Достављено:

Штабу 56, 57, 98 и к-ту штабне групе 708.

Пошто је по предњем поступљено

То као свршено у

А К Т А

Командант, мајор

(потпис)

КОМАНДАНТ,

(потпис)

АВИИ, ЧА, С-В-2682

31.

Команданту среза

Положај

По приватном сазнању командир Среске страже у Рековцу има у своме магацину извештан број неисправних пушака.

Како у моме батаљону има такође неисправних пушака, то наша команда у споразуму са командиром среске страже у Рековцу уступи потребне делове са тих неисправних пушака ради оправке пушака у моме батаљону. Недостајући делови су већином извлакачи и један затварач модел 24 год.

Молим ово сматрати као врло хитно.

5/ XI– 943 г.
Положај

Ком. 2. батаљона
поручник
Глиша Глишић

АВИИ, ЧА, С-В-2827.

32.

3. БАТАЉОН ШТАБА 56/5

команде

ЈУГОСЛОВЕНСКЕ ВОЈСКЕ У ОТАЏБИНИ

Е. Бр. Службено

6. новембар 1943 год.

С. Срп. Планине

КОМАНДАНТУ ЛЕВАЧКЕ БРИГАДЕ

П о л о ж а ј

На територији среза левачког засејане су велике површине сунцокрета. Непријатељ ће их сигурно, ако буде имао кад, откупљивати, па ће онда од њега справљати зејтин за мазиво и то најфинији, који се не мрзне.

За исхрану људства Ј.В. у О. потребно је спремити резерве за зајтин, те предлагем да наредите општинским управама да се сунцокретно семе приликом прикупљања; непријатељу преда у најмањим количинама, а све остало да се задржи да се да исцедити зејтин за потребе војске. Пресу није тешко направити па сами да цедимо. Затим би извесна количина могла од народа да замени за маст.

Командант поручник
(потпис)

АВИИ, ЧА, С-В-2829

1 ШУМАДИСКИ КОРПУС
 Југословенске војске у Отаџбини
 О. Број 165
 3 септембра 1943 године
 Ш У М Е

КОМАНДАНТУ 2. ШУМАДИСКОГ КОРПУСА

Господин Министар војске, морнарице и ваздухопловства и Начелник Штаба Врховне команде, својим радиограмима доставио је следеће:

„3432-Гестапо је наредио четничке штамбиље те ће своје људе снабдевати са лажним легитимацијама и слати да купе прилоге и тиме откривати нашу организацију. Јавити свакоме да ми прилоге не скупљамо већ закључујемо зајмове по утврђеним каналима.”

Доставља се предње на знање, с тим да се води строго рачуна и да ће упућени гестаповци на сваки начин ухвате и одмах ликвидирају.

„ 3348-у месецу јулу ове године био сам принуђен да оштро иступим у одбрану интереса нашега народа, Југославије и Краља противу извесних наших савезника. Моја порука савезницима Енглезима била је оштра, пуна горчине и прекора. Овакав мој став био је неопходан. На дан 6 августа добили смо сви признање како од Британске владе тако и од Британске Врховне Команде са поруком: Да ће нам и даље давати моралну и материјалну помоћ на целокупној територији где су наше јединице и где наше јединице буду у стању да предузму операције противу осовине. Мој енергичан став у одбрани Краља и земље уродио је плодом благодарећи свима командантима и војницима коју су чврсто стајали уз Врховну команду на чијем челу имам част да будем по највишој вољи нашега Врховног Команданта. Задовољан сам да Вам јавим да су од сада поновно односи са Енглеском Врховном Командом савезнички и да у томе имам много Вама захвалити јер су се наши редови показали чврсти и верни Краљу и Отаџбини. Обавестите све суседе.”

Достављам предње на знање и саопштење коме треба. Убеђен сам да ће те са својим људством остати и у будуће као и до сада чврсти, верни и одани Краљу, Чича Дражи и Отаџбини са надом на бољу будућност свих нас.

„3422-10 августа образована је наша нова влада у Лондону. Председник ове владе је Божидар Пурић, Чича и даље министар војске, морнарице и ваздухопловства а нова влада је чиновничка са доста дипломата. Она је у односу на прошлу владу бољег састава за данашње прилике. Испали су Јурај Крњевић, Шутај и Крек. Дошао је капетан бојног брода Керн оличени

Југословен који је спасио део наше ратне морнарице у Енглеску. Од Хрвата ушли су један Мачековац и један оличени Југословен. Наша нова влада има најбоље услове за рад. Изгледа да су Енглези задовољни овом владом јер су је до сада објавили у више емисија.

ЗАКЉУЧАК: Нова влада има све могућности за најбољу припрему ослобођења Југославије. „ЖИВЕО КРАЉ!”.

Достављам предње на знање и саопштење коме треба.

„ПРЕКО РАДИО РАЈЦ ЧИЧА ИЗВЕШТАВА: 31 августа до 6 септембра БУГАРИ и НЕМЦИ предузимају широку акцију чишћења према Јастребцу у коме учествују комбиновани одреди пешадије и артиљерије. Акција се и даље продужава и после 6 септембра преко ОЗРЕНА, КОПАОНИКА И СУВЕ ПЛАНИНЕ. Обавестите суседе и будите опрезни. Користите сву прилику да позади окупатора очистите терен од комуниста.”

Достављам предње на знање и тачан поступак. Команданти бригада настаће да на сваки начин искористе ову прилику и да детаљно претресу своје реоне и коначно, ако има комуниста све похватају и униште. У извршењу поднети ми детаљан извештај.

„3376-Немачки терор достигао је врхунац. Стрељају и убијају у масама. Не штеде ни жене ни децу. Више немамо разлога да се пред њима склањамо. У своју униформу облаче и Арнауте па чак и цигане. НАРЕЂУЈЕМ:

Ограничити свако кретање појединаца у немачкој униформи и мањих одељења. Немци и њихове слуге не смеју бити више сигурни да их униформа штити да безбрижно иду по селима и шумама. Сатерајте их у варош и натерајте их на већу обазривост и скратимо им шетње по терену. Љотићевце у Србији, Усташе у осталим крајевима, комунисте у свим крајевима требити до уништења.

Италијанске мање јединице разоружавати, а веће блокирати и чекати до њихове капитулације и тада разоружати. На извршење. Саопштите суседима. Велики догађаји су на прагу. Чича.”

Достављам предње на знање и тачан поступак. О извршењу извештавати ме најхитније. Имати на уму да ће од овога зависити и примање оружја.

„3588-Са више страна добијам извештај да је морал код немачких војника јако ослабио, ако не и сасвим слаб. Известите ме о Вашим запажањима у овоме погледу. ХИТНО. Чича.”

Достављам предње на знање и хитан поступак и извештај.

„3633-Учестали су случајеви да појединци, а на жалост и Команданти своје личне прохтеве остварују убијањем неких људи, - НАРЕЂУЈЕМ:

Људе који припадају нашој организацији не сме нико осуђивати на смрт без преког суда, а преки суд за њих не може се образовати без мога знања (одобрење). Жалосна чињеница да морам оваква наређења издавати, а противу оних који погреше применићу најстрожије казне. – Само у хитним случајевима очигледне издаје, службе непријатељу или доказане комунистичке делатности и очигледне пљачке, преки суд решаваће судбину људи без моје интервенције, али копија доказног материјала пресуде има се послати Врховној Команди. Чича.”

Достављам предње на знање и тачно управљање.

За сваки посебан случај извештавати.

„3654- Наша радио-емисиона станица ради. Слушајте свакога дана у 15 часова по Југословенском старом времену на таласној дужини у сектору 44 метара. Станица се зове Равна Гора. Чича”.

Достављам предње на знање и управљање.

Командант-мајор,
(потпис)

АВИИ, ЧА, С-В-2768.

34.

ШТАБ 56/5

Команде среза

Југ. Војске у Отаџбини

8. октобра 1943 год.

Ш У М А

Команданту Левачке бригаде

У вези постојећег наређења команданта I Шумад. Корпуса, да се сухопутне станице што пре образују, а да људство заиста као и интенданте при командама батаљона II чета буду стручна лица, потписати је узео следећа лица за интенданте :

Радована Јовановића, резервног интенданског потпоручника, за интенданта I батаљона;

Изета Хаџимехмедовића, резервног интенданског поручника, за интенданта I батаљона II чета;

Стојана Стојковића, резервног интенданског потпоручника, за интенданта III батаљона и,

Богољуба Остојића, редова.

Моли се наслов, да, у случају које од наведених лица има који други распоред, да се избришу и означи им се овај распоред.

Предње достављам ради знања.

Командант-Поручник,
(потпис)

АВИИ, ЧА, С-В-2782.

35.

Ш Т А Б 56/5

Команде среза

Југословенске војске

У отаџбини

9. X 1943 год.

Ш У М Е

Команданту I батаљона 1 и 2 чете. Како је редов Животије Милорадовић из Рековца мобилисан у вашем батаљону а исти је магационер задруге у Рековцу, т.ј. замењује брата који се налази у Летећој бригади, а задруга треба да подигне ових дана већу количину сапуна за потребе Југословенске војске у Отаџбини и како иста има триор који ради за потребе Ј.В. у О. то се молите да именованог отпустите кући до даљег наређења.

Командант среза
капетан
(потпис)

АВИИ, ЧА, С-В-2784.

36.

Ш Т А Б 56/5
команде среза
Југ. Војске у Отаџбини
Пов. бр. служб.
10 октобра 1943 год.
Положај

КОМАНДАНТУ ЛЕВАЧКЕ БРИГАДЕ,-Достављам наслову списак људства штаба команде Среза, као и списак људства пионирског вода, све у дупликуату с молбом на даљу надлежност.

Напомињем да су ови спискови омашком задржани у овај штаб, те се исти зато сада и достављају.

Молим да се пријем потврди.

Командант - Поручник,
(потпис)

АВИИ, ЧА, С-В-2785.

37.

Ш Т А Б 56/5
команде среза
Југ. Војске у Отаџбини
Пов. Бр. служб.
14 октобра 1943 године
Ш У М Е

КОМАНДАНТУ I ШУМАДИСКОГ КОРПУСА,-

У отсутности команданта ове бригаде, подносим следећи извештај :

Дана 11 ов.мес. т.г. требао је да се премести експлозивни материјал, који се тог дана налазио на скривеном месту у Жуп., јер је већ био откривен од стране мештана.-У присуству команданта бригаде и команданта II батаљона, на чијем се реону експлозив налазио, све је уништено што није било сигурно, а ресто, уз припомоћ сељана и војника, утоварено за

преношење. Када је све било спремно за ношење, поменуте старешине су се удаљиле и наредиле бив.к-данту места Рали да то пренесе, пошто наступи мрак и удаљили су се. Након пола сата, тако ми је представљено, Рала и остали, вероватно су чепркали око те материје, услед чега је наступила страшна детонација, од које су на лицу места остала 7-седам мртва, а 3 тешко рањени. Међу мртвима је и сам Рала.

Рањеници су упућени у овд. Болницу, ради хитне лекарске интервенције, од којих је један у путу издахнуо, а она друга 2 упућена су у болницу Ћупр. Потписати је настао код легалних власти да се то представи као несретан случај приликом наилазка на једну или више нагазних мина, у шуми, те је у томе правцу истрага и поведена, странке саслушане и извештај поднет.

Народ је био преплашен, али су се духови стишали. Изгинули су сахрањени у заједничкој раки, а њиховим породицама додељена помоћ.

Никаких репресалија нити ма шта није предузето, до сада, од стране окупатора, о предњем.!

-Дана 13-Х-43 гд. редов МИЛИВОЈЕВИЋ Р. Милош, из Дреновца, среза Гружанског који се налазио као радиотелеграфиста, на курсу у г.ц.в., баратао је својим пиштољем и ранио се је у десну руку. Како се метак није видео, јер није изашао, то је требало ренгенски снимак, ради чега је и он упућен у болницу у Ћупр.!

-У Јагодини је дошао 1 батаљон Руских војника. Ништа још не предузимају. Марисав, са својим људством, налазио се је у Краг., а добили смо извештај да треба и овај Срез да обиђу.? До сада нема ништа од свега тога.

У Варваринском корпусу - Беличка бригада прави хаос. Отворен сукоб између старешина, па чак и отворена - оружана борба, што је за жаљење, а несимпатизери нашег покрета ликују. Не зна се, о броју мртвих, али сигурно их има јер је и са једне и са друге стране узело учешћа по неколико стотина војника.!?!?

На реону ове бригаде рад тече савршено нормално, сем напред наведеног.

Предње се доставља с молбом на надлежност.

Командант-Поручник
(потпис)

АВИИ, ЧА, С-В-2793.

Драги г. Дујо,

Као што видите код нас је био један несретан случај, који се није ликвидирао, да кажем добро.

Народ се прибрао и сватио савршено као случајност.

У Беличком Срезу страшно. Емило-Видић и Грујић у правој ратној борби! Народ се згражава, а партизани ликују. Боре се старешине око превласти! Томе је ипак кривица од виших старешина, те Вас молим учините све што је до Вас и Ваше моћи да се „ЧИЧА” обавести о свему и у колико му је то могуће да се ликвидира брзо и праведно. Па то је више но страшно! То је прави скандал . Треба бар најзад, после три године, да се зна ко је од кога старији, ко има већа права, а ко мања и чија се наређења имају сватити као извршна, а чија не. То треба пречистити при врху, како неби се дешавало ово што се дешава међу млађима и војницима, што је само за жаљење.

Молим Вас да ме погрешно не разумете, јер је то мишљење људи који догађаје посматрају дају свој објективни суд. Мене то страшно боли, јер морам да тражим речи како тај поступак да правдам, који је збиља неоправдан.?

Учините што је до Вас.

Шаљемо Вам 3 кг. Зете, 2 кг ибра и 1 кг. Мораве.

Дрине немамо, те ће нам Мића опростити.

Шаљем Вам и лек за апетит.

Храна моментано није овде, већ је позват код Здравка, а вратиће се за 2-3 дана. Наши су на терену и водимо рачуна о свему, сем напред наведеног, који се не да исправити.!

Како сте Ви, Мића и сви остали наши?

Ја сам добро. Радим по мало и чекамо догађаје.

Свако добро, слогу у раду и скору будућност жели Вам

Ваш млађи,
(потпис)

АВИИ, ЧА, С-В-2794.

ШТАБ 1. ШУМАДИСКОГ КОРПУСА

Југословенске војске у Отаџбини

О. Број 187

15 октобра 1943 године

Слободне Српске планине

КОМАНДАНТУ 2 Крагујевачке бригаде

Господин Министар војске, морнарице и ваздухопловства и Начелник штаба Врховне својим радиограмима доставио следеће:

705-Доставите овоме штабу што пре спискове официра, подофицира и службеника војних са следећим рубрикама: редни број, име, средње слово и презиме, род војске и чин, када је унапређен у у последњи чин. Дужност на којој се сада налази, одакле је дошао у шуму и када, од када је у нашој организацији, од када је и докле био легализован ако је био, да ли је био међу партизанима, да ли је похваљен и одликован од 1 априла 1941 године. Узети писмене изјаве по овоме и установите тачна документа.

Сви команданти за Србију и Војводину доставиће све спискове преко штаба 1а, понављам 1а. Веза преко команданта 2 Равногорског корпуса и п.пуковника Кесеровића, Команданти из Црне Горе и Санџака и Херцеговине као и источне и западне Босне преко Златиборског корпуса.

Достављајући предње НАРЕЂУЈЕМ КОМАНДАНТИМА БРИГАДА И СРЕЗОВА ДА МИ НАЈХИТНИЈЕ доставе спискове свих својих официра и подофицира и војних службеника, како би исте могао доставити коме треба. За најхитније не достављање спискова нећу примати никаква оправдања.

744-више пута је тражено да се доставе тачни подаци о бројном стању и наоружању. До сада то није учињено из непознатих разлога у колико је извршено то је непотпуно. НАРЕЂУЈЕМ да сви команданти корпуса хитно доставе тачно бројно стање оперативних јединица по бригаама. Бројно стање 1 и 2 чета по бригаама, наоружање по бригаама. Број: топова, митраљеза, пушкомитраљеза, бацача и пушака. Ово је хитно потребно да бисмо знали са чиме располажемо за операције. Достаљајући предње наређујем да ми команданти бригада одмах по куриру доставе тражене податке за оперативне јединице. Команданти срезова доставиће податке за 1

и чете по бригадама. ОДГОВОР ПО ОВОМЕ ОДНОСНО ТРАЖЕНЕ ПОДАТКЕ ВРАТИТИ ПО ДОНОСИОЦУ - КУРИРУ, који да буду тачни.

Командант мајор,

(потпис)

АВИИ, ЧА, С-В-2797.

40.

Господине ђенерале

По вашем наређењу, и по Вашем упуту јавио сам се на дужност начелника Штаба Левачке бригаде, трудећи се да оправдам све оне наде које сте Ви у мене полагали. По доласку у Штаб био сам неколико дана одређен да водим надзор над 16 војника који су били остављени у штабу лев. Бриг. Као сумњиви, а сам командант бригаде био је на терену са осталим људством. За то време могао сам се упознати са свима негативним стварима које има ова бригада, те сам имао довољно времена да створим план за што ефикаснији наступ и рад.

Кад је дошао командант бригаде кап. Була са терена претставио сам му се и позвао се на Ваше наређење, да сам постављен за начелника штаба његове бригаде. Нато ми је он одговорио „Ја већ имам начелника штаба” а када сам га упитао где је он ми је одговорио да је легалан и да је официр Недићев. То ме ипак није ни мало обесхрабрило и ако сам видео да нимало му није пријатан мој долазак, јер сам могао наслутити да је посумњао да сте ме Ви њему упутили као Вашег војника ради контроле његовог рада. Ипак сам на леп начин почео са њим. Изнео сам му целу ситуацију његове бригаде и приказао сва она места која шкрипе и која се морају исправити. Одмах сам му затражио 10 људи и замолио да идем у потеру разбојничкој банди која је харала и пљачкала са оружјем у Доњем Левчу. Дао ми је војнике те сам тако почео са чишћењем, Уз помоћ поручника Видића банде једна за другом су похватане и уништене. У интересу наше организације требала је бити ликвидирана и једна банда од шест чланова из села Опарића чији вођа био један поп Миша за кога Вам и Жика може рећи разне ствари. Када по извештају наредника Миће из Надрља да се око села Пчелица крије једна банда партизана и ради тога мобилисано је људство из Опарића пуким случајем преварили су се и ови поменути лопови сем једног и са оружјем дошли. Замолио сам га да одмах то разоружамо и да поведемо истрагу, нашта ми је он обећао али како сам касније видео све их је пустио и уопште их није хапсио, зато што поменути поп је његов лични пријатељ а преко попа и остала банда.

Видећи све ово замолио сам команданта за осуство како би дошао до Вас да вам све објасним у штабу 1а. Дошао сам али Вас није било ту те ми је г. кап. Ђока рекао да би било добро да вам напишем и да Вас известим о свему.

Још и ово да Вам кажем мени је приређена и једна заседа како би ме убили, чијом је то иницијативом урађено не знам, али се може насумњати.

За цело време од како сам ту у бригади у најлепшим сам односима са командантом и ниуком случају нисам показао неке знаке да ми није нешто право. Он увек мене јавно хвали и похваљује мој рад, а шта закулисано ради против мене већ знам. За цело време од како сам се јавио на дужност ликвидирали смо 12 лопова и комуниста тако да нам је остала само једна банда, она из Опарића и како нажалост морам констатовати изгледа да је остала за семе да се неби ипак Левач очистио од деструктивних елемената.

Молим Вас да ми не замерите на овој мојој слободи да вам све отворено изнесем, али верујте видим да ми се ради о глави јер нисам подесан за њихову средину, јер нећу као они. Хоћу и то да напоменем да кап. Г. Буле има 60 људи стално собом, а ко су ти људи дали су служили Бацу или неког другог не води много о томе рачуна. Такви људи увек су спремни на све оно што штети нашој организацији. Рад ми је са њим у будуће скопчан са животном опасношћу (без обзира што он тако похвално говори о мени) те Вас молим гос. Ђенерале за наређење шта да радим. Ако би се он уклонио са овог терена т.ј. или добио неку другу бригаду или ликвидирао онда би се морало са другим људством предузети хитно сређивање прилика док још има времена.

Истодобно и Никола Левачки меша мало прсте у овај крај и има неке присталице те би било потребно и самог њега послати у неку бригаду која је мало даље од овог терена.

У вези предњег молим Вас за наређење шта да предузнем. Ваш одговор чекам у Превешту, а ако је потребно могу доћи и пред Вас до у Штаб.

Поново Вас молим за извињење на овој узетој слободи, те или да ме преместите у неку другу дужност и бригаду или овога кап. Г. Булу како неби изгубио живот после толиких мука, а од кога?

Унапређење за мене још није стигло овамо?

Ваш млађи
Наредник
Кашиковић Р. Милан

АВИИ, ЧА, С-В-2747.

41.

КОМАНДА ЈУГОСЛОВЕНСКЕ ВОЈСКЕ
У ОТАЏБИНИ ГОРСКИ ШТАБ 79

Бр. 40

26 октобра 1943 год.

П О Л О Ж А Ј

Извештај о броју летећих
Бригада и њиховој јачини
Доставља.

ГОСПОДИНУ МИНИСТРУ ВОЈСКЕ, МОРНАРИЦЕ И
ВАЗДУХОПЛОВСТВА И НАЧЕЛНИКУ ШТАБА ВРХОВНЕ КОМАНДЕ

На основу наређења те команде Бр.825, 826 и 827 од 12 октобра 1943 године, извештавам Господина министра о броју летећих бригада овога корпуса и њиховој јачини у следећем:

1.- Деспотовачка бригада у срезу Деспотовачком има једну летећу бригаду у јачини од 57 добрих и храбрих војника.

2.- I Ресавска бригада у срезу Ресавском има једну летећу бригаду у јачини од 50 добрих испробаних војника, и

3.- II Ресавска бригада у срезу Ресавском има једну летећу бригаду у јачини од 45 војника.

Овај корпус укупно има 3 летеће бригаде са 157 војника.

На челу ових летећих бригада постављени су најбољи и најхрабрији официри, подофицири и војници.

Од ових делова формирао сам један летећи одред т.ј. један батаљон од 3 чете и једне пратеће чете.

Чета се састоји из 3 одељења и то:

1.- Одељење се састоји из 3 тројке бомбаша, девет војника и вођа као десети. Људство овог одељења је наоружано, сваки војник са по 10 бомби, пиштољем и камом. Поред овога наоружани су још алатом за сечење препрека. Намеран сам да ове тројке наоружам још и енглеским митраљезима чим их добијем.

2.- Одељење се састоји из 3 тројке свега девет војника и вођа као десети. Свака тројка наоружана је са по једним аутоматским оруђем.

3.- Одељење 3 тројке наоружано је једним тешким аутоматским оруђем, а остали са пушкама. Поред овога сваки стрелац је наоружан још са по пет бомби. Пратећа чета формирана је, али предвиђено наоружање не достаје и то: 3 против тенковске пушке, четири бацача и једна тројка мерача.

За извођење обуке одређен је п.поручник Вукашин Петковић. Обука се изводи сваког дана у мом присуству.

По добијању оружја формираће се 3 оваква батаљона.

Предњи извештај достављен с молбом на надлежност.

Командант, мајор
(потпис)

C-B-6773.

42.

Штаб команде Србије
Југословенске вој. у Отаџбини
Пов. О. Бр. 544
31.октобра 1944 године
Слободне југословенске
Планине.

Команданту

Врховна команда под бр. 643 и 644 од 29. овог месеца доставила је следеће:

„На терену је остало доста наоружаног људства. Потребно је да се од овога људства оживи герилска акција на целом нашем терену. За ово одредите и упутите погодно лице на терен, које ће бити погодно и за пропаганду.

Одређеном лицу издајте следећа упутства за рад:

- 1.- Нигде не дозволите да дође до оружаног сукоба са Русима.
- 2.- Развите што јачу пропаганду на терену у циљу утирања анационалне пропаганде партизана. Исто тако и ради подизања морала код наших људи.
- 3.- Узимати у заштиту народ од партизанског терора.
- 4.- Због Руса у пропаганди ненападати комунизам већ рад наших партизана.

5.- Русе свуда третирају као наше савезнике и пријатеље.

6.- Са Русима у колико се дође у додир, апсолутно избегавати свако политизирање, јер нам то може нанети велике штете. Пред Русима партизане не називати комунистима, нити олошем који је састављен од Хрвата, Мађара, Немаца итд.

7.- У колико дође до тога, борбу са партизанима тумачити као националну трагедију, као и да сву наду полагамо у Русе, да они реше ово питање.

8.- Немце увек третирају као наше највеће непријатеље.

9.- Никакав терор над народом не вршити, него се појављивати као прави пријатељи и заштитник народа.

10.- Оживети на терену равногорске одборе, са функцијом коју су и раније имали.

11.- Напомињем, да се одреди само по једно лице за обједињавање акције на целом нашем терену. А од људства које је сада у саставу оперативних јединица неодвајати никога. Добро би било упутити и станицу на терену. По пријему овог наређења одмах приступити његовом извршењу.

12.- Ради лакшег кретања, прикривања и рада на терену наредите да се људство обрија и ошиша.

Предње се доставља ради знања и поступка.

Лице које ће објединити акцију одредићу накнадно.

КОМАНДАНТ
дивизиски ђенерал,
Мирослав Ј. Трифуновић с.р.

АВИИ, ЧА, С-П-10/1.

ШТАБ 56/5
 команде среза
 Југ.Војске у Отаџбини
 Пов. Бр. служб.
 8 новембра 1943 год.
 С.С.Пл.

КОМАНДАНТУ I БАТАЉОНА I и II ЧЕТА

У вези наређења команданта бригаде Обр. 32 од 4. новембра 1943 год. нека ми тај командант достави предлог унапређења и то:

Имена редова за чин каплара, каплара за чин поднаредника и поднаредника за чин наредника.

Предлози да буду са следећим рубликама.

Редни број, име и презиме са средњим словом, за који се чин предлаже, када је добио последњи чин, од када је у организацији, од када је у шуми, ако јесте, да ли је национално потпуно исправан.

При слању предњих предлога водити рачуна о стварној потреби старешинског кадра, а нарочито неисправност и националну свест предложених.

За сваки несавестан предлог, сносићете одговорност лично тај командант.

На посебном табаку саставити - сачинити предлог за унапређење ђака, који су ступили у кадар 30. октобра 1940. год. и остали у кадру до капитулације.

У овом списку могу да уђу и ђаци подофицири, у колико их има на Вашем реону.

Предње предлоге доставити ми неизоставно-најкасније до 14. новембра 1943. год. до 10 часова, пре подне.

ОВО НАРЕЂЕЊЕ ЧУВАТИ КАО ТРАЈНИ ДОКУМЕНАТ.

ВОДИТИ РАЧУНА О РОКУ, ЈЕР ПОСЛЕ ОВОГА РОКА ПРЕДЛОЗИ СЕ УОПШТЕ НЕЋЕ УЗИМАТИ У ОБЗИР.

КОМАНДАНТ - ПОРУЧНИК

АВИИ, ЧА, С-В-2835

Г С О Е П С I H S 3 СЛБСНГ

Пов. бр. сл.
17-ХI-1943.
Шуме

Мишљења сам да би именоване требало унапредити у предложене чинове пошто то заслужују.

Командант поручник

Богд. Милановић

С-В-2833

45.

Штаб 2 бат. 2 чета
Левачке бригаде
Пов. бр. службено
17 новембра 1943 год.
Шуме

Команданту среза левачког

На основу наређења командантовог пов, бр. сл. од 8 ов. Месеца, част ми је доставити команданту списак за унапређење означених лица у приложеном списку, с молбом на надлежност.

У рубрици од када је у организацији није ништа стављено јер потписатом није ништа познато.

Командант поруч.

Богд. Милановић

АВИИ, ЧА, С-В-2857.

46.

Молба наредника Милана Поповића

15-XI-1943 године

у Рековцу

КОМАНДАНТУ СРЕЗА ЛЕВАЧКОГ

Молим команданта да ми одобри брак и венчање са госпођицом Ангелином Младеновић из Рековца, а која је својим понашањем и поштењем достојна да ступи у брак са мном. Терка је земљорадника Младеновића Миладина из Рековца.

Испит сам обавио 7-XI-1943 год. у Рековцу.

Молим претпостављене старешине за одобрење.

15-XI-1943 год.

Активни пешад.
Наредник
Милан Љ. Поповић
Рековац

АВИИ, ЧА, С-В-2854

47.

ШТАБ 56/5

команде

Југословенске Вој. У Отаџбини

15 новембар 1943 год.

с.с.п.

КОМАНДАНТУ I ШУМАДИЈСКОГ КОРПУСА – Доставља се предња молба наредника ове бригаде на служби у команди среза МИЛАНА Љ. ПОПОВИЋА с молбом на надлежност.

У вези уредбе о женидби официра, подофицира и војних службеника а и садање ситуације мишљења сам да му се одобри женидба пошто по предњем извештају команданта среза одговара условима горе поменуте уредбе.

Командант ппоручник

КОМАНДА 1. ШУМАДИСКОГ КОРПУСА

Југослов. Војске у Отаџбини

О. Беој Службено

27 новембра 1943 године

Слободне српске планине

КОМАНДАНТУ ЛЕВАЧКЕ БРИГАДЕ-Одобравам ступање у брак активном пешадиском нареднику МИЛАНУ Љ: ПОПОВИЋУ са госпођицом АНГЕЛИНОМ МЛАДЕНОВИЋ из Рековца.

Предње именованом саопштити а акт чувати као докуменат.

Командант, мајор

48.

ШТАБ 56/5

команде

Југословенске Вој. у Отаџбини

службено

17-новембра 1943 год.

С. С. П.

КОМАНДАНТУ СРЕЗА ЛЕВАЧКЕ БРИГАДЕ

Наредите команданту Места Рековац да ми на дан 19. ов.м. УПУТИ на вежбу редова МИЛАНА М. ТОДОСИЈЕВИЋА родом из Рековца и сада живи у истоме. Са собом да понесе торбицу, прибор за јело, ако има оружје и доста топло одело, Белог Орла да има са собом на капи.

Да се јави кму. Места Течић-за мене.

КОМАНДАНТ ППОРУЧНИК

АВИИ, ЧА, С-В-2860

Штаб 2 бат. 2 чете
 Левачке бригаде
 Пов. бр. службено
 17 новембра 1943 год.
 Шуме

Команданту среза Левачког

На основу наређења Команданта Пов. бр. службено од 6 ов. Месеца, част ми је известити Команданта у следећем:

1, На дан 13, 14 и 15 овог месеца обишао сам све команданте места и командире I и II чете повереног ми батаљона и саопштио им ратни распоред и наредио командирима чета да позову своје старешинство и саопште им распоред и звање.

2, Помоћу командира чета и команданта места наредио сам да се поверљивим путем дође до знања о прикривеном оружју код народа и да исто прикупљују ради наоружања људства повереног ми батаљона у колико то исто било потребно команданту 2 бат. и чета.

3, Према ранијем наређењу наредио сам командантима места да се исплету рукавице, чарапе и шалови, те сам сада контролисао, те сам се уверио, да су већина команданата места поступило по мом наређењу а они који до сада то нису учинили наредио сам поново да у року од 5 дана ово ураде.

Командант места у Жупањевцу није ништа предузео у овом погледу изговарајући се да је раније дао вуну, те сам му наредио да се ово мора урадити.

Свиње се скоро нигде не хране, али команданти ће чим грађанство буде потрошило прикупљати од сваког по једну количину масти и предати када се буде наредило буде прикупило.

Командант места села Надрља у овом погледу најагилнији је и наређење у погледу чарапа, рукавица и друго удовољио.

4, сумњивих лица на реону повереног ми батаљона нема за које би требао доставити списак, јер то су људи мирни прости ? и нису се мешали са елементима сумњивим нашој организацији

Предњи извештај достављам, с молбом на надлежност.

Командант поручник

Богд. А. Милановић

ДЕЛЕГАТ
НАЧЕЛНИКА ШТАБА ВРХОВНЕ КОМАНДЕ
При варваринском корпусу
Југословенске војске у Отаџбини
О.пов.број 22.
26 новембра 1943 године
слободне српске планине

КОМАНДАНТУ

У акцији чишћења комуниста, која је у току, учествују и Немци са Русима (Власовљевим ?)

Комунисти су се повукли у правцу Љубостиње. У колико им не пристигну нова појачања са десне обале зап. Мораве, остаће да се гони само ова група са којом су наши делови већ у додиру.

Наш обрачун са комунистима је само наш, ствар је само српског народа и нема никакве везе са Немцима. Овога пута дошли су и Немци који нас зову да се удружимо. Ми им на то нећемо ништа одговорити нити се пред њима појавити, већ ћемо се уклонити док сврше они с комунистима или комунисти са њима. А онда наставићемо истребљење црвених, док и на Немце дође ред.

Према томе, наше делове привремено уклонити где год су Немци или Власовци, или Љотићевци у близини. Ако ових нема, онда акцију наставити. Можемо радити само са одредима „пољске страже” јер су по нашем наређењу и изашли у борбу. Љотићевце тући немилосрдно, као и комунисте.

Водити рачуна о могућности да будемо нападнути с леђа од нових група комуниста које се-евентуално-могу пребацити са десне обале Мораве, осим ових. Не треба се много удаљити од територије команде 59. Нека сви делови-ако су се комунисти извукли и удаљили-запоседну положаје према Риљцу и према Морави. Са положаја добро осматрање а што даље испред положаја темељна обавештајна служба и сигурна веза са суседима.

Делегат ће са својом пратећом групом обезбедити југоисточне правце упада у срез. Ради тога развијена је обавештајна служба и има се осматрање линијом: Маскаре-Бошњане-Вратаре-Падеж-Садовска Коса-Залаговац-Парцане.

У потребном обавестите суседе о овоме.

Веза са Делегатом преко Бачине.

За случај потребе хитно ме тражите.

ДЕЛЕГАТ
артилериски капетан II класе

ДОСТАВЉЕНО:

К-данту корпуса 59

Помоћнику корпуса

К-данту темн.бригаде

Један примерак за Врх.Команду

АВИИ, ЧА, С-В-7068.

51.

ДЕЛЕГАТ

НАЧЕЛНИКА ШТАБА ВРХОВНЕ КОМАНДЕ

При варваринском корпусу

Југословенске војске у Отаџбини

О.Пов.број 4.

18 новембра 1943 год.

У слободним српским планинама

МАЈОРУ МИОДРАГУ ГРУЈИЋУ

У илегалној групи четника коју сте држали има људи чија нам национална исправност није јасна. На заједничкој конференцији официра команде 59 то питање смо претресали и није се дошло до нарочитог-открића-резултата. Сада са поуздане стране сазнајем да је у Вашој групи било комуниста. Извор са кога ово сазнајем није уопште из редова наше организације, а податке даје виша управна власт.

У повратку овога акта известите до каквог сте резултата до сада дошли у испитивању рада у прошлости ваших војника и именујте оне за које сте, евентуално, дошли до закључка да су комунисти. Известите колико сте имали четника који суд дошли из околине Алексинца, имали међу њима ђака и имена њихова.

Хитно је!

Акт вратите каналом преко прве беличке бригаде за Темнић.

ДЕЛЕГАТ

Артилериски капетан II кл.

Марко Љ. Музикравић

ДЕЛЕГАТУ НАЧЕЛНИКУ ШТАБА ВРХОВНЕ КОМАНДЕ-

КАПЕТАНУ II КЛ. Г. МАРКУ МУЗИКРАВИЋУ.-

Повратком акта извештавам, да сам у испитивању рада у прошлости мојих војника закључио, да су сви који су били под мојом командом национално исправни и опредељени за Равногорску идеју на челу са великим Србином ђенералом Дражом Михаиловићем. Не могу закључити да је ма ко од њих комуниста. У колико се комунистима могу сматрати они који су било колико провели у редовима партизана, онда је таквих било у групи коју сам држао. Али сам испитивање њиховог рада у прошлости и садашњости мога закључити, да су несвесно погрешили - залутали, отишавши у партизана.

Обзиром да је све овакво људство које сам имао под командом било дотле под командом команданта Темнићске бригаде, капетана I кл. г. Јеремије Марјановића и команданта I беличке бригаде капетана I класе Јоце Михајловића, молим да и они по овоме дају своје мишљење.

Из околине Алексинца нисам имао ни једног четника. У колико се сећам, мислим да је из околине Алексинца био Александар Станковић кога сам при пријему људства I беличке бригаде, по његовој молби пустио са објавом, те је са наредником Кандићем Драгославом отпутовао за срез; именовани није био ђак.

19 новембра 1943 год.
С.С.П.

Артилериски мајор,
Миод. В. Грујић

АВИИ, ЧА, С-В-7048.

Команда Југословенске војске у Отаџбини
 ГОРСКИ ШТАБ
 Стр. Пов. Бр. Служ.
 27 XI 1943 год.
 П О Л О Ж А Ј
 У 15. 45.

Команданту качерске бригаде

Радио-станица Фердо под вери-вери урген. У 12 и 40 час. 27. 11. 43 год. јавља: Потерани од Кесера и Ђурића црвени, у јачини од 500 људи са 25 коња, продрли су синоћ 26. 11. 43. до Црног Врха – Бајчетина. Према приликама служе се лажима о свом броју. Напред имају предходницу која се бори, а главнина иде за њом у колони по један. Правац им је Рудник. Штеде муницију. Боси су и голи. До данас (код нас) оставили су око 50 жртава. Ми смо затворили отступницу са 1000 људи.

На основу напред изнетог наређујем следеће:

1) Команданту Рудничког корпуса, одмах са целим људством наоружаним вашег корпуса дођите 28 новембра 1943 године до 18 часова неизоставно са вашом качерском бригадом у село Каменицу, а са вашом колубарском бригадом и вашим штабом у село Рамаћу и одмах поставите сталне заседе и дању и ноћу затварајући све правце који преко Каменице и Рамаће воде ка Руднику.

Чим стигнете у село Рамаћу одмах ми пошаљите курира на коњу у село Добрачу, где ћу ја бити ради даљег обједињавања акције противу надирања црвених са југа.

2) Команданту колубарског корпуса, сво људство ставите под оружје и дођите у околину Лазаревца и Белановице заједно са обласним штабом са начелником штаба капетаном г. Нешком Недићем, који одмах да ухвати везу помоћу радио-станице са радио-станицом Горске Гарде Њ.В. Краља, где ћу ја бити.

Са мобилисаним снагама вашег корпуса неизоставно будите на одређеној просторији 29. 11. 43. до 20 часова.

3) Команданту Првог шумадиског корпуса, са првом грузанском бригадом мобилисаном са свим оруђима затворите правац Борач-Љуљаци сталним заседама и дању и ноћу све прелазе према северу како не би могли црвени да избију даље на север.

Постављање заседа и мобилисање људства извршити неизоставно 28. 11. 43. и бити са снагама на одређеној линији најкасније до 19 час. 28. 11. 43. Са другом грузанском бригадом затворити правац Забојница-Драгушица истим начином и истовремено.

4) Команданту Другог шумадиског корпуса, са целокупним наоружаним људством затворите све правце од Драче према северу како не би могли црвени да се дочепају Рудника.

Постављање заседа извршити 28. 11. 43. најкасније до 18 часова.

5) Команданту Првог равнорског корпуса, затворите све пролазе од Белог Поља-Црнућа до Каменице црвенима који са југа надиру ка северу.

Са сталним заседама дању и ноћу до даљег мог наређења. Постављање заседа и затварање свих правца извршити неизоставно 30. 11. 43 до 15 час.

6) Команданту младеновачке бригаде, са целокупним наоружаним људством које ћете одмах мобилисати, крените правцем: Јагњило-Жабаре-Влакче-Угљарево где ћете добити даља наређења.

Сва кола и коње мобилишите на вашој територији да би стигли 28. 11. 43. до 18 часова у село Угљарево.

Сви команданти да понесу храну за сво своје људство за пет дана на колима како би се избегло губљење времена око припремања и набавке хране у току ове муњевите операције.

Сви команданти чим поставе заседе на одређеним правцима известиће ме радио везом или курирском како који буде располагао ради даље акције.

Ја ћу се налазити са штабом 28. 11. 43. од 10 часова у селу Добрачи, где ми све курире слати, а радиограме на станицу Корпуса Горске Гарде Њ.В. Краља, која ће ми служити у току операција као мој центар-веза.

Начелник Горског штаба
Потпуковник
(потпис)

Инспектор Југословенске војске у
отаџбини
(потпис)

АВИИ, ЧА, С-В-28.

КОМАНДА ЈУГОСЛОВЕНСКЕ ВОЈСКЕ У ОТАЏБИНИ

ШТАБ 501 ЈУРАО

Пов.бр. 128.-

28 новембра 1943 год.

ВРХОВНОЈ КОМАНДИ ЈУГОСЛОВЕНСКЕ ВОЈСКЕ

ПОЛОЖАЈ

На дан 25 новембра 1943 год. група омладинаца овога Штаба, која се је била сместила на коти Лиса изнад села Прњавора Каленићког, добила је позив од К-та 3 батаљона Левачке бригаде да дође у помоћ ради преузимања хитне акције противу јаке партизанске групе, која је, повлачећи се са Јастребца, надирала од Мораве ка линији села Мала Дренова, Милутовац, Риљац.

Омладинска група у јачини од 15 омладинаца под вођством поднаредника-ђака Матића М. Милорада одмах се упутила ка с. Опарићу, који је био одређен као концентрациона тачка. Међутим ту им је била остављена веза да продуже правац Благотин, који је положај држала Левачка бригада.

Пошто је успут допирала хука борбе из правца села Пољне, то је група скренула ка правцу борбе и одмах ступила у везу са к-том I Трстеничке бригаде ппоручником Радановићем и к-том батаљона ппоручником Жиком Тодоровићем који су водили оштру борбу држећи косу изнад села Пољне, повлачећи се испред надмоћних партизанских снага. У борби од 11 до 15 часова у саставу I Трстеничке бригаде омладинци су се пожртвовано борили настављајући доцније потеру за партизанима све до 26. XI. 43 у 12 ч. Када су се вратили у с. Прњавор.

У току борбе 25.XI.43 рањени су:

1. поднаредник-ђак СТАНОЈЕВИЋ Ј. АЛЕКСАНДАР, који је задобио две тешке ране у груди, од којих је доцније умро при преносу у болницу; Станојевић је син пуковника Јеремије-Јеше Станојевића.

2. редов-ђак БОРИСАВЉЕВИЋ М. СВЕТОЛИК, родом из Прибоја задобио је тешку рану у трбух од које је после неколико часова умро;

3. каплар-ђак ПОПОВИЋ МИЛОРАД из Београда задобио је две ране, једну у главу а другу у груди. Метак му се задржао под десном плећком. За сада не постоји опасност по живот. Пренет у болницу у Ћуприју.

4. редов-ђак СРБОЉУБ ЛЕКИЋ из Београда задобио је лакшу рану у груди. Превијен и налази се на лечењу у селу Бачини.

Поред погинулих Станојевића Александра, који се је у борби показао правим херојем, и Борисављевић Светолика, нарочито су се истакли својим пожртвовањем и храброшћу поднаредници-ђаци Милановић Ч. Предраг и Бузолић С. Бранко. Све остало људство својом храброшћу и држањем служило је свима за пример, онемогућивши дејством свога оружја да партизани опколе делове I Трстеничке бригаде, чему је нарочито припомогао бацач добијен од г.мајора Лукачевића.

Достављајући Вам предње, уједно Вас извештавам, да је недавно у Јагодини стрељан вођа врховне омладинске тројке за град Јагодину студент права ДИЧИЋ БОГОЉУБ. На стрељање Дичић је изведен завијене главе, јер су му при мучењу немачки зверови сломили на неколико места доњу вилицу. Дичићево држање, оданост и љубав према друговима, јер није издао ни једног друга из бројне омладинске организације, па чак ни из своје тројке, уписала је још једно светло име у листу наших палих омладинаца, који су жртвовали своје животе за једно боље сутра.

Командант ппоручник,
(потпис)

АВИИ, ЧА, С-В-2859

54.

ШТАБ 56/5
команде среза
Југословенске војске у Отаџбини
Пов. Бр. служб.
1-децембра 1943 године
С. С. Пл.

КОМАНДАНТУ МЕСТА

ДУЛЕНЕ

Госпођа СТАНА КОБАЦ, избеглица, која данас живи у Рековцу, продала је свој капут за 5000-дин. Некој СЛАВКИ МИЛИЋЕВИЋ, из села

Дулена, и том приликом је примила само 1.000-дин, капаре, а ресто није примила ни до данас, ма да је прошло више месеци.

Купац капута Славка, изговара се да су јој на путу одузели тај капут *Шумци*, што је лаж и да ради тога неће да плати осталих 4.000-дин.

Да се неби спроводило самовлашће-

Н А Р Е Ћ У Ј Е М

Да у року од 2 сата, по пријему овог наређења пронађете и саопштите тој СЛАВКИ МИЛИЋЕВИЋ из Дулена, да је дужна да ресто новца исплати продавцу СТАНИ КОБАЦ из Рековца, и то у року од 3-три дана.

У случају да неће да плати или не може, наредите јој да у року од 3-три сата врати предметни капут продавцу.

У случају да не може ни једно ни друго, упутите је стражарно код потписатог, па ће он ликвидирати ствар како је најправедније.

Предње је хитно!

Пази на рок.

У сваком случају, на реону Вашем, поднесите ми најхитније извештај.

Сумњивим лицима забраните одлазак за варош.

Сумњива лица, без објаве, хватајте и спроведите надлежном команданту батаљона. Ово увек у свакој прилици. Изузетака не сме бити и нећу дозволити.

Наставите на сваки начин да пронађете бар неколико пушака за личну безбедност села и Вас. Те пушке не предавати команданту батаљона, већ их задржати за село! ПУШАКА ЈОШ УВЕК ИМА ПО СЕЛУ, САМО ИХ ТРЕБА ОТКРИТИ! ОД ВАС ЗАВИСИ ДА ЛИ ЋЕТЕ У ТОМЕ УСПЕТИ ИЛИ НЕ?

ХИТНО! ХИТНО! ХИТНО!

КОМАНДАНТ СРЕЗА

П ПОРУЧНИК

АВИИ, ЧА, С-В-2893/1.

ШТАБ
 Команда среза
 Југословенске војске у Отаџбини
 Пов. бр. служб.
 1-децембар 1943 године
 С. С. Пл.

КОМАНДАНТУ МЕСТА

РЕКОВАЦ

Приметио сам да се незванична лица мешају у Вашу надлежност, што се не сме ни замислити, а камоли да се збива.

Да се убудуће не би правила збрка око надлежности

Н А Р Е Љ У Ј Е М

Према постојећим *ЧИЧИНИМ* наређењима и упуту Бр.5-команданти места су одговорни за сваки рад и нерад у дотичном месту. Они су истовремено и најстарији у том месту, те се њима имају покоравати све друге власти, изузев најстарије.

Од данас, а у будуће, ма шта се деси у Вашем месту, без Вашег знања и одобрења, бићете ми лично одговорни, а како ћете Ви то решити то се препушта Вама и Вашим помоћницима-сарадницима.

Наредите да вечерас, у први сумрак, горе ватре на свим брдима у околини Вашег места, јер је данас 1. децембар, дан уједињења и дан славља. Наредите да се одмах, још данас, а најдаље до сутра, дотерају дрва, у довољној количини, код Рековачке цркве, ради огрева страже као и на стражарском месту на Главеји.

Наредите, на потпис овог акта, командирима страже и лицима која воде рачуна о стражи, да је стража облигатна сваког дана и да се не може ни једно једино лице да изузме од те дужности изузев свештеници, шефови надлештва. Све остало до 55 година, мора да стражарчи. ОВО УПАМТИТЕ ДОБРО. И ИЗУЗЕТКА НЕЋУ ТРПЕТИ НИТИ МА КАКВЕ МОЉБЕ ПРИМАТИ ! ЗА СВАКИ ПРЕКРШАЈ, БИЛО МА СА ЧИЈЕ СТРАНЕ, ОДГОВОРНИ СТЕ МИ ВИ ЛИЧНО !

Ако нисте наредили да се плету чарапе, рукавице и шалчиће, одмах, још данас наредите, најбогатијим грађанима, који имају своју вуну да то учине, у року од 5-пет дана.

Доставите ми списак лица коме сте наредили. Поднесите ми извештај после овог рока, ко је урадио, а ко није?

Наредите председнику Ваше општине да ни једну једину објаву не сме издати док Вас предходно не консултује.

Свима црноберзијанцима, сумњивим лицима и издајницама, забранити одлазак до вароши, па ма то био и најхитнији случај, јер су покварењаци, а када су такви не морају ни да живе међу поштеним Србима, већ нека изумру ка скотови.

Настаните, код својих пријатеља, да пронађете бар неколико пушака, ради личне сигурности!

Не покушавајте да речете да тога нема, јер знам сигурно да оружја има, само треба умети да се тражи и добије.

Јавите колико сте пронашли, од кога и који број носи то оружје?

О сваком случају важном, хитно ме извештавати. Сумњиве пазите на кретање.

У будуће нећу Вас више опомињати за једну исту ствар, те ово нека Вам важи као трајна наредба.

КОМАНДАНТ СРЕЗА
ПОРУЧНИК

АВИИ, ЧА, С-В-2899

56.

ГЛАВНИ ЦЕНТАР ВЕЗЕ
1 Шумадиског корпуса
Југословенске војске у Отаџбини
2 децембра 1943 год.
Шума

КОМАНДАНТУ СРЕЗА ЛЕВАЧКЕ БРИГАДЕ.-

Данас у 9 часова примио сам следећу ноту од Калабића :
црвене гонимо, пазите добро тамо. (Црвени су 30 XI били у

Враћешњици а Калабић на Раманском вису, *додато прим. приређивача*)

Предње се доставља на знање и надлежност.

Достављено:
К-ту левачке бригаде и
Среза

Шеф главног центра везе
потпоручник
Вези-р

АВИИ, ЧА, С-В-2903

57.

Команданту 3. батаљона Левачке бригаде

Положај

Ноћу између 24 и 25 новембра 1943. год. позвао сам људство у борбу против *партизана*, међу којима је одређен и Борисав Јевтић, из Драгова исти се није одазвао позиву у овако тешким и критичним тренуцима, већ је увече отишао на свадбу код Михајла Јевтића из Драгова и поред најстрожијег наређења тога к-данта, да оно лице које је одређено, а не буде се одазвало позиву биће стрељано, исти се оглушио све до 27. новембра т.г. када се погодио са Станком Јовановићем, да га замени за 9.000 дин. и Станко се јавио мени на положају, *Црни врх* 28-ХI-43.г. када је акција била завршена у 15 h после подне, и тек ми је онда рекао да му је Борисав Јевтић платио да га замени.

Именовани је увек када је претила опасност Левчу, згодно се извуквао, под изговором да је болестан и бегео за Београд, што је и сада овога пута учинио и клиснуо за Београд ћим смо се ми повратили из акције, моје је мишљење, а и Ваше је свакако као и целог нашег народа да сви подједнако носимо све тегобе, и тешкоће у нашој земљи, па макар оне биле добре или хрђаве. Баш њему Борисаву много се чинили од стране к-данта организације, баш за његову личну корист, по питању трговине што је код народа изазвало негодовање. Када је извоз ракије, а он и поред тога камионом товари и тера за Београд, и са овим позивам у акцију он је требао да оправда то и врати проту-услугу, и стави се у борбу на бранику правде и крста од комунистичке немани, и поред тога он се намерно не одазива позиву за борбу са партизанима, већ и овде хоће да покаже своју гордост, да он може да плати сиротињске главе, што је код народа изазвало велико негодовање и неправду. На основу свега напред изложеног мислим да је у данашњим када сваки појединац, треба да се стави на располагање Краљу и Отаџбини, и да погине,

ако зато буде потребно, овде се на несрећу понавља случај 1941 г. и све остале уназад године, где су гоље играле највећу улогу па и данас појединци мисле да плаћају сиротињске главе, што је знак поштовања осталог дела народа и војника, да неби дошло до подвајања, између имућнијих и сиромашнијих, а све на штету и углед организације Драже Михајловића, могли стога к-данте да се по овој ствари поведе најенергичнија истрага, са кривцем поступити по ратним законима за избегавање борбе, а народу да пуна сатисфакција да је наша организација збиља она која заступа правду и истину.

Предњи рапорт доставља се тиме к-данту с молбом на даљу надлежност.

2-ХП-43.
Командир чете
наредник
Чед. Д. Симић

АВИИ, ЧА, С-В-2904.

58.

<i>Ко пише</i>	Ком. 2 бат. Левач. Бригаде	<i>Одакле из Баре</i>
<i>Коме</i>	Команданту Среза Левачког	<i>Где у Рековац</i>
<i>О. Бр. ?</i>	<i>датум 5/ XII-1943. год., 11 час. - мин.</i>	

Извештавам команданта, да сам на збору у Барама извршио избор новог кмета. Кмет је изабран од стране присутних без мог утицаја и избор је био на опште задовољство, а изабран је Александар Алексић стар 58 год.

Молим команданта да смену одмах изврши код начелника среског и о томе известити потписатог ради знања.

Врло Хитно

Ком. 2. бат. поруч.
Глиша Глишић

АВИИ, ЧА, С-В-2924.

59.

Командант Места
У Жупањевац

Команданту Среза
Рековац

Група од 12 омладинаца под командом зв. ?, а која се налазила на територији овог села у званом месту *Корито*.

Иста група је напустила ово место, без извештаја дан кад су отишли није ми познат.

6-ХП-1943 год.

Жупањевац

Командант места
Вукашин ? Лукић

АВИИ, ЧА, С-В-2928.

60.

Команданту среза левачког

Према вашем наређењу да се изаберу три грађана виђених за суд добрих људи изабрани су

Никола Бркић

Сибин Јанковић

Живојин Илић

Сви из Комарана који су изабрани на збору.

6. децембра 1943.

Комаране

Ком. места Комаране
Владислав Бркић

АВИИ, ЧА, С-В-2931.

ШТАБ 55/5

Команде среза

Југословенске војске у Отаџбини

Пов. Бр. служб.

7-децембра 1943 год.

С. С. Пл.

КОМАНДАНТУ ЛЕВАЧКЕ БРИГАДЕ

ПОЛОЖАЈ

ДОСТАВЉАМ ВАМ предњи радиограм, с тим да ми га у препису доставите као би дао пропагандном отсеку ради умножавања, како то у њему стоји.

Овога момента сам сазнао да се преносе гласови како је *Чича* склопио споразум са окупатором и томе слично. Јавља ми човек, из Београда, ко је на радио станици у Београду, легалној, иначе зна све ствари и каже:

Окупатор ће предузети велико гоњење партизана, али ће се после извући и оставити само нас. Треба бити опрезан и неверовати им ништа. Он ће ми доставити, у будуће све извештаје, који прођу кроз Београдску радио станицу из свију земаља. Ово је тајна и велика тајна !!!

Ја сам јавио Др. Везиру да он јави ово *Чичи*, те види и ти дали се слажеш са мојим предлогом, па јави Воји.?

Збиља, ја не верујем у све то, али ипак може да се наседне, ма да је *Чича*, паметан и доста лукав човек, али ипак није лоше да му се све предочи. Немци су много у Јагодини, Ћуприји и Краг, па су и школе распустили. Значи има нечег у вези предњег. Хитно да се јави *Чичи*.

Код мене ништа друго. Ја ћу остати увек у месту, јер сам непомичан.

Јави о свему.

Командант Среза

Поручник

АВИИ, ЧА, С-В-2933.

ШТАБ 56/5
команда среза
Југословенске војске у Отаџбини
Пов. Бр. служб.
7-децембар 1943 год.
С. С. Пл.

КОМАНДАНТУ ЛЕВАЧКЕ БРИГАДЕ

П О Л О Ж А Ј

У прилогу под ./.. доставља Вам се тражени извештај о сумњивим учитељима-цама, овог Среза, како сте тражили Вашим актом, од надлежних. Учитељица, сумњива, у Сиљевици, премештена је, нашом интервенцијом те јој не излазите у сусрет, ако Вам се обрати, јер смо се ослободили једне не баш опасне, али мало сумњиве, на лак начин.

Препоручљиво је да известите надлежне команданте бригаде за све ове премештене, да их имају у виду и, ако се то укаже потреба, да их ликвидирају.?

Данас су дошла 4 Немца код нас, вероватно ради реквизиције пића, боље речено да се добро наједу и напију, па да се шкартирају.?

Дуван је дошао, те наредите командантима батаљона да га подигну, од нашег човека.

За тај штаб је резервисано 20.-кг. дувана.

Опанке сам Вам послао, те можете да дате 4 пара команданту III батаљона, пошто он нема, а ако добије више, задржаћу за тај штаб.

Командант IV батаљона је добио 5-пет парк.

Молим да ми се новац достави за опанке.

Друго ништа ново.

Предње се доставља с молбом на надлежност.

Командант Среза
Поручник

АВИИ, ЧА, С-В-2935.

63.

ШТАБ 56/5

Команде места

Југословенске војске у Отаџбини

Пов. Бр. служ.

9-децембра 1943 год.

Команданту места

П Р Е В Е Ш Т

Потписати има тачне податке да село Гор. Дубич уопште нема дуван, ма да је и то село у саставу Ваше општине, које подноси реквизиције и дажбине.

Одмах да видите код малопродаваца тога села и да се одреди потребна количина за то село као и за свако друго село те

У случају да се дуван правилно не расподели сносићете лично сву кривицу са осталим одговорним за ту ствар.

Ово је хитно!

Известите ме шта сте предузели да се дуван правилно распореди.

Извештавајте ме о свакој промени. Одржавајте везу са суседом стално.

Командант Среза

Поручник

АВИИ, ЧА, С-В-2941.

Драги Вина,

Шаљем Ти ова два расписа из којих ћеш видети све. Дакле коментара не треба. Ово треба одмах расписати и упознати ширу јавност. Реци ово и професору. Ми ћемо ка Рековцу кроз неки дан па ће онда командант да га позове. Мене чуди да сте могли и домислити да сада почетком 1944 године када је слобода сасвим близу Чича и помишља на какву сарадњу са Немцима

и осталим издајницима. О томе нема говора јер то неби учинио ни луд човек. Ја знам Твоје мишљење као и да Ти ниси за никакву сарадњу али под утиском других можда си мислио да ту нешто има. Буди без бриге, јер Чича зна шта ради. На концу ту је наш Дуја па чак када би у том смислу ма шта било знај да он неби на то ни по коју цену пристао. Верујем да Ти то знаш и да си и сам у то уверен.

Сада се налазимо у Белушићу. Довече идемо за Драгово а онда ближе Теби. Добро смо сви. У Опарићу командант је одржао један говор па поред осталог скренуо им пажњу и на њихове свађе, било је добро.

Молим те буди добар па ми пошаљи бар 100 грама глицерина, јер нам је неопходно потребан за пресу.

Онај поднаредник жаца стварно је послат за цокуле и ми ћемо платити.

Командант Те моли да нам пронађеш барем још неки пар цокула плати ћемо колико кошта јер су нам војници потпуно боси.

Пошаљи ми два до три блока *Морава* и црног ималина кога има у задрузи. За све напиши рачун, односно колико кошта па ћу Ти платити.

Жели Ти све добро и воли те твој Мића.

12 децембра 1943 год.

НЗ, Сви примите много поздрава од команданта.

Цокуле су најважније и то на сваки начин купи па нека кошта колико му драго.

АВИИ, ЧА, С-В-2954.

64.

2. чета Летеће бригаде

Бр. служб.

12 децембра 43 г

Положај

Команданту Среза

РЕКОВАЦ

Доносиоцу овог писма ако Вам је икако могуће да га спасете да не оде у рудник, разлози који ме наводе да вас замолим јесу следећи:

Доносиочев је брат одређен за водника у 12 чети наше бригаде те је стално заузет на занимању.

У исто време његов син је узет према новој формацији Летеће бригаде, у 2. чету поменуте бригаде, те према томе остао би он сам у кући, ако Вам је икако могуће Ви га ослободите, према наведеним разлозима.

Командир чете Летеће бригаде

Наредник

Чед. Д. Симић

АВИИ, ЧА, С-В-2955.

65.

Драги Вина

Данас ми је Командант места Сиљевице доставио два пара опанака и Глиша ми је написао један акт да ми не може дати и ако он Ти наредио 10 пари, јер је све остало поделио регрутима. У то много не верујем, верујем да Глиша не да. Али ја ћу у сваком селу уколико има опанака узимати за своје војнике и нећу Глишу ни питати, јер сматрам да првенствено треба ово људство да се обује које је стално на терену. Свакако да се и ти са тим слажеш.

Видим да ћеш ми ускоро послати новац. Гледај само што пре јер ми је новац неопходно потребан. Уколико имаш писаће хартије, молим те пошаљи ми барем 50 табака одмах, јер сам без исте сасвим остао.

За оне шајкаче што сам ти писао због она 2 Италијана, молим те наручи да се направе, јер не могу више гологлаве да их гледам. Бр. 58 и 60. имају велике главурде. То ћемо платити од оних пара што ћеш ми дати.

Реко сам ти иначе лако је теби, сав лепи женски свет је твој, треба само да кажеш ову хоћу, а ову не. Јел да је тако? Ја летим од брда до брда, од села до села, па на крајуи ту има интересантности, али само доста је тешко, али за идеалног борца ипак је слатко.

Само ми је се јуче кад сам био код Воје десио један малер за којег вероватно већ чуо. Наиме, мој ађутант нар. вода Ивко Илић случајно са једним пиштољем је се ранио на десном длану. Није тако страшно ма да је десни длан пробијен. Упутио сам га код лекара у Рековац. Али у сваком случају мораће да лежи 15-20 дана. Шта можеш кад је несрећан случај или боље рећи непажња.

Вечерас сам стигао у Пчелице и ускоро ћу за Г. Сабанту.

Данас ми је стигао и Жотић. Нисам за то да дође у ову бригаду, јер нисам за то да буду овде сви људи који су кроз све групације прошли.

Друго ништа ново нема. Јави се.

Поздрави колеге и Геру.

10. дец. 1943 год.

С. С. П.

Твој Бане

АВИИ, ЧА, С-В-2962.

Штаб II батаљ. II чета
Левачке бригаде
Пов. бр. службено
19 децембар 1943 год.
Шуме

Команданту Среза

Шуме

На основу наређења Командантовог од 11 ов. Месеца Пов. бр. службено подносим следеће податке:

I

Породица Богољуба Живковића из Мотрића

На дан 28 августа 1941 год. спаљена је кућа, амбар, салаш, воловска кола и друге ствари Богољуба Живковића од стране немачке војске приликом блокирања Рековца и која је дошла од Крушевца. Разлог паљевине у томе што је Богољубов син Обрад тада био у парт. Одреду а чије боравиште ни данас се не зна.

Куће, зграде и друго погорено до темеља. Породица сада живи у Мотрићу у једној обичној згради притешњено а састоји се од 8 чланова.

Помоћ до сада није ни с једне стране пружена услед тога, што је данашње стање такво а поред тога, ова породица је доста доброг стања, а треба им пружити помоћ ако направе зграде.

Вредност штете око 300 - 400.000 д.

II

Породица Милице жене Војимира Јевтића из Мотрића

Ова породица живи у селу Мотрићу, а састоји се од 9 чланова и живи доста бедно. Кућа је исте паљена од стране Немаца 28-VIII-941 г. али није сва изгорела, те је помоћом мештана поправљена. Помоћ није никакву примила а треба помоћи обућом и оделом који су паљевином јако оштећени а слабог су стања.

Пок. Војимир муж Миличин погинуо је у месецу октобру 1941 год. од непознатих лица у времену када је био са партизанима који су тада били већ разбијени.

Вредност штете око 100.000 дин.

III

Пок. Адам Илић бив. трг. из Сиљевице

Погинуо је 27 октобра 1942 год. код пиротехнике у Крагујевцу од стране немачке војске када је вршена блокада Крагујевца, када се именовани враћао из вароши за кући.

Од породице има жену, два сина, две снаје и 4 унучета. Доброг је стања, помоћ му није потребна сем требало би му надокнадити у новцу 30.000-дин јер је код себе имао 20.000-дин. туђег новца који је носио ради замене новчаница које су повлачене из оптицаја, као и један сат лични у вредности од 10.000-дин.

Вредност штете 30.000-динара

IV

Породица Арсенија Милојевића из Богалинаца

Живи у селу Богалинцима и састоји се од жене пок. Арсенија Даринке и 6 деца од 17 год. па наниже. Иста живи бедно јер свекар Даринкин као и девер и сада је узнемиравају. Помоћ од никог није примила а треба је помоћи у одело, обући као и исхрани, јер нема довољно хране.

Покојни Арсеније стрељан је од стране немачке војске у Јагодини на дан 27-Х-943 год. што је бегао од власти и имао оружје.

Име команданата који су извршили паљевине и убиства није познато.

Предњи извештај достављам команданту с молбом на надлежност.

Командант поручник

Богд. Милановић

АВИИ, ЧА, С-В-2963.

67.

ДРАГИ ВАНА

Знаш где се сада налазим а знаш моје наоружање?

Нареди дотичном да ми у року од данас преда свој пушкомитраљез са оквирима за 4 дана а то је крајњи дан 23 децембар т.г. ако неће да пусти од себе нека дође у штабу на службу ЈА ЗНАМ ДА СИ ТИ ТО ЗА СЕБЕ

РЕЗЕРВИСАО али знај да сам ја сада без аутоматског оруђа и морам да га имам код мене, јер знаш пре три дана шта се десило са Мирком Смиљанићем где га је напало 8 комунца а теби је лако у срезу где имаш пољске страже. Када ја будем назад врати свој ја ћу теби аутоматски да вратим да он буде у твојој близини и напослетку не сме оруђе да лежи МРТВО а ја да се патим. Ако не преда у одређеном року можда ћу га стрељати јер СМАТРАМ ДИРЕКТНУ САБОТАЖУ ти да знаш да се моји трагови брзо откривају и сваког момента могу бити нападнут.

Сада те питам шта је са парама, извести или пошаљи БАНЕ тражи знаш како је 100 људи су ту у питању.

? наредио сам да оно мало дувана што има преда се Банету с тим да он плати када добије пара а то је само три кила. Види са ПУЏОМ шта је са М....хитно је незаборави хитно је долази на прво место.

Вина пропагандни отсек што издаје сасвим слабо на преси најбољи је отсек све вади преко Корпусног Омладинца и више примерака да се вади па нека се организује да се барем двапута недељно дели пропаг...материјал.

Ово писмо што сам њему писао види па му пошаљи.

Ново ништа за сада чекам са радио станице изгледа да је све легло Ц..

Чујем да ће већи одред Немаца да дође у Рековац о томе води рачуна. Кад будеш сигуран јави ми одмах да знам да предузнем мере за Летећу бригаду.

Објасни Арсенију све остало усмено. Пази та цукела из затвора да не побегне. Нека се цукела мало испита а и ти ако можеш дали ћеш шта сазнати од њега.

19-ХП-43

Здраво.

АВИИ, ЧА, С-В-2963.

68.

20 децембра 1943 год.

с. с. п.

КОМАНДАНТУ СРЕЗА ЛЕВАЧКОГ.- Наредио сам Дућанцији МИЛУТИНУ С. МЛАДЕНОВИЋУ из Рековца да ми испразни дућан у Комарану како чујем исти је одбио је да потпише наређење. Тачно још не знам јер сам дао рок команданту места 22 ов.м. да ми поднесе извештај приватно сам сазнао ДА ЈЕ КАЗАО ДА ОНИ НЕ МОГУ НИШТА ИМАМ ЈА ВАНУ. Ако случајно имаш шта са њиме одби га од себе јер ћу га после овог рока т.ј. 22 ов.м. ЗАКЛАТИ НА СРЕД РЕКОВЦА још од летос није ми једно наређење извршио. НЕМОЈ ЊЕГА ТИ НИШТА ДА ОПОМИЊЕШ ПОСЛАЋУ ТРОЈКУ ДА ГА ЗАКОЉЕ!

Командант ппоручник

1. ? Павловић

АВИИ, ЧА, С-В-2966.

69.

ШТАБ 56/5

команде среза

Југословенске војске у Отаџбини

Пов. Бр. служб.

21-децембра 1943 год.

С. С. Пл.

КОМАНДАТУ ЛЕВАЧКЕ БРИГАДЕ

ПОЛОЖАЈ

Јутрос рано, око 6 часова, сусрео сам Божицара Ж Ђупића, зв. *Жотића*, од Крушевца ка Рековцу, код Рековачког млина, у друштву са још једним војником, који ми је тада рекао да је од стране команданта летеће бригаде, ове бригаде, спроведен томе команданту на надлежност.

На моје питање: какву си кривицу починио ?-Одговорио ми је: Био сам стражар, на стражарском месту, те када се је требала вечера да прими, мени је дато само парче хлеба, јер сам сматрао да када за једнога има, мора и за другога то исто, или пак да се сразмерно подели па то било макар колико, јер се само на тај начин огледа и правичност и тачност. Том приликом ме је разоружао командир I чете актив. пешадиски поднаредник Драга Јовановић, одузео пушку, муницију и бомбе, и назвао ме је ТИТОВЦЕМ!

У вези предњег потписати доставља следеће податке:

Пре 2 дана, командат летеће бригаде г. Урошевић, је био лично код потписатог и између осталог, рекао ми је: Па зашто сте ми послали и ко ми је послао *Жотића* у летећу бригаду? Ја га нећу уопште да трпим! Одговорио сам му да је то Ваша жеља и да сте га Ви одредили-односно мени рекли да га упутим у летећу, као што сам и учинио.

Из овога се види, напред наведеног, да поменути командант летеће бригаде не жели *Жотића*, у својој бригади, што је можда и оправдано, ма да је он војник наш. Али, неоправдано је и бедно је једном војнику подметнути и оклеветати га само даби се отарасио од њега.

Потписати је мишљења да се поведе свестрана истрага поводом предњег случаја и да се утврди до кога је кривица и какве је природе. Не налазим за оправдано да је била прека нужда и хитност да се именовани, са још два војника, по ноћи и киши упућује до Вас, јер су иначе били преморени, дошли са пута и по киши. На тај начин се само ствара мржња између војника и старешина, јер се треба водити рачуна о сваком гесту и свакој наредби и избегавати терање војника без разложно и када је невреме. Само у хитним и изузетним случајевима треба терати војнике и по киши и ноћу, ипак, као што рекох, треба штедети људство.

Молим да се о свему испитају сви војници као и лично та два стражара која су спроводила именованог *Жотића*, па потом одлуку донети.

Предње достављам на надлежност и молим да се известим налазу и одлуци.

Командант - Поручник

АВИИ, ЧА, С-В-2968.

Драги Храно,

Шаљем ти овај акт са Жотићем и молим те да се ова ствар извиди.

Не дозволи да војници губе поверење у нас и наше сараднике и не дозволи да се малтретирају војници и онда када за то нема места и потребе.

Драга је овога просто, како ми он преставља ствари, зезао, а и Ване ми је ономад рекао да га уопште неће трпети код себе. Е па драги мој, ако ти једнога војника не желиш код себе, предложи га за отпуст, а никако не паковати и подметати човеку, да изгуби главу и разоружавати.

Моје мишљење да се премести од њега. Пушка да му се врати са свом његовом муницијом и бомбама.

Премести га код Воје, у I батаљону, пошто је ту и био, познаје терен и он жели, а и Воја њега жели, па нека га контролира и да ради.

Испитај само пратиоце ове, па ћеш да видиш како се је ствар одиграла.

Како си и шта има ново? Код мене ничег новог, што би те интересирало.

Пошаљи човека за Бунаре да испита онога или још боље позови њега да дође, те да га ја испитам и видимо у чему је ствар и одакле потиче. Сигурно да има нечега. Треба бити опрезан и видети позадину, јер ко зна шта се све чини на нашу адресу а ми ни појма немамо? Свему се треба стати на крај. Доста је више било сентименталности и јавашлука, а ово само ради тога што смо превише широкогруди и добри, но бојим се да нам се то, у незгодном моменту, не освети!

Марка још нема. Састаћемо се у В.К.,

Све наше здрави и жели скору слободу.

Т В О Ј,

(потпис)

21-ХП-43 год.

Ш.

АВИИ, ЧА, С-В-2969.

ШТАБ 56/5

команде среза

Југ. Војске у Отаџбини

Пов. Бр. служ.

21-ХП-43 гд.

С. С. Пл.

КОМАНДАНТУ ЛЕВАЧКЕ БРИГАДЕ

ПОЛОЖАЈ

У вези тражења тога штаба од 21-децембра 1943 год. извештавам:

Помињете расписе за команданте места и општине, а нема их уз ову пошту, те молим за објашњење: да ли сте их послали или не као и где су?

Предлог за унапређење добићете у току сутрашњег дана.

Штаб потписатог, са људством које има, има тачно 12-дванајест пушака и 500-пет стотина метака.

У последњој борби, противу комуниста, нарочито су се истакли и то:

Милун Р. Јовановић, редов и,

Миливоје Ј. Бушетић, редов.

Ова два војника су добровољно пошла са потписатим у борбу, те сам мишљења и предлажем их за чин капларски.

Предње се доставља с молбом на надлежност.

КОМАНДАНТ - ПОРУЧНИК

АВИИ, ЧА, С-В-2972.

71а.

Ш Т А Б 56/5
Команде среза
Југословенске војске у Отаџбини
Пов. Бр. службено
22-децембра 1943 год.
С.С. Пл.

КОМАНДАНТУ ЛЕВАЧКЕ БРИГАДЕ

ПОЛОЖАЈ

У вези послатог списка, сумњивих лица-учитеља и учитељица, извештавам: ни једно лице, од наведених, не налази се са службом у овоме Срезу.

Списак – саслушање са потребним актом доставио сам непосредно помоћнику команданта Варваринског корпуса-Г. Видићу на надлежност.

Са Вашим помоћником био сам јуче код Емила и Марка у Лоћици. Они су добро и ничег нарочитог нема.

Марко ће за који дан код нас.

Емило ће да најави састанак, али тек крајем овога месеца.

Код мене ничег новог.

Командант-Поручник,

(потпис)

АВИИ, ЧА, С-В-2978/1.

72.

Ш Т А Б
Команде среза
Југословенске војске у Отаџбини
Пов. Бр. 35.
24-децембра 1943 године
С. С. Пл.

КОМАНДАНТУ ЛЕВАЧКЕ БРИГАДЕ

П О Л О Ж А Ј

У вези тражења тога команданта, да се достави списак лица која заслужују унапређење у наредни чин, достављам следећи списак с предлогом да се именовани требају унапредити у наредне чинове, и то:

ΝΗΑΡΤΟΙΟΙ ΕΠΙ ΗΝ ΠΕΡΙΟΙ ΣΤΡΑΗΝ
ΤΑΡΕΠΕΝ

Достављам предњи предлог с молбом на надлежност и предлогом за унапређење у одговарајуће чинове.

КОМАНДАНТ СРЕЗА
ПОРУЧНИК,
(потпис)

АВИИ, ЧА, С-В-2995.

73.

Ш Т А Б 56/5.
Команде Среза
Југословенске војске у Отаџбини
Стр. Пов. Бр. 35.
24-децембра 1943 године
С. С. Пл.

КОМАНДАНТУ ЛЕВАЧКЕ БРИГАДЕ
ПОЛОЖАЈ

У вези Вашег тражења, да Вам се достави списак лица за унапређење, која су то законским путем стекли, а који својим радом то заслужују, достављам Вам предлог с мишљењем да се доле именована лица требају унапредити у наредни чин, и то:

1) Име и презиме: МИЛАДИН Т. ПЕШИЋ.

Последњи чин у војсци: резервни арт. Поручник.

Када је добио последњи чин: 17-децембра 1927 год. Указом А.Ђ.Бр. 39207.

За који се чин предлаже: резервног капетана II класе-наредни.

Који положај заузима сада у организацији: К-ндант батаљона I и II чета.

Од када је у организацији: 15-августа 1942 године.

НАПОМЕНА:

За време прошлог светског рата одликован је за храброст и ревност.

2) Име и презиме: БОГДАН Н. МИЛАНОВИЋ.

Последњи чин у војсци: активни жандар. поручник (пензионисан сада)
Када је добио последњи чин: 1924 године.

За који се чин предлаже: капетана II класе-наредни.

Који положај заузима сада у организацији: К-ндант батаљона I и II чета.

Од када је у организацији: 15 августа 1942 год.

НАПОМЕНА:

За време прошлог светског рата одликован је КАРАЂОРЂЕВОМ ЗВЕЗДОМ.

3) Име и презиме: ДРАГУТИН С. ЖУНИЋ.

Последњи чин у војсци: резервни пешад. поручник.

Када је добио последњи чин: 1 децембра 1939 год. са рангом од 1937 године. Указ А.Ђ.Бр. 41935 сл. војни лист страна 2489.

За који се чин предлаже: капетана II класе – наредни.

Који положај заузима сада у организацији: К-ндант батаљона I и II чета.

Од када је у организацији: 15 августа 1942 године.

4) Име и презиме: ЖИВОТА М. ТОДОРОВИЋ.

Последњи чин у војсци: резервни арт. Потпоручник.

Када је добио последњи чин: 1. децембра 1939. године.

За који се чин предлаже: поручника-наредни.

Који положај заузима у организацији: К-нданта батаљона I и II чета.

Од када је у организацији: 1 јуна 1942 год.

Напред именовани официри су национално исправни, не осуђивани и поуздани, те сам мишљења да се требају унапредити у предложени чин.

Достављам предње с молбом на надлежност.

КОМАНДАНТ СРЕЗА

ПОРУЧНИК,

(потпис)

АВИИ, ЧА, С-В-2995/1.

Ш Т А Б 56/5
 Команде среза
 Југословенске војске у Отаџбини
 Пов. Бр. службено.
 24-децембра 1943 год.

КОМАНДАНТУ II БАТАЉОНА I и II ЧЕТА

У вези Вашег извештаја од 22 ов.мца, да Вам је немогуће да обавите посао, у остављеном року из разлога да обућу немате и да треба да предате деловођску дужност у општини,-извештавам Вас:

Своју деловођску дужност имате и даље да отправљате, јер сте сиромашан човек, те би било отежано да се издржавате од пензије. Са те дужности нико Вас не сме и не може да смени, без Вашег пристанка, те ако Вас ко на то присиљава, известите потписатог, ради интервенције на надлежно место.

Ово одмах, ако је у питању Ваша службу.

Што се тиче обуће, потписати ће учинити све да се првенствено снабдете здравом и топлим обућом, па тек онда да пођете на терен, али пре но што добијете потребну обућу, учините све оно што се може из места, путем поште и курира. Наредите својим командирима и осталом особљу, да учине потребно, а Ви ћете само проконтролисати, у своје време.

И ово је хитно, те потребно предузети писменим путем.

Ако су Вам потребне животне намирнице, изволите се обратити попписатом.

Командант-Поручник,
 (потпис)

АВИИ, ЧА, С-В-2996.

Ш Т А Б 56/5.
Команде среза
Југословенске војске у Отаџбини
Пов. Бр. служб.
24-децембра 1943 гд.
С. С. Пл.

КОМАНДАНТУ III БАТ. I и II ЧЕТА

П О Л О Ж А Ј

У вези Вашег извештаја пов.бр. 4 од 22 ов. мца, извештавате се:

Ви сте стекли, у нормално доба, старији чин, те ћете га добити данас када га, на жалост, нисте добили онда када сте требали, јер тада се није водило рачуна о ратницима и ствараоцима бивше државе, већ само о пљачки и лакташима.

Данас је доба препорода, када ће сваки доћи до свога заслуженог права.

Учинићу да Вам се ранг исправи и достигнете своје колеге, који ништа више нису дали од Вас, но ипак су добили веће чинове, и данас се извлаче и посматрају са стране.

Знајте да такви, који желе да буду посматрачи, могу чинове да изгубе, јер кибицере нећемо и не смемо да трпимо.

Наш Министар о томе води рачуна и то ће доћи час када ће се реализовати.

Познавајући Вас лично, као савршено исправна, педантна и храбра војника, желим да и даље будете агилни и достојни свога позива и имена, а све ће се ако да Господ Бог и наша дика – КРАЉ понова дође у ову напаћену земљу, исправити и заслужни доћи до свога права.

Командант
Поручник,
(потпис)

АВИИ, ЧА, С-В-2996.

ΛΟΓΙΝΗΣ
Ιθϛϛ'

При варваринском корпусу
 Југословенске војске у отаџбини
 О.Пов.Бр. 65
 31 јануара 1944 године
 Слободне српске планине

Извештај о раду и
 Стању у варваринском
 корпусу.

НАЧЕЛНИКУ ШТАБА ВРХОВНЕ КОМАНДЕ И МИНИСТРУ
 ВОЈСКЕ, МОРНАРИЦЕ И ВАЗДУХОПЛОВСТВА

Наређењем број 274-28 октобра, број 396-4 новембра и број 829-19 новембра, одређен сам и овлашћен да као Ваш Делегат при варваринском корпусу привремено командујем овим корпусом док се стање поправи и уреди.

Рад сам отпочео 10 новембра 1943 године и престао са том функцијом 16 јануара 1944 године, на основи вашег наређења број 805 од 17 јануара.

РАНИ СТАЊЕ У КОРПУСУ, ДО 10 НОВЕМБРА 1943.

КОМАНДОВАЊЕ.- Штаб корпуса подвојен идејно и простором. Командант у Темнићу, помоћник у Белици; сваки ради за себе, као посебан штаб. У саставу корпусног штаба није више никога било.

У срезу Темнићком командант бригаде престављао је цео штаб бригаде и сву оружану силу; људство са оружијем одведено у делиградски корпус. Команданта среза нема.

У срезу беличком две бригаде а три команданта и два претендента. Оружано људство подељено на групе Видић-Грујић које се гоне. Командант среза ради неометано.

Цео корпус: Сва ради за себе, ометан интригама других. Време, речи и хартија трошени у међусобним нападањима. Неколико нераспоређених (или на расположењу) фамозно су утицали и на командовање, и на дух и расположење народа.

МОРАЛНО СТАЊЕ СТАРЕШИНСКОГ ОСОБЉА.- Већином је сваки сматрао да само он ради и да није ништа крив, а осећао се запостављеним и бојао се да ће погинути. У том правцу ангажовали су све своје моћи и сву пажњу, те на пољу организације није се могло ништа чинити. Истицало се: „Ја сам први почео...” Поједини били готови да се „ману” сваког рада и да постану обични борци. Ово је сугестивно утицало на војнике и народ који онда нису знали куда ће и зашто ће.

У селу Лозовику у Белици десио се намеран оружани сукоб.

МОРАЛ У НАРОДУ.- По традицији и по осећају срца, народ готово у свих 100% равногорски расположен. Односи у командном особљу учинили су да раније најбољи сарадници постану сад равнодушни, чак и да избегавају сваки додир са организацијом. Будући да је над оружаним људством контрола-природно-изостала, ови су чинили мање пљачке или насиља, или имали деспотско држање које одбија. Због тога чула су се у народу поређења овдашњих четника са Немцима, са пољском стражом, са комунистима. Владао је – понајвише- страх од међусобних погибија, везујући на ово и евентуалну интервенцију окупатора те и одмазду. Народ је до танчина знао све односе командујућих; али, обузет страхом, ни пред ким није смео дати суд или ма шта о некоме рећи.

БОЈНА ГОТОВОСТ.- Никаква, обзиром на подвојености код старешина и зачмалост рада. Срез темнићки без оружја и мобилног елабората (однето у Делиград), срез белички има две независне и противничке оружане групе.

МАТЕРИЈАЛНО СТАЊЕ.- Ово је добро, јер се финансирање врши успешно позајмицама од пријатеља у народу и у готову се исплаћују све намирнице и сви артикли. Целокупно снабдевање добро организовано (нарочито код помоћника, капетана Видића); али за поуну комора и сухопутних станица није ништа учињено.

Приметни су вели издаци и задуживања, али неправилности у овом пословању нема. Илегални официри примају месечну потпору 3.000 до 5.000 динара (!?).

Утиче се на чување народне имовине и добара. Помагање сиротних у народу није организовано.

ПРОПАГАНДА И ОБАВЕШТАЈНА СЛУЖБА.- На пољу пропаганде неактивно ради шест корпусних омладинаца; не види се никакав резултат њиховог рада. Других органа за пропаганду нема. Зборови у народу нису држани те шири слојеви нису обавештавани о унутрашњој ситуацији и посебно о нашој организацији. (Спољну политичку и војну ситуацију народ је сазнавао у неколико кроз средства јавне пропаганде и штампе).

Обавештајна служба није организована по нарочитом систему или преко нарочито одређених органа, већ се спроводи-управо задовољава-кроз сам народ који извести оно што чује и види, потом кроз органе легалних власти које су нам у већини наклоњене (Јагодина, Ћуприја, Варварин) и кроз везу са суседним корпусима и бригадама.

Ово задовољава, али само по околности што опасног непријатеља у близини нема и што ни један део корпусне територије до сада није претрпео ни једну потеру од окупаторске војске.

ОБУКА РЕГРУТА.- Ова обука почела касно у јесен, те се дочекао снег, а народ нема обуће и одела ради чега је обука много отежана. Обуку, већином, изводила нестручна лица и приметан је заостатак овдашњи од регрута осталих корпуса. Старији (надлежни) и стручни нису довољно контролисали. Заклетву положила само друга беличка бригада.

ОСТАЛЕ НЕПРАВИЛНОСТИ.- Убиства вршена без Преког Суда и, народ шапуће, без стварних кривица. Никаквих записника о извршењу смртних пресуда нема.

Најмрачније је убиство активног коњичког поручника Стјепана Перовића (родом из Црне Горе), бившег начелника штаба и команданта штабне групе темнићке бригаде. Казало се да је комуниста, а народ му и данас са жаљењем пали свеће. С њим „осуђен” коњички поднаредник Антић (сада у иванковачком корпусу), али у задњем часу побегао кроз кукуруз. По сазнању, осудио их је Јеремија Марјановић као командант среза.

Загонетно је и у разлозима сумњиво убиство активног артилериског поручника Момчила Урошевића, на служби у штабу темнићке бригаде а потом-и до погибије-код Љубе Михаиловића. Он је био у ропству у Италији па пуштен као болестан, дошао кући у Ћуприју и одмах изашао у шуму. Убијен је на зверски начин и из заседе; у току ноћи кучићи су га глодали. Кад је његова мајка из Ћуприје почела да трага, извучена је једне ноћи и убијена. По сазнању, ову осуду донео је мајор Љуба Михаиловић а убиство извршено код Бачине у Темнићу. Има још убистава, пљачкаша углавном, али су живи сви комунисти било да су активно учествовали на страни црвених, било да су им и сада само симпатизери. У Белици ликвидирани су сви који треба (ово рад Видића). О убиствима још и посебан извештај у прилогу.

УТИЦАЈ НА УСТАНОВЕ И НАДЛЕШТВА.- Ово изостало. Општине су повезане у организацији толико колико се послови сами по себи намећу. Контрола рада општинских управа није спроведена, те неправилности и зеленаштва има. Среска начелства, па и окружно, уведена су у сарадњу.

На основне школе уопште се није утицало, школе потпуно занемарене. Баца чак и четвртог разреда не знају ништа о Краљу и Равној Гори. Сјајан пример даје учитељица Миланка Цветковић, у селу Обрежу; њен први разред зна чак и то да је садашња Србија „Недићев Пашалук” а „да ће Дража ослободити Југославију и вратити Краља у Отаџбину”; али ова учитељица је чак и спутавана у раду, баш од неких наших људи-зато што је поштена.

На свештенство не врши се утицај, осим у другој беличкој бригади.

ПРЕДЛОЗИ ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ.- Давани ретко по заслугама и стеченим правима, него ишло и по симпатијама. Најтежи случај је унапређење доказаног комунисте, резервног поручника Милена Миленковића-легалног учитеља у селу Доњем Катуну, у чин капетана; увек био и комуниста остао. Онда Ђорђе Ивановић активни водник и сада касарин у Бачини, унапређен у чин потпоручника. Из пољске страже у Варварину унапређен у чин активног потпоручника наредник Вукашин Радојковић; он јесте наш и одан, него легалан је а за организацију врши само курирску службу повремено. Има још по једно овакво унапређење у Варварину и Јагодини, али Делегат не дође до њихових имена.

Капетан Велимир Милошевић унапређен је без нарочитих заслуга (осим што је стекао право); скорашњи је Равногорац, а пуне две године седео је код куће не радећи ништа.

Потпоручник Селимир Андрејић унапређен је директно од каплара-питомца Војне Академије; поднаредник и наредник није био; његов класни друг још увек је каплар а налази се у нашој организацији.

Није унапређен активни пешадиски поднаредник Никола М. Живадиновић, стари равногорац и стално илегалан; његови су неки другови потпоручници, има их чак и поручника; добар борац и врло паметан.

Није унапређен активни пешадиски поднаредник Александар Топић, са истим мотивацијама као и Живадиновић; врло добар Равногорац.

Није унапређен ђак-наредник Боривоје Петровић, сада полициски писар у Варварину, означен за нашег (будућег) средњег начелника; он спада у ред оних легалних Равногораца који много жртвују; издао је стотине лачних легитимација за наше курире.

(Овде има места веровању да ће, и код других команди, оцењивање официра бити, за поједине, нетачно-непотпуно-необјективно).

ОРУЖАНИ СУКОБ.- Три четника Видићева седе у кући команданта општине у селу Лозовику. Увече наилази, по плану, група наоружаних Грујићевих људи под командом поручника Александра Тодоровића, опкољава кућу и-резултат: један бивши робијаш (од нападача) мртав, кућа избушена са

преко педесет куршума, а народ остао уплашен и разочаран. Истовремено Видић „наступа” у правцу Грујића и гони га по Црном Врху.- Предмет по овоме постоји уз извештај.

ЗАКЉУЧАК.- Кратко још и корпус би за Организацију био за дуго времена изгубљен. Неминовно је следовало крвопролиће и потпуно одбијање народа овога краја од Равне Горе.

СТАЊЕ ОД ДОЛАСКА ДЕЛЕГАТА

По доласку Делегата на територију корпуса, издата је наредба о стављању корпуса под команду Делегата. У овој наредби позвати су да се врате они који су дужност напустили а нису разрешени, и заказан састанак свих официра тада на командним положајима, и осталих заинтересованих.

ЗАЈЕДНИЧКИ САСТАНАК.- Одржан 11 новембра. Од састанка изостао тадашњи командант среза темнићког Јеремија Марјановић, који је побегао код команданта делиградског корпуса.

На овом састанку делегат је саопштио и објаснио свој задатак, онда тражио да сваки искрено и на равнаторски начин изнесе све шта има и за себе и за остале. Следовала су излагања, па мучне и тешке дискусије. Нико није био крив, али нико у праву. Захваљујући поверењу у Делегата, донета су решења на која су се сви сагласили. Иза овог следовали су први предлози Господину Министру.

Мајор Грујић и капетан Видић измирени су и изљубили се са искреним обећањем даљих братских и пријатељских односа.

УПУТСТВА И САВЕТИ СТАРЕШИНАМА.- Кроз наредбе и званична акта, као и на непосредним састанцима дата су упутства од Делегата, као за војно-организациски рад, за обуку регрута и међусобна опхођења, тако и за уношење равнаторске мисли у народ, за утицај на школе и свештенство и за потчињавање легалних власти. Прегледани су мобилизациски-ратни спискови и новчана документа. Прегледана је обука регрута. Примером показано шта народу треба рећи.

ОБАВЕШТАВАЊЕ НАРОДА.- На великим народним зборовима мушких и женских, Делегат је са реонским командантима обавестио народ о нашој борби и уопште о Идеји и Програму Равне Горе. Дата су сва саопштења Чичина и Централног Националног Комитета, која су за јавност. Зборови су одржани:

У манастиру Јошаници где је присуствовао народ оба пола из осам околних села, у Дубокој (десна обала В. Мораве), у Обрежу, Бачини, Варварину (варош и село), Маскару, Бошњану, Залаговцу, Церници, Крчину (за седам села) и Шантаровцу.

Народ је одушевљен и нарочито задовољан истинским упознавањем Идеје Равне Горе. Људи из народа, са ових зборова, упућивали су топле поздраве Чичи и свима Равногорцима.

КОНАЧНА ПОСТАВЉЕЊА СТАРЕШИНА.- По учињеним предлозима (на основи процене свих околности за појединце), Господин Министар је поставио а раније постављене потврдио:

За команданта корпуса резервни мајор Здравко Милошевић. Дobar као човек и уме са народом. Али он није агилан; и не утиче на старешине и не пролази својом територијом него базира у свом раду на два – три села; народ га мало познаје и мало осећа. Из овог стања покренут је, прегледао је обуку регрута и свуда одржао зборове. Добијањем официра на служби и начелника штаба, радиће много вредније и успешније.

За помоћника жандармериски капетан Милун Видић. Он је главни носилац равногорске Мисли у Белици. Темнић га се плашио по интригама Марјановића и Жикића да је крволок; сада га је упознао и Темнић.

За начелника штаба капетан Раусављевић.

На служби у штабу корпуса пешадиски капетан II класе Велимир Милошевић. Скорашњи Равногорац, без нарочитих заслуга. Он хоће да ради.

За команданта темнићке бригаде пешадиски поручник Славко Милошевић. Скорашњи Равногорац и неизграђен, али ради успешно и народ задовољан.

За команданта прве беличке бригаде потпоручник Селимир Андрејић. Лично храбар; млад и неауторитативан ма да сељачком делу народа симпатичан; интелектуалци се питају хоће ли Селимир бити способан да води бригаду. (Ово се пита и Делегат).

За команданта друге беличке бригаде пешадиски капетан II класе Станиша Васић. Скорашњи командант бригаде и илегалац, али вредан и ради успешно, равногорски.

За команданта среза беличког пешадиски капетан I класе Аранђел Јанковић. Старији човек, озбиљан и смирен, без порока, ради агилно и успешно.

За команданта среза темнићког резервни капетан II класе Драгутин Савић. Предан Равногорству, несебичан, вредан и правичан; народ га хоће.

ОНИ КОЈИ СУ ПРЕМЕШТЕНИ.- Мајор Жикић, капетан Јеремија Марјановић и капетан Була Михаиловић најболнија су тачка у корпусу. Посредно, преко својих присталица, стварају подвојености у народу те отуда интригирања и кроз народ.

Мајор Жикић не може да схвати нашу борбу, он припада само себи. Циљ наш не познаје. Интригира и живи са чаршијом.

Капетан (или поручник ?) Лила Марјановић политички човек и неискрен; уз то има отворених изјава за непаралелност: Краљ-Дража-организатори. Као Равногорац и по дужности Делегата тражим да се Марјановић искључи из организације и лиши чина. (Докази су у предмету).

Капетан Була-Боривоје Михаиловић, по свему што му се овамо приписује, немогућ за овај крај, иначе свом душом одан Равној Гори. Обзиром на ово друго и обзиром на његове заслуге, треба да добије пуну рехабилитацију с тим да прими помоћну службу у неком другом корпусу; он само галами много а на штету своју, иначе изграђен Равногорац.

Мајор Миодраг Грујић поштен и радан, но задрт. Али другчије држање није могао имати у атмосфери варваринског корпуса.

Поручник Милутин Милутиновић нема чисте равногорске појмове и гледишта али истиче да је много учинио.

Ваздухопловни капетан I класе Владимир Ђорђевић. Био у пољској стражи па код куће и јесенас командант летеће бригаде. Онда отишао код Љубе Михаиловића па се отуда вратио не знајући ни сам шта хоће осим домаће удобности. Кад му би саопштен распоред код Калабића, он каже: „Радије ћу отићи у пољску стражу него у Гарду”. Другом приликом, у разговору, рекао је: „Што су официри у шуми, то-ајд разумем. Али не разумем шта ће ови војници у шуми”.- Његово схватање наше борбе.

Пешадиски капетан II класе Страхинја Јововић, командир темнићког среског одреда пољске страже у Варварину. Он са легалног места ради на корист организације и народ га цени као Равногорца. Али ево његових побуда зашто неће да остави легалну службу: 1.- Ухватио је и спровео за затвор у Јагодини неког Добривоја Милојковића који је к нама пребегао из пољске страже у Београду; једном новомобилисаном за Недићеву стражу (рез.поднаредник Адам Антић) саопштио да ће бити убијен ако побегне. 2.- Његових 25 жандарма пратили су у реквизицији једног јединог Немца који је, пред њиховим очима, претукао грађане у Бачини и одвео 36 грађана у затвор. 3.- Од командира сеоске милиције у Бачини тражио сво оружје од народа па и од тамошњих четника. Једнога нашег илегалца наговарао да се обрије и да

иде код њега у пољску стражу. 4.- Живи са чаршијом и убеђује да наши тамо без њега не могу. Куне се у „гардиску реч” (био на служби у Гарди).- То су његови унутрашњи покретачи који му налажу да чврсто држи и чува Недићеву столицу, сада топлу па ако и од пене.

Сав остали ток рада и догађаја у варваринском корпусу види се из предмета који се прилаже за сваког поименично, и из депеша послатих Врховној Команди,- које се такође у препису све прилажу.

ДЕЛЕГАТ,
артилериски капетан II класе
Марко Љ. Музикравић

АВИИ, ЧА, С-В-7140.

77.

Команда 1 шумад.корпуса
Југословенске војске у Отаџбини
О. бр. Службено
5 фебруара 1944 год.
Слободне српске планине

Најхитније – лично

Команданту среза Левачког

Пред вече 3 фебруара ове године са реона среза Крагујевачког пребацило се у правцу с. Ве. Пчелица пет комуниста и 2 комунисткиње. Од оружја носе 3 пушкомитраљеза и 1 машингевер.

Одмах по пријему овог наређења, најхитније обавестите команданта Левачке и команданта друге летеће бригаде, који има да пронађу, ухвате или униште наведену групу комуниста, па о извршеном известити.

Ово сматрати најхитније пре свега.-

Командант, мајор
(потпис)

АВИИ, ЧА, С-В-3188.

Ш Т А Б 56/5
Команде среза
Југословенске војске у Отаџбини
О. Бр. службено
8 фебруара 1944 године
Ш У М А

КОМАНДАНТУ ЛЕТЕЋЕ БРИГАДЕ 56/5

Према добијеном радиограму, од „ЧИЧЕ” Бр. 110. од 6-П-т.г. извештавам Вас: „Једна група комуниста јачине око 1.200.-, из Топлице, пребацила се у Расински срез. Постоји могућност пребацивања у правцу Шумадије. Будите опрезни и приправни”.

Предње Вам се доставља на надлежност.

Истовремено Вас извештавам да је досадашњи командант 1 шумадиског корпуса г. Душан Смиљанић, мајор, постављен за команданта групе корпуса, а за команданта 1 шумадиског корпуса постављен је капетан г. Марко Музикравић.

Ово ради знања, а добићете и званични извештај о предњем.

Будите опрезни и никада не заноћите у селу без јаког обезбеђења.

Командант Среза
Поручник,
(потпис)

АВИИ, ЧА, С-В-3201.

1 БАТАЉОН
1 БЕЛИЧКЕ БРИГАДЕ
ЈУГОСЛОВЕНСКЕ ВОЈСКЕ У ОТАЏБИНИ
ПОВ.БР.СЛУЖБЕНО
10 фебруар 1944 г.
СЛОБОДНЕ СРПСКЕ ПЛАНИНЕ

Команданту 1 Беличке бригаде

На дан 29 јануара 1944 године по каплару Божићу Јовановићу и редову Животи Тодоровићу ликвидиран је МИОДРАГ Р. Јанковић, звани „МАЧЕ”.

Миодраг је 1941 године био у одреду партизана Бошка Ђуричића из кога је дезертирао појавом четника Косте Пећанца и код пок. Раше Арсенијевића издавао све илегалне одреде који су у оном времену постојали. Задржао се је извесно време у легалном одреду четника код капетана Лазовића, одакле се вратио 1943 године у Јагодини и био на служби код немачког гестапоа у Јагодини где је проказивао наше људе. Када је овај штетан рад по нашу организацију примећен и када је он у то време требао да буде ликвидиран он је нестао из Јагодине и по његовој изјави пријавио се Горској Краљевој гарди капетану Николи Калабићу где је провео извесно време да би на крају и отуда дезертирао и дошао у срез Белички.

Предње достављам са молбом на даљу надлежност.

Напред за Краља и Отаџбину!

Командант, наредник
Јован Петровић

Прилог 13 фотографија и 100 динара
у готову нађених код ликвидираног.

АВИИ, ЧА, С-В-7143.

Бр. Службено
29 фебруар 1944 год.
с.с.п.

КОМАНДАНТУ СРЕЗА БЕЛИЧКОГ.-

Пошто овај штаб мора да поднесе извештај завршеном образовању ЖЕНСКИХ УДРУЖЕЊА то известите да ли сте Ви или команданти батаљона свуда т.ј. по свим селима образовали женска Друштва у којима још није образовано известите и пошаљите ми УПУТЕ ЗА РАД одмах командантима батаљона да то сврше у току 24 часа и поднесу Вам извештаје.

Наредите да Вам доставе имена претседница а ви мени доставите, да би знао коме треба да достављам материјал који примам. А и наређења која издајем да знам коме да их шаљем. По овом питању пошаљите ми податке још одмах да стигну до мрака јер имам наредбу за удружења да би знао да ли да шаљем преко команданта батаљона, пошто немам имена претседница ни где је све образовано.

НАПОМИЊЕМ ДА БИ ИПАК МОРАЛИ ДА ОБРАЗУЈЕМО И НЕКУ ВРСТУ ЦЕНТРАЛНОГ средског одбора о чему ћемо да решимо када се састанемо и ако није по упућу то обобрено.

КОМАНДАНТ ПОРУЧНИК
(потпис)

АВИИ, ЧА, С-Ж-24.

Удружење Равногорки
„Јуора Мајке Јевросиме 701”
у Секуричу 10 III/1944 год.

Команданту Левачке бригаде
Положај

У вези ваше наредбе од 1 III/марта 1944 год. част нам је извести Вас о спремљеном предмету нових чланица управе овог удружења, који ће се изнети пред скупштину одсека, која ће се одржати у недељу 12 III 1944 године.

Приликом избора нових чланица управе и секција руководили смо се овим мислима: да треба узети првенствено млађе жене; а да за управу буду добро писмене. Уколико се не сложите са нашим предлогом, молимо Вас да нас о томе известите пре скупштине.

Предлог управе „ Јуора Мајке Јевросиме 701 ”

I

За чланице управе: Милица Живановић и Живадинка Станковића

II

Секција – Огњенска мала -
3. Станија Тодоровићка
4. Милојка Спасићка
5. Мица Млад. Милошевићка

Секција – Стари виноград –
6. Милева В. Павловићка
7. Нада Мил. Алексићка
8. Пелагија Симићка

Секција – Од Пајкићске мале до задруге -
9. Љубица Милив. Павловићка
10. Даница Р.
11. Косара Стевановићка

Секција – Од млина до задруге -

12. Ката С. Милутиновићка
13. Стана Милив. Радојевић
14. Зора М. Илић

Секција – Од задруге до топола –

15. Роса Радојевићка
16. Даница М. Мијатовићка
17. Анка Степановићка

Секција – Од топола до Милошевог дућана –

18. Милица Радовановићка
19. Косара Радовићка
20. Иконија Срећковићка

Секција – Од Милошевог дућана до Прњавора –

21. Радунка Павловићка
22. Милева Милошевићка
23. Роса Душкова сестричина Милићевићка

секција – Богојевска мала –

24. Вера Б. Крстићка
25. Савета Крстићка
26. Данка снаја Јована Петровића

Секција Равна

27. Стана Х. Јовановићка
28. Катарина Стевићка
29. Милунка Мијатовићка

Секција – Старо село –

31. Рајна Јевтићка
32. Стана Јаковљевићка
33. Милана Жив. Милојевић

Секретарица

30. Милунка М. Томићева

Претседница

34. Момирка Милутиновићка

82.

ШТАБ 56 /5
Команде
ЈУГОСЛОВЕНСКЕ ВОЈСКЕ У ОТАЏБИНИ
О. Бр. Службено
11 марта 1944 год.
с.с.п.

УДРУЖЕЊУ „ЈУОРА 701” – Секурич.- У вези предњег

Предлога што се тиче општим стварима потписати се у потпуности слаже и све ставља чисто на даљу надлежност тој управи КАКО ОНА НАЋЕ ЗА ПОТРЕБНО а та потреба МОРА ЈЕДИНО ОДГОВАРАТИ ОПШТИМ СТВАРИМА према томе одговорна је управа У МОРАЛНОМ, ДУХОВНОМ, МАТЕРИЈАЛНОМ И ОПШТЕМ ПОГЛЕДУ.-

КОМАНДАНТ ПОРУЧНИК
35. (потпис)

АВИИ, ЧА, С-Ж-34.

83.

Горски штаб бр. 80/1
Југословенске војске у Отаџбини
Стр. Пов. Бр. Сл.
14 марта 1944 године
Положај

Управнику народне школе Рудник

Нада Ђурковић, учитељица, те школе командант који са својим актом стр.пов.бр.Сл. од 13 III-ове године одредио Вас је за шефа пропагандног одбора омладине у Вашем месту, чији сте председник исто време, с тим да два пута месечно у школи држите предавање омладини преко тема које ће Вам се доставити на обраду, а које ће те Ви по обради достављати корпусу на поручника Баошића-који ће извршити увиђај па ћете тек онда према истим одржавати своје предавање. За сада доставља Вам се тема: Шта треба да да данас од себе жена и девојка за препорођај Српства. Тема – Бјеж од цркве млада Павловице теби црква неће опростити., коју обработити до 17 о.м. а

168

потом је доставити команданту корпуса за поручника Баошића. Пошта ће ићи од Вас преко четровође Вашег села који одмах Вашу пошту да упути четовођи у село Ивановце, који ће доставити команданту корпуса.

Предње се доставља да примите знању уз потпис акта, а потом вратити потписаном преко четовође Заграђа до 18 о.м.

По предњем хитно поступити и наређење извршити у остављеном року.

Х И Т Н О.

Срески командант поручник,
(потпис)

АВИИ, ЧА, С-Ж-35.

84.

ШТАБ ПРОПАГАНДЕ
ШУМАДИСКЕ ГРУПЕ КОРПУСА
ЈУГОСЛОВЕНСКЕ ВОЈСКЕ У ОТАЏБИНИ
Пов. Бр. 80.м.п.
(неутврђен датум) 1944 год.
СЛОБОДНЕ СРПСКЕ ПЛАНИНЕ

Господину ДРАГ. М. МИХАИЛОВИЋУ
Армиском ђенералу и Минстру војске, Морнарице и Ваздухопловства,
као и Начелнику Штаба Врховне команде
СЛОБОДНЕ ЈУГОСЛОВЕНСКЕ
ПЛАНИНЕ

Господине Министре,

Спречен slabим здравственим стањем и сувише кратким роком за дуг пут (тек сам вечерас примио распис за одржање Конгреса), да дођем на Конгрес подземне штампе који се одржава 6, 7 и 8 негде око Пожеге (а ја се налазим у Левчу), обраћам Вам се још једном с молбом да ме хитно смените са положаја шефа пропаганде у Шумадиској групи корпуса, у колико мајор г.

Смиљањић остане и даље Командант ове групе корпуса.

У мојој молби коју сам вам упутио раније изнео сам разлоге који ме на то наводе. Понављам: по среди је жена, на жалост и она и цела јој породица бивши (а можда и садашњи) партизани-неки од њих с оружјем у руци раније. Г. Смиљањић јавно прича како ће се са том особом оженити. То наводим само ради доказа колико је то јака веза. Читава ова партизанска породица (отац је побегао негде око Обреновца од наших) лично ме прогони још и зато што поред антипартизанске пропаганде нисам хтео да трпим у свом штабу два ноторна партизана (један је сад под истрагом): мајстора Душана Јаковљевића и пензионисаног водника Живка Илића (пензионисан 1943 год од Недића: 34 год!), коју двојицу г. Смиљањић новчано сваког месеца помаже!

Услед тог сукоба и вођене истраге против мене, као и одређивања ми принудног боравка, где ми скоро нико неће или не сме да изађе у сусрет због командантове немилости према мени, налазим се у очајном стању: без кредита већ више од месец дана, прогоњен, саслушаван по измишљеним кривицама и ја и чланови мог штаба, мени је опстанак овде стварно онемогућен. Сваки други на мом месту побегао би главом без обзира. Ја још увек дисциплиновано чекам Вашу одлуку.

Ваш одани Вам
Шеф пропаганде Ш.Г.К.
Пешадиски потпоручник,
(потпис)

АВИИ, ЧА, С-П-178.

ШТАБ ПРОПАГАНДЕ
 ШУМАДИСКЕ ГРУПЕ КОРПУСА
 ЈУГОСЛОВЕНСКЕ ВОЈСКЕ У ОТАЏБИНИ

Пов.Бр....

(неутврђен датум)

СЛОБОДНЕ СРПСКЕ ПЛАНИНЕ

Драги Г. Вино,

После првог изненађења (јер сам за заверу против мене сазнао тек из Вашег акта), будући да сам се са Г. Дујом растао после заједничке вечере и најсрдачнијег опроштаја, ја сам мислио да се обратим Чичи, који ме је својеручним писмом упутио г. Смиљањићу (који је мени такође раније био упутио лично писмо и молбу да дођем). Ја сам и овом приликом за вечером рекао г. Дуји да немам ништа против ако би ме он из ма којих разлога ставио на расположење Чичи, јер верујем да за мене има посла и на другом месту, али је г. Дуја то одбио препоручујући ми само да морам обратити пажњу на сељаке, јер оно што би ми он одобрио и што попутоно схвата, у селу често рђаво тумачи. Ја сам те његове речи узео као савет и пошто сам добио кредит и завршио разговор о садржају „Шумадије” (који остаје моја редакторска ствар, пошто инструкције могу добити само од надлежне ми власти, а то је Ратни пресбирио при Врховној команди-закључак Конференције од 2 фебруара о.г. под председавањем Чиче, где сам био учесник и говорник), ја сам мислио да са г. Дујом немам више никакав нерешен проблем. И заиста, пошто су г. Дују напали Душко мајстор и учитељ и командант села да их саслуша тобож по неком мом случају, он је њих упутио на Вас знајући да сте Ви непристрасан, а рекао им да ствар прво спроведу кроз равногорски одбор. Они су целу ствар тако спровели да су нашли три трезвењака, који су на све пристали, а јуче су двојица и то: Настас Милић и Трифун Васић били доле код мене и Настас ми лично причао како појма нема (вероватно био пијан) о томе да бих ја требао да идем и да је то страшно итд. итд. Чуо сам само толико да је на „заседању” било речи да се позове и Живадин Миленковић, код кога ја већ три месеца станујем, па је неко из групе рекао: не њега, он живи у љубави са Пјером! Из овога можете одмах закључити како се радило и шта је у ствари: треба да се спасе Душко мајстор и онда се измишљају и намештају

ствари. Велисав стално одлази у кућу код Душка, а Душко је побратим са Нелићевом женом и тако ето разлога зашто ова двојица „морају” да се заузму, а она тројица потписују „трезвено”... Једино остаје Душко мајстор, који заиста има разлога да ме не воле! А да сам дозволио његове махинације био бих најбољи!

Као што сам Вам писао одмах не могу да кренем из Надрља, а пошто сем с Душком ни ским нисам у свађи (па и он се врло учтиво јави кад ме види!), мислим да није тако хитно. Ако хоћете да добијете тачну слику о целој ствари наредите сигурном човеку да саслуша једну листу сељака (око 20 мештана) који су самном долазили у контакт, и то без присуства мога и назначених шесторице, па ћете одмах видети да је све било намештено.

Моја је намера да чим издам „Шумадију” уредим прославу Видовдана, славе мога листа, и да на њу позовем г. Музикравића, г. Глишића, г. Храну и остале. Надам се да би и Ви дошли, ако сте прездравили и то би била једна лепа национална манифестација, на коју је обећао доћи и отац Сергије из Каленића са познатим професором, беседником.

Будите зато љубазни, па ми јавите да ли се слажете са овим мојим предлозима.

Поздравља Вас

Цјер

АВИИ, ЧА, С-П-202.

86.

КОМАНДА

ПРВОГ ШУМАДИСКОГ КОРПУСА

Југословенске војске у Отаџбини

О. Број 109.

12 априла 1944 године

Слободне српске планине

КОМАНДАНТУ: 1 Грузанске бригаде

2 Грузанске бригаде

Левачке бригаде

Југословенске војске у Отаџбини

172

Левачке бригаде

1 Летеће бригаде

2 Летеће бригаде

Среза грузанског

Среза левачког

Обавештајно-пропагандном отсеку

Народном Равногорском одбору среза грузанског

Народном Равногорском одбору среза левачког

Пре овога рата мало се поклањало пажње васпитању омладине и одраслих. Много рђавих последица било је од тога. У народу млађи нису поштовали старије, а у војсци мало се имало обзира према народу, а нарочито према старијим ратницима. Освештано је оно народно „поштуј брата старијега, и тебе ће твоји млађи”.

И без тога, обратимо пажњу на оно што је лепо, што је уљудно. Зато, назовимо Бога свакоме ког сретнемо, или узвратимо на његов поздрав, будимо приступачни па смо кроз то и цењени.

Команданти нека напишу наређење до команданта општина и да се мора поздравити свако у сусрету. Поздрав је „Помаже Бог”. Сви млађи поздрављају све старије. Захтевамо да и одрасли једни друге поздрављају, јер неко је увек старији а други млађи. Врло је ружно кад дечаци пролазе поред старијих ратника или поред команданата, а држе руке у џеповима. Све старешине и четнике, младићи-регрути и одрасли да поздрављају војничким поздравом а остали младићи скидањем капе. Скидањем капе сваки млађи да поздрави старијег човека.

Команданте морају сви поздрављати, а командантова је лична ствар да ли ће он кога први да поздрави.

Сви млађи људи поздрављају четнике, а сви четници морају поздравити старије људе. Жене, девојке и деца морају поздрављати све четнике и све старије људе. Нарочито жене имају обичај да ћуте када пролазе покрај војника и других људи.

Овим наређењем упознати војнике и цео народ. Расписати га и саопштити одмах. Вршићемо контролу.

С ВЕРОМ ЗА КРАЉА И ОТАЏБИНУ.

ДРАЖА НАС ВОДИ ВЕЛИЧИНИ И СЛОБОДИ.

КОМАНДАНТ
Артилериски капетан II класе
Марко Љ. Музикравић

Да је препис веран оригиналу , који се налази у архиви штаба I Шумадиског корпуса, ТВРДИ И ОВЕРАВА:

Командант
Артилериски капетан II класе
Марко Љ. Музикравић

АВИИ, ЧА, С-II-311.

87.

КОМАНДА СВИМА БРИГАДАМА И СРЕЗОВИМА
ПРВОГ ШУМАДИСКОГ КОРПУСА ОБАВЕШТАЈНО-ПРОПАГАНДНОМ
ОТСЕКУ

Југословенске војске у Отаџбин СРЕСКИМ РАВНОГОРСКИМ
НАРОДНИМ ОДБОРИМА

О. број 110.

12 априла 1944 године

ПОЛОЖАЈ

Настојимо и настојаћемо да нам школа и црква буду основа целокупног друштвеног и државног живота. Отуда више пажње цркви и школи, бар то можемо још данас скоро несметано радити.

Још има школа у којима се наставници стриктно држе програма Недићевог Пашалука, још има ђака који не знају ни ко је ни где је наш Краљ. Учитељима и учитељицама саопштите још једном да: сваки ђак мора да познаје дом Карађорђевића и данашњи живот Њ.В. Краља Петра Другог, и сваки мора да познаје улогу и рад Драже Михаиловића. Ово у свима разредима, а зна се чему се могу деца научити. Ако се после овога нађу ђаци

који ово не знају, или се сретну да не назову Бога, њихов учитељ биће најурен из службе уопште протеран из места становања. Тачка!

Наредите да сви родитељи своју децу шаљу у школу. Изговори се не примају. Где је баш тотална сиротиња, ту указати помоћ. Злочин је и према деци и према држави, оставити омладину неписмену зато што нема опанака или оловку, или што некоме треба да чува овце.

Биће строго кажњени родитељи деце која школу не похађају и то редовно. Узеће се, осим тога, на одговор управитељ школе и општинска управа. Наше казне биће новчане и у природи за сиромашне ђаке, и кулуци за војску.

Ово наређење команданти нека спроведу, остваре и контролишу.

Наше цркве, прибежишта вере, националности и Слободе често су чак и празником затворене. Поједини свештеници не држе службу Божју зато што далеко станују или што личним пословима често одлазе у чаршију. Други свештеници су прави пастири свога народа.

Саопштите свештеницима да безусловно морају вршити службу по верским прописима, а не кад им падне на памет-као појединцима. На свакој служби да држе народу проповед.

Народ одлази у цркву мало или нимало. Онда није ни чудо ако на сваком кораку ...пијане или гонимо коцкаре или кавгације. Наредите да сваког празника мора ићи у цркву бар по један члан из куће, и то рано на почетак службе. Контролу над овим да врше команданти општине и четовође, Народни равногорски одбори и специјални органи штабова.

Има да отпадне изговор недоласка у цркву због ружног времена, домаћих послова или чега другог. И овде ћемо кажњавати у корист цркве.

После службе Божје могу се народу читати или саопштавати наша наређења, пропагандни леци, вести и слично.

С ВЕРОМ У БОГА ЗА КРАЉА И ОТАЏБИНУ.
ДРАЖА НАС ВОДИ ВЕЛИЧИНИ И СЛОБОДИ.

КОМАНДАНТ

Артилериски капетан II класе,

Марко Љ. Музикравић с.р.

Да је препис веран своме оригиналу, који се налази у архиви штаба I
Шумадиског корпуса ТВРДИ И ОВЕРАВА

КОМАНДАНТ
Артилериски кап. II класе
Марко Љ. Музикравић

АВИИ, ЧА, С-П-313.

88.

Горски Штаб Бр. 172
Југословенске Војске у Отаџбини
Стр.Пов.Бр.службено
14 априла 1944 године
Положај

Команданту Темнићке бригаде
Положај

Код једног убијеног партизана зв. „Тигар” Александар
Добросављевић-матурант из Црне Траве-нашао сам следећу прибелешку:

1-1 1944 г. Црна Трава-Лебане-Мали Јастребац-Велики Јастребац-
Ћићевац-Бачина-Крчин-Рековац.

-Црна Трава-Тигар, Лебане-Јова, Мали Јастребац-Цане, Ћићевац-
Мида, бачина-Живко, Крчин-Уча, Рековац-Поп, Веза је свакодневна.
Камуфлирана је добро. Ћићевац сумњиво, остало одлично. Крчин је без мане
камуфлажа преко оца, који се одлично пласира. Месне десетине постоје за
обезбеђење. Оружја има.

Достављајући предње молим Вас предузмите даље кораке у Вашој
бригади.

Моје је мишљење да је у Крчину Бранко учитељ, а у Бачини ако није
Адам Тотић или Чеда Живковић, неznam тачно, проверите преко својих људи.

Братски поздрав од свију-свима,
Командант, капетан I кл.
(потпис)

АВИИ, ЧА, С-В-7193.

Ш Т А Б

ВАРВАРИНСКОГ КОРПУСА
ЈУГОСЛОВЕНСКЕ ВОЈСКЕ У ОТАЏБИНИ

Стр. Пов. Бр. Службено

15. маја 1944. год.

С. Ј. П.

„СТРОГО ПОВЕРЉИВО И ВРЛО ХИТНО!

Расписати свима потчињеним јединицама

и доставити у року од 48 часова.”

КОМАНДАНТУ 1 БЕЛИЧКЕ БРИГАДЕ

Командант Велико-моравске групе корпуса актом својим Стр. Пов. Бр. Службено од 10 овог месеца доставио је следеће:

„Најхитније и пре свега: У вези инструкције Врховне Команде од данас путем радио депеше,-

Н А Р Е Ћ У Ј Е М:

1.- Да ни једна акција сем личне одбране против Немаца и Бугара несме бити предузета а да зато није добијена сагласност из овога штаба односно наређење.

Акције којима сам предвиђао мање нападе на окупатора како сам у том духу издао наређење, има се свести само на личне одбране појединаца или ако су нападнути штабови организованих јединица и њихове снаге а у случају, да се не може избећи борба, а да им не падне наш материјал у руке, којим би компромитовали себе и организацију Југословенске војске у Отаџбини.

2.- Чишћење унутрашњих непријатеља: КОМУНИСТА И ЊИМА СЛИЧНИХ има бити што пре и без сваког обзира, јер дани моменат тј. акција противу окупатора има да нас нађе чисте од свих унутрашњих непријатеља – уједињене духовно и физички за борбу против вековног непријатеља.

3.- Да се ово наређење саопшти свима нашим јединицама, односно њиховим старешинама одмах по пријему овог наређења са потребним објашњењима и убедљивом поуком, да тако треба сад да се ради, да би после могли бити сами, уједињени и снажнији за општу акцију. Морамо имати на уму следеће: У АКЦИЈИ МОРАМО ИМАТИ ЧИСТА ЛЕЂА И ПОЗАДИНУ.

4.- Да пропаганда остаје и даље пуна мржње и напада на окупатора путем летака, наших листова и живе речи – ОНО ШТО ЈЕСТЕ У СТВАРИ без обзира што ми чинимо оно што нам сада конвенира, да би после имали чисту ситуацију. Војнички се каже: ЦИЉ ОПРАВДАВА СРЕДСТВА”.

Предње наређење доставља се команданту на знање и тачан поступак.

Достављено: Командант, мајор,

К-тима бригада и

Здравко Ж. Милошевић

срезовима овога корпуса.

АВИИ, ЧА, С-В-6892

К Р А Т А К   И З В Е Ш Т А Ј

О раду свих Корпуса на територији Велико-Моравске
Групе Корпуса

Ш Т А Б

Велико-Моравске Групе Корпуса
ЈУГОСЛОВЕНСКЕ ВОЈСКЕ У ОТАЏБИНИ
Службено Стр. Пов.
24. маја 1944.

Г О С П О Д И Н У

МИНИСТРУ ВОЈСКЕ, МОРНАРИЦЕ И ВАЗДУХОПЛОВСТВА
И НАЧЕЛНИКУ ШТАБА ВРХОВНЕ КОМАНДЕ
ЈУГОСЛОВЕНСКЕ ВОЈСКЕ У ОТАЏБИНИ

П О Л О Ж А Ј.

Кратак извештај
о раду корпуса
на територији
Велико-Моравске
групе Корпуса.

На територији Велико-Моравске Групе Корпуса начин организовања био је разнолик и по раду и по људима и по систему и по времену.

Још 1941. године, после слома, прострујала је кроз народ вест о четницима Драже Михаиловића, који су се били сакупили на Равној Гори са жељом да се одупру непријатељу у пркос потписаној капитулацији. Народ је сматрао да смо издани и продани од муслимана и хрватско-католичких усташа, и да на српском делу народа нема и не сме бити кривице до капитулације.-

Тај покрет Драже Михаиловића подржаван од радио-Лондона свесрдном пропагандом, уродио је плодом у толико што је покрет војске Д.М. добијао нове присталице, опредељивао људе, убацивао наде и дао могућност за доцније политичко формирање. Све симпатије за покрет војске под командом Драже Михаиловића на Равној Гори, народ се спремао да поклони.

Комунисти у својим веровању да је Немачко - Совјетско пријатељство озбиљна и трајна комбинација, стајали су по страни и чекали моменат за своју интернационалну акцију.

Када крајем јуна 1941 године Немачка напада Совјете, ствар почиње да се компликује. Комунисти отрешњени, увиђају да су погрешно рачунали и да им сада прети опасност баш од Немачке.

Немци одмах почињу гоњење комуниста чији су дотле били симпатизери. Комунисти окрећу тактику и формирају по шумама своје војничке и политичке јединице на такав начин, као да су и оне „национално-ослободилачке”. Са разним лажним и отужним паролама они збиља успевају да унесу, у то време, огромну пометњу у српски народ, који остављен самом себи почиње несвесно и из очајања, да се баца у руке комуниста, верујући да ради за своје национално ослобођење.

Комунисти опијени брзим успехом, не познавајући политичку тактику и душу српског народа, чине грешку за грешком. Мењају име своме покрету и називају га правим именом „партизанско-комунистички”. Одмах затим оснивају и „месне републике”, врше терор и насиље сваке врсте да би добили што више присталица а противнике смањили. Окрећу се противу војске Д.М., кога су тобоже помагали и са којима су тобоже требали да гоне непријатеља и његове сателите. Нападајући мучки, без скрупула војску Д.М., почињу јавно и гласно да агитују за црвену интернационалу.

У години 1942 српски народ у овом крају трезни и долази свести. Народ на територији В.М.Г.К. осетио је експерименте „коминтерне за Југославију”, на својој кожи.

Пропаганда радио-Лондона још ради за покрет војске под командом Драже Михаиловића.

Народ овога краја жељан одмазде, преварен у својим надама, отрешњен терором и крвљу коју је у попаљеним селима пролио, враћа се разбијене главе својој кући.

Умор. Ране се залечују. Преболева се.

После комесарске управе долази Недићева влада „народног спаса”. Обе управе непопуларне. Не народне.

„Народне војводе”, сакупљене с коца и с конопца вршљају по овом крају и газе по свима светињама српским.

Немци који осећају јачање покрета Д.М. у овом крају, на сваки начин раде да ту идеју угуше. Зато подмећу људе, који на територији В.М.Г.К. почињу да врбују младиће за Љотићеве добровољце - јаничаре. Немци притискују све јаче на покрет Д.М. бојећи се да идеја покрета Д.М. не продре генерално у народ. Целе 1942 године Немци, Бугари, „војводе” и комунисти гоне људе из покрета Д.М., траже наше присталице, хапсе и убијају.

Све то, ништа не помаже.

Идеја покрета Д.М. шири се у народу као симболичка нит нашег историског изживљавања и узима све више маха.

Пред крај 1942 године, почиње долазак и рад официра Д.М. на територију В.М.Г.К., који су под врло тешким, готово несносним условима и са никаквим средствима, започели ширење идеје покрета Д.М. и организовање народа овога краја, у војничку и политичку јединицу.

Варварински Корпус:

На територији Велико-Моравске Групе Корпуса први организациски радови нашега покрета врше се у Варваринском крају. Први пионир Варваринског Корпуса био је ваздухопловни капетан Прокопије Главичић који је са капетаном „Булом”, капетаном Видићем, поручником „Лилом”, поручником Сотировићем, капетаном Јоцом Михаиловићем и мајором Љубом Михаиловићем, извршио ширење идеје покрета Д.М. међу народ и стварали предуслове за рад на широј политичкој и војничкој бази. У Белици поручник Видић оснива Беличку Бригаду, а у Темнићу заједнички стварају Темнићску бригаду војни чиновник „Була” и рез. поручник „Лила”. Команду Темнићске бригаде води поручник „Лила”. Касније, за команданта Варваринског Корпуса поставља се вазд. мајор Жикић. Под утицајем поручника Видића и капетана Јоце Михаиловића, капетан Станиша Васић, који није био нигде на служби, прима другу Беличку бригаду и њом командује до данас.

Настаје брзо сузбијање рада „народних војвода”, који су готово сво преостало оружје од народа, предали непријатељу. Народ свој оставили, новац који је био намењен за њихов тобожњи „национални рад”, - опљачкали.

За кратко време рада у Варваринском Корпусу, избија име Видића као агилног, поштеног и енергичног организатора у Белици. И док Видић успева у своме раду, дотле се кап. „Була” и пор. „Лила” свађају око права ко треба да има већу власт и ко треба да има право на командовање Темнићском бригадом. Тако почињу и прве несугласице у Варваринском Корпусу.

Видић прикупља људе, ствара илегалан кадар, ма да не велики али са онолико оружја, колико се још могло наћи. Тако, благодарећи селу ствара одред. Видић одмах почиње са прогоном комуниста на територији његове бригаде. Први успеси подижу му углед код народа Белице. Његово паметно понашање и опхођење са народом, лична храброст и вештина обезбеђују му успех и вођство код народа а престиж и поштовање код војника. Тај његов успех, лична храброст и исправно држање ствара му и личне непријатеље.

Капетан Васић, командант друге Беличке бригаде, почиње организовање његове бригаде и политички и војнички скромно и у тишини. Он гони комунисте по својој територији, попуњава и повећава илегални кадар, прикупља оружје и својим тактичким понашањем осваја поверење и војника и народа у својој бригади.

У Темнићској бригади и поред најбољих услова, организација на војничкој основи стоји на мртвој тачки. Несугласице, суревњивост, завист, сујета, злоба и пакост чине своје. Капетан „Була” сматра за „своје право”, да као старији треба да води Темнићку бригаду. Поручник „Лила” то не дозвољава.

Командант Варваринског Корпуса мајор Жикић неспособан да се снађе у оваквој средини подлеже утицају, час једној час другој завађеној страни на тај начин ствара још већу мржњу и још дубље размимоилажење.

Капетан Грујић, на служби у Варваринском Корпусу, занесен завишћу, почиње интригу против кап. Видића са жељом да он дођу у Белицу, да прими Видићеву бригаду и да заузме Видићево место.

Долазило је неколико „мисија” за измирење и умирење духова али успеха није било.

Као званични представници за уређење тих личних спорова у Варваринском Корпусу представљали су се, пуковник Павловић, пуковник Јеврем Симић (Дршка) и капетан Музикравић. И уместо да од једном реше овај спор и ствари поставе на своја права места, настаје између два пуковника свађа око права надлежности и власти. Сваки од г.г. пуковника говорио је, да је он једини надлежан да реши спор и да се само његово решење и наређење има поштовати. Код оваквог стања ствари између завађених постаје све дубљи јаз. Завађени се одмах опредељују за једног или другог г.г. пуковника, те тако стварају „моје” и „његове” људе. Пуковници из незнам каквих разлога не увиђају огромну штету и по идеју покрета и по организацију и по опште интересе, да њиховим држањем и радом доприносе све бољим условима комунистичкој агитацији против нас, која није пропустила да користи и ове епизоде из нашег напаћеног живота. Нико од завађених није хтео да прими ничије решење већ су сви хтели да буду команданти и сви да буду први и сви

да буду у праву. Овој свађи, која се распалила до највеће жестине могло је се наћи лека, да су се одмах уклонили неспособни и недисциплиновани људи, да је Врховна Команда издала одмах наређење да се уклоне са територије они, који нису хтели да послушају то наређење, да се никако не прима веровање да ће два или три човека једно за другим, бити толико квалификовани, те да неће један другом сметати. Овој свађи и интриги изгледа, много је „кумовао” професор Грујић, брат капетана Грујића, који је припадао Љотићевој организацији. И тешко је одупрети се утиску да је он био глава ових интрига у Варваринском Корпусу.

Једини, који је деловао помирљиво, и који је схватио своју дужност као братско помагање био је капетан Музикравић. Он је изгледа схватио сасвим правилно да је потребно одстранити са територије душу и мозак целе интриге. Зато је одмах и одстранио капетана Грујића, који се вешто извлачио из сумње, као да би он желео беличку бригаду. Капетан Музикравић могао је дефинитивно решити овај спор у Варваринском Корпусу да није био тако спор и неодлучан, овако, он је ову ствар решио на пола, што је по мом мишљењу, најгоре решење.

После одласка свих „мисија” за помирење остале су на попришту још две завађене стране, капетан „Була” и поручник „Лила”. Они се боре о власт команданта бригаде а поручник „Лила”, верујући да му је поручник Видић главни непријатељ, врши толико своју злу вољу према Видићу, да се са „својим” људима баца и у оружани напад на Видића и његову бригаду. Командант Варваринског Корпуса нема никакав ауторитет, нити способност за решење овакве страшне и необуздане страсти.

Најзад Врховна Команда поставља ствари на своје право место. Мајора Жикића смењује а поставља за команданта Варваринског Корпуса рез. мајора Здравка Милошевића а за његовог помоћника, поставља капетана Видића. Команду прве беличке бригаде предаје пешадиском потпоручнику Селимиру Андреићу, који наставља рад. Темнићску бригаду предаје поручнику Славку Милошевићу, који и дана њом командује, скромно и тихо.

Мојим доласком у Варварински Корпус било је питање ликвидирано на тај начин, што сам и последњег могућег официра, који би имао и несвесно претензије да буде „вођа народа” са успехом умирио. Од мог доласка на ову територију, рад на организацији нашег покрета почео је да се развија онако, како је то требало да буде раније.

Овако стање у Варваринском Корпусу било је врло опасан преседан за будући рад наших људи и допринео је много колебању и народа и војске. Доста активних и резервних официра, који су били прожети духом Равне

Горе, нису се одазивали на позиве оним жаром, који су у души носили само због тога, што се нацелој теротирији В.М.К.Г. па чак и у Београду, разносиле фантастичне вести о борби за власт у Варваринском Корпусу. Природно је да су комунисти овај случај обилно користили.

Ресавски Корпус:

У исто време кад почиње рад Варваринског Корпуса са Темнићком и двома Беличким бригадама, у РЕСАВИ долази капетан Поледица и почиње са организацијом Доње Ресаве, док поручник Дамњановић почиње са организацијом Горње Ресаве, рачунајући ту и деспотовачки срез. Ови вредни људи учинили су много за организацију. Ширење идеје покрета Д.М. и организовање народа Ресаве много је допринело да се покрет учврсти и организација спроведе. Чишћење комуниста који су преостали још из 1941 године и сузбијање утицаја „народних војвода” успева код ова два наша официра. Паметним вођењем, умешним понашањем, додиром са народом овога краја, успели су да стекну народно поверење и прикупе људе за илегалну борбу. Успели су да прикупе сво преостало оружје од народа и да са тим оружјем организују малу илегалну војску са којом су почели чишћење овога краја од разбојника и комуниста. При крају борбе и на крају успеха капетан Поледица гине од комуниста, бранећи Доњу Ресаву. Народ овога краја много је жалио овог поштеног, вредног и храброг официра. После погибије војници остали без старешине растурају се, једни кућама а једни беже у Хомоље код капетана Синише. На терену остаје сам поручник Дамњановић који се повлачи више Деспотовца.

Пред сам крај 1942 године из Хомољских планина силазе у питому Ресаву два млада човека, вазд. п. поручник Вукашин Петковић и вазд. наредник водник Душан Зивлаховић. Они се подељују овако: Доњу Ресаву са шест људи које је довео са собом, држао је потпоручник Вукашин а т. зв. Средњу Ресаву држао је водник Зивлаховић са два до три човека. Одмах развијају рад на организовању народа овога краја и није им требало дуго да постигну добар успех, јер је поље било већ обрађивано.

Осећа се дух наше војске. Струјање свих снага почиње да ствара ослонац за један јачи и организованији рад. Потпоручник Вукашин вредан и амбициозан у смишљеном раду ствара мањи кадар илегалног људства и наоружава га. Својим понашањем и енергијом осваја поверење народа и љубав војника. Ствара прву Ресавску бригаду којом командује до данас.

Водник Зивлаховић који је почео са најскромнијим средствима успева, као човек из народа, да задобије поверење овога краја али то није широко користио, већ се повлачи више у планину са својим људима несхватајући идеју покрета и циљ и снагу организације. Народ сам прихвата идеју и прилази воднику Зивлаховићу, те овај ствара мали кадар илегалног људства са којима и почиње први рад на организацији. Тако се створила друга Ресавска бригада.

Обе Ресавске бригаде и Деспотовачка бригада под командом поручника Дамњановића нису имале званично команду Корпуса, односно нису припадале званично ни једном Корпусу већ су радиле као самосталне бригаде. Свакако да се морао осећати утицај команданта Млавског Корпуса капетана Синише, јер су то били официри раније подчињени његовој команди а и његово интересовање за овај крај било је доста велико. То се могло приметити нарочито по воднику Зивлаховићу, које је са много хвале и ласкавости ширио славу капетана Синише.

Све до почетка 1943 године, у Ресави, војничка и политичка организација нашег покрета, стоји на ниском ступњу. Али п.поручник Вукашин успева у својој бригади да подигне углед нашег покрета схватајући смисао организације. Ушао је у народ и освајао га стопу по стопу. Вредан и са личном иницијативом он успева да створи једну малу радионицу за каме и ситне поправке на оружју. Ту своју радионицу смишљеним радом успева да претвори у једну трајну и озбиљну радионицу у којој почиње да прави и прве бомбе. Охрабрен успехом а издашно помаган од суседног Иванковачког корпуса, он ствара радионицу већег стила и модернизује производњу у брзини. Бомбе добијају изглед мирнодопског наоружања а прецизан рад доноси све веће поверење код војника. У почетку капетан Синиша, који је помагао Вукашина материјалом захтева сву количину бомби само за себе што је Вукашин једно време и чинио. Касније, кад је Вукашин почео добивати веће количине материјала од Иванковачког корпуса, мајор Љуба захтевао је да се и за њега одвоји извесна количина бомби ради наоружања његовог људства. Вукашин увиђајући оправданост овог захтева даје мајору Љуби извесну количину бомби.

Међутим капетан Синиша покушава да свој утицај прошири и на Ресаву. Томе се одупиру поручник Дамњановић као командант Деспотовачке бригаде, док п.поруч. Вукашин избегава да отворено иступи противу капетана Синише али зато тежи да ухвати тешњу везу са мајором Љубом који није имао таквих амбиција. Али зато водник Зивлаховић командант друге Ресавске бригаде пада сад под утицај Млавског корпуса.

Најзад долази наређење да командант Иванковачког Корпуса, мајор Љуба Михаиловић прими у састав свога корпуса, Деспотовачку и обе Ресавске бригаде. После овога акта мајор Љуба обилази нову територију, врши конференције са свима официрима бригада, даје им упутства и савете, издаје наређења, те од тада Ресава почиње боље да се војнички организује. У то време Вукашинова радионица добија пуну подршку у материјалу кога Иванковачки Корпус, преко својих људи и пријатеља нашег покрета набавља у Београду.

У лето 1943 године, мајор Љуба Михаиловић предлаже Врховној Команди да се оснује Ресавски Корпус и за команданта предлаже капетана Јована –Јоцу Михаиловића, који је још раније побегао у шуму из с.д.с. и постао илегалан.- Врховна команда прихвата предлог, оснива Ресавски Корпус, са Деспотовачком и првом и другом Ресавском бригадом, постављајући за команданта Ресавског Корпуса капетана Јоцу Михаиловића. На састанку приликом предаје дужности мајор Љуба, својим саветима допуњује непознавање прилика капетана Јоце.

Ма колико да је било паметно и корисно оснивање Ресавског Корпуса, избор команданта није најсрећније решен. Капетан Јоца није могао да натура свој ауторитет нити је умео да се снађе како са подчињенима тако и са народом. Дошавши из с.д.с. одмах за Команданта Корпуса није могао да улије потребно поверење код народа и да себи створи ауторитет код војника који је потребан једном старешини. Слабе активности, неразумевањем снаге једне организације, неспретан у држању према стрелимама, војницима и народом он није могао да увиди потребу стварања илегалног кадра у што већем броју и разрађивања идеје по потреби фабрикације бомби и осталог оружја. Упустивши се у ситнице он ствара прве несугласице са п.поручником Вукашином који је свом својом амбицијом желео да радионицу претвори у фабрику бомби. Његов рад ограничио се више на штаб, док су команданти бригада радили готово самостално. Мора се узети у обзир његова добронамерност у раду и тешкоће које се показују у сваком раду, који је илегалан. Да се ствар погорша и замути догодио се један веома тежак случај половином лета 1943 године. Једног предвечерја, када се командант Деспотовачке бригаде, поручник Дамњановић враћао са терена за свој штаб сачекује га на путу за село Поповњак једна спремљена заседа која га мучки и зликовачки масакрира. Тако завршава свој малди живот један истински национални борац и официр који је правилно схватио и идеју покрета Д.М. и снагу организације. Погинуо је, часно, на свом терену враћајући се уморан али задовољан својим трудом у штаб.

Ситуација мучна. Истрага се не води одмах. Зла коб и претња прате цео случај. Осећа се нешто у овом делу. Нешто тешко сви осећају али нико ништа не зна позитивно. Сви се боје... Нико се не заузима за овај случај. Чак и његови најближи савезници ћуте и избегавају тачне одговоре. Зна се једно, да на територији В.М.Г.К. већ давно нема ни једног партизана, док се ово дело приписује њима. Народ уплашен-војници збуњени.

Док се ово догађа у Горњој Ресави дотле п.поручник Вукашин ради свом снагом да оставри свој сан, да радионицу претвори у фабрику. Истина да је он занемарио војнички део организације, али је код народа успео да добро класира идеју нашег покрета и да компензира ствар, са својом фабриком бомби.

Питање попуне Команданта Деспотовачке бригаде остаје нерешено све до краја 1943 године. Пред крај 1943 године, дошао је у Деспотовачку бригаду за њеног Команданта, капетан Коста Стефановић. Он прима дужност од поручника Ранка Стојановића, који је замењивао команданта Деспотовачке бригаде.

Капетан Коста пада у исту грешку као и сви други. У место да похита са организовањем илегалних људи и са прикупљањем преосталог оружја, он се повлачи у планину, окружује се великом пратњом и силази у села само кад мора. Чак ни сва села нису организована на висину осталих и другим бригадама. Прек, силециски расположен, без познавања снаге организације он то оставља Богу...

Као и водник Душко Зивлаховић, сав рад се своди на слављење капетана Синише. Капетан Коста отворено иступа против Команданта Корпуса капетана Јоце. Неће да општи са Корпусом јер не признаје капетана Јоцу за Команданта. Заједно са водником Зивлаховићем убија углед своме Команданту Корпуса, као да им је то редован посао. По целом Корпусу пронели су глас да је капетан Јоца био „окупаторски слуга”, да је гонио Равногорце и да је „пуцао у леђа војницима Д.М.”. Све ово утицало је на односе и ствари се окрећу на штету покрета и на штету организације. Пошто капетан Коста није хтео да долази на неколико позива Команданта Корпуса, нити је хтео да општи са Командантом Корпуса, наравно да је и капетан Јоца са своје стране предузимао мере да себи обезбеди ауторитет. Капетан Јоца моли капетана Синишу да дође на састанак и да се братски објасне, како би се скинула фама са капетана Јоце. Капетан Синиша није се одазвао овој молби. Једини човек који је помагао и саветовао капетана Јоцу био је Командант Иванковачког Корпуса мајор Љуба.

Пошто је Ресавски Корпус без нарочитог успеха завршио 1943 годину, повукао се са свим својим људима у зимске логоре.

Иванковачки Корпус:

Почетак Иванковачког Корпуса почиње мало касније, тек доласком мајора Љубе Михаиловића, који је оставио положај помоћника Команданта Срп. Држ. Страже у Јагодини и постао илегалан.

Половином 1942. године, „Гестапо” улази у траг мајору Љуби и јури га. Он, извештен бежи на територију Варваринског Корпуса и ту одмах почиње са организовањем. Има успеха у ширењу наше идеје. Врховна Команда шаље га са овлашћењем да организује Иванковачки Корпус и да у том крају рашири идеју покрета Д.М.

На лицу места, на терену, стиже половином новембра 1942 године, са једним пратиоцем. Зима, глад, неповерљивост овога краја...Страх код људи...Опште мртвило и умор код народа. Људи сити свега. Стање тешко. Мајор Љуба није клонуо, већ успева са сакупи малу групу од девет наоружаних војника-четника. И то су први пионири у овом крају где комунисти, па затим Блашкови мангупи вршљају и уништавају сваког ко српски мисли и ко припада покрету Д.М.

Мајор Љуба св. „Селимир” или „Радојица” презимљује зиму 1942/43 године на каменитом Бељошу ненасељеном и негостољубивом кршу. Једини сарадници и главни снабдевачи били су први домаћини и патриоте из села: Сења, Стубице, Забреге, Бошњана, Буљана, Бигренице, Супске и Крушара.

Преко ових људи ставља се у везу са капетаном II класе Михаилом Ћаћићем, који је тада био као чиновник у Сењском руднику и капетаном I класе Бором Станисављевићем, који се налази у Параћину.

Оба активни официри. Мајор Љуба одмах позива обојицу. Они долазе на братски договор, прихватају идеју покрета Д.М. и братским споразумом праве план за рад на организацији покрета Д.М. Параћинска бригада као територијално већа додељује се капетану I класе Бори Станисављевићу („Новосађанин”), а Раваничка бригада као територијално мања додељује се капетану II класе Михаилу Ћаћићу. Раваничкој бригади по територији припада и цео басен угљенокопа: Сењски рудник, Сисевац, Равна Река, и Баре. Сва три официра одмах се бацају на политичку и војничку организацију покрета Д.М., ширећи идеју покрета, прикупљајући илегално људство и оружје.

Стање Параћинске бригаде било је тешко. Комунисти држе цео крај и вршљају по њему како хоће. Пола 1941 и добра половина 1942 године, хаос и

страх. И ако народ не прихваћа комунисте ипак је било тешко без икаквих средстава стварати пут за једну нову организацију. Капетан Бора успева да разбуца одред „народног војводе” Милисава Богдановића, који почетком 1943 године бежи са новцем, оружјем и заведеним људима у непознат крај да би касније све његове људе пребацио у Љотићеве одреде уз примање новца од окупатора. После одласка Милисава Богдановића народ је одахнуо јер су престали зулуми, пљачке и издајства. У том моменту наступ капетана Боре добро је дошао. Дobar познавалац краја у коме се родио он полако, опрезно и тактички исправно почиње рад од села до села. Осигурава себи неколико оружаних пратилаца. Ствара прве пријатеље по селима. Ноћу и дању врши састанке са домаћинима из села Буљана, Бошњана, Гор. Видова и Забреге. Држи им говоре, предавања, објашњава идеју покрета Д.М., храбри и позива патриоте на сарадњу. Води борбе са комунистичким тројкама које је сам народ разбуцао, бежи од окупаторских потера, тешко се исхрањује са својим илегалним људима и трпи све друге недаће које захтева илегалан рад. Али то још чвршће везује људе, решене да успеју. Успех се осећа. Бригада добија првог млађег официра у лицу младог Словенца потпоручника Шуштерића („Бојан”). Цео срез убрзо сазнаје да се идеја покрета Д.М. шири из њихове средине. Капетан Бора у заједници са мајором Љубом, смишљеним радом и умешним понашањем са народом овог краја, разбијају неповерење и успевају за релативно кратко време да освоје народно поверење а код војника поштовање и послушност. Народ овога краја у потпуности прихвата идеју покрета Д.М. Организација се брзо спроводи. Најглавније ипак недостаје-оружје. Комунисти „народне војводе” својски су помогли окупатора да из народних руку измами оружје и муницију. Једни су то одузето оружје употребили противу народа лично а други су то оружје и муницију превадали окупатору као плаћеници, верујући да ће тиме шићарити много више.

Пролеће 1943. године затиче Параћинску бригаду у пуном раду. Прикупљају се илегални војници, сакупља се оружје, материјална средства и обезбеђује се стална исхрана. Народ по селима даје храну радо. Материјална средства теже се прикупљају јер село нема а варош Параћин није обрађен ни политички ни војнички. Капетан Бора, уз помоћ мајора Љубе, баца се енергично на Параћин. Место ћифтинско. Сви се правдају да не могу ништа учинити за наш покрет јер је много шпијуна а Немци убијају сваког ко само и помисли на Дражу Михаиловића. Неки чак дрско изјављују да се „слабо котирамо”.

Први покушај са Параћином пропада. Побеђују ћифте...Капетан Бора враћа се селу још енергичније. Укључује својим енергичним и смишљеним радом, сва села Параћинске бригаде у организацију покрета Д.М.

Почетком лета 1943 године, капетан Бора врши пробну мобилизацију са оружјем. Одзив готово врло добар. Народ је показао своје одушевљење. То

одушевљење била је мала магла испред официрског ока и сакрила је пажњу капетана Боре који пада у заблуду, да је сваки човек у селу са пушком војник и борац, који само треба да се у даном моменту позове на акцију. Касније ће се видети да је то заблуда свих команданата на територији Велико-Моравске Групе Корпуса.

На основу споразума и добивене наредбе од Команданта Иванковачког Корпуса, мајора Љубе, капетан Бора креће бригаду под својом командом у акцију на комунисте, који су се појавили на граници Параћинске и Бољевачке бригаде-поручника „Кента”. Капетан Бора у гоњењу разбеглих комуниста, прелази своју границу и трагом који га води долази у Криви Вир. Народ у почетку збуњен кад је видео народну војску, мало се ослобађа и тек после споразумевања дознају за организацију војске под командом Драже Михаиловића. Капетан Бора наређује брисање знакова и глупих комунистичких парола које ни сами не разумеју и које у недостатку убедљивијих средстава морају да измишљају. После овога чишћења терена Параћинска бригада враћа се задовољна у свој логор-у Слободне Српске Планине.

У исто време кад почиње рад Параћинске бригаде, почиње и рад на организовању Раваничке бригаде, коју је мајор Љуба поверио капетану II класе Михаилу Ћаћићу.

Овај млади официр из Пљеваља, војник од главе до пете, енергичан, поштен и патриота до сржи, приступа свим својим жаром послу организовања његове бригаде. Упознат већ са народом његовог краја и радницима по угљенокопима, знао је добро где мора обратити највећу пажњу. У то време, било је веома тешко радити по рудницима. Нешто услед разорног комунистичког рада међу радницима угљенокопа а нешто због великог броја НЕСРПСКОГ радништва које је остало наслеђено од пре рата. Тај велики број комуниста и не српског радништва дао је природно и велики број-петоколонаша. У том месту и са таквим елементима имао је капетан Ћаћић част да спроводи организацију и идеју нашег покрета.

Капетан Ћаћић још пре него што је постао илегалан успео је да код неколико радника Срба националиста и код неколико својих пријатеља рашири идеју покрета Д.М. То су му били први пријатељи и први ослонац за даљи његов рад у том крају.

Пошто је примио упутства и наређења, капетан Ћаћић са малом пратњом иде из села у села и ноћу и дању, шири идеју покрета и врши организовање своје бригаде. Народ уплашен и од комуниста и од окупатора, који убијају све што српски мисли, у души прима идеју и полако, мало плашљиво, село по село ступа у организацију покрета. Првобитан успех организовања ограничен је на села: Сење, Стубице, Супска, Крушар и Бигреница.

Почетак тежак...Драгоцена помоћ оца Макарија, архимандрита и старешине Манастира Раванице, била је ускраћена хапшењем и одвођењем на основу изјаве „народног војводе” Блашка Михаиловића. „Војвода” Блашко чини све да омете рад патриота на организовању народа овога краја у покрет Д.М. Чим је осетио ширење покрета, „војвода” Блашко предаје окупатору дванаест пуних теретних камиона оружја и муниције одузетог на превару од народа овог краја. Од тада се и рачуна његово јавно продавање окупатору. Поред свега тога, капетан Ђаћић енергично ради и организује. Села почињу да прилазе. После многих разочарања, народ овога краја почиње да увиђа где му је прави пут.

Сарадња мајора Љубе, као Команданта Корпуса осећа се у сваком погледу. Мајор Љуба, са својом штабном групом логорује час у једној а час у другој бригади и свесрдно помаже своје потчињене команданте. Раваничка бригада ствара своје илегално људство у јачем броју. Прикупља преостало оружје од народа јер пропаганда живом речју, јаче делује и убедљивија је кад иза ње стоји јака и уређена војска којој народ поклања веру.

После једног напада комунистичке двојке на председника општине села Стубице, који је наш велики пријатељ, капетан Ђаћић врши чишћење терена по шумама Троглан, растура комунистичке тројке и враћа се у свој логор.

Занимљиво је напоменути за оцену овога краја који је обилан рудницима и несрпским елементима, да комунисти нису могли да продру са својом политичком пропагандом, толико се будно пазило на њих и толико је идеја покрета Д.М. усађена у народну душу.

Неколико сумњивих и тајних помагача комуниста у рудницима и неколико несрпских радника, не седе мирно. Уверени да ће Немачка добити рат, несрби прилазе окупатору и издају наше људе. Капетан Ђаћић сасвим правилно, почиње прво чишћење терена, па се окреће и на руднике. Неколико муслимана и католика-петокOLONаша бивају ликвидирани а то исто достиже и тајне помагаче - комунисте. Народ је срдачно поздравио ово чешћење издајника што је уједно била и најбоља пропаганда тог времена. После тога наша ствар креће сигурнијим корацима и мало брже. Сад већ прилазе и поред сељака-радници из рудника. Национални радници враћају се свести, после експеримената коминтерне. Сви прави Срби опредељују се за идеју покрета Д.М. По селима ради се још енергичније. Успех је осигуран, јер је цела Раваничка бригада организована у једну целину народа и војске. Илегалног људства има онолико, колико је наређено из Врховне Команде. Више се није сакупљало верујући да је сваки наоружан сељак - војник.

Мајор Љуба стално повећава пропаганду кроз Корпус. Дању и ноћу са својим сарадницима обилази села у обема бригадама и делује живом речју и летцима. Говори се, убеђује се прикупља се и објашњава се идеја покрета Д.М. народ Иванковачког корпуса освојен је понашањем старешина, поштеним и енегричним радом с а слога старешина даје повреће и војнику и народу.

Почетком марта 1943. године, долази први резервни официр у Штаб Иванковачког Корпуса. Први братски разговори. Разумевање. Мајор Љуба тактичан, тих и стрпљив мудро прихвата сарадњу резервних ваздухопловних официра из његовог Београда. Појавом резервних официра на терену појачава се поверење народа овога краја и то се одмах познаје и међу војницима и међу народом Иванковачког Корпуса. Војници добивају прве опанке, благајна добива прве озбиљније суме новаца а штабови прве писаће машине, хартије, и друго. После тога укључен је читав систем снабдевања новцем и материјалом из Београда. Ови резервни официри својим радом и везама у Београду највише су помогли Вукашинову замисао да од мале радионице, створи завидну фабрику бомби под овим приликама.

У погледу снабдевања решено је, да се од села не узима ништа више сем храна. За други материјал и новчана средства покушало се из вароши Ћуприје. И ту ћифта побеђује. Нешто страх, нешто дволичност а главни разлог-грамзива себичност успевају да победе глас савести, глас крви и осећање патриотизма код ћупријских ћифта. Све ово није значило ништа и због тога се није клонуло, него се још повезаније, енергичније и смишљеније радило. Лето 1943. године даје пуну форму једне органски повезане целине Иванковачког Корпуса. Крајем лета 1943 године, почеле су заклетве наше војске организоване у покрет Д.М. Заклетве су вршене на целој територији Краљевине, ма где се налазиле па и на територији В.М.Г.К. извршене су заклетве, које су личиле на општенародну светковину највишег стила. Заклетве су извођене по бригадама а под ведрим небом уз необичну свечаност шумске идиле. И народ и војска били су подједнако одушевљени и запојени духом национално-ратничког ентузијазма. На тим заклетвама народ је испољавао своју праву душу, одобравајући својим одушевљењем циљ покрета Д.М. и уједно доказао да је примио и идеје покрета Д.М. Најснажнија пропаганда биле су те заклетве. Снажни утисци понесени су са тих заклетви и преношени са уста на уста и по селу и по вароши што је чинило своје.

После извршене заклетве Иванковачки Корпус добија већи број илегалних војника. Користи се занос људи и долази се до још мало оружја и муниције, ма-да не довољно. Обе бригаде Иванковачког Корпуса сад имају пуне руке посла. Народ обавештен и лично уверен поклања своје поверење које је тешко освојено после страха, којег је окупатор добро произвео а вешто

подржавао преко својих агената. Обе бригаде сад броје по сто тридесет добро наоружаних илегалних војника а штабна група око 40-50 илегалних војника.

У јесен 1943 године, Иванковачки Корпус врши чишћење терена по Вел. Игришту где су се појавиле разбијене комунистичке групе, тражећи уточишта по тамошњим колибама. На појаву капатена Боре и капетана Ђаћића са мобилисаним војницима, комунисти беже видећи знатно јачу снагу. Ипак је том приликом ухваћено седам комуниста који су се сакрили где су их војници пронашли. Саслушавањем утврђено је признавање њиховог „помоћног” рада а не и „непријатељство” против националиста. Сви су по пресуди ликвидирани.

Одмах иза тога врши се чишћење у обема бригадама и ликвидирају се неколико комуниста и издајника. Кратко време после тога, мајор Љуба организује потерну акцију у заједничкој сарадњи са с.д.с. из Ћуприје и Параћина, како би сачекао једну комунистичку групу од преко двеста људи и уништио. Смишљен и добро израђен план квари немарност официра с.д.с., који необазујући се на утврђени план, пропуштају одређено време и бивају нетачни. Затим не поседају места која су им додељена на терену. Неозбиљно вођени и лако схватајући борбу са партизанима, жандарми упадају у партизанску заседу на Брезовици, претрпљују неуспех и повлаче се. Захваљујући отреситости појединих жандарма-подофицира спашавају се бекством, остављени од својих официра, који нису ни излазили до места борбе. Иванковачки Корпус држећи се плана није могао ступати на том месту и у то време у борбу, већ остаје по страни далеко од места где партизани наилазе.

Зима 1943. године затиче Иванковачки Корпус у својим припремљеним зимским логорима. Довршава се војничка организација у Корпусу. Илегално људство снабдева се обућом, вешом и оделом. Прикупљају се разрезане количине хране и оставља се на одређено место као резерва. Има случајева да су поједина села дала више него предвиђени разрез. Исхрана обезбеђена до следеће жетве.

Целе зиме 1943/44 године радници по рудницима, припадници нашег покрета, раде у својим радионицама разне потребе за Иванковачки Корпус. Мање и веће поправке оружја, каме па чак и прављење нових делова за оружје, и све друго што је потребно за опстанак илегалног људства у зимском логору.

Окупаторска војска насељава у већем броју руднике. Врше строгу контролу и притисак на рударе да се производња повећа али не успевају.

Из Београда помоћу веза које су се постигле преко наших пријатеља долази материјал из разних централа за текстил, за кожу и за гвожђе, од којег се много уступа и Вукашину. У осталом Иванковачки Корпус постао је скоро и главни снабдевач Вукашинових радионица. Такође се помаже и радионица Бр.2 које је формирана и ради на нашој територији. Поручник Милошевић својим стручним знањем корисно служи и даје позитивне резултате. Верује да ће и радионица Бр. 2. потпуно успети.

Уједно са осталим материјалом набавља се санитарски материјал, што је било нарочито потребно.

Важно је поменути да се у Иванковачком Корпусу није догађало и поред свих тешкоћа, да се старешине услед зависти и недисциплине забораве толико да штете идеју и крње углед самог покрета, што није случај у оба друга два Корпуса. Мајор Љуба умео је да тактички понашањем и према војницима и према старешинама и према народу стекне поверење, поштовање и љубав. Мајор, као старешина умео је да доведе у хармонију све нарави и да својим ставом, натури свој ауторитет. Једини случај који је ликвидиран по пресуди преког војног суда учинио је малу пометњу. Према подацима са којима располажем поручник Момчило Урошевић, морао је бити стрељан, што је по свему судећи из његових поступака био оптерећен патолошким предиспозицијама. Примера ради наводим случајеве по чувењу, да је тај младић иначе веома бистар и вредан силовао дете од 12 година, вршио полни сношај за време ликвидирања једног комунисте, вршио блуд са курирком, јурио жене наших пријатеља. Тим својим оптерећењем толико је био штетио организацију, да су све његове услуге покрету, биле ништавне.

Иванковачки Корпус у сваком погледу заслужује заједно са својим сарадницима најскромније признање за рад у том времену, у односу на остале Корпусе где се није знало за братски заједнички рад на ширењу идеје и организовању покрета Д.М.

Велико Моравска Група
Корпуса од 1944 године
па до данас.

Година 1944. Година великих нада и великих изгледа на успех, доноси прве радосне гласе на територији Велико -Моравске Групе Корпуса.

Мајор Љуба добија унапређење у чин потпуковника. Из Врховне Команде стиже наредба, да се образује Велико - Моравска Група Корпуса на челу са потпуковником Љубом Михаиловићем. У састав те команде улазе три

корпуса, и то: Варварински, Иванковачки и Ресавски Корпус. Све стари познаници п.пуковника Љубе. Сви официри осећају по овоме акту, да Врховна Команда води рачуна о свему и зна право место за сваког.

У половини месеца јануара стигао сам и ја у Иванковачки Корпус, да као делегат Врховне Команде будем док се не изврши детаљна организација целе територије В.М.Г.К. и политички и војнички.

Стигао сам на дан конференције официра са територије В.М.Г.К. коју је сазвао потпуковник Љуба. Конференција је наређена ради упознавања официра и братског договора, што је врло корисно практиковао потпуковник Љуба још у Иванковачком Корпусу. Био сам поздрављен као делегат Врховне Команде од стране свих официра и то је изазвало у мени потребу да се захвалим и у име Ваше и у име своје. Том приликом, указао сам на неке најглавније потребе војничке природе. Приметио сам свима старешинама да је политичка организација на целој територији В.М.Г.К. на завидној висини али да је много корисних ствари пропуштено за организовање у војничком погледу. Рекао сам да је сада најпотребније оружје и муниција и стварање илегалног кадра, који ће водити акцију у даном тренутку. Објаснио сам им да није исправно гледиште по којем главна страна организовања припада само политичком делу већ да је у овим приликама најглавније имати јако наоружање и бројно јако илегално људство. Наравно, да сам узео у обзир и прилике овога краја и централно место које имају у Србији и главне комуникациске артерије као и рад наших непријатеља, па сам подвукао да је њихов рад успешан и бодрио их да продуже још већом енергијом на организовању територије В.М.Г.К.

На ужој конференцији претресано је питање новог Команданта Иванковачког Корпуса. Одлучено је да се Командант Параћинске бригаде капетан I класе Бора Станисављевић постави за Команданта Корпуса а рез. мајор Душан Цветковић, командант среза Параћинског, да се постави за Команданта Параћинске бригаде. Овим се задовољио и народ тога краја а и старешинству је дато првенство, што је сасвим на свом месту.

Још из раније знао сам за несугласице и раздор у Варваринском Корпусу, који је одстрањењем несавесника смирен. Овде међутим сазнајем да и у Ресавском Корпусу избијају отворене несугласице личне природе а све на штету нашег покрета. Готово неодморен кренуо сам пут Ресаве. Тамо сам остао скоро три недеље у стишавању страсти, саветовању и процени ситуације. Видео сам да има много вике низашта. Све се своди на жељу за власт и част. Затим, много је сметало што се мајор Сениша мешао у туђе послове. Верујући да треба да победи његов утицај и на овај крај, он није схватио потребу његове помоћи, већ је сматрао да њему треба сви да су подчињени и да се без његове помоћи ништа добро не може да уради. Ма

колико да је мајор Јоца покушавао себи ауторитет код својих подчињених, неуспева. Једно због тога, што он сам нема та својства да натура ауторитет, а друго због тога, што капетан Коста и водник Зивлаховић својим недисциплинованим понашањем и несхватањем колику штету чине нашем покрету, роварећи јавно противу свога старешине. Јавно убијање угледа свога старешине и међу народом и међу војницима, није могло да уроди никаквим добрим плодом, и зло се зацарило.

Да би средио стање и прекинуо овакву праксу, ја сам сазвао конференцију старешина Ресавског Корпуса, да на лицу места братски решимо спорове. На ту конференцију позвао сам и Команданта В.М.Г.К. подпуковника Љубу.

Стање ствари било је овако: капетан Коста Степановић и водник Душан Зивлаховић и ако оба команданти бригада нису могли ништа конкретно да изнесу против мајора Јоце. Једини разлог за непризнавање мајора Јоце за Команданта Корпуса је тај, што по мишљењу капетана и водника Зивлаховића, мајор Јоца није - Равногорац. Те према томе, по њиховом мишљењу, не може један неравногорац да буде Командант, једном Равногорцу. Ма да сам објашњавао да такво схватање не може ничим да се брани, они су остали при своме. Нападали су мајора Јоцу да је гонио наше одреде док је био командир окружне чете с.д.с. у Јагодини, и да је са својим војницима пуцао на наше војнике. Никакве податке нису могли да ми пруже који би били доказ да је ово што су тврдили тачно. Утврдио сам супротно и то, да је мајор Јоца док је био у с.д.с. радио свом снагом за наш покрет заједно са капетаном Видићем, потпуковником Љубом и водником Јевтићем, који се сви налазе у нашим редовима као ваљане старешине. Мајор Јоца за време његове службе у с.д.с. послао је на Јухор око 40 пушака и доста муниције нешим људима. Да је мајор Јоца као командир окружне чете увек извештавао наше војнике где ће проћи а врло често ишао у супротном правцу од места где су се налазили наши војници. Тај официр из с.д.с. који је гонио наше људе и држао говоре противу нас био је неки поручник који је касније отишао код Љотићеваца и о њему се више ништа не зна. После овога решио сам у сагласности са потпуковником Љубом да извршим размештај официра у Ресавском Корпусу. Капетан Коста Стефановић јавно се извиноу мајору Јоци. Мајор Јоца примио је извињење. Капетан Коста дао је часну, равногорску, реч да ће се од сада покоравати наређењима и упутствима команданта Корпуса и пошто је добио мало стварнију слику о целој ствари неће више радити на своју руку.

На основу процењене ситуације на лицу места саопштио сам да, капетан Коста остаје и даље командант Деспотовачке бригаде но с тим, да се од сада има покоравати свима наређењима и упутствима Команданта

Ресавског Корпуса без обзира на личне интриге. Воднику Душану Зивлаховићу одузео сам другу Ресавску бригаду а дао му летећу бригаду у саставу Деспотовачке бригаде. Сматрао сам да ће се капетан Коста и водник Зивлаховић боље сложити јер су Равногорци. Измењао сам и команданте срезова. За команданта Деспотовачког среза поставио сам поручника Ранка Стијановића, а дотадањег команданта среза, поставио сам за команданта Ресавског среза.

Сви су се сагласили са овим решењем сем водника Душана Зивлаховића, који никако није хтео да прими то решење јер се сматрао понижен и увређен. Он је захтевао или да остане и даље командант друге Ресавске бригаде или да иде у Млавски корпус. На крају сам успео да му натурим своје решење и он се примио за Команданта летеће бригаде.

Водника Зивлаховића морао сам да сменим са положаја јер он није никога признавао, сем мајора Синишу и њега се уствари, није тичала организација оваква каква је, већ је сматрао, да је почетак и крај једно те исто. Он је отишао толико далеко, да је у присуству свога Команданта Корпуса, мајора Јоце и потпуковника Љубе, као госта, једном приликом кад је мајор Синиша долазио на територију његове бригаде, наредио збор целе бригаде, постројио бригаду, позвао народ и кад су гости наилазили он уместо да преда рапорт мајору Јоци, као своје првом предпостављеном старешини, он се упути и рапортира мајору Синиши. Народу, који је био сакупљен, водник Зивлаховић одржи такав говор у коме је само славио и величао мајора Синишу, називајућу га „царем Хомоља и Ресаве” и представљајући га таквим речима, као да је мајор Синиша у ствари Командант Корпуса. Ни једну реч није имао за свога Команданта мајора Јоцу и другог госта ппуковника Љубу.

Ови подаци су довољни да се увиди, да водник Зивлаховић није могао под оваквим условима разумети данашњу ситуацију. Ја сам сматрао, да због оваквог његовог држања и схватања војничке дисциплине, никад неће моћи бити хармоније у Ресавском Корпусу и зато сам га доделио да ради у заједници са капетаном Костом, чију сам часну реч већ имао. Веровао сам да ће часна реч капетана Косте, бити уједно кочница и за водника Зивлаховића. Тако сам и ово питање решио.

Пред крај фебруара 1944 године, дошла је наредба из Врховне Команде за слање помоћи у људству, ради гоњења партизана на Јастребцу.

Велико-Моравска Група Корпуса организује из сва три Корпуса стрељачке чете, и то: Варварински корпус даје стрељачку чету под командом рез.потпоручника Радосава Петровића, Иванковачки Корпус даје стрељачку чету под командом капетана II класе Мих. Ђаћића, а Ресавски Корпус даје стрељачку чету под командом капетана I класе Косте Стефановића. Све три чете образују Одред В.М.Г.К., који се ставља под команду рез. мајора Здравка Милошевића.

Одред стиже на Јастребац. Мајор Милошевић врши распоред чета. Борбе почињу да се воде. Одмах у почетку, истичу се војници и официри Раваничке бригаде под командом кап. Таћића, који се не одваја од војника већ са њима дели добро и зло. То исто важи и за стрељачку чету Варваринског Корпуса. На жалост, то није исто и са стрељачком четом Ресавског Корпуса. Капетан Коста распоређује своју чету по заседама а он са већом личном пратњом настањује се у село које је угрожено од партизана. И уместо да се брине о војницима он ове оставља а са официрима из пратње прави ручкове и вечере, док му војници једу киселе паприке са сувим качамаком. Капетан Коста није знао, да се од војника не може сакрити прасетина.

У таквом стању наилази на село Гревце једна група од 100-150 партизана, свакако добро обавештена од својих људи како стоје ствари у селу и сачекавши ноћ нападну село. Војници слабо распоређени, без довољне контроле, растурени по селу или изван села, нису могли да дају озбиљан и срећен отпор, нити да сами приме борбу. Војници се по своме инстинкту сакупљају око Штаба чете где су им старешине и само је требало да их капетан Коста са својим официрима заустави, умири и ободри за борбу и победа би над партизанима била осигурана, јер је било преко 200 војника. Али капетан Коста и сам у паничном страху викне БЕЖИ ! и тиме да сасвим други облик ствари по готову, кад су војници видели како им старешина бежи као без главе заједно са официрима. Војници видећи невољу, и остављени сами за себе, поучени рђавим примером нагну и сами да беже куд који зна. Партизани видећи безглавост опале за бегунцима неколико плотуна. Нешто ране а нешто и погине. Међутим у селу остаје око 12 војника, са једним холандским митраљезом, који нису могли да избегну из села. Те војнике партизани опколе у једној кући. Отпочне борба на живот и смрт. Значи ако се не притекне овим војницима у помоћ они су осуђени на смрт. И сад, капетан Коста уместо да је сакупио све војнике, макар и даље од села, да их уреди и поведе натраг ка селу, како би ослободио својих 12 војника, он и даље бежи незнано куд на срамоту и стид свих војника. Партизани бесомучни нападају остављене војнике у селу. После врло крваве борбе ипак их савлађују. Тек када су наши војници последње метке и бацили последње бомбе, могли су партизани да уђу у кућу и да нађу само лешеве. Два рањена партизани секу, деру им кожу и врше своја садистичка уживања. Око куће било је много више партизанских лешева палих од наших хероја који су се до последњег метка и до последњег свога даха борили за Краља и Отаџбину.

Капетан Коста сакупља своје људе далеко иза борбе. Јавља се Команданту Одред. И док Командант свих чета, јавно похваљује људе Раваничке бригаде и издаје писмену похвалницу капетану Таћићу, тај исти Командант био је приморан да капетана Косту Стефановића стави пред Преки Војни Суд за његово недолично и невојничко држање пред војницима за време борбе као и бегство из саме борбе.

У времену док се ово догађало на Јастрепцу, на територији Ресавског Корпуса догодило се то, да водник Душан Зивлаховић, командант летеће бригаде, буде одређен, да крене за Јастребац као командант летеће бригаде. Он уместо да оде на Јастребац и као Равногорац покаже своју праву вредност, он бежи у Хомоље код мајора Синише са својом личноm пратњом а одмах затим беже и остали илегални војници из његове летеће бригаде.

Лако се може замислити шта значи за овај крај, одвођење илегалног људства са оружјем и муницијом кад се зна, да је овај крај сиромашан у оружју и муницији и да се сада тешко надокнађује оваква празнина. Дакле, није у питању људство већ оружје, кога у овом крају, може се рећи, више и нема.

Завршава се прва етапа помоћи коју је В.М.Г.К. послала на Јастребац. Одред се враћа натраг. Стање је овакво: Варваринска стрељачка чета није имала ни једног губитка у мртвим и рањеним. Иванковачка стрељачка чета није имала губитака у мртвима, сем једног лакше рањеног. Ресавска стрељачка чета имала је 21 војник мртав а четири рањена, од којих је један подлегао ранама. Што би укупно чинило 22 мртва војника. Командант Одредом заједно са Ресавскеим одредом послао је и наређење о стављању под Преки Војни Суд капетана Косте Стефановића.

По повратку Ресавског одреда са капетаном Стефановићем, ја сам узео у своје руке да водим истрагу. Одмах сам сменио са положаја Команданта Деспотовачке бригаде капетана Косту и ставио га на службу у Штаб Ресавског Корпуса. Ја одлазим у Варварински Корпус службеним послом и док мене нема, на терену Ресавског Корпуса капетан Коста користи прилику и бежи у Хомоље са својим пратиоцима. Узео је са собом два сељачка коња и тридесет златних фунти народног новца.

Накнадно, а одмах после његовог бегства беже и поручник Ранко Стојановић, командант среза Деспотовачког, поручник Томшић, п.поручник Гавриловић и други, са још 25 наоружаних пратилаца, који су били као „лична гарда” са бегунцима. Ово бежање није било одједном и у групи, већ су се осипали један по један тобоже представљајући, како овде није све у реду, верујући да ће моћи своје кривице лакше да правдају ако себе направе мученицима, који „страхују за своје главе”. У ствари нико није ни помишљао нити је имао разлога за гоњење ових наведених бегунаца, сем што су бегством починили кривице. Што се тиче њихових пратилаца они су махом криви за по неку ситну кривицу али их има и таквих који су побегли са робије.

Истрага по овој бегству води се у колико је то могуће. Поред Ваших наређења и тражења ове команде да се бегунци врате нико о томе неће да води рачуна. Бегунци се налазе на територији Млавског Корпуса, сви до једног. Овој пракси мора се учинити крај јер примањем бегунаца наноси се велика штета и реду и дисциплини и нашем угледу код народа.

Ови бегунци, да би умањили своје кривице и скренули пажњу са њихових грешака, дају мајору Синиши скроз злонамерне податке о стању на овој територији и стварају такву слику да не само мајор Синиша, него и сваки други морао би сматрати за дужност да Вам пошаље податке добивене али не и проверене. Затим бегунци обично умножавају грешке старешина, критикују и клеветају рад старешина са територије из које су побегли па се отуда и утврдило лажно веровање да се на територији В.М.Г.К. врши терор, пљачка и убиство.

Ја до данас нисам могао утврдити ни један случај из тих оптужби и то је лаж која штети углед нашег покрета, зато сам и напоменуо да треба бегунцима забранити уточиште па ма где они побегли. Било је и бива чистије извесних људи, као: издајника, црноберзијанаца а нарочито комуниста па ако се ту и тамо догоди или подкраде каква грешка, треба то блаже посматрати. У данашњици није могуће стопроцентно проверити или иследити једну ствар. Овде се мора ослањати више на народ и наше пријатеље, и веровати њиховим подацима. Признајем да нешто може да буде и погрешно а да се овде прими као исправно. Уосталом све то пролази преко народног суда, који такође прима на себе свој део одговорности.

И тако у Ресавском Корпусу био је једини позитиван радник, војник и старешина п.поручник Вукашин. Истина, да је он мало самовољан и локално амбициозан али је својом енергијом и истрајном жељом за успех нашег покрета, створио озбиљне предуслове својом идејом о стварању једне фабрике бомби. Напомињем, да се за његову фабрику свесрдно заузима и већ сада фабрика му се снабдева већим количинама кокса, гвожђа, месинга, алуминијума, лима, алата и мотора. Каписле за бомбе проналазим на све могуће начине, јер се тешко набављају.

Ради олакшања рада и због малог старешинског кадра наредио сам да се прва и друга Ресавска бригада уједине у једну бригаду и на тај начин постигао више обједињеност у раду код Ресавског Корпуса.

-У Варваринском Корпусу после одласка мајора Жикића, капетана „Буле”, капетана Грујића и поручника „Лиле” настаје миран и срећен рад. Варварински Корпус престао је да буде поприште интрига, свађа и сујете личних амбиција. Уз припомоћ капетана Музикравића а преко једне конференције официра, који су тамо на раду испитао сам сваког појединца о раду и народу те на тај начин долазим до праве истине и решавам где ко треба

да се постави према својим способностима. Природно је, да се не може очекивати да престану сасвим сметње које су биле постављене од несавесних људи па према томе треба оцењивати успех овога Корпуса.

Доласком капетана Раусављевића Варварински Корпус много је добио у војничком погледу. Ово се види и по успеху који постиже на Јастребцу као начелник штаба Одред В.М.Г.К.

Командант Варваринског Корпуса као човек и организатор добар је и ужива поверење и углед у народу. Наравно као учитељ по свом позиву, није умео а ни могао да војнички организује своју територију на неку завидну висину.

Командант Темнићке бригаде поручник Славко Милошевић, млад и врло енергичан скромно и са пуно љубави схватио је идеју нашег покрета и успео да стекне поверење код народа и својих војника.

-У Варваринском Корпусу организација се врши са успехом и у Ћуприји и у Параћину. Вароши се полако и опрезно обрађују. Може се рећи да је у главном највећи део посла завршен.

...//...

Садашња општа ситуација, поред већ реченог на територији Велико-Моравске Групе Корпуса изгледа следеће:

Политички утицај за идеју нашег покрета врши се преко старешинског особља и лица специјално одређених за вршење пропагандних акција усменим и писменим путем. На тај начин стварало се и ствара се расположење за идеју нашег покрета код народа на селу и у вароши. Може се тврдити да су села целе територије В.М.Г.К. добро политички обрађена, док по варошима имамо сигурно преко половине становништва у својим рукама.

Преко политичког утицаја, разрађује се и пропагира идеја националног покрета Д,М., преко које се прикупљају људи у један јединствени политички или војнички организам, који извршује преображај у оном правцу, који се жели.

Од пролећа 1944 године, на територији В.М.Г.К. почиње да излази лист „ПОМОРАВЉЕ”. Уређиван од професионалних и агилних људи из нашег покрета, он даје пропаганди јачи и озбиљнији утицај. Уређивању листа дат је озбиљан, отмен и истински културан тон, више за интелигенцију вароши него за ширу публику и сељачке масе.

Поред листа који излази два пута месечно, издају се и повремени летци, којима се објашњава какав случај из спољнополитичке природе или какав случај из унутрашњег живота и реда наше организације или нешто у вези са нашим противницима.

Лист „Поморавље” штампа се у 1500 примерака од којих се 300 комада носи у Београд и преко наших храбрих омладинаца дотура еминентним интелектуалцима, без обзира којој политичкој линији припадају. Дотура се чак Недићу, Љотићу, Таси Динићу и другима. Главни уредник листа је професор Слободан Дамњановић, који је дошао у шуму из Београда. Он је уједно и шеф пропаганде за ову територију.

Оснивањем општинских, среских, окружних и варошких Равногорских одбора, мушких и женских, добијен је систематских и једнообразан рад политичке пропаганде ширења наше идеје. Равногорски рад политичке пропаганде ширења наше идеје. Равногорски одбори и мушки и женски и омладински са својим националним и хуманим радом почињу да делују корисно и смишљено. Оснивају се разни течајеви за спровођење практичне користи широким слојевима народа. Организовање ових Равногорских одбора извршено је на целој територији В.М.Г.К.

Оваква организација нашег покрета, успела је да искључи у главном, најјачи утицај политичке пропаганде наших непријатеља-комуниста. О Љотићу и Недићу сматрам да немам шта ново да кажем. Они имају исти такав утицај као и окупатор.

На основу горе наведеног, људи из нашег покрета а преко Равногорских одбора, успели су да унесу дух идеје покрета Д.М. у народ на територији В.М.Г.К. толико, да је цела територија прихватила политички циљ, националну идеју и организацију да то рачунски износи 90%.

Политичком организацијом села и вароши распаљен је дух српских националних стремљења и извршена организација позитивних народних снага. Преко поменутих Равногорских одбора извршена је сва потребна радња за стварање предуслова за даљи, снажнији, обилнији и кориснији политички утицај на народ ове територије. Упутства Врховне Команде у овом погледу биће драгоцене.

...//...

-Војничка организација нашег покрета преко утицаја политичке идеје, која је била мисао водила, успела је да на територији В.М.Г.К. и поред великих тешкоћа наоружа прво један део већ постојећих илегалних војника и друго, велики део легалне војске, која је повременим вежбама обновила нешто од војничког знања и треће, да изведе регрутску обуку од два месеца у лето 1943 године. Немање оружја и муниције, тешке прилике после комунистичке најезде и вршљања „народних војвода”, а по мало и лако схватање старешинског кадра, успех није могао бити потпун. Све старешине на територији В.М.Г.К. веровале су, да је довољно да народ по селима има оружје, да је служио војску и да ће као такав одмах моћи да врши акцију, да

води борбу и да буде печен војник гериле. Ово се показало као тачно на основу искуства са акцијама на Јастребцу. Док је прва смена стрељачких чета састављена од мобилисаних војника подбацила, дотле је друга смена била скоро само од илегалних војника и успела. По успеху и по подацима који су добивени од војника, од подофицира и од официра, утврђује се, да је илегално људство које је извежбано и очеличено, способније за издржавање великих напора и вештије у борби од легалних војника. Даље, боље се сналазе у самој борби илегални војници од легалних. Самосталнији начин вођења борбе на терену даје предност илегалним војницима испред легалних. У ствари „илегалац” је постао професионални ратник, што је за садашње прилике баш и потребно.

-По упутствима војних старешина на овој територији извршена је саботажна акција како по рудницима угља, тако и на важним железничким осетљивим тачкама.

Смишљеним радом Команданта Иванковачког Корпуса и његовог старешинског кадра изведена је општа саботажа на осетљивим тачкама железничким, од прилике за око 30%. У Басену угљенокопа: Сењски Рудник, Равна Река, Сисевац и Баре саботажа је изведена са око 97%. Наравно да је ова и оваква саботажа изведена уз патриотску помоћ и сарадњу управе тих рудника и национално свесних радника-Срба. Значи, да један рудник који је избацавао пред рат 100 вагона угља дневно, сада избацује 3-4 вагона угља дневно. Таквом саботажом заустављене су околне фабрике као: Фабрика стакла у Параћину и велике Фабрике цемента у Поповцу, која је била главни снабдевач цемента немачким трупама за изградњу својих потреба војничке природе. Поједине фабрике морале су да смање свој капацитет производње близу половине, због несташице угља са ових рудника.

-Са стране војске на територији В.М.Г.К. вршена су чишћења појединаца и мањих група, појединачно и плански. Чишћење петоколонаша, зеленаша (ћифта), народних издајица и комуниста ишло је доста енергично. Често се располагало са тачним подацима о раду тих изрода те се није могло стати и чекати. Сама ствар тражила је своје хитно решење. Предухитрити непријатеља значи, један део успеха.

Почетком фебруара 1944 године извршен је у Параћину, Туприји, Јагодини, Свилајнцу и Варваринском срезу плански напад на народне изроде. Ликвидирано је просечно у свакој наведеној вароши 10-15 таквих типова. Наши непријатељи, верујући да ово могу да узму као повод за њихову корисну пропаганду противу нас, нападају нас, износећи лажи како кољемо и убијамо „невине”. Међутим, народ овога краја добро је познавао људе своје околине.

-Обавештајна служба на територији В.М.Г.К. изведена је преко села, сеоске милиције, команданта села, српске државне страже, железничара и осталих пријатеља нашег покрета. Војничка обавештајна служба спроведена је преко курира, војне поште, телефона и радио путем.

-Окупаторске акције било је на целој територији В.М.Г.К. за цело време и све до данас. Окупаторима се није супростављало са разлога: што је ситуација на самој територији осетљива. (Као: густина насељености, не савршен наш организациони систем, немање довољно муниције за више борби, немање довољно велики број илегалног војничког кадра и комуникациски услови који дају непријатељу могућност изненадног напада и брзог гоњења).

Било је појединачних убијања непријатељских војника где један а где два али то тек сада у последње време, кад се ситуација боље поставља у нашу корист.

Анализирањем ове чињенице могло би се доћи до претпоставке да су се водиле борбе са окупаторима, можда неби било ни трзавица личне природе на територији В.М.Г.К. Неби се имало времена за то. Отуда се може тумачити и мали број илегалног кадра и немање оружја и муницију. Али су старешине на овој територији стајале на друго становиште, да чувају српске главе и да пред непријатељем не открију право стање војничке организације на овој територији.

-Снабдевање храном и свим другим материјалним средствима на територији В.М.Г.К. раније су вршена непосредно а сада се врше преко Привредних одбора.

Питање прикупљања новчаних средстава поверено је финансиским одборима. Тако, народ учествујући у својој организованој средини, сам учествује у разрезима у деоби и у снабдевању својих сопствених синова. Не може се рећи да снабдевање иде тешко. На против.

-Обзиром на данашње стање на овој територији, која и политички и војнички а нарочито политички, стоји на завидној висини, бићу слободан да Вам упутим Господине Министре неколико речи своје молбе.

Ова команда дала је већ две партије војника за помоћ потпуковнику Кесеровићу, ради акције чишћења на Јастребцу. На тражење и војника и старешина, које је овога пута оправдано, наредио сам спремање и треће смене. Ово сам морао да урадим с тога, што су војници прве смене били по најгорем времену у акцију и што су скоро сви војници прве смене остали и за другу смену, која се сада тамо налази.

Мењајући војнике хтео сам да изведем могућност да ми од прилике главни део илегалних војника издржи ватрено крштење, како би се очеличили за будуће предстојеће борбе.

На овај корак нагнала ме и невоља, која прати другу смену. Разболело се преко 30 војника тако тешко, да их је лекар морао одмах отпустити и они су враћени натраг. Сматрао сам за корисније да обучем, обујем и снабдем нову трећу смену, него да шаљем спрему на терен другој смени. Већ сам напоменуо да на овој територији има врло мало муниције за узастопне борбе. Војници прве смене вратили су се са по пет до десет метака на пушку. Како сам извештен п.пуковник Кесеровић даваће муницију и војницима ове територије који су на терену акција. Па неби било на одмет кад би се к мени овамо дотурило, преко смена или другим путем извесна количина муниције.

Према Вашем наређењу да поведем истрагу против мајора Јоце Михаиловића, учинио сам све да дођем до материјалне истине. Из саслушања мајора Јоце Михаиловића и оних, који су већ дошли са терена ја не могу да створим утисак, да је правилно поступљено у случају смењивања мајора Јоце Михаиловића. Истрага је у току јер морам чути и другу страну. О резултату известиху Вас благовремено.

Смена војника на Јастребцу извршиће се на лицу места око 26/27 маја 1944 године.

Ма колико је ова територија сирота у оружју, муницији и илегалним војницима ипак је свако ваше наређење извршено. Познато ми је да много богатије територије и у оружју и у муницији и у илегалним војницима нису слале своје људе на Јастребац и поред Вашег наређења. И сада у акцији у Топлици нема ни једног одреда са друге територије сем са наше В.М.Г.К.

Међу официрима влада незадовољство због таквог стања ствари.

-На овој територији бачен је свега један транспорт из авиона и то, на територији Иванковачког Корпуса 1943 године. Никада и ништа више од тога није добивено. Све што се има на овој територији створено је сопственим средствима и пожртвованим радом старешина, војника и народа.

На дан 3 маја 1944 године у селу Иванковцу 4 км. удаљено од Ћуприје заробљен је од Немаца п.пуковник Љуба Михаиловић, где је лежао тешко болестан од запаљења плућа. Његово заробљавање није дошло као необазривост већ због фаталног случаја да није могао више ићи под температуром која се попела на 40,5.

Издан од „народног војводе” Блашка Михаиловића и његових трабаната, гестапо опкољава село и право налази кућу где п.пуковник Љуба

лежи и заробљавају га. Према исказу капетана Видића Блашко се хвалио, да је за главу п.пуковника Љубе платио пола милиона динара. Хвалио се још да ће и све друге офицере живе похватати.

Издају потпуковника Љубе Блашко и његови измећари платили су главом на дан 13 маја 1944 године.

Капетан Видић са својим војницима, чекајући у заседи око шест дана, најзад дочекује дан да највећег српског крволока и издајника једном за свагда онемогући у вршењу уништавања Срба за рачун Германа и комуниста. Народ Поморавља одахњује душом и осећа да има Бога и правде.

О целој овој ствари добићете детаљан извештај пошто се код Блашка нашло Недићево писмо и писмо Цеке Ђорђевића, која су занимљива.

-После заробљавања п.пуковника Љубе ја сам преузео команду над В.М.Г.К. до преузимања команде ја се нисам директно мешао у рад п.пуковника Љубе, па према томе нисам пратио наређења Врховне Команде. Моја улога била је друге природе као делегата. У новој улози нашао сам се нагло па ми сад треба мало времена док прилике средим, јер п.пуковник Љуба није организовао штаб В.М.Г.К. на правилној војничкој основи, него је радио све сам директно.

Ја настојим да организујем Штаб В.М.Г.К. на свој својој војничкој основи, да одредим људе и да им дам дужности и права.-Тако створен штаб верујем, убрзо ће да оправда оно, шта се захтева од такве команде.

Из приложеног прегледа бројног стања на територији В.М.Г.К. имаћете Господине Министре јаснију слику и моћићете да вршите упоређења о стваралачкој снази, на војничкој основи, појединих Корпуса ове територије.

...//...

-Предње што достављам прикупљено је из писаних докумената. Прича појединих официра, који су скоро од почетка у организацији, на овој територији и мога личног опажања, пролазећи кроз сва места овога краја.

Ово није све. Ако би се хтело ићи у ситнија излагања било би то још много и многи више. Ја ћу настојати да створим један историјат рада наше организације на овој територији, наравно уз сарадњу оних, који су објективни и који су несебично радили.

Знам да сам у обавези да подносим извештај али сам ипак рачунао, да је ипак корисније радити него писати и причати. Веровао сам да је корисније зрно пшенице него стог сламе. Клале су ме и давиле многе ствари, до изнемоглости а каква би досад тек била за Вас да сам их Вама доставио-уби Боже! Рекао сам, нећу да Вас замарам овим радом ситних душа, којима је био трбух јачи од свега а лична амбиција преко свега.

Уметнуо сам се у обичног мисионара и ишао од једног до другог, тражећи излаза и за њих и за себе. Негде је ишло а негде не и тако пролазило док се ипак није нашло ослоњца бар у већини ствари.

Ја сам Вам изложио бар онолико, колико је потребно да чујете а да не зебете да овамо царује нехат, рђав рад и бојазан за организацију нашег покрета на овој територији.

Шта сам могао? Да Вам достављам буру оних, што су се на тресали један на другог и све оно што се карактерише као негативно-њихов прљав веш. Нисам могао и рачунао сам боље ће то ићи кратким путем и без много распаљивања, ако се оптужује овај или онај. Знао сам и то да Ви немате времена и да не волите, да расправљате личне ствари, и оставио сам их себи.

Слао сам по неки кратак извештај депешом и чекао дан када ћу моћи рећи: овде људи раде, царује ред и мир.

Трудио сам се, да то дочекам и да Вас почастим са таквим извештајем пре него ми то наредите али нажалост нисам имао у томе среће. Ова крпљевина што је достављам, прикупљена и заједнички састављена показује, да ипак нећете имати много разлога да се плашите, да ПОМОРАВЉЕ неће учинити оно, што Ви желите.

ЗА КОМАНДАНТА
ВАЗДУХОПЛОВНИ ПОТПУКОВНИК
(потпис)

АВИИ, ЧА, С-В-6676/3

Ш Т А Б

ВЕЛИКО-МОРАВСКЕ ГРУПЕ КОРПУСА

Југ. Вој. у Отаџбини

Бр. Службено

15 јуна 1944 год.

Положај

КОМАНДАНТУ Ресавске бригаде

У циљу спровођења најефикасније службе обавештавања, команданти корпуса и бригада као и командант Моравског округа и командант срезова, организоваће на својим територијама обавештајну службу. Ово учинити најхитније и најенергичније.

Организовање обавештајне службе биће по формациском стању уз сарадњу свих осталих елемената. Што значи да ће корпуси и бригаде као и команда Моравског округа и команда среза преко свога обавештајног официра (ако нема официра онда способно а поверљиво лице) почети вођење те службе.

Обавештајну службу треба сматрати као врло деликатну и као саставни део операција и зато је потребна крајња савесност, објективност, тачност, брзина, строга тајност и хитност.

По пријему овог наређења приступити одмах са прикупљањем тачних података и то:

1.) Окупаторска војска: њихови центри, бројна стања, име јединице, на којем су месту, са својим намерама и у коме циљу непријатељ држи трупу на том месту. Да ли је присутност трупа на месту трајне природе или привремено. Где су упоришта, магацини, смештајне просторије и канцеларије, њихове наоружање. Стање и однос међу њима. Из којих народности су састављене трупе.

Кретање окупатора главним и споредним комуникацијама и у коме правцу. Најсавесније. Најсавесније и најхитније достављати податке о окупационим трупама које пролазе кроз подручну територију (као: бројно стање, наоружање, правац, намера, циљ и средства).

Како се опходе са нашим народом.

По прилици установити штете које причињавају окупаторске трупе.

2.) Комунисти, петоклонаши, љотићевци и њихови одреди:

Најхитније усвојити списак и картотеку свих сумњивих лица политичких и војничких.

Сва имена са подацима и напоменама најхитније достављати оперативном обавештајном центру В.М.Г.К. Нарочито достављати спискове петоклонаша и окупаторских сарадника, који се због ситуације нису могли ликвидирати (одмазда или бегство).

Достављати проверене податке о активним комунистима, који се сада на терену налазе као и оне комунисте који су активни у вароши и селу. Ово исто важи и за Љотићевце.

Доставити тачне податке где се комунисти најрадије састају, где им је утицајна свера.

Достављати тачне податке о њиховој пропаганди и начину како врше утицај на школску омладину. Ово исто важи и за Љотићевце.

Достављати тачне податке о њиховим везама и каналима између града, села и шуме.

3.) Психолошко стање и расположење нашег народа на подручној територији.

Развој и утицај пропаганде-наше и непријатељске.

Расположење нашег народа за идеју нашег покрета и организације, као и јавно мишљење о политичким питањима која су пред народ изнета од стране нашег вођства. Каквог су мишљења по питањима нашег старешинског кадра.

4.) Све извештаје трајније природе бригаде ће прикупљати сваког петог дана од својих обавештајних органа по селу и граду и доставиће корпусу 1 и 15 у месецу. Ово важи и за команде срезова који ће своје извештаје такође достављати команди Моравског округа 1 и 15 у месецу.

Команде корпуса и Моравског округа достављаће своје извештаје сваког 5 и 20 у месецу овој команди.

5.) Најважније извештаје створене моментима ситуације достављати одмах и свим средствима најхитније.

6.) Све команде срезова, округа, бригада и корпуса водиће евиденцију, спискове и картотеку о окупатору и сумњивим лицима и на тај начин имати увек најјаснији преглед стања на својој територији.

За ово, а да би се знало тачно бројно стање и место где се налазе окупаторске трупе, комунисти и љотићевске трупе, убележаваће се на картама својих територија и то: за Немце жутим квадратићем а у квадратићи бројно стање трупа; за Бугаре-зеленим квадратићем а у квадратићу бројно стање трупа; за комунисте-црвеним квадратићем а у квадратићу бројно стање; за љотићеве одреде плавим квадратићем а у квадратићу бројно стање (Практично изведено било би овако: ако се у селу X налазе 50 Немаца, онда се на подручној териториској карти нађе село X и на карти убележити квадратић жутом оловком-бојом, а у том квадратићу убележити оловком-црном 50. Што ће значити да у том месту има 50 Немаца. Ако се у селу А налазе 30 Бугара, онда ће се на териториској карти наћи село А и на карти убележити зеленом бојом квадратић а у том квадратићу убележити оловком број 30. Што ће значити, да у селу А има 30 Бугара. Ако у селу Б има 100 љотићевих војника, онда ће се на териториској карти убележити квадратић плавом бојом а у квадратићу написати број 100. Што значи да у селу Б има 100 љотићеваца. Ако у некој околини, селу или вароши постоје партизанске трупе које туда вршљају или угрожавају дотичну околину, онда ће се на таквом месту на териториској карти убележити црвен квадратић на месту где се тачно налазе а око квадратића уцртати црвене тачкице, што је знак да се на том месту налазе партизанске банде и да угрожују околину која је тачкицама обележена. Када се приближно зна колика је јачина партизанске групе, онда ће се у квадратићу убележити црном оловком и бројно стање.).

Када се окупаторске трупе или остале непријатељске трупе уклоне, евакуишу или преместе из села, вароши и околине, онда ће се на карти на овом месту где је квадрат убележен црним мастилом направити путача преко квадратића или крст, што је знак да се непријатељске трупе више не налазе у том месту.

Територијске карте одмах да установе све команде о којима је реч а такву карту установио је и овај штаб, па ће се на тај начин имати једнообразан, јасан и тачан преглед стања окупаторске војске и других непријатеља на целој територији В.М.Г.К.

Таква организација обавештајне службе са другим тајним подацима, евиденцијама, списковима и картотеком, које ће водити обавештајни органи, биће од највеће користи Врховној Команди. Потребно је имати на уму да Врховна Команда стање ствари гледа једино нашим очима и доноси важне одлуке једино на основу наших обавештавања.

Стање данашње ситуације изискује крајњи напор тачног обавештавања, па је потребно одмах, без одлагања, извршити правилно организовање обавештајне службе и прикупљене податке доставити најхитније овом Штабу.

Команданти бригада организоваће обавештајну службу тако, што ће са обавештајним органом пронаћи, поред команданата села, још 2-3 обавештајна лица, која се међусобно неће знати.

Преко команданата села и тих лица у селу и граду пустиће „пипке” и послушквати.

Све прикупљене извештаје проверавати, сређивати и уносити у своју карту и своје спискове, како је наведено.

Проверене и сређене податке достављати корпусима најмање два пута месечно и то 1 и 15 у месецу.

Хитне и савремене податке од утицаја слати одмах по сазнању свим средствима најхитније. Строго тајне узвештаје слати по куриру директно у корпус.

Лица, које бригада има за обавештајну службу, морају бити агилна, озбиљна, поуздана и савесна. Избегавати лица која раде за новац - ово у крајњој нужди или по специјалном послу.

Нарочито је важна обавештајна служба по варошима и саобраћајним центрима.

У свакој варошици потребно је имати најмање по 10 об. лица, а у вароши по 20-30 об. лица, преко којих сазнати све потребно.

Потребна је најстрожија контрола об. лица и одмах их смењивати ако се покажу неподесна и несигурна.

Искористити и остале елементе за проверу као: железничаре, личне пријатеље, кафеције и старије ислужене подофицире или официре.

По селима пустити „пипке” преко обавештајних лица које узимати из редова старих ислужених војника-или „Солунаца”.

Бригаде ће захтевати извештаје од својих обавештајних лица сваких пет дана писмено или усмено а важне извештаје одмах и свим средствима најхитније.

Када бригаде прикупе све податке са територије, онда ће их обавештајни орган средити у војничке и политичке, и тако сређене достављати надлежним корпусима.

Корпуси одмах све прикупљене податке сређују хронолошким редом и достављају команди В.М.Г.К., који ће исто водити евиденцију, карту и картотеку, као што ће то установити и корпуси.

На тај начин, извештаји које тражи Врховна Команда, биће тачни и веродостојни - са наше стране.

Како Врховна Команда наглашава у својим расписима и наређењима блиску могућност наше акције, то је потребно мобилисати сву енергију, знање и вољу, да обавештајна служба буде на достојној висини, како би Врховна Команда могла добити од нас оно, што је потребно за њено успешно командовање.

Достављено:
К-тима корпуса, бригада, срезова
и К-ту Моравског Округа.
ЗА КОМАНДАНТА, ПОТПУКОВНИК
(потпис)

АВИИ, ЧА, С-В-6682/1.

92.

КОМАНДА
ПРВОГ ШУМАДИСКОГ КОРПУСА
Југосл. војске у Отаџбини
О. број 392.-
15 јуна 1944 године
Слободне српске планине

КОМАНДАНТУ СРЕЗА ЛЕВАЧКОГ

Поново се позивају сви органи Организације да схвате потребу окупљања жена-девојака у Ж.Р.О.С. Ово је наређено од В.К. и свакако се знало зашто се наређује.

Поједини команданти општина ометају рад Ж.Р.О.С. Многи родитељи не пуштају девојке на састанке који се одржавају само недељом и празником, а упућују их редовно на игранке.

Објасните опет кроз народ да је ово насушна потреба, јер кроз подизање жене подићи ћемо здрав и васпитан, национално свестан подмладак.

Повереница при корпусу за Ж.Р.О.С. јесте госпођа Јелена Ђорић, супруга команданта 1 грузанске бригаде. Све остале поверенице (за бригаде и друге више функције) поставиће споразумно повереница при корпусу, са командантом корпуса.

Помозите и овде да на чело избију честите и националне.

Сузбијајте сваку сметњу. Преко равнаторских одбора ширите у народу окупљање свих под окриље Раве Горе за потпун васкрс и Препород.

С ВЕРОМ У БОГА ЗА КРАЉА И ОТАЏБИНУ.

ДРАЖА НАС ВОДИ ВЕЛИЧИНИ И СЛОБОДИ.

ОФИЦИР НА СЛУЖБИ

Пешадиски потпоручник

(потпис)

КОМАНДАНТ

Артилериски капетан II класе,

Марко Љ. Музикравић

Достављено:

К-ту бригаде: 1 и 2 грузанске, левачке,

К-ту среза груз. и левачког.

АВИИ, ЧА, С-Ж-51.

ГОРСКИ ШТАБ 59/1
ЈУГОСЛОВЕНСКЕ ВОЈСКЕ У ОТАЏБИНИ
ПОВ. БР: СЛУЖБЕНО
20 јуна 1944 г.
Слободне Српске Планине

Команданту 1, 2, и 3 батаљона 59/1

На основу наређења команданта штаба 59 све девојке - жене пуштене из Јагодинског затвора имају се орикупити у селу Међуречу где сам наредио да им се обезбеде смештајне прилике и исхрана.

Именоване ће бити запослене око шивења веша, крпљења одела и све оно што долази у женски посао. Нарочито ће се употребити за везење амблема и штрикање чарапа.

На основу предњег наређујем:

Да командант 1 батаљона упути са своје територије из села бр. 1 Марију Михајловић, Драшковић и Росу Алексић.

Командант 2 батаљона упутиће Радмилу Симић и Наду Младеновић.

Именоване упутити најкасније до 29 јуна 1944 године.

Командант 3 батаљона упутиће Мару из Лозовика и то у напред одређено село.

Командант, потпоручник
(потпис)

АВИИ, ЧА, С-Ж-54.

ЖЕНСКИ РАВНОГОРСКИ ОДБОР

56/5

ЈУГОСЛОВЕНСКЕ ВОЈСКЕ У ОТАЏБИНИ

Бр. службено

26 јуна 1944 год.

С. С.ПЛ.

КОМАНДАНТУ СРЕЗА ЛЕВАЧКОГ

РЕКОВАЦ

Наређењем команданта бригаде О.бр. 267 од 12-VI-1944 год. одређене су две чланице из села Ломнице за течај. Предње наређење доле потписата је извршила, али је претседница месног одбора села Ломнице известила потписату да ове две чланице неће присуствовати течају, док се не позове већи број девојака из села.

Исто сам урадила рачунајући да неби ове две чланице биле изложене подсмеху осталих јер нису упућене у значај течаја, и позвала 10 следећих и то:

Радосију Милосављевић, Наталију Чорбић, Олгу Чорбић, Спасојевић Радмилу, Милосављевић Владанку, Милојевић Стамену, Драгицу Стефановић, Живадинку Танасковић и Солунку Миленковић, од којих су дошле: претседница месног одбора Славка Лазаревић, Владанка Милосављевић, Драгица Стефановић, Танасковић Живадинка и Солунка Миленковић.

Претседница месног одбора изјављује поред осталог да су Чорбићеве Олга и Наталија биле заштићене протекцијом команданта места што у опште не сме бити.

Месна претседница моли команданта среза да команднт нареди да се ових 6 чланица упуте на течај у Г. Сабанту, који ће се одржати у недељу 2 јула 1944 године, како би ово служило за пример осталима.

Мишљења сам да би претседници месног одбора села Ломнице требало удовољити, да би се одржао њен углед у селу, као и да би у будуће следовали позиви и наређењу исте.

О предњем молим да ме известите.

Претседница
(потпис)

АВИИ, ЧА, С-Ж-59.

95.

КОМАНДА ЈУГОСЛОВЕНСКЕ ВОЈСКЕ
У ОТАЏБИНИ
ГОРСКИ ШТАБ БР. 56/5
Пов. О. Бр. 298.
28 – VI – 1944 год.

КОМАНДАНТУ Среза Левачког

Пошто сам се на терену уверио да ни до данас није завршен посао око дефинитивног саопштења ратног распореда људства II и I чета то:

Н А Р Е Ђ У Ј Е М:

1.- да се одмах са вашим командирима чета извршите преглед и обилазак сваке чете посебно.

2.- да командири изврше саопштења ратног распореда свом људству које је по ратном распореду код њих.

3.- да на лицу места извршите уписивање оних људи који нису унети у јединствене спискове II чета, а стари су од 1902 до 1911 године а који немају ратни распоред.

4.- да преконтролишете са командантима места њихове I. чете да ли је у јединствене спискове I-их чета ушло сво остало људство рођено 1892 па закључно са 1902 годином, као и да ли је уписато људство млађих година које је преведено у територијалне јединице. Сво људство које припада I-вим

четама а није уписано на лицу места да се упише у поменуте спискове и истима саопшти ратни распоред.

5.- Обавезно са људством II-гих чета изводити обуку једанпут месечно и то ви лично имате присуствовати код сваке чете као командант батаљона, ради допуна у знању. Распоред подесити тако да у недељи ма кога било дана буде занимања.

6.- Људство I-вих чета које припада командама места по јединственом списку у сваком селу поделити у две групе, тако да се у случају потребе или када буде моменат да се зна која половина мора бити на положајима за заштиту села, а која половина има да се налази у селу. Одредите зборно место за I-ве чете.

7.- Људство које је рођено 1911 године па закључно 1925 године не узимати код себе у јединице сем оног који је добио решење о преводу у територијалне јединице /без обзира да ли има ратни распоред или нема/.

8.- команданте општина не распоређивати, а ако су распоређени брисати им ратни распоред. Команданте места-четовође су командири односно четовође I-вих чета.

Рок за извршење предњег задатка је 5. јули, а 6. јула када ћете се јавити овоме штабу са јединственим списковима ради сравњења са Г.О.

ДОСТАВЉЕНО:

Команданту среза и
Команданту 1,2,3 и 4 бат. II-тих чета.

КОМАНДАНТ ПОРУЧНИК,
(потпис)

АВИИ, ЧА, С-В-3914.

ГОРСКИ ШТАБ
 ШУМАДИСКЕ ГРУПЕ КОРПУСА
 Југословенске војске у Отаџбини
 Пов. Бр. Сл.
 29 јуна 1944 године
 Шуме

КОМАНДАНТУ

Господин Министар војске, морнарице и ваздухопловства и начелник штаба Врховне Команде радиограмом својим Бр.Ј.Л.617 од 26 јуна доставило је следеће:

Због надирања комуниста у правцу КОПАОНИКА Кесеровић се повукао на положаје северно од Александровца наређујем: да се преостале снаге из 1 и 2 Шумадиског корпуса што пре прикупе у области манастира КАЛЕНИЋА у срез Левачком, да одавде развију што јачу обавештајну службу ка МОРАВИ. „Ч И Ч А”.

Према предњем наређујем: да Командант 1 Шумадиског корпуса капетан г. Мужикравић НАЈХИТНИЈЕ прикупи све своје наоружане преостале снаге и крене у правцу манастира Каленића у срезу Левачком. За даљи рад следује наређење. Тако исто и командант 2 Шумадиског корпуса кренуће најкраћим путем за село СИБНИЦУ у срезу Левачком, за даљи рад следује наређење.

Команданти корпуса ће регулисати дотурање хране јединицама које буду на одређеним положајима.

Достављено:
 К-тима 1 и 2 Шумадиског корпуса

ПО ЗАПОВЕСТИ КОМАНДАНТА
 Официр на служби
 Пешадиски капетан 1 класе
 (потпис)

П. С. На основу предњег издио сам наређење Команданту Левачке бригаде и командиру одреда пољске страже среза Левачког у Рековцу капетану г. Марковићу следеће:

1/ Да командант Левачке бригаде одмах прикупи све своје наоружане снаге и поседне положаје јужно од манастира Каленића-с. Г. Дубич /нарочито обратити пажњу на правац којим су комунисти прошле године прошли/.

Истурите патроле за извиђање што даље ка Морави и развите што јачу обавештајну службу. За даљи рад следује наређење.

2/ Командир одреда пољске страже капетан г. Марковић са својим одредом прикључиће се команданту Левачке бригаде и са истим посести горе одређене положаје. За даљи рад следује наређење.

Капетан
(потпис)

C-B-2466.

97.

КОМАНДА
ПРВОГ ШУМАДИСКОГ КОРПУСА
Југосл. војске у Отаџбини
О.Број 473.-
3 јула 1944 године
Слободне српске планине

КОМАНДАНТУ СРЕЗА ЛЕВАЧКОГ.-

Командант шумадиске групе корпуса актом својим број службено од 24 јуна т.г. доставио је радиограме Г.М.В.М. и В.и Начелника Штаба Врховне Команде у следећем:

„Бр. 548 до 550 од 16 јуна. За радиофонску станицу треба слати следеће податке:

1). Извештаје о борбама: са окупатором, комунистима и квислинзима. Назначити датум, место, време трајања, исход борбе, имена команданата који руководе операцијама и херојске подвиге наших бораца ради истицања као пример, податке о стању код непријатеља, његовој тактици и т.д.

2). Извештаје о раду Немаца, Бугара, усташа, љотићеваца и недићеваца: о њиховим неделима, убиствима, пљачкањима и присилном мобилисању и одређивању на рад, издајствима, хапшењу, злостављању и

мучењу по логорима. Достављати имена ратних злочинаца и издајника, петоколонаша и шпијуна ради њиховог јавног жигосања. Достављати хитно извештаје о плановима и намерама непријатеља упереним против нас да би се путем радија упутила упозорења нашем грађанству. Сва писма, наређења, спискове, репортаже и пропагандни материјал непријатеља и квислинга упутити куриром.

3). Извештаје о раду комуниста: Поред извештаја о борбама са комунистима доставити нам: податке о комунистичким недељима, зверствима, пустошењима као и уопште о методама комунистичке владавине, о глади и приликама у комунистичким крајевима. Доставити податке о лажним извештајима, о победоносним биткама и заузетим местима, о подметањима, лажима и клеветам комунистичке пропаганде у борби против нашег Покрета. Неопходно је важно слати изјаве, саслушања очевидаца и пребеглих заробљених партизана. Достављати податке о сарадњи комуниста са окупатором, усташама, и о њиховом раду против нас ради упозорења нашег грађанства. Све комунистичке документе, спискове и пропагандни материјал из заробљеничких партизанских архива упутити одмах куриром.

4). Извештај о раду наше организације, о спасавању избеглица, Јевреја, заробљеника, савезничких пилота и њихова саслушања, о раду равногорских одбора, равногорске омладине, женских организација, равногорским манифестацијама и националним прославама као и све друго што би се могло употребити за пропаганду. Сав штампани материјал, новине, летке који излазе у корпусима, као и остале документе, говоре и манифесте достављати куриром.

5). Достављати извештаје о одјеку наше радио пропаганде у народу. О томе како се станица чује, о јасности и разумљивости наших емисија, о победоносности изабраног времена за емисије, као и остале примедбе које би побољшале нашу радио пропаганду и емисије. Препоручује се да се за сваки корпус одреди једно лице вично и способно за прикупљање и достављање података овакве природе.”

Команданти бригада и команданти срезова са терена слаће све извештаја по горњем тражењу у овај штаб ради слања где треба.

„бр. 557 од 16 јуна. Наши штамбиљи број 110 и 162 пали су непријатељу у руке. Оглашавам их за неважеће.”

„бр. 558 од 16 јуна. Имам извештај да се омладинци свршени слушаоци школе за резервне официре не распоређују у борачке јединице. Наређујем да се сви свршени слушаоци распореде и борачке јединице. У колико је неки био распоређен на неко друго место одмах ово изменити и распоредити га у борачку јединицу.”

„бр. 559 од 16 јуна. Зоран Јовић, агент града Београда, љотићевац, отишао је у наше одреде са два друга. Предње се доставља ради знања и у случају да се именовани негде појави предузети потребне мере да се ухапси.”

Именованог уписати у Именик а у случају проналаска одмах га спровести овој команди.

„бр. 569 од 16 јуна. Гестапо је образовао биро од 25 до 30 младића, већином пропалих интелектуалаца са задатком да раде по нашој линији. На челу бироа стоји Николај Амбросић. Понављам Николај Амбросић, Хрват у сарадњи са неким Мађаром. У овом одељењу је и Павле Бубић, понављам Павле Бубић, контролор за цене, упућен у Јагодину а остали по Србији са задатком да уходе нашу организацију: ко су команданти, мишљење о окупатору и поступак за случај повлачења Немаца. ЧИЧА.”

Поступити као и по предњем.

КОМАНДАНТИМА НА ЛИЧНОСТ

„бр. Л.К. 583-17 јуна. Потпуковник Радосав Ђурић показао се слаб и недорастао свом задатку који му је био поверен. Није умео да се снађе у данашњим приликама ни са војском, ни са народом. Услед његове неспособности ослабљена је била организација на његовом терену. Мада је тамо цео народ национално исправан. Његово подчињени команданти увидевши штетност Ђурићевог присуства и командовања одлучили су једногласно да га смене и предузму команду најстарији официри који су тамо били. То је и учињено. Ђурић је смењен и имао је дође у В.К. где је требало да му се суди, међутим изгледа да је погинуо. Комунисти објављују да им је Ђурић пребегао. Није искључено да су га ухватили али у сваком случају неће се њиме усрећити. Крај депеше. ЧИЧА.” Ово не расписивати.

Достављено:

К-ту бригаде: 1 грузанске,
2 грузанске и
левачке.

К-ту среза: грузанског и
Левачког и

Пропагандно-обавешт. Одсеку.

АВИИ, ЧА, С-В-3945.

КОМАНДАНТ

Артилериски капетан II класе,
Марко Љ. Музикравић

ЖЕНСКИ РАВНОГОРСКИ ОДБОР

56/5

Југословенске војске у Отаџбини

Број службено

3 јула 1944 године

С.С.Пл.

ПРЕТСЕДНИЦИ СЕЛСКОГ РАВНОГОРСКОГ ОДБОРА

Секурич

Командант среза Левачког наређењем број службено од 2 јула 1944 године, издао је следеће наређење и објашњење:

У међувремену од 15 дана, док је потписати лежао у постељи услед операције слепог црева, на овоме реону појавиле су се неке даме-са исправама и представљале се као „ЦРНЕ ШАМИЈЕ” и ЖРОС са овлашћењима и тражиле да се ради, свака по своме нахођењу и своме програму, ма да је овде већ извршена организација жена „РАВНОГОРКИ”.

Имам податке да су напред наведене својим радом, појавама, захтевима, направиле хаос у срезу и у месту да тек и даље како је почето и рађено но, оно настаје забуна и метеж.

Н А Р Е Ђ У Ј Е М:

„да председница има и даље радити само по налогу и наређењима потписатог или претседника среског Равногорског одбора овога среза, који ће добијати наређења такође од потписатог. Сва друга наређења било од „ЦРНЕ ШАМИЈЕ” или од неког ЖРОС, неће да важе за Вас, све док се потписати не сагласи и са Вама не консултује, јер не може да буде једна земља а сто господара. Ништа не слати никоме док потписати не одобри.”

Наређујем свим претседницама селског равногорског одбора, да чарапе, веш, џемпери и др. у колико је урађено, не издавати никоме без одобрења потписате.

По предњем наређењу поступати даље.

Председница,
(потпис)

АВИИ, ЧА, С-Ж-60.

99.

МИЛАН С. МИШИЋ

ЗАСТУПНИК ВЕЛИКОПРОДАЈЕ СОЛИ

ЈАГОДИНА-Телефон 5.

Јагодина, 5 јула 1944 г.

КОМАНДАНТУ СРЕЗА ЛЕВАЧКОГ

У вези вашег акта од 4 јула т.г. част ми је известити Вас следеће: Подаци којима Ви располажете приближно су тачни. Овакав акт упућен мени исувише је суров, такав какав до данас уопште нисам могао ни да замислим. Сву кривицу коју Ви мени приписујете жалосно је јер се на мене уопште не може да односи, а и да постоји кривица акт ове садржине је суров, и несхватљиво упућен Србину. Да би сте имали тачну слику овог посла изложићу Вам:

По наређењу ПОМОЋНИКА ВОЈНОГ ОКРУГА наређено ми је да за подручје нашег среза као и подручје среза Рековачког обезбедим као заступник једну већу количину соли. Од добивене количине соли за оба среза која износи 177.280,- кгр. дато је КОМАНДАНТУ СРЕЗА БЕЛИЧКОГ на расположење 102.310,- кгр. соли са којом горе наведени рукује и која је стављена као РЕЗЕРВНА СО да у случају несташице могла бити подељена народу оба среза. Поред тога од остале количине соли подељено је народу среза БЕЛИЧКОГ 40.000,- кгр. и граду Јагодини 15.000,- кгр. као и по налозима ПОМОЋНИКА КОМАНДАНТА ВОЈНОГ ОКРУГА 2.500,- кгр.

Остатак од 17. 316 кгр. стоји на складишту у великопродаји и иста је намењена граду Јагодини. За Ваш срез имам на путу количину соли од 40.000,- кгр. као и одмах по добитку те количине доделили смо Вам још 20.000,- кгр. Дакле и поред највеће жеље да се Вашем срезу што пре да додељена количина соли нисам могао из разлога што иста није била одпремљена услед оскудице вагона а и воље шефа стоваришта. Дана 3 ов.м. био сам лично у Лапову и упитао шта је са сољу, нашта ми је одговорено да немају вагоне, и да је неспоразум између шефа стоваришта и главног закупца. Био сам принуђен да од шефа станице лично затражим кола како би се со могла одмах одпремити. Зато сам морао и да подмажем како би стварно добио кола. До данас иста со није одпремљена а ја се надам сваког дана. Та партија соли када дође у целости је намењена Вашем срезу. Од друге партије исто добијате 20.000 кгр. Као што видите кривица до мене није а ја другојаче нисам могао, наређења сам морао да извршујем.

Што се тиче Ваше тројке не требате да је шаљете, можете ме позвати а ја ћу сам доћи. Познато је у каквом времену живимо а и сматрам се као Ваш сарадник. Жао ми је што ми као познаник и пријатељ упутисте овако претеће писмо, био би веселији да сте ме позвали и о свему пријатељски разговарали, како би сте имали тачну слику целокупног рада.

Стављајући Вам предње к знању остајем,

С поштовањем
(потпис)

C-B-3960/1.

100.

Ш Т А Б 56/5

Команде

ЈУГОСЛОВЕНСКЕ ВОЈСКЕ У ОТАЏБИНИ

О. БР. 315

5 јула 1944 г.

с. с. п.

Команд. среза Левачког

И поред до сада издатих наређења уколико се односе на лекарску негу људства још поједине старешине основних јединица нису устројиле Болесничку књигу која служи за то да се више у том погледу не би грешило.

Н А Р Е Ђ У Ј Е М:

1.- Да све основне јединице устроје болесничке књиге у којима ће уписивати своје људство које се јави за лекарску помоћ.

2.- Команданти батаљона лично ће прегледати четне књиге, као и књигу за свој штаб батаљона.

3.- Командир коњичког ескадрона, допунске чете и командир пионирског одељења устројиће сви болесничке књиге за своје људство.

4.- Људство оперативних јединица прегледаће трупни лекар Др. Јохан Јоханесон, а људство територијалних јединица Др. Воја Марковић срески лекар.

5.- Команданти батаљона контролисаће људство које је под поштедом.

Команданти батаљона два пут у месецу имају обавезно да одрже по час из администрације командирима чета као и преконтролисати писменост код водника па ако је потребно и њима одржати у мањем обиму. Они водници који немају исписан рукопис задати им да преписују разне штампане ствари да би извежбали рукопис.

Четни штамбиљи изгледају овако:

1. ЧЕТА 2. БАТАЉОНА
ШТАБА 56/5 КОМАНДЕ
ЈУГОСЛОВЕНСКЕ ВОЈСКЕ У ОТАЏБИНИ
О.БР. 632
1. јула 1944 год.
П О Л О Ж А Ј

Команданти батаљона и командири чета устројиће поред болесничке књиге и деловодни протокол и списак људства у вези издатих раније наређења и упута. Деловодни протокол има следеће рубрике:

Редни број. Дан, месец и година када је писмо стигло у јединицу. Име лица или команде од кога писмо долази. Нумера и датум писма које долази. Садржај писма. Веза ранија, (надесној страни табака) дан, месец и година

. Садржај решења. Веза доцнија и Примедба.

Списак људства садржи рубрике по издатом упуту. Кома од подчињених није јасно за вођење истог и устојавање нека упуте своје ађутанте, односно командири чета своје писаре да виде код командира штабне чете како се води.

Болесничка књига има ове рублике:

Редни број, Чин, Број прозивника-списка, Име, средње слово и презиме, Одакле је: село, општина и срез, јединица, од чега се јавио за лекарску помоћ, мишљење лекара и примедба. Рублике су на дуплој страни. Командири чета могу давати одсуство својим војницима којима је исто потребно ради обезбеђења исхране као што су: месари, тишлери, снајдери, врећари, и остали који набављају материјал по пијацама за свој занат. Но с тим то одсуство не сме да прође већи број дана како је то законом предвиђено. Земљораднике пуштати на одсуство само у изузетним приликама кад Ви нађете за потребно.

КОМАНДИРИ ЧЕТА И СВЕ СТАРЕШИНЕ ОВЕ БРИГАДЕ нарочиту пажњу да обрате на вежбању људства у курирској дужности, поготову у преношењу поште од лица до лица и уопште са људством да прођу како са кадровцима тако и са регрутима целу службу везе/ ПОНАВЉАН КУРИРСКУ СЛУЖБУ НАРОЧИТО.

КОМАНДАНТ ПОРУЧНИК
(потпис)

C-B-3964.

101.

КОМАНДА ЈУГОСЛОВЕНСКЕ ВОЈСКЕ

У ОТАЏБИНИ

ГОРСКИ ШТАБ БР. 56/5

Пов. О. Бр. 311

Најхитније

5 – VII – 1944 год.

ПОЛОЖАЈ

КОМАНДАНТУ Среза Левачког.-

Командант 1. Шумадиског корпуса актом својим Пов.О.Бр. 474 од 4 јула текуће године доставио је следеће:

„Наређење овога Штаба О.Бр. 465 допуњавам у толико што ће се поступити по следећем:

-Левачка бригада да буде на окупу како би првога дана изашла на положај; осим јуришне чете која може остати у свом седишту. Разместите се

у Опарићу и околини, обезбеђујући правац с југа и југоистока, да ухвати везу лево са деловима Варваринског корпуса а десно /Лепојевић/ са Грузанском бригадом. Нарочиту пажњу да обрати на правац од Велике Дренове.

Даље ће се наредити потребно.

Са јединицама које нису на обезбеђујућим и осматрајућим положајима изводити обуку: целина тројке, узајамно потпомагање, одржавање правца и пребацивање.

Знаци распознавања: за 4/5 јули барјачиће одручити у страну па прекрстити са опруженим рукама више главе. Ноћу два кратка звиждука, одговор један дуг звиждук.”

Достављајући предње наређујем, да команданти батаљона са свим наоружаним људством буду у Опарићу данас најдаље до 14 часова, где ће се ставити под команду команданта 3. батаљона капетана г. Воје Марковића.

Доставља се предње на хитан поступак.

Јуришна чета не креће, већ

Остаје у месту, о чему известите кап.

П.З. командант п.поручник

(потпис)

АВИИ, ЧА, С-В-3965.

Ш Т А Б

ПРВОГ ШУМАДИСКОГ КОРПУСА

Југосл. војске у Отаџбини

О. број 477.-

5 јула 1944 године

ПОЛОЖАЈ

КОМАНДАНТУ СРЕЗА ЛЕВАЧКОГ.-

Непријатељске лажи имале су увек на то да докажу, коме још то могу, да је ђенерал Дража са својим борцима и народом, нашуштен од савезника.

Јуначка, праведна и демократска наша борба неће никада бити напуштена од демократских савезника. За ово има довољно доказа, а најновији доказ јесте измена поздравних телеграма ЧИЧЕ и генерала Ајзенхауера.

Господин Министар са број Л.Л. 928 и 929 од 2 јула саопштио је да је поводом инвазије упутио следећу депешу ђенералу Ајзенхауеру, Врховном Команданту инвазионих снага:

„Искрцавање савезничких трупа на обалу Нормандије проузроковало је неописиво одушевљење у редовима Југословенске војске. Одушевљење народских маса малогa нападаеног народа. Све наше мисли, како самог народа тако и наше јуначке војске су с Вама и Вашим храбрим трупама. Нека Бог благослови велику савезничку ослободилачку армију и њеног врховног команданта. Ђенерал Михаиловић.”

На ову депешу Чича је добио преко америчког министарства рата следећи одговор:

„У име старешина и војника савезничких снага под мојом командом срдечно Вам захваљујем на Вашим лепим жељама и поздрављам Вас и Ваше храбре борце. Ђенерал Ајзенхауер.”

Ово да се одмах објави народу путем летака. Исто тако да се ово објави у нашој штампи са пригодним коментаром. Одговор ђенерала Ајзенхауера је најубедљивији доказ о најтеснијој сарадњи између наше и савезничке војске. Све остало само је политичка пропаганда.”

Господин Министар је са број Л.Л. 983 2 јула опоменуо да се нико непосредно не обраћа Врховној Команди него прво Команди Србије (Штаб 1 А) која је предпостављена команда за подручје Србије.

КОМАНДАНТ

Артилериски капетан II класе,

Марко Љ. Музикравић

АВИИ, ЧА, С-В-3970.

103.

КОМАНДА ЈУГОСЛОВЕНСКЕ ВОЈСКЕ
У ОТАЏБИНИ

ГОРСКИ ШТАБ БР. 56/5

О.Бр. 312

5 јула 1944 год.

ПОЛОЖАЈ

КОМАНДАНТУ Среза Левачког

При обиласку појединих села приметио са следеће неисправности појединих команданата и то:

1.- Да поједини команданти места заштићују имућније људе, тако да на место њих одређују друге прекоредно на разне дужност.

2.- Поједини команданти места кад су у питању дажбине било за Југословенску Војску у Отаџбини или за окупатора извлаче се и не дају ништа, тако да сав терет кога треба он да прими пребацује на другог, и на тај начин стварају негодовање код народа.

3.- И поред издатих наређења од стране овога штаба да команданти места у сваком погледу сарађују са Народним Равногорским Одборима и са општинским управама ипак неки команданти места се не придржавају издатих наређења већ и даље раде својевољно без учешћа Народно Равногорског Одбора, што код истих изазива негодовање.

4.- Поједини команданти места и поред издатих наређења овога штаба да се села обезбеде што боље сеоским стражама и поред тога приликом последњег обиласка појединих села приметио сам да у појединим селима или

има мали број стражара или их уопште нема, што је знак лабавости појединих команданата места у погледу контроле и вршења службе.

5.- Моје раније издато наређење мењам утолико што од сада на стражарске дужности одређивати људство од 18 до 52 године старости. Понављам на стражарске дужности одређивати људство од 18 до 52 године старости. ЗАБРАЊУЈЕМ СВАКУ ЗАМЕНУ МЛАЂИХ СА СВОЈИМ СТАРИЈИМ, А НАРОЧИТО ОВО ВАЖИ ЗА РЕГРУТЕ И КАДРОВЦЕ.

6.- Такође сам приметио да поједини команданти места злоупотребљавају своју власт на тај начин што користе превозна средства за своје приватне потребе, које немају никакве везе са службом. Убудуће ћу најстрожије према оваквим командантима места поступати, јер је ово и Војно кривичним закоником забрањено.

7.- При обиласку терена приметио сам да су сеоски путеви кроз неупотребљиви услед чега НАРЕЂУЈЕМ да команданти места у споразуму са командантима батаљонима и командирима чета истерају сво способно људство и да настану да се сви путеви у најкраћем времену оправе. РОК ЗА ИЗВРШЕЊЕ 20 ЈУЛИ КАДА МИ ПОДНЕТИ ИЗВЕШТАЈ. Ово се нарочито односи на с. В.Пчелицу.

8.- Команданти места Рековца, Ратковића, Сибнице, Надрља, Опарића и Секурича састаће се са шефовима Војних пошта и регулисаће која ће превозна средства дежурати у Војним поштама. Првенствено да буду бицикле.

Предње се доставља на знање и тачан поступак.

ДОСТАВЉЕНО:

КОМАНДАНТ ПОРУЧНИК

К-ту среза, к-тима

(потпис)

Батаљона, к-тиома општина 1-8, к-тима

места 1-36.

АВИИ, ЧА, С-В-3971.

Ш Т А Б
 ПРВОГ ШУМАДИСКОГ КОРПУСА
 ЈУГОСЛОВЕНСКЕ ВОЈСКЕ У ОТАЏБИНИ
 О. број 484.-
 6 јула 1944 године
 ПОЛОЖАЈ.-

КОМАНДАНТУ СРЕЗА ЛЕВАЧКОГ

Командант шумадискe групе корпуса актом својим О. бр. 116 од 2. VII т.г. доставио је радиограме Г.М.В.Ш. и В. и Начелника Штаба Врховне Команде у следећем:

РАСПИСИ ЗА СВЕ

„Бр. Л. Л. 843 29 јуна. Штамбиљ 70/3 приликом последње борбе са комунистима у западној Србији пао је црвенима у руке. Скреће се пажња свима командантима да документа од непознатих лица са тим бројем лажна су и треба их предходно добро проверити.”

„Бр. Л. Л. 844 од 29 јуна. Неколико пута наређено је да нико не долази у овај штаб без одобрења. У објавама навести број депеше односно наређења са којим је позват. Они који дођу без одобрења, неће се примати, а њихове старешине одговараће за неизвршење овог наређења.”

„Бр. Л. Л. 845 – 848 од 29 јуна. Ове године на територији равног Срема у Нерадину одржали су комунисти свој месечни политички митинг. На митингу је било 7-800 људи и жена, већином Срба а мањи број Хрвата. Говорници су били комунисти, који су говорили о будућности комунистичке партије и комунизма уопште. На митинг је дошла једна већа група Срба из Буковца, наоружана ножевима и пушкама.

Буковчани су на митинг донели српску заставу. Ови добри и храбри Срби код сваког говора упадали су правећи испаде следећим речима: одвели сте нам најбољу српску децу на кланицу у Босну, а ви господа Хрвати остали сте овде у равном Срему да забушавате. 7.000 наше најбоље деце изгинуло је због ваше глупости и т д. Тада је дошло до врло жучног објашњења између

политичких комесара и народа. Стално су падали узвици: Ви сте нас преварили и силујете нам ћерке и проводите блуд по Срему.

На крају митинга Буковчани су захтевали да се свира наша народна химна: Боже правде, док су ово политички комесари забрањивали и наређивали да се свира комунистичка интернационала. Буковчане је ово раздражило у највећој мери и почели су да вичу: Живео Краљ Петар II., доле Хрвати. У највећем бесу јурнули су на групу политичких комесара и осталих политичких функционера и тако су направили страховиту тучу и повике: доле комунизам. Уболи су храбри Буковчани три политичка комесара и то ножевима.

Интересантно је да и ако су комунисти имали наоружану групу поред себе, иста није хтела отворити ватру, јер су у групи били већином Срби. Овај се митинг завршио и растурио у највећој гужви. Ово се може тумачити као почетак буђења заведених Срба и може се очекивати да се слични случајеви понове и на другим местима. Ово је велики комунистички пораз у народу кога они држе у тајности. Сви су изгледи да ће доћи до јаког раздора између комуниста у Срему и да ће бити Срби на једној а комунисти на другој страни.”

Врховна Команда поново упозорава на извршење радиограма број 726 и 727 а који су расписани под О. број 184 од 13 маја. Команданти среза доставиће одмах извештај, шта су по предњем предузели и јесу ли набавили потребне радио апарате као и да ли је образована радио екипа која треба да је већ на терену.-

„Бр. 804 од 27 јуна. У суботу првог јула почиње емисија наше радиофонске станице. Даваће три емисије дневно. Понављам три емисије дневно: јутарњу у 7 часова и 5 минута, понављам у 7,05 часова на средњим таласима од 215-220 метара, понављам од 215-220 метара. Друга емисија у 14 часова, понављам у 14 часова, на кратком таласу од 48 метара, понављам од 48 метара.

Бр. 805 27 јуна. Трећу емисију у 21,30 часова, понављам у 21,30 часова на кратком таласу око 48 метара, понављам 48 метара. Сем тога у међувремену наша радиофонска станица ће се рекламирати и на тај начин што ће се свакодневно више пута убацивати на талас радио Београд да и варош буде обавештена. ЧИЧА.”

Достављено:
К-ту бригаде 1-3, среза 1-2 и
Пропагандном одсеку штаба.

КОМАНДАНТ
Артилериски капетан II класе,
Марко Љ. Музикравић

АВИИ, ЧА, С-В-3974.

КОМАНДА

I ШУМАДИСКОГ КОРПУСА ЈУГ.ВОЈ.

У ОТАЏБИНИ

О.Бр. 485

6. јула 1944 год.

Слободне Југ. Планине

Реквизиција вуне за окупатора да се одузме.

КОМАНДАНТУ Среза Левачког

Ових дана председници општина ће понети реквирирану вуну од народа да предаду окупатору. Не смемо дозволити да се вуна у целости преда, јер војници и тако оскудевају у одећи. Зато организовати обевештајну службу, потајно, тако да се сазна дан и час када ће председници понети вуну за предају и са војницима одузети сву вуну, коју предати у државне магацине, интендантима за књижење. Не сме се дозволити да ма из једне општине вуна буде предата.

Председницима општина по одузимању вуне наредити да поднесу извештај среском начелству да је вуна одузета од стране Југ.вој. у Отаџбини.

По књижењу вуне интендант бригаде доставиће извештај колико је вуне примљено у магацин, са назначењем од кога, са чијег реона, из које општине.

С вером у Бога за Краља и Отаџбину!

Дража нас води ка величини и слободи!

Достављено: К-ту I и II Груж.

К-ту Левачке и К-тима срезова.

К о м а н д а н т
Артилериски капетан II класе
Марко Љ. Музикравић

АВИИ, ЧА, С-В-3975.

6–VII–1944

Рековац

Команданту Среза Левачког

Као државни мајстор налазим се у Штабу Шумадиског Равногорског Корпуса , молим команданта Левачког, да мојој деци која се налазе у Рековцу додели животне намирнице у колико је то могуће, два детета ми се налазе код мог шурака Милана 16. Степановића обућара овдашњег.

Напуштајући службу остао сам без могућности да им што дотурам од намирница пошто се са службом налазим у Борчу срез Гружански.

С поштовањем

15 Вукашин А. Захар

КОМАНДА ЈУГОСЛОВЕНСКЕ ВОЈСКЕ

У ОТАЏБИНИ

ГОРСКИ ШТАБ БР. 56/5

О. Бр. сл.

7 – VII – 1944 год.

ПОЛОЖАЈ

КОМАНДАНТУ Среза Левачког

У вези настале потребе службе а да би се село бар донекле обезбедило са оружјем које стража да има код себе то:

Н А Р Е Ђ У Ј Е М

1.- да команданти места прикупе све ловачке пушке од грађана дотичног села и исто ставе на расположење својим стражама.

2.- команданти места издаће потврде на одузете пушке грађанима од кога су узели.

3.- команданти места такође имају да одузму од грађана и муницију за ловачке пушке и иста има да се преда стражама. Оружје се има чувати апсолутно и употребити само при стварној потреби.

4.- Строго водити рачуна на муницију т.ј. патроне и ако се деси да неки стражар испали метак бесциљно има од истог наплатити метак-патрон 1.000 динара и 10 дана затвора са једним радом у селу.

5.- команданти батаљона командири чета предње наређење проконтролисаће и допунити на лицу места према приликама.

ДОСТАВЉЕНО:

КОМАНДАНТ ПОРУЧНИК

К-ту среза, к-тима батаљона

(потпис)

к- тима општина 1-8 и места

1-36.

С-В-3986.

107.

Ш Т А Б 56/5

Команде среза

Југословенске војске у Отаџбини

Е. Бр. службено

7 – јула 1944 године

С. С. Пл.

КОМАНДАНТУ ПРИХВАТНЕ ВОЈНЕ СТАНИЦЕ.- Издајте као помоћ

Из магацина Ј.В.у О. следећим лицима пшенице, и то:

Вељи Павловићу, из Рековца, (педесет) ... 50.- кг

Трајковић Станимир, рез. потпоручник, из Рековца.- 50.- педесет кг. пшенице и,

Жики Јовановићу, рез. поручнику из Белушића, педесет 50.- кг. пшенице. Ова двојица су мобилисана.

Храну издати одмах!

Командант среза

Капетан,

(потпис)

АВИИ, ЧА, С-В-3988.

108.

Ш Т А Б 56/5

Команде среза

Југословенске војске у Отаџбини

Е. Бр. службено

8-јула 1944 године

С. С. Пл.

КОМАНДАНТУ ПРИХВАТНЕ СТАНИЦЕ.-Доставља Вам се предњена надлежност по могућности указивања помоћи, колико је допуштено.

Командант среза

Капетан,

КОМАНДА

ПРИХВАТНЕ ВОЈНЕ СТАНИЦЕ

ШТАБА БР. 56/5. Ј.В.У.О.

Бр.

9-VII-1944 г.

С. С. П.

Команданту среза Левачког, пошто сте ми јутрос усмено наредили да Вам овај предмет вратим, исти Вам се враћа на уништај.

Командант станице прих. поручник

(потпис)

АВИИ, ЧА, С-В-3976.

Ш Т А Б 56/5
Команде среза
О.Бр. службено
7-јула 1944 године
С.С.Пл.

ПРЕДСЕДНИКУ ОПШТИНЕ

РЕКОВАЦ

ИМАМ ТАЧНИХ података да је неки предузимач погодио са немачким властима да ради неко утврђење на „Купресу”. Тај предузимач је овластио и г. ЖИКУ АНЂЕЛИЋА. Како је то приватна трговина, а не државна нити окупаторска, већ црноберзијанска радња, а Ви, Господине претседниче општине, наређујете к у л у к једног српског народа, за рачун појединаца и пропалица, те да се и убудуће не би поновиле.-

Н А Р Е Ђ У Ј Е М:

ДА МИ НИ ЈЕДНОГ СЕЉАКА НЕ СМЕТЕ ДА ОДРЕДИТЕ ЗА КУЛУК, РАДИ ИЗРАДЕ НАПРЕД НАВЕДЕНОГ УТВРЂЕЊА, А ГОСПОДИНА ПРЕДУЗИМАЧА-ЧИМ ДОЂЕ ДА ГА СТРАЖАРНО УПУТИТЕ КОД ПОТПИСАТОГ, РАДИ ПРЕСЛУШАВАЊА И ДАВАЊА УПУТА КАКО СЕ ТРЕБА ДА РАДИ СА ПОШТЕНИМ СРПСКИМ ОЈАЂЕНИМ НАРОДОМ:

САОПШТИТЕ ГОСПОДИНУ ЖИКИ АНЂЕЛИЋУ, ДА МИ СЕ ЈАВИ У РОКУ ОД ПОЛА САТА ДА БИ РЕКАО КОГА СЛУЖИ И ДА ЛИ ЈЕ РАЗРЕШЕН КРАЉЕВЕ-ВОЈНИЧКЕ ЗАКЛЕТВЕ!

ЗА ПРЕДЊЕ ИЗВРШЕЊЕ СВЕГА САМО 2-САТА:

ПАЗИ НА РОК! ПАЗИ НА НАРЕЂЕЊЕ!

КОМАНДАНТ СРЕЗА
КАПЕТАН,
(потпис)

АВИИ, ЧА, С-В-3977/1.

110.

Ш Т А Б 56/5

Команде

Југословенске војске у Отаџбини

О.Бр. Службено

7-ј у л а 1944 године

С. С. П.

КОМАНДАНТУ СРЕЗА ЛЕВАЧКОГ.-

Молим Команданта да по могућности достави овом штабу шећера што што је год више могуће, јер штаб не располаже никаквим намирницама које би се могле издавати војницима за доручак.

ИНТЕНДАНТ

Н.В.Ч.Е.С. IV кл.

Јаковљевић Милован

АВИИ, ЧА, С-В-3977/2.

111.

Ш Т А Б 56/5

Команде среза

Југословенске војске у Отаџбини

О.Бр.Сл.

7 јула 1944 год.

С. С. Пл.

КОМАНДАНТУ ЛЕВАЧКЕ БРИГАДЕ.-

Приметио сам да поједини команданти батаљона воде са собом команданта места.

238

Наредите командантима батаљона да то у будуће не раде, јер се команданти места морају увек налазити у своме месту.

Да команданти батаљона, неодузимају од команданта места оружје, које је потребно за само место. Ово је у духу упута Бр.5/41 гд.

Предње саопштите хитно, како срез не би остао без иједне пушке. Наредите да моју пратњу не позивају, јер потписати неће да остане без потребне пратње! Молим предње је хитно.

Командант среза

Капетан,

(потпис)

АВИИ, ЧА, С-В-3979.

112.

Ш Т А Б 56/5

Команде среза

Југословенске војске у Отаџбини

О. Бр. службено

7 – Ј у л а 1944 године

С. С. Пл.

ЗАСТУПНИКУ КОМАНДАНТА ЛЕВАЧКЕ БРИГАДЕ.

У међувремену када је потписати био код команданта корпуса, добијен је позив да се остатак људства поменуте бригаде прикупи на одређеном месту. Међутим, неко је позвао и људство које и по ратном распореду и по годиштима и свим правилима припада I и II четама, па чак баш и штабу команде среза, међу којим људством позват је:

1. Резервни пешадиски поручник Милорад Максимовић, иначе преглед. Фин. Контроле-ратник-солунац, који никако не може поћи; 2) Животије Милић, који ми је командант општине Рековачке, а и по годинама не припада III четама, 3) Драг. Вукићевић, учитељ, члан пропагандног отсека бригаде, 4) Миладин Бушетић, Десимир Пешић, Милић Н, Петар Попић и др.

По упуту Бр. 5 и осталим нашим правилима, стоји: у моменту акцију команди среза припада 50% оружја, а остало 50.- III четама.

Пошто је акција отпочела, а потписати нема ни 5% оружја, а одговоран је за ред и безбедност среза и он ће једини полагати сутра рачуна за срез.-То захтевам да се напред цитирано људство, из штаба среза-пратње команданта среза, врати потписатом, у противном скидам сваку одговорност са себе и бићу принуђен да се обратим вишим властима. У осталом упут је јасан. Правила су јасна ко коме припада, те пошто људство III чета лежи, јер 5% није позвато, смешно би жалосно било да се одводи људство I и II чета.

Молим предње учинити одмах, како, како срез не би остао без и најнужније заштите, јер за Вас не чине ништа 5-10.- пушака, више или мање али за срез значи много имати у сваком селу бар по 1-2 пушке.

Молим да ствар не комплицирати и људство ми пустите одмах.

Командант среза
Капетан,
(потпис)

АВИИ, ЧА, С-В-3983.

113.

КОМАНДАНТУ МЕСТА РЕКОВАЦ.- доведите ми хитно два курира, који ће да иду до Борача. Курири да ми се јаве вечерас у 6 часова. Курири морају бити здрави и добро обувени.

Хитно известите која сте лица одредили.

11 јула 1944 године
Ш.

Командант среза
капетан,
(потпис)

АВИИ, ЧА, С-В-4010/4.

114.

О Б Ј А В А

За Бранка Симића и Мису Митровића из Рековца, који путују до Команданта Левачке бригаде који је на терену.

Именовани носе са собом личне карте и ова им објава важи уз личну карту.

На путу остати 15 петнајест дана, после повратка са пута објаву морају предати овој команди.

Моле се успутне власти да именованима излазе у сусрет.

11 јула 1944 године

С. С. Пл.

Командант среза

капетан,

(потпис)

АВИИ, ЧА, С-В-4017.

115.

КОМАНДА ЈУГОСЛОВЕНСКЕ ВОЈСКЕ

У ОТАЏБИНИ

ГОРСКИ ШТАБ БР. 56/5

О. Бр. Сл.

12-VII- 1944

ПОЛОЖАЈ

НА ЛИЧНОСТ

ПОРУЧНИКУ Г. ДАМЊАНОВИЋУ КОД ЦЕНТРА ВЕЗЕ Ш.Г.К.

У вези извештаја од данас Ви сте ноћас упутили наоружаног човека и отерали неког сопственика вршалице родом из Дулена. Узрок непознат зато у повратку акта известите за какву је кривицу он лишен слободе када је требао

да отпочне вршај данас по извештају К-та среза. У будуће немешајте се у командовању по срезу јер нисте Ви командант бригаде. Ја сам овди командант среза и командант батаљона па ако имате шта онда тражите писмено или шаљите курира за брже спасавање послова.-

Одмах обавестите и команданта среза зашта сте отерали тог човека а у исто време доставите извештај потписатом о њему.-

Командант поручник
(потпис)

116.

Центар Везе
Шумадиске Групе Корпуса
Југословенске војске у Отаџбини
О. Бр. Служб.
13 јула 1944 године
Ш у м е

Команданту Левачке Бригаде- Поручнику Храни.- Према предњем тражењу извештавам:

Сопственика вршалице из Дулена, Пешића стражарно су довели у овај центар моји војници по моме наређењу. Пешић је мој војник. Истог сам писмено позвао да дође у овај центар ради саопштења неких наређења и ради ослобођења од вежбе, ради вршаја. Исти није се одазвао позиву у одређено време, те сам би принуђен, да га стражарно доведем у овај центар, где је за неизвршење наређења добио као казну десет батина. По саопштењу наређења, истог сам ослободио вежбе и упутио да врше са својом вршалицом. Исто тако само ослободио, још два дана раније тројицу војника овога центра, који имају своје вршалице, од вежбе, ради припремања свега што им је за вршај потребно. Али су ова тројица дошли на рапорт код потписатога и војнички тражили да их отпустим ради вршаја, што сам одмах и учинио, схватајући сав значај овогодишњег вршаја, те би исто тако и учинио и са Пешићем из Дулена, којег сам ради тога и позвао.

Никада се нисам мешао, нити пак имам намеру да се мешам у командовање по срезу, али тако исто некеме не дозвољавам, да се меша у моје

командовање мојим војницима. Нека свако ради свој посао и онда ће све добро бити. И нека се нико не плаши, да ћу му ја ма у чему његов ауторитет власти рушити.

Из предњег мог излагања, нека командант бригаде и командант среза процене ко се меша у чију надлежност. У овоме случају је испало да ја немам права по „нечијем мишљењу” да наређујем ни својим сопственим војницима. Мало чудна ствар.

Молим да се овај акт достави и Команданту Среза ради обавештења, да се не би и даље стварала непотребн узбуна око овога.

Шеф Центра
Капетан 1. класе (потпис)

КОМАНДА ЈУГОСЛОВЕНСКЕ ВОЈСКЕ
У ОТАЏБИНИ
ГОРСКИ ШТАБ БР. 56/5
О. Бр. Сл.
14.VII 1944 год.
ПОЛОЖАЈ

КОМАНДАНТУ СРЕЗА ЛЕВАЧКОГ.- Доставља се предњи извештај по предњем питању и у будуће док Вам се ствар не представи тачно никако је не узимајте у поступак, јер овај случај је испао сасвим обратан.

Командант поручник,
(потпис)

АВИИ, ЧА, С-В-4020.

ШТАБ 56/5

Команде среза

Ј.В. у О.

12 јула 1944 г.

Сл. с. пл.

П О З И В С А О Б А В Е З О М

Господину Миловану Перићу, трг. из Рековца.

Одлуком меродавних опорезовани сте за Југосл. војску у Отаџбини са динара: 50.000 и словима: педесет хиљада динара.

Ову суму дајете на основу одлуке Врховне команде као позајмицу, с тим да ће вам се иста сума вратити по нормализовању прилика од стране Државе Краљ. Југославије.

За сада ово је Ваша дужност са апсолутном обавезом, која ће се доцније претворити у Ваше право према Држави Краљ. Југославије.

Позивате се да без изговора неизоставно ову суму измирите најдаље до недеље 16. јула 1944 г. у 12 сати код одређеног благајника за ову сврху Остојића Богољуба, трг. из Рековца.

На предати новац добићете признаницу са потписом председника Среског Равног. Одбора, које је саставни део овога позива.

У случају да не положите ову суму у остављеном Вам року, овим се позивом упућујете Команданту левачке бригаде, с тим да му се јавите 17 јула 1944 г. у 8 сати пре подне за даља наређења и упут неизоставно.

Ви сте Србин. Наша браћа и синови боре се и живот дају за Вашу слободу и удобност. Овај новац одређен је само за њих и то искључиво Левчане. Они су голи и боси. Они вапију за одећу и обућу. Ми уживамо на плодовима њиховог крвавог рада. Они по 10 дана дано-ноћно боси пешаче за Вас.

Ставите руку на срце и прст на чело и размислите, шта сте до сада материјално, морално и физички жртвовали за општу ствар. Да ли сте дали ишта? Јесте ли учинили ма шта? Ви удобно уживате туђом заслугом и трудом.

Они немају оно што је најосновније за услов у борби. Чиме ће Вас и како бранити? Чиме сте до сада помогли општу ствар, од које све очекујете. На хуманом раду, на националном пољу, у физичкој делатности! Одговорите сами.

Према овоме, неизоставно горњу обавезу у остављеном року испуните.

Признаницу чувајте заједно са овим позивом као доказ.

Командант среза,
Капетан,
(потпис)

П Р И З Н А Н И Ц А

На суму од ... и словима: ... , коју је суму примила Ј.В.у О. у см. наређења Врховне команде, односно саме потребе Команде среза од г. ... , из Рековца.

Ова признаница као саставни део горњег позива служи именованом као доказ позајмице Држави означене суме новца.

16. јула 1944. г.

Сл. с. пл.

Председ. Среског Равног. одбора

АВИИ, ЧА, С-В-4021.

118.

О Б Ј А В У

За активног наредника МИЛОША МИЛОВАНОВИЋА, СВЕТОЗАРА М. Перића и ЂОРЂА М. СИМОНОВИЋА, студенте технике, сви из Рековца, који се упучују на курс у радиотехничку групу В.К.

Моле се успутне власти да именованима не чине сметње, већ у случају потребе и помоћ пруже.

Комаданти места дужни су да им стављају превозна средства као и све друго.

Командант места у Кал. Прњавору, ставиће им на расположење преноћиште, храну и све друго.

Објава им важи један месец дана, од данас, а уз личну карту

ШТАБ 56/5

КОМАНДЕ СРЕЗА

ЈУГОСЛОВЕНСКЕ ВОЈСКЕ

У ОТАЏБИНИ

Командант среза

Бр. сл.

Капетан,

15 – VII 1944.

(потпис)

С. С. Пл.

АВИИ, ЧА, С-В-4032.

119.

НАРЕДБА СТР. ПОВ. О. Бр. 287

КОМАНДАНТА ЛЕВАЧКЕ БРИГАДЕ ЈУГОСЛОВЕНСКЕ ВОЈСКЕ У
ОТАЏБИНИ

15 ЈУЛИ 1944 ГОДИНЕ.

I

У вези наређења овога штаба Стр. Пов. О. Бр. 287 од 27 јуна т.г. а да би се служба на Војним поштама могла одправљати на време као и да би стално један од званичника увек био то

П О С Т А В Љ А М:

1.- За помоћника Шефа Војне поште бр. 1 Рековац СТЕВАНА Д. СТАНОЈЛОВИЋА из Рековца.

2.- За помоћника Шефа Војне поште бр. 2 Ратковић ЉУБИСАВА ПЕТРОВИЋА из Ратковића.

246

3.- За помоћника Шефа Војне поште бр. 3 Сибница МИЛАШИНА М. ЈЕВТИЋА из Сибнице.

4.- За помоћника Шефа Војне поште бр. 4 Надрље РАДОМИРА Т. ЈОВАНОВИЋА из Надрља.

5.- За помоћника Шефа Војне поште бр. 5 Опарић ЧЕДОМИРА ВИШЊИЋА из Опарића.

6.- За помоћника Шефа Војне поште бр. 6 Секурич БОРИСАВА ПАУНОВИЋА из Секурича.

Шефови Војних пошта позваће своје помоћнике и саопштити им ово наређење уз потпис и одмах их увести у дужност, такође да помоћници шефова Војних пошта обавесте своје команданте места да их од сада не ређају на никакве дужности.

Достављено свим јединицама

КОМАНДАНТ ПОРУЧНИК

(потпис)

АВИИ, ЧА, С-В-4034.

120.

НАРЕДБА ПОВ. О. БР. 328

КОМАНДАНТА ЛЕВАЧКЕ БРИГАДЕ ЈУГОСЛОВЕНСКЕ ВОЈСКЕ У
ОТАЏБИНИ ЗА

15 ЈУЛУ 1944 ГОДИНЕ

I

Командант 1. Шумадиског корпуса актом својим Пов. О. Бр. 494 од 10 јула т.г. доставио је следеће:

„Док смо са јединицама били на положају, извештени смо да је 6 јула код варошице Груже убијен један човек из непознатих разлога. Посумњали смо да је ово убиство извршено на неоправдан и незаконит начин, то смо од реонских равногорских власти тражили детаљан извештај о томе.

Накнадно примили смо од наших тајних органа следећи извештај:

- Убијено лице зове се МИЛОЈЕ ПЕТРОВИЋ из села Корићана код Крагујевца. - Овај је био раније у служби СДС одакле је радио за гестапо. Из СДС отпуштен је наводно као неспособан, а ступио у службу гестапоа у Београду одакле је радио противу Равне Горе и народа уопште.

- На појасу својих чакшира носио је ушивен немачки војнички знак СА КУКАСТИМ КРСТОМ, а када је упитан шта има ту ушивено рекао је да му је то знамење од славског колача.

- Када је видео да ће бити лишен слободе јурнуо је на једног па на другог нашег органа у намери да их физички савлада па изврши бегство. У том часу један орган убио га је из свог револвера.

Износећи предње саопштава се свима штабовима и народу у подручју корпуса да се обнародује и зна ко је и зашта убијен. Овакво лице имало би да буде кажњено смрћу у сваком случају, имало би да га казни ОТАЏБИНА, јер ју је издао. Нека се ово саопштење прочита од стране четовођа и команданата села на скуповима првом приликом и нека се предочи да нико заслуженој казни не може никада избећи.

С ВЕРОМ У БОГА ЗА КРАЉА И ОТАЏБИНУ!

ДРАЖА НАС ВОДИ ВЕЛИЧИНИ И СЛОБОДИ!"

Доставља се предње да команданти места прочитају свима и свакоме.

Достављено свима јединицама

КОМАНДАНТ ПОРУЧНИК

(потпис)

АВИИ, ЧА, С-В-4034.

Ш Т А Б 56/5

Команде среза

Југословенске војске у Отаџбини

О. Бр. 191

15 – јула 1944 године

С. С. Пл.

КОМАНДАНТУ ГРУПЕ ШУМАДИСКОГ КОРПУСА
МАЈОРУ Г. ДУЈИ СМИЉАНИЋУ-

У вези акта тога штаба О.Бр. службено од 11 јула 1944 год, у погледу г-ђе Миливојевић, извештавате се:

Дана 14 јула 1944 год. у 10.- часова, потписати је саопштио напред именованој да се удаљи из овог среза у поменути срез, како је наређено. Иста је примила предње к знању и молила само 3-4 дана, да се задржи, док јој сестра не дође, и удаљиће се.

Шеф центра везе штаба 708.-налази се у селу Кавадару. Иста се слика понавља, као и са селом Надрљом. Истрага је окончана, противу њега и предмет чека на наређење тога штаба-команданта.

Потписати је позвао своје наоружано људство, које већ крстари, а лично ће и сам поћи по срезу у понедељак, пошто сутра, дана 16-јула т.г. вршимо освећење темеља-спомен капеле-цркве.

Наши корпуси I и II налазе се, према тачним подацима, у Прањанима. Оба корпуса била су на реону овога среза 5-6 дана. Такође се овде налази и школа официра са потпуковником г. Палашом. Инструктори су завршили курс и дошли у своје јединице, као на пример г. Урошевић, и примио понова свој батаљон.

Командант левачке бригаде опоравио се је и полази на терен-по срезу.

Војник из тога штаба Драг. Смиљанић, који је рањен, налазио се је у Опарићу, где му је указана хитна лекарска помоћ и потписати и му је слао лекове, а сада је напустио овај срез. Добро се осећао. Погинули, из Вел. Пчелица, је превезен и сахрањен, уз војничке почести, у своме селу.

Потписати је породици погинулог дао десет хиљада динара, за пренос, поред друге помоћи, у намирницама. Дочекан је врло лепо у Рековцу, где му је потписати одржао посмртно слово. Други рањеник, из Вел. Пчелица, је такође дошао и добро се осећа, тако да се слободно креће.

Потписати је ставио на расположење коње за пренос муниције, како сте наредили, преко г. Дамјановића и исти су већ отишли. Послат Вам је шећер 20.- кг и десет кг. цигарета. Сада Вам се шаље пола кг. дрине.

Стање у овом срезу је одлично. Ред и мир. Ничег новог и без икаквих промена. Молим да ми се не замери, ако Вам предложим, да је препоручено да се делимична замена из летеће врши. Ово је жеља читавог народа, ма да им је познато наређење „ЧИЧИНО”.

Доставља се предње с молбом на надлежност.

Командант среза
Капетан,
(потпис)

АВИИ, ЧА, С-В-4036.

122.

Команданту Левачке Бригаде
Положај

Командант Среза Левачког 12 јула т.г. саопштио ми је одлуку Врховне Команде, по којој имам да положим 50.000 дин. педесет хиљада дин. на име позиције Југословенској Војсци у Отаџбини.

Част ми је известити команданта, да ми је немогуће да положим оволику суму из разлога:

Што сам болестан инвалид, што осећам да се сваким даном стање мога здравља погоршава па сам неспособан за некакав рад, те према томе немоћан и шта више да зарадим и што не обављам некакав посао.

Што сам лечећи се већ двадесет пет година продао сво имање, које сам имао, осим два и по хектара од чијег прихода једино сада живим и што не радим ништа већ три године те сам потрошио сву готовину.

Што новца немам више од 30.000 дин. тридесет хиљ. дин.и 40.000 четрдесет хиљ. дин. у новчаницама старих југословенских, које су избачене из оптицаја.

Што ми је горња сума потребна да се лечим, јер услед погоршења мога здравља стално примам ињекције од Г. Војислава Марковића, среског лекара.

Болест, која ме мучи већ двадесет и пет година, добио сам у рату због чега сам постао инвалид. Учествовао сам у турском, бугарском и аустро-немачком рату.

Молим Команданта Бригаде за дејство, да се из наведених разлога овог новчаног тражења ослободим као инвалид, коме је новац потребан за лечење и који је у прошлим ратовима дао све што је могао.

Прилажем препис решења Инвалидског Суда.

16. јула 1944 год.

Милован Перић

Рековац

рез. коњич. П. пуковник инвалид

C-B-4043.

123.

ГОРСКИ ШТАБ

Бр. 57/ сл.

Југослов. Војске у Отаџбини

15 јула 1944 год.

С. С. П.

Команданту места Рача

Наређујем да од данас нико не долази приватним послом, јер дошао је час, када одбацујемо све личне ствари и пред нама стоје само Краљ и Отаџбина.

Председнику општине саопштите да се за све личне ствари обраћају њему и да их он решава непристрасно.

У исто време наређујем да у случају пада савезничких апарата имају се предузети све мере да се људство и материјал спасе. У томе употребити сва

могућа средства као: кола са запрегом и коње. А да би се спасавање савезничког људства било што брже и ефикасније:

Н А Р Е Ђ У Ј Е М

1.- Да командант места већ сад има припремљено људство (око 20 људи), који ће у случају пада, одмах притрчати и помоћи.

2.- Да командант места ангажује: кола, коње да би се што брже спасло све што је могуће из апарата.

3.- Да нико сем команданта и људства за помоћ не сме прилазити савезничким пострадалим апаратима да се неби правила забуна и да Немци неби могли да открију где је апарат и савезничко људство пало.

Сваки онај који би прекршио ово наређење сматраће се као саботер и биће кажњен Преким Војним Судом.

Командант, мајор
(потпис)

АВИИ, ЧА, С-В-5410.

124.

Ађутанту Ком. 3 батаљона

г. Јовановићу

Среско начелство у Рековцу под Пов. бр: 102/44 г. од 13 – VII – 44 г. доставило је наређење допунске команде команде II пука Српског Добровољачког корпуса у Крагујевцу под Пов. бр.: 258 од 8-VII-44 г. којим позива за 21 јула т.г. све младиће рођене 1919-1924 године у Крагујевац на регрутовање безусловно.

Молим те за објашњење да ли се младићи упућују или не.

18 – VII – 1944 г.

Опарић

Деловођа

(потпис)

АВИИ, ЧА, С-В-4054.

Горски Штаб
Број: 57/Сл.
Југословенске војске у Отаџбини
О. Бр. 253
18 јула 1944 године.
С. С. П.

КОМАНДАНТУ МЕСТА Рача-Краг.

Командант штаба бр. 57 са О.Бр. 375 од 13 јула 1944 године доставио је следеће:

„Господин Министар војске и морнарице и ваздухопловства, и Начелник штаба врховне команде својим радиограмима доставио је следеће”:

1/ Поводом образовања Субашићеве владе, Черчил решиће на својој седници кроз који дан, какав ће став заузети. Док Черчил не буде донео своју одлуку саопштите трупима и народу следеће:

а) Да је ово израз кужне британске политике.

б) Војска остаје верна Краљу и демократији и националним идеалима без обзира шта се у иностранству ради.

в) Ми смо и даље још више непомирљиви непријатељи комунизма.

г) Да ћемо заузети став са политичког гледишта према Субашићевој влади и да ће се тај став објавити широм земље и бити достављен иностранству.

д) да наше везе са Краљем нису прекинуте због доласка Субашића на власт.

ђ) Наше везе са савезницима остају и даље непромењене. ЧИЧА.

Доставља Вам се предње са наређењем да се исто на погодан начин саопшти грађанству.

Командант-мајор,
(потпис)

АВИИ, ЧА, С-В-5402.

126.

КОМАНДА ЈУГОСЛОВЕНСКЕ ВОЈСКЕ

У ОТАЏБИНИ

ГОРСКИ ШТАБ БР. 56/5

О. Бр. сл.

19 - VII – 1944 год.

ПОЛОЖАЈ

КОМАНДАНТУ СРЕЗА ЛЕВАЧКОГА., Преко рековачког Равногорског одбора као и 5 виђена грађанина проверите предње наводе или пак Вашим личним убеђењем, пак овај предмет оставите команданту корпуса са Вашим образложењем објективним да ли га треба ослободити или не.

КОМАНДАНТ ПОРУЧНИК

(потпис)

(без сигнатуре)

127.

КОМАНДА

Прихватне војне станице

Штаба 56/5 ј.в. у о.

Е, бр. 73/ 20-VII-44

С. с. пл.

Команданту среза левачког,

С. с. пл.

На дан 23 јула 1944 год.у недељу одржаће се конференција у селу Вел Крушевици у 10 часова пре подне. Истој конференцији морају без икаквог изговора бити присутни и то:

254

Сви командати места са територије овог среза, сви интенданци села, сви сопственици вршалица из вашег села као и сви одређени пописивачи (учитељи или др.) зато на потпис овог акта, саопштите свима горе наведеним лицима, да без условно морају бити присутни одређеног дана и у одређено време (час) на заказаној конференцији. Никакав се изговор неће примити и сваки ће се узети на највећу одговорност, ако не би био присутан, зато сваком при саопштењу нагласите и скрените пажњу на последице које га могу наћи због недоласка.

У исто време обавештавате се да по најновијој измени Уредбе о вршају за 1944 год. позовете народ на скуп, пописиваче и сопственике вршалица и рећи им, да се ујам узима, без обзира на овршену количину, у износу од 9% од чега сопственику припада 5% за све своје трошкове око рада а за војску 4% и друго се ништа не узима од народа.

Предње се доставља на тачан поступак и извршење.

Овој конференцији биће присутан и Командант среза и бригаде.

Достављено: Команданту среза
Левачког, Команданту левачке
Бригаде и командантима места
У срезу.

Командант прих. војне станице,
пешад. поручник,
Бранко Костић

С обзиром на важност ове заказане конференције, молите се да на сваки начин истој присуствујете.

АВИИ, ЧА, С-В-4065.

Ш Т А Б 56/5

Команде среза

Југословенске војске у Отаџбини

О. Бр. 233

26 – јула 1944 године

С. С. Пл.

КОМАНДАНТУ ЛЕВАЧКЕ БРИГАДЕ.-

У вези акта од команданта I шумад. корпуса Стр.пов.О.Бр. службено, од 22 јула 1944 год. који се односи на замену људства у II летећој, а према коме ми треба да упутимо само 8 младића, то Вам се обраћам, ради договора и предлажем следеће:

Да још одмах наредите да се из села: Цикота, Гор. Сабанте, Пчелица, Рековца, Драгова, Опарића, Белушића и Секурича, пошаље по један војник као замена, а да се на њихова места пуне првенствено и само јединци. Ово сам решио и са Среским одбором, те молим да Ви само наредите потребно, издате објаве и да их упутите како је предвиђено. Дана 28 јула 1944 год., до 12 часова, морају сви бити на одређеном месту т.ј. у акту стоји у Ман. Каленићу да се сачекају војници и војници из I и II грузанске бригаде, те да им ја дам своју пратњу, наоружану да их спроведе где треба.

Молим сав посао обавите у току данашњег дана, тако да ми се све стави на расположењу још сутра, а најкасније до 6 часова, ујутру, у петак 28-јула т.г.

Ви са своје стране, предложите да се замена изврши и то јединци, а ја ћу такође то захтевати, јер је оправдано.

Понављам: предње је хитно, везано роком, те молим потребно учините одмах, а потписатог специјалним куриром известите ко се шаље. Наредите да понесу добру обућу, одело, храну за 4 дана и веш- Узети богате и задружне синове.

КОМАНДА ЈУГОСЛОВЕНСКЕ ВОЈСКЕ
У ОТАЏБИНИ
ГОРСКИ ШТАБ БР 56/5
О. Бр. службено
26-VII-1944 год.
ПОЛОЖАЈ

Командант среза
Капетан,
(потпис)

КОМАНДАНТУ СРЕЗА ЛЕВАЧКОГ.- У вези предњег
ПОТПИСАТИ ЈЕ НАРЕДИО

ДА СЕ ИЗ села јаве сви који припадају Летећој бригади па Ви на лицу места одаберите. НИУКОМ СЛУЧАЈУ НЕ МОЖЕ СЕ ДРУГО ЉУДСТВО СЛАТИ СЕМ ОНО КОЈЕ ПРИПАДА ЛЕТЕЋОЈ БРИГАДИ.- ЗАШТА ЈЕ ОНА ДОБИЛА ПРЕКОБРОЈНО.-

АКО УБУДУЋЕ ПРИМИТЕ ОВАКАВ АКТ ОНДА СЕ ОБРАТИТЕ КОМАНДАНТИМА МЕСТА ДА ВАМ ДАДУ ЉУДСТВО КОЈЕ ПРИПАДА ДОТИЧНОЈ ЈЕДИНИЦИ.- и тиме скраћујете пут.

КОМАНДАНТ ПОРУЧНИК
13 (потпис)

НЗ У манастиру ћете им издати Ви објаве и да их упутите даље.-

АВИИ, ЧА, С-В-4092.

КОМАНДА ЈУГОСЛОВЕНСКЕ ВОЈСКЕ
У ОТАЏБИНИ
ГОРСКИ ШТАБ БР 56/5
О.Бр. сл.
26-VII-1944 год.
ПОЛОЖАЈ
У 18 ч.

КОМАНДАНТУ Среза Левачког

На дан 28 овог месеца упутите сво људство које се налази код својих кућа по ратном распореду а по ратном распореду је у ЛЕТЕЋОЈ БРИГАДИ да се јави КОМАНДАНТУ СРЕЗА у манстиру Каленићу капетану Вани.

Људство са собом да понесе суву храну за 4 дана и сву осталу спремину за терен. Да има добру нарочито обућу.

ПОНАВЉАМ 28 ов.м. до 10 часова да стигне сваки војник из тог среза који припада летећој бригади.-

ПАЗИ НА ДАН и ВРЕМЕ. НА ИЗВРШЕЊЕ.

КОМАНДАНТ ПОРУЧНИК

(потпис)

Н.З. Људство је позвано из Цикота, Г. Сабанте, В. Пчелице, Рековца, Драгова, Опарића, Белушића и Ратковића.

Ви на лицу места одредите колико Вам требају а остало вратите кућама. Нека Вам помогне у предњем послу поручник, г. Симић из Драгова и наредник Јовановић из Течића. ПОШТО ЈА ОДЛАЗИМ НА ПОЛОЖАЈ.

Х.П.

Из Опарића упутите Стефановић Драгослава и Тому.

АВИИ, ЧА, С-В-4097.

131.

КОМАНДАНТУ МЕСТА РЕКОВАЦ,- на потпис овога акта саопштите да се јаве потписатом одмах у Орашчару Животе Качаревића из Рековца, и то:

1/ Миодраг Петковић

2/ Станоје Ђорић

3/ Милисав Митровић

Миладин Бушетић и

Милена Степановића.

Станимира Остојића.

Са собом да понесу прибор за јело и храну за један да.

Оружје и муницију.

И ИМЕНОВАНИ СЕ МОРАЈУ ЈАВИТИ ОДМАХ-ДАНАС- у четвртак 27 јула 1944 године у 10 часова пре подне.

Изостанак се казни смртном казном.

27 јула 1944 године

Ш.

Командант среза
капетан,
Жунић

АВИИ, ЧА, С-В-4099.

132.

КОМАНДАНТУ МЕСТА

РЕКОВАЦ

На потпис овога акта саопштите ЖИВИ ЈЕВТИЋУ, из Рабеновца, да се ОДМАХ јави потписатом са пушком и муницијом., још данас до 10.- сати.

ХИТНО! ЗБОРНО МЕСТО: РЕКОВАЦ: ОРАШЧАР ДРАГИШЕ КАЧАРЕВИЋА.

27-јула 1944 год.

КОМАНДАНТ СРЕЗА
КАПЕТАН
(Жунић)

АВИИ, ЧА, С-В-4104.

Ш Т А Б 56/5

Команде среза

Југословенске војске у Отаџбини

О. Бр. 23.-

28-јула 1944 године

С. С. Пл.

КОМАНДАНТУ ЛЕВАЧКЕ БРИГАДЕ.-

У вези наређења команданта Шумад. групе корпуса као и команданта I шумад. корпуса Стр. Пов.О.Бр. службено од 22 јула 1944 год., извештавам Вас:

Потписати је дана 28 јула 1944 год.. изашао на одређеном зборном месту у Кал. где је сачекао I и II грузанску бригаду, као и одредио људство за левачку бригаду.

За левачку бригаду одређена су следећа лица:

Милутин Ј. Бушетић, из Рековца;

Сима Д. Илић, из Цикота;

Селимир Јовановић, из Ратковића;

Бошко Стојановић, из Гор. Сабанте;

Глишић Живан, из Превешта;

б. Живота Јовановић, из Белушића;

Светозар Милошевић, из Опарића,

ДРАГОСЛАВ МИХАЈЛОВИЋ, из Лепојевића.

Сва напред наведена лица поћиће на пут тек када се добије веза за команданта групе шумад. корпуса, јер је исти променио правац. Тражена је веза путем радиограма, преко Калабића. За то време остаће војници овде на реону овога среза, а најкасније 30.-јула т.г. кренуће се на пут, јер се верује да ће се веза дотле ухватити.

Молим да се у будуће потписати не одређује за овакве ствари, јер није посао потписатог, да одређује и шаље људство из III чета, а по ...летећих,

пошто не располаже никаквим конкретним подацима нити пак списковима и доводи се у тешку ситуацију. Именовани су добили објаве.

Доставља се ради знања.

Командант среза
Капетан,
(потпис)

АВИИ, ЧА, С-В-4109.

134.

ПРЕТСЕДНИКУ СРЕСКОГ РАВНОГОРСКОГ ОДБОРА.- Доставља Вам се предње с мишљењем, а имајући у виду ЧИЧИН радиограм, од пре 2-3 дана, да се именованом саветује да да колико може, ако жели и ако мисли да треба да се помогне овакав рад као што је РАВНОГОРСТВО. Имам података да је именовани већ дао извесну суму новца, те га више и не притискати, с обзиром на све наведено у његовом реферату и изложеног.

29-јула 1944 год.

Ш.

Командант среза
капетан,
(потпис)

(без сигнатуре)

135.

Ш Т А Б 56/5
Команде среза
Југословенске војске у Отаџбини
О. Бр. сл.
3 августа 1944 г.
С. С. Пл.

Команданту места Рековац

Према траженом команданта града Крагујевца Бр. сл. од 26 јула тг. Доставите ми списак лица која су избегла из Крагујевца од бомбардовања или

су се доселила у ваше место у скорије време, па ма она и била родом из тога места, али да су живела у Крагујевцу. Предње се односи на сва лица оба пола од 15 година старости па навише.

У дотичном списку унети следеће податке: Име и презиме лица, улицу и број куће где је становало у Крагујевцу као и занимање и од када је у вашем месту.

Ове податке слати најхитније потписатоме.

Командант среза
капетан,
(потпис)

АВИИ, ЧА, С-В-4147.

136.

КОМАНДАНТУ СРЕЗА ЛЕВАЧКОГ-С.С.Пл.

На дан 22 јуна т.г. дошла је код Мене повереница Ж.Р.О.С. првог Шумадиског корпуса госпође ЂОРИЋ, која ми је предала објаву и саопштила ми да сам од тог дана бригадна повереница Ж.Р.О.С. У исто време предала ми је и упут за рад организације Ж.Р.О.С. Поред тога што је у упуту предвиђено усмено ми је наредила да одмах одредим батаљонске поверенике и да се отпочне рад како је по правилима и програмом предвиђено, без обзира шта је у том погледу досада урађено у Срезу левачком.

Отпочела сам рад али исти није могао да се развија онако, како то општи интереси захтевају, јер је у Срезу већ постојало удружење ЈУОРА. Тада је настало трвење између ова два удружења, као да су то два различита тела, што апсолутно неби требало да буде.

Око 22 јула т.г. дошла је код мене чланица Ж.Р.О.С. гца Цековић. Поред осталих наређења која ми је издала усмено, примила сам наређење Команданта Среза да одмах одредим 4 чланице које би пошле са Корпусоном чланицом на терен. По том наређењу сам одмах поступила и одредила девојке а имена њихова доставила Команданту Среза. Међутим, када су требале да пођу, дошло је до свађе између Корпусне чланице Ж.Р.О.С. и Среске председнице ЈУОРА, те одређене девојке нису пошле са корпусном повереницом на терен.

Ово је оставило врло рђав утисак на околину.

У вези предње несугласице молим да се овај реферат достави врховној команди са следећим мишљењем:

Пошто је почетком ове године наређено од стране Врховне Команде, да се образују женска удружења ЈУОРА, а доцније по упућу да отпочне рад Ж.Р.О.С. Како ова два удружења имају скоро исти циљ, требало би их спојити да носе један назив. како би се избегле све несугласице и трења и да рад женске организације има у потпуности успеха тако да може одговорити свима потребама које се буду захтевале.

Верујем да су се ова кошења појавила и у другим Срезовима, ако су била организована горња удружења. Зато је потребно да се ово питање реши у интересу опште ствари.

2. августа 1944 г.

Повереница Ж.Р.О.С.

С.Ј.Пл.

(потпис)

137.

ШТАБ 56/5

команде среза

Југословенске војске у Отаџбини

О. Бр. 247.-

3. -а в г у с т а 1944 год.

С.С.Пл.

КОМАНДАНТУ I ШУМАДИСКОГ КОРПУСА

(за Врх. Команду)

Доставља се предњи реферат поверенице Ж.Р.О.С. среза левачког с мишљењем да су предњи разлози оправдани, на своме месту, те да се не би стварао раздор и излишна преписка, молим за хитно наређење шта треба у конкретном случају поступити?

Потребно је једним наређењем спојити оба удружења, пошто имају исти задатак, те би се на тај начин избегао сукоб, јер у противном немогуће

је радити овако (у једном срезу два удружења, те се не зна ко коме припада, а жене су амбициозније много више но мушкарци)

Достављам предње с молбом на надлежност и хитан извештај.

Командант среза
Капетан,
(потпис)

138.

КОМАНДА
I ШУМАДИСКОГ КОРПУСА
Југосл. вој. у Отаџбини
Бр. 549
8 августа 1944 г.
П о л о ж а ј

КОМАНДАНТУ СРЕЗА ЛЕВАЧКОГ.- На територији I Шумадиског корпуса има постојати само женско удружење Ж.Р.О.С. и никакво друго. Када се ово једном из штаба корпуса нареди онда тако и поступити и не чинити никакве предлоге, јер се и у овоме штабу мисли. Биће узет на строг одговор сваки ко буде поново петљао око овога. Дакле: једна Равногорска организација жена и девојака и зове се ЖЕНСКА РАВНОГОРСКА ОРГАНИЗАЦИЈА САНИТЕТА или Ж.Р.О.С.

Известити шта је по овоме учињено.

ШТАБ 56/5
КОМАНДЕ СРЕЗА
ЈУГОСЛОВЕНСКЕ ВОЈСКЕ
У ОТАЏБИНИ
Бр. 279, 20 августа 1944 г.

К о м а н д а н т
артилериски капетан II класе
Марко Музикравић

АВИИ, ЧА, С-Ж-73.

139.

СПИСАК

Лица која су избегла из Крагујевца
Од бомбардовања или се доселила у овом месту
скорије време

Т А Б Е Л А на пола стране

Командант места
Милутин Брашић

(Нема сигнатуре)

140.

ШТАБ 56/5
КОМАНДЕ СРЕЗА
ЈУГОСЛОВЕНСКЕ ВОЈСКЕ
У ОТАЏБИНИ
Бр. сл.
4 – VIII 1944.
С. С. Пл.

Команданту места Рековац.- Одредите од данас за сваку ноћ по једнога стражара код војне поште у Рековцу.

О предњем, то јест у које време стражар треба да буде тамо и докле договорите се усмено са шефом војне поште бр. 1 у Рековцу.

По заповести команданта
ађутант
п. потпоручник,
Ћућун Војислав

АВИИ, ЧА, С-В-4181.

141.

О Б Ј А В А

За редова Милорада Митровића, из Рековца, који путује као пратиоц коморе за II Летећу бригаду „Стевана Јаковљевића”.

Ова му објава важи само уз личну карту, а важи му за 30-тридесет дана од дана издавања.

По повратку са пута објаву мора вратити потписатом.

Од оружја са собом не носи ништа.

Правац путовања: Крушевац-Блаце-Куршумлија ... ?

266

142.

ШТАБ 56/5
КОМАНДЕ СРЕЗА
ЈУГОСЛОВЕНСКЕ ВОЈСКЕ
У ОТАЏБИНИ
Бр. Службено
5 VIII 1944.
С. С. Пл.
С-В-4161.

КОМАНДАНТ
СРЕЗА
КАПЕТАН,
(потпис)

143.

56/5
СРЕСКИ НАР. РАВНГ. ОДБОР
Ј.В. у О.
О. Бр. сл.
7. августа 1944. г.
Сл. с. пл.

КОМАНДАНТУ СРЕЗА,- Левач.- У повратку овога извештавам команданта среза да се не слажем са овим и оваквим поступком, јер када је могла да да сиротиња, онда у толико пре именовани. Ово тим пре, што је Перић Милован врло имућан човек, резервни виши официр, ужива велику имовину, сада за време рата прави неке скупоцене намештаје од ораховине и др.

Ово ни најмање није у складу са принципима равногорства, које хоће правду, правицу, једнакост и истину.

С обзиром на наређење Извршног одбора ЦНК. бр. 70. од 29 јула 1944. г., предлажем да се предмет упути вишим властима.

Наводим, да баш због именованог Милована протестује цело грађанство вар. Рековца, а и из осталих места среза левачког, народ се буну и неће да одговара својим обавезама, наводећи баш овај случај за пример. Нарочито се буну сиротиња, која је у целости одговорила својим обавезама.

Мој је предлог, или да плати именовани Милован одговарајућу суму, или бар да се врати сиротињи већ наплаћено.

Додајем, да Милован Перић иако је рез. официр и то виши, до сада није ни најмање допринео за равногорство, већ чак шта више, тражио је да му се врате и оних 10.000 динара, које је био положио, наводећи да је он ослобођен и да му је речено да више не плаћа и да тражи да му се врати већ положених 10.000 динара.

Овај случај у велико је нашкодио целој организацији у нашем срезу, а нарочито у Рековцу, јер рековчани сви познају Милована Перића и његово имовно стање, данашњи живот и његове уопште заслуге.

Ово је један врло немио случај, и како ће она пука сиротиња да плаћа, која и залогај од уста одваја за општу ствар, а овај богаташ овако што чини. Молим да се настави поступак по предњем и да ми се одговори.

Претс. Ср. нар. равнг. одбора,

(потпис)

(без сигнатуре)

144.

Ш Т А Б 56/5

команде среза

Југословенске војске у Отаџбини

О. Бр. службено

8 – августа 1944 године

С. С. Пл.

ГОСПОДИНУ
БОЖИ ШУМАДИНЦУ – АБАЦИЈИ
ЈАГОДИНА

Преко Живомира Милојевића, абације, из Рековца, сазнао сам позитивно да треба нека роба, шајак и др. да се додели и за овај срез.

Молим да ми најхитније пошаљете списак свега онога што треба да се пошаље овоме срезу, како би се знало и иста роба припала коме треба, а не да оде на црну берзу.

Предње сматрајте најхитнијим и тачан извештај дајте.

Командант среза
Капетан,
(потпис)

АВИИ, ЧА, С-В-4189.

Ш Т А Б 56/5

Команде среза

Југословенске војске у отаџбини

Бр. службено

9 августа 1944 год.

С. С. Пл.

КОМАНДАНТУ ЛЕВАЧКЕ БРИГАДЕ.- Потписати је набавио скоро сав материјал за успостављање телефонске линије од Рековца до Белушића и Секурича. Потребно је да наредите да се набаве 250 стубова-бандера и исте извуку-дотерају на пут од Течића, Белушића и Секурича. Бандере-стубови треба да се дотерају у року од три до пет дана, како би се одмах успоставила веза те би на тај начин се убрзала-олакшала курирска служба а тај штаб и потписати били би у вези стално.

Предње сматрајте хитним и предузмите потребне мере.

КОМАНДАНТ СРЕЗА

КАПЕТАН,-

(потпис)

АВИИ, ЧА, С-В-4202.

ГОРСКИ ШТАБ

57/ С. Л.

Прихватна војна станица

О. Бр. 368

10 августа 1944 год.

Положај

КОМАНДАНТУ МЕСТА Рача Краг.

За потребе наше Југословенске војске, која се бори на положају против партизана, потребно је да се уради следеће:

1.- Потребан је да се има извешан број кола у којима ће да се преноси само хлеб на положај, а никако друге ствари.

Ова кола треба да буду добро затворена т.ј. да имају поклопац који ће да заштити храну од кише када буде падала (јер се мора имати на уму да могу да настану кише) Исто тако морају бити од лакши-средње величине, јер треба да се крећу по брдовитом терену. Коњи за ова кола моћи ће да се мењају. Сва кола треба припремити чим пре и то ће урадити свака општина са по једним колима.

2.- Да би могли лакше да дотурамо сено и сламу за исхрану и негу наше стоке која је на положају, потребно је да се има извесна количина жице, па стога наређујем да сваки командант места у свом селу прикупи 50-100 м. жице глатке. Ова жица има по појединим оградама која није бодљикава, а ако нема ове онда може да буде и бодљикава па да се извади онај глатки део.

Исто тако има жице и оне која служи за сушење веша. Ово је све потребно да се сено и слама не растура приликом транспорта, јер овако се храна упропасти, а стока пропада и гладује.

3.- За конач који се тражи на купоне по коме сте добили наређење, купони треба да су оверени од ове власти, па тек онда да се предаду овој команди онако, како сам то раније наредио наређењем.

4.- Да би по овоме могао да поступи што боље, то ће командант места да дође код мене на дан 13 августа 1944 године до 10 часова у Ђурђево код школе на брду.

Ако се има воље све се може и ако је ово најтежи посао, али имајте на уму да је сад време да се види колико смо Срби, само треба правда.

Командант капетан II кл.
(потпис)

АВИИ, ЧА, С-В-5416.

147.

Рађено у Штабу 56/5 Команде среза Ј. В. у О. дана 11 августа 1944 год.

С А С Л У Ш А Њ Е:

Миодрага Антића из села Течића среза Левачкога стар 25 година ради доласка са положаја без одобрења.

Испит почет у 9 часова.

I

На општа питања одговорио је:

I

Зовем се Миодраг Антић из Течића среза Левачкога стар 25 година жењен, имам једно дете, нисам суђен нити осуђиван. Заклетву сам положио на верност Краљу и Отаџбини. Војску сам служио.

II

Ти се Миодраже узимаш на саслушање да кажеш одакле си дошао у срез Левачки, зашто си дошао и по чијем одобрењу.

II

Дошао сам са Копаоника, где смо разбијени од стране партизана, и више нисам могао да добијем везу са мојом јединицом. Сада сам дошао да се јавим Команданту среза Левачкога, да би ме поново упутио у моју јединицу.

III

Више немаш шта да кажеш?

Ш

Немам ништа.

Писмен сам,

Миодраг Антић

Саслушао га и оверава по

Заповести Команданта

Ађутант,

(потпис)

Присутни

1) (потпис)

2) (потпис)

АВИИ, ЧА, С-В-4243.

148.

Ш Т А Б 56/5.

Команде среза

Југословенске војске у Отаџбини

О. Бр. службено

12 – августа 1944 године

С. С. Пл.

ПРЕГЛЕДНИКУ ФИНАНСИСКОГ ОДЕЉКА – Рековац

У року од 10.- десет минута да вратите и последње пакло цигарета, које сте подигли од великопродавца дувана. У противном ако не успете да вратите сав дуван, наређујем Вам, да на потпис овога акта, саопштите својим органима да се јаве потписатом.

Рок за извршење и једног и другог само десет минута.

Ако ми само један финанс изостане и не дође на време, лично сте ми Ви одговорни. Нарочито гледајте да Вам дође и тај господин ЂУРА Н.

Да ли Вам је познато да је за цео срез дошло свега 55 кг дувана.

Да ли Вам је познато да имамо преко 1.300 заробљеника и да ли Вам је познато колико се налазе војника на фронту? ХИТНО! ХИТНО! ХИТНО! РОК 10 минута! БИЋЕТЕ СТАВЉЕНИ ПРЕД ПРЕКИ СУД ЗА ТАКАВ РАД, КАО И СВИ ВАШИ ОРГАНИ!

Командант среза - Капетан,
(потпис)

С-В-4255.

149.

ШТАБ 56/5
КОМАНДЕ СРЕЗА
ЈУГОСЛОВЕНСКЕ ВОЈСКЕ
У ОТАЏБИНИ
Бр. служ.
12 – VIII 1944
С. С. Пл.

Команданту општине Рековац.- Мобилишите одмах 5 лица за кречење амбуланте у Рековцу где ће бити смештени наши рањеници. Иста су лица потребна и за рибање истих просторија.

Мобилишите за то лица која су вична томе послу као: Милутина циганина Богосава и остале.

Ово да се учини одмах још у току данашњега дана.

Командат среза
Капетан,
(потпис)

АВИИ, ЧА, С-В-4266.

150.

О Б Ј А В А

За КРУНИЦУ УД. МИЛЕНА ЈОВАНОВИЋА, из РЕКОВЦА, која путује код својих рођака у село Драгошевац.

Моле се успутне власти да именованој не чине сметње у путу.

Именована путује са личном картом, те јој објава важи само уз личну карту, у противном не важи.

Објава важи само десет дана, после чега се мора вратити.

ШТАБ 56/5
КОМАНДЕ СРЕЗА
ЈУГОСЛОВЕНСКЕ ВОЈСКЕ
У ОТАЏБИНИ

Бр. С.
15 – VIII 1944
С. С. Пл.

КОМАНДАТ СРЕЗА
КАПЕТАН,
(потпис)

АВИИ, ЧА, С-В-4272.

КОМАНДА
БАТАЉОНА 3 ЈУРИШНЕ БРИГАДЕ
ЈУГОСЛОВЕНСКЕ ВОЈСКЕ У ОТАЏБИНИ
О. БР/ СЛУЖБЕНО
17 августа 1944 год.
ПОЛОЖАЈ

КОМАНДАТУ ТРЕЋЕ ЈУРИШНЕ БРИГАДЕ

У вези усменог наређења Команданта шумадиске групе корпуса доставља Вам се списак војника из ср. Левачког, који су били придодати батаљонима 1, 2, и 3 треће јуришне бригаде другог јуришног корпуса, па су на дан 7 ов.м. (пре или после борбе) напустили своје јединице-батаљоне и отишли својим кућама.

По приложеном списку сви су се одазвали на позив и вратили се у своје јединице. Са собом су донели и предали оружје којим су задужени.

Напред именоване треба мајсторски саслушати и пронаћи коловође, па према кривици Преки суд ће донети одлуку.

Прилог: Списак 38 војника.

Војницима је саопштено да се јаве Команданту левачке бригаде.

Достављено: Командантима
Шумадиске групе корпуса,
Команданту левачке бригаде
и Команданту среза левачког

КОМАНДАНТ, капетан,
Петар С. Лазаревић

152.

КОМАНДАНТ
ТРЕЋЕ ЈУРИШНЕ БРИГАДЕ
ДРУГОГ ЈУРИШНОГ КОРПУСА
Југос. вој. у Отаџбини
О. Бр. Службено
17 августа 1944 год.
ПОЛОЖАЈ

КОМАНДАНТУ СРЕЗА ЛЕВАЧКОГ

Доставља се предмет, са извештајем да се најенергичнија истрага спроведе, која ће послужити за пример осталим, с тим да се кривци саслушају и казне.

Војници се упућују под ком. поднар. Животија Крстића из Калудре.

Достављено: Команданту левачке бригаде,
Команданту шумадиске групе корпуса,
Команданту левачке бригаде и
Команданту среза левачког.

КОМАНДАНТ, капетан,
Петар С. Лазаревић

153.

СПИСАК

Људства из среза левачког, које је било придодато батаљонима 3 јуришне бригаде другог јуришног корпуса, па је на дан 7 августа 1944 год. раније или доцније напустило своје јединице и отишло кућама и то:

1.- редов Боривоје М. Јовановић из Баре побегао 7, а вратио се 11 ов.м.

2.- ... ,, ... Исидор Т. Живадиновић из Лепојевића под. 7, а вратио се 11 ов.м.

3.- ... ,, ... Вукашин С. Јовановић из Урсула побегао 7, а вратио се 12 ов.м.

4.- ... ,, ... Мирослав М. Павловић из Дулена побегао 7, а вратио се 11 ов.м.

5.- ... ,, ... Живадин М. Вуловић из Рековца побегао 7, а вратио се 12 ов. м.

6.-п. наред. Животије М. Крстић из Калудре побегао 7, а вратио се 11 ов.м.

7.- редов Душан Д. Симић из Лепојевића побегао 7, а вратио се 11 ов.м.

8. ... ,, ... Ђорђе М. Савковић из Превешта побегао 7, а вратио се 11 ов.м.

9. ... ,, ... Љубинко Д. Степановић из Превешта побегао 8, а вратио се 11 ов.м.

10. ... ,, ... Миодраг С. Алексић из Превешта побегао 6, а вратио се 12 ов.м.

11.- ... ,, ... Драгослав Б. Милашиновић из В. Пчелице побегао 7, а вратио се 12 ов.м.

12.- ... ,, ... Будимир Б. Милашиновић из В. Пчелице побегао 7, а вратио се 12 ов.м.

13.- ... ,, ... Иван М. Јевремовић из В. Пчелице побегао 7, а вратио се 12 ов.м.

14.- ... ,, ... Милован Т. Јовановић из В. Пчелице побегао 8 , а врати се 12 ов.м.

15.- ... ,, ... Александар Д. Гајић из В. Пчелице побегао 7, а вратио се 12 ов.м.

16.- ... ,, ... Душан Н. Јовановић из Вукмановца побегао 7, а вратио се 11 ов.м.

17.- ... ,, ... Милан Ж. Стефановић из Вукмановца побегао 9, а вратио се 11 ов.м.

18.- ... ,, ... Душан В. Јевтић из В. Крушевице, побегао 8, а вратио се 11 ов.м.

19.- ... ,, ... Миливоје Н. Крстић из В. Крушевице, побегао 8, а вратио се 11 ов.м.

20.- ... ,, ... Радисав Р. Јанићијевић из Кавадара побегао 7, а вратио се 11 ов.м.

21.- ... ,, ... Ратко О. Јовановић из Вукмановца побегао 8 а вратио се 11 ов.м.

22.- ... ,, ... Владета О. Јовановић из В. Крушевице побегао 8, а вратио се 11 ов.м.

23.- ... ,, ... Живадин Б. Ристић из Вукмановца побегао 8, а вратио се 11 ов.м.

24.- ... ,, ... Борисав О. Обрадовић из Кавадара побегао 8, а вратио се 11 ов.м.

25.- ... ,, ... Светислав Т, Матејић из Секурича побегао 7, а вратио се 11 ов.м.

26.- ... ,, ... Светислав А. Илић из Секурича побегао 9, а вратио се 11 ов.м.

27.- ... ,, ... Драгутин А. Савић из Течића побегао 7, а вратио се 11 ов.м.

28.- ... ,, ... Миодраг В. Антић из Течића побегао 7, а вратио се 11 ов.м.

29.- ... ,, ... Миладин Ж. Спасојевић из Вукмановца побегао 8, а вратио се 11 ов.м.

30.- ... ,, ... Властимир С. Илић из Кавадара побегао 8, а вратио се 11 ов.м.

31.- ... ,, ... Душан Ј. Павловић из Сиљевице побегао 7, а вратио се 11 ов.м.

32.- ... ,, ... Милета Б. Павловић из Сиљевице побегао 7, а вратио се 11 ов.м.

33.- ... ,, ... Рајко С. Прокић из Сибнице побегао 7, а вратио се 11 ов.м.

34.- ... ,, ... Светислав С. Пантић из Малешева побегао 7, а вратио се 11 ов.м.

35.- ... ,, ... Миленко Г. Глишић из Мотрића побегао 7, а вратио се 11 ов.м.

36.- ... „ ... Александар П. Крстић из Мотрића побегао 7, а вратио се 11 ов.м.

37.- ... „ ... Мијаило М. Вуловић из Мотрића побегао 7, а вратио се 11 ов.м.

38.- ... „ ... Бранивоје В. Вуловић из Мотрића побегао 7, а вратио се 11 ов.м.

Напред именовани су после борбе на чукама копаоничког врха „Огладна” на дан 7 ов. после борбе и одступања напустили своје јединице-батаљоне и отишли кућама у Левач, па су се по позиву Команданта шумадискe групе корпуса вратили у означене дане.

Именоване треба саслушати и пронаћи коловође, па са истима поступити по закону.

КОМАНДАНТ
4 БАТАЉОНА 3 ЈУРИШНЕ БРИГАДЕ
ЈУГОС.ВОЈСКЕ У ОТАЏБИНИ

О. Бр. Службено
17 августа 1944 год.

ПОЛОЖАЈ

КОМАНДАНТ - капетан,
Петар С. Лазаревић

АВИИ, ЧА, С-В-4322.

154.

КОМАНДИРУ СТАНИЦЕ Д.С. РЕКОВАЦ.- Одредите једну Вашу патролу од три војника нека оде на лице места, у Белушићу, и нека натера сопственика вршалице да одмах пређе у Секурич и оврше сву пшеницу. Ако се успротиви нека се веже и дотера у затвор, а потписати о томе да се извести. Поступати ипак човечно, али строго и правично. Дакле, машина да се претера за Секурич по сваку цену, а сопственик, ако се успротиви, да се веже и дотера.

Хитно! Ово још у тому овога дана.

22 августа 1944 год.

Ш.

Командант среза
Капетан,
(потпис)

Ш Т А Б 56/5

Команде среза

Југословенске војске у Отаџбини

Бр. службено

22. августа 1944 год.

С.С.Пл.

МЕСНОЈ ПОВЕРЕНИЦИ Ж.Р.О.С.

Пошто је сада извршено спајање ЈУРО са Ж.Р.О.С. и сада само постоји удружење Ж.Р.О.С, а чланице које су биле у удружењу ЈУОР аутоматски постају чланице Ж.Р.О.С.-дакле једно те исто само у место да се зову ЈУОРА зове се Ж.Р.О.С.

Сва женска удружења, сви Равногорски одбори, мушки и женски, сви шефови пропаганди потпадају под непосредном командом команданта среза, а немају ништа са командантима оперативних јединица! Ово је у вези издатих наређења и упута као и посебног наређења команданта групе шумад. корпуса.

Предње је трајне вредности и не сме се мењати нити стварати какав раздор, већ мора постојати хармонија и једнообразован рад у читавом срезу, јер нам је то једна и једина жеља.

II

Пошто се приближује зима, а потребна је топла одећа и обућа, то Вам се:

Н А Р Е Ћ У Ј Е

Да још у току данашњег дана ступите у везу са командантом Вашег села и са интендантом вашег села, те да од њега затражите вуну, која је сакупљена од народа, за потребе Ј.В. у О, и од исте вуне имате да исплетете и то: ... пари чарапа, кратких, белих, ... - пари рукавица, са или без прстију и ... шалчића, око врата, као и ... - џемпера - блуза, без рукава.

Све напред наведено мора, пази понављам: мора бити готово најкасније до 20-септембра 1944 године.

Чим будете израдили предње ствари, морате ме писмено известити, да би се то предало команданту прихватне станице, инвентарисало и слало онде

где је најпотребније, за наше војнике, из овога среза, јер се то ради само за војнике овога среза - бригаде.

Општа је жеља да се по овом питању не потеже нека распра и интервенција, те очекујем од наших чланица да ће све на време и добро бити израђено.

ДРАЖА НАС ВОДИ ВЕЛИЧИНИ И СЛОБОДИ!

КОМАНДАНТ СРЕЗА

Капетан,

(потпис)

АВИИ, ЧА, С-Ж-80.

156.

Команда Територијалне Области 708

Југословенске војске у Отаџбини

Број службено

14 августа 1944 године

Слободне Југословенске планине

Команданту Среза Левачког

Да се у споразуму са главном повереницом Ж.Р.О.С. Шумадиске групе корпуса г-цом Вером Сарамандић образују течајеви санитета сходно постојећим наређењима. Настати да се слушаоци што пре усаврше у дужностима указивања прве помоћи.

За ове течајеве употребити вашег стрчног референта.-

Командант, потпуковник,

(потпис)

АВИИ, ЧА, С-Ж-77.

ШТАБ КОМАНДЕ СРБИЈЕ
ЈУГОСЛОВЕНСКЕ ВОЈСКЕ У ОТАЏБИНИ
О бр. 2746
19-VIII-1944 г.
Положај

У И М Е

Њ.В. К Р А Љ А П Е Т Р А II

А СХОДНО НАРЕЂЕЊУ НАЧЕЛНИКА ШТАБА ВРХОВНЕ КОМАНДЕ,
АРМИСКОГ ЂЕНЕРАЛА ДРАЖЕ МИХАИЛОВИЋА,
С А О П Ш Т А В А М:

Такозвана ослободилачка војска и партизански одреди образовани су по наређењу вођства комунистичке партије из иностранства.

Сви ови оружани одреди су у служби међународне комунистичке партије, која је у нашој земљи забрањена због ненанордног и противдржавног рада.

Комунистичко вођство је образовало ове оружане одреде под изговором да се боре противу окупатора, док им је стварни и прави циљ да свима који нису комунисти силом оружја наметну комунистичку диктатуру.

Због свега овога, ни партизански одреди, ни такозвана ослободилачка војска, нису хтели да се ставе под команду Њ.В.Краља Петра II, већ преко члана комунистичке партије Јосипа Броза – Тита примају наређења која им долазе од комунистичке партије из иностранства.

У редовима партизана има наших заклетих непријатеља: Немаца, Мађара, Италијана, Арнаута, усташа, Бугара и др. јер је комунистама ближи и окупатор комуниста, него Србин ако није комуниста. Откуда да Србе ослобођавају: Арнаути, Немци, Мађари, Бугари, усташа, и др. кад су они увек, па и данас копали гроб Српском народу?

Но, поред правих комуниста, у редовима партизана има и највних, поштених и заведених Срба, који су поверовали вешто употребљеним комунистичким лажима да им је циљ само борба против окупатора и

ослобођење Отаџбине. Комунисте немају отаџбине и не признају је, јер су се они исто тако борили за комунизам и у Шпанији, а овде у Србији нису хтели да се боре, већ су код Крагујевца 1941 године пуцали у леђа нашим војницима који су се борили против Немаца.

Те заведене Србе, који се налазе у партизанским редовима позивам и сад, док је још време, да напусте ту туђинску организацију и да се врате своје народу и својој браћи.

Стављам до знања свима, да је сваки онај који остане у партизанским редовима издајник, јер је отишао да се са пушком у руци бори против свога Краља и народа.

Поред тога, сваки партизан је и војнички бегунац за време рата, јер је самим тим погазио заклетву дату Краљу и Отаџбини, служећи у оружаним одредима који од државе не само да нису признати, већ су и прогоњени.

А самим тим што се налазе у друштву оружаних људи који су још за време мира стављени ван закона, сваки партизан је по нашим законима још и одметник-хајдук.

Као Краљев командант и као Србин, коме је тешко да пролива српску крв и да уништава Србе, јер их је иначе већ преко милион уништено, ја

П О З И В А М

Све Србе, партизане, да напусте комунистичке редове и да оставе комунисте да се противно законима и вољи народа боре за комунистичку партију и комунистичку диктатуру.

Верујем да ни један Србин који није комуниста, није пошао да се бори за комунистичку партију; против свог Краља и државе;

Због овога сам и наредио свима својим командантима да приме све оне Србе који су се тргли, видећи куда су их повели комунисти. Наредио сам да их приме братски, као браћу која су грешила из незнања, верујући да ће заиста бити од користи своје народу.

Овим Србима који напусте партизанске редове неће се ни судити, већ ће бити слободни да одлуче хоће ли одмах да се придруже својој браћи у борби противу непријатеља или ће код својих кућа сачекати општи позив Њ. В. Краља за ступање под војничку заставу.

Сви родитељи, рођаци и сродници дужни су у интересу своје деце и рођака да ову поруку пренесу онима који су залутали у партизанске редове јер се догађаји развијају великом брзином и свако закашњење може бити кобно за онога ко не послуша.

Као човек и као Србин овим чиним све што могу.

Живео врховни командант све војне силе Његово Величанство

К Р А Љ П Е Т А Р П !!

КОМАНДАНТ,
Дивизиски ђенерал
МИРОСЛАВ Ј. ТРИФУНОВИЋ

АВИИ, ЧА, С-П-4.

158.

КОМАНДА ШУМАДИСКЕ ГРУПЕ КОРПУСА

Југословенске војске у Отаџбини

О. БРОЈ СЛУЖБЕНО

20 августа 1944 године

Положај

КОМАНДАНТУ СРЕЗА ЛЕВАЧКОГ

Од сада па у будуће СВИ РАВНОГОРСКИ ОДБОРИ, ШЕФОВИ ПРОПАГАНДЕ и ЖЕНСКЕ СЕКЦИЈЕ Ж.Р.О.С. потпадаће под команду команданата срезова, односно команданта војног округа. Оперативне јединице и команданти оперативних јединица у будуће неће имати никакве везе са наведеним установама, нити имају право наређивања, све има да потпадне под команду команданата среза, односно команданта округа.

Командант округа Крагујевачког настаће да се у сваком срезу најхитније образују полициске чете јачине од по 50 људи који има да крстаре и одржавају ред по срезу.

Командант округа и команданти срезова ако буду наишли на неке потешкоће или сметње у раду по предњем наређењу најхитније ће ме извештавати.

Командант, мајор
(потпис)

АВИИ, ЧА, С-П-181.

159.

КОМАНДА ЈУГОСЛОВЕНСКЕ ВОЈСКЕ

У ОТАЏБИНИ

ГОРСКИ ШТАБ Бр. 56/5

Пов. Бр. 347 а

24 VIII 1944 год.

ПОЛОЖАЈ

КОМАНДАНТУ СРЕЗА ЛЕВАЧКОГ

У вези настале потребе службе то се досадањи СТАЛНИ ЗНАЦИ РАСПОЗНАВАЊА мењају и гласе:

ОДЗИВ ... датум дотичног дана

ЛОЗИНКА ... Брана

Контрола ових знакова је: ОДЗИВ 22 лозинке 5

Знаци важе за сво наоружано људство у срезу левачком.

ПОНАВЉАМ ЗНАЦИ СУ СТАЛНИ У КОЛИКО СЕ УКАЖЕ ПОТРЕБА РАСПОСЛАЋЕ СЕ ДРУГИ.

Са овим знацима рад је од 26 ов.м. док се не промене.-

Достављено: К-ту среза.

Помоћнику К-тима батаљона

III чета. Ш. Ц. В. Ш. Г. Р. и

Технич. Г.В.К.

Командант поручник
(потпис)

АВИИ, ЧА, С-В-4401.

160.

П О Т В Р Д А

На један карабин, четнички и један пиштољ, који сам примио од ЧЕДЕ ПЕШИЋА, пензионера, из Рековца, за потребе Ј.В. у О.

24-августа 1944 год.

КОМАНДАНТ СРЕЗА

С. С. Пл.

КАПЕТАН,

(потпис)

АВИИ, ЧА, С-В-4402.

Ш Т А Б 56/5

Команде среза

К. О. Бр. 262

24-август 1944 године

С. С. Пл.

ЛЕКАРУ КОМАНДЕ СРЕЗА Г ДР ВОЈИ МАРКОВИЋУ.

-Најхитније покупите све кревете, амбулатнске, који се налазе растурени код приватних лица, у Рековцу. Покажите им ово наређење, те поднети ми извештај ко Вам није хтео да преда. Рок 24 часа. Последње наређење у томе погледу.

На потпис овога акта саопштите, као лекар команде среза, служитељу те амбуланте ОСТОЈИЋУ СТАНОЈУ, да Вам се мора ставити на расположење, у моментима када вршите прегледе за потребе Ј.В. у О., али не и приватне-домаће ствари. У случају саботирања, јавите потписатом ради казне и искључивања из службе. Клозет, у колико није ископан, мора се ископати. Наредио сам команданту места да Вам стави радну снагу и материјал за предње.

На потпис овога акта, саопштите свима лекарима, да никакве приватне праксе, прегледи, не смеју се обављати у амбуланти, сем само војничке природе, а приватне ординације, могу бити ван амбуланте. Лечење и лежање у амбуланти само за војнике, избеглице-болесне и пролазеће рањенике.

За сваки прекршај најстрожија казна. Прегледе да вршите у споразуму са трупним лекаром г. Јоханесоном. О свему да се известим.

Командант среза

Капетан,

Достављено:

Др. Воји Марковићу

Др. Јоханесону.

АВИИ, ЧА, С-В-4403.

161.

Ш Т А Б 56/5

Команде среза

Југословенске војске у Отаџбини

К. О. Бр. 262

24-августа 1944 гд.

С. С/ Пл.

ДРАГ ДИЦИЋУ-АПТЕКАРУ-РЕКОВАЦ.- Имам података да често пута одлазите у други срез и да за те срезове лиферујете лекове, а без предходне согласности потписатог и лекара одговорног за овај срез.

Како је овај срез најсиромашнији, у погледу апотека и материјала санитарског, док су други богатији, а у интересу општег стања првенствено овога среза и војника овога среза-

Н А Р Е Ћ У Ј Е М:

Да не смете ништа да лиферујете другим срезовима, сем пролазним војницима, хитним болесницима, повређеним-рањеницима, који се враћају са терена, па без обзира одакле су.

Да се постарате да набавите што више завојног материјала. Ово у договору са лекаром команде среза под чијом командом подпадате и Ви. Тај лекар је г. Др. ВОЈА МАРКОВИЋ.

За сваки прекршај и саботирање бићете лично одговорни!

Достављено: Др. Воји Марковићу и

Дицићу, апотекару.

КОМАНДАНТ СРЕЗА

КАПЕТАН

(потпис)

АВИИ, ЧА, С-В-4405.

162.

КОМАНДАНТУ СРЕЗА ЛЕВАЧКОГ.- Повратком акта извештавам да је вршалица о којој је реч у овоме предмету претерана у Секурич и тамо већ ради. Сопственици нису се противили нити пак ометали предње.

С молбом на надлежност.

25 август 1944 године

Командир станице

водник

(потпис)

АВИИ, ЧА, С-В-4384/1.

163.

Ш Т А Б 56/5

Команде среза

Југословенске војске у Отаџбини

О. Бр. службено

26-августа 1944 године

С. С: Пл.

НАРЕДНИКУ ЖИКИ АНЂЕЛИЋУ.- Рековац

Дана 3-септембра 1944 године извршиће се освећење цркве у селу Комарану. За тај позвати су гости из свих суседних срезова, од којих ће многи

доћи јашећи или пак превозним средствима, те је потребно да се за коње спреми место, где ће бити везани.

Са непред наведеног

Н А Р Е Ђ У Ј Е М:

Да лично Ви, са 10 регрута, на лице места у селу Комарану код цркве, изаберете празан простор, где ће те да побијете кочиће са моткама за везивање коња. Морате да спремите најмање 100 кочева са моткама.

Предње мора да буде готово до 1 септембра 1944 године, када ћу лично контролисати. Војнике за предњи рад узети одакле желите и која годишта желите.

ПАЗИ НА РОК!

КОМАНДАНТ СРЕЗА
КАПЕТАН,
(потпис)

АВИИ, ЧА, С-В-4415.

164.

КОМАНДА
ШУМАДИСКЕ ЈУРИШНЕ БРИГАДЕ
ЈУГОСЛОВЕНСКЕ ВОЈСКЕ У ОТАЏБИНИ
О. Бр. Службено
28 августа 1944 год.
ПОЛОЖАЈ

КОМАНДАНТУ СРЕЗА

Р Е К О В А Ц

На дан 28 августа т.г. на положају источно од села Ракље приликом вођења борбе погинули су Левчани из 4 батаљона ове бригаде и то:

1.- Потпоручник Чедомир Д. Симић из Драгова као командант батаљона.

2.- Редов Милија Ж. Марковић из Секурича.

3.- Милош М. Михаиловић, редов из села Течића.

4.- Редов Драгољуб К. Јанићијевић из села Кавадара.

5.- Поднаредник Радомир В. Симић из В. Сугубине.

6.- Редов Милоје Ј. Гајић из села Лепојевића.

7.- Каплар Илија П. Илић из села Брајновца.

8.- Редов Мирослав Б. Стошић из села Драгова.

9.- Редов Радомир В. Павловић из села Драгова.

У колико се то могло, обзиром на прилике и брзину, постарали смо се, да напред именоване који су славно пали за Краља и Отаџбину, припремимо најпримитивније сандуке и да их у колико је то могуће пре пошљемо својим породицама на сахрану.

Левач је овога пута дао велики број жртава, те будите тумачи искреног саучешћа њиховим породицама у име Организације и Равногорског покрета.

Њиховим породицама доделите помоћ у колико је то могуће више и то одмах, пошто сазнајем да су већина сиромашни.

Молим Вас ово све примите као врло хитно и у сваком случају обиђите породице изгинулих, а на дан сахране упутите потребно је да буду присутне војне делегације, односно одати им последњу војничку почаст.

Истовремено молим Вас изјавите им у име моје искрено саучешће.

Командант, капетан,

Петар С. Лазаревић

АВИИ, ЧА, С-В-4440.

ШТАБ

ЦЕНТРАЛНЕ КУЛТУРНЕ СЛУЖБЕ

Бр. Службено

30 августа 1944 год.

СЛОБОДНЕ ЈУГОСЛОВЕНСКЕ ПЛАНИНЕ

КОМАНДАНТУ СРЕЗА ЛЕВАЧКОГ

РЕКОВАЦ

Част ми је извести Команданта Среза Левачког да сам приморан преселити свој штаб у село Рибаре, крај Јагодине, пошто је то у интересу службе јер је село лако приступачно људима с којима се долази у службени додир.

Напомињем да Штаб централне културне службе долази у додир са мношћом интелектуалцима, претежно из градова, те је Рибаре најпогодније место где би се стицале информације, књиге, новине и остали пропагандни материјал и лако растурао даље.

Пресељење би се извршило одмах, па молим да се нареди Команданту Ратковића да ми стави на расположење једна повећа кола.

Шеф Централне културне службе

(потпис)

пешадиски мајор

АВИИ, ЧА, С-П-411.

КОМАНДА
ПРИХВАТНЕ ВОЈНЕ СТАНИЦЕ
ШТАБА БР. 56/5 Ј.В. у О.
Е. Бр. Сл.
30 августа 1944 г.
С. С. П.

Команданту места,

С И Б Н И Ц А.

Транспорт који је приспео прихавтите и од спроводника примите све намирнице које се упућују за људство среза гужанског.

Исте сместите привремено а споводнику транспорта предајте потпврду шта сте и чега колико примили.

У транспорту има следећих количина и намирница:

3447 кг. пшенична брашна

60 кг. пасуља

48 кг. масти

122 кг. соли

8 кг. сланине.

Скреће се пажња Команданту да 1 кола још нису стигла, те ће те зато преходно промерити све количине па тек онда издајте потврду.

Командант прих. вој. станице

Поручник,

7.- Костић

Командант среза

капетан

(потпис)

АВИИ, ЧА, С-В-4453.

167.

Ш Т А Б 56/5

Команде среза

Ј. В. у О.

О. Бр. службено

31 августа 1944 год.

С. С. Пл.

Команданту места Рековац.- Од данас па у будуће морате да постављате стражу и то: ноћу на Главеји код Цркве и код доње кафане а дању на Главеји и код доње кафане. Знак за опасност је како и дању тако и ноћу паљење ватре а ноћу и звоњење звона код цркве.

Предње наређење сматрати као врло хитно и озбиљно, а нарочито пазити на опасност од доласка Немаца.

Командант среза

Капетан,

(потпис)

168.

Ш Т А Б

ПРВОГ ШУМАДИСКОГ КОРПУСА

ХИТНО НА ЛИЧНОСТ

Југослов. војске у Отаџбини

Бр. ...

1 септембар 1944 године

П о л о ж а ј

КОМАНДАНТУ среза Левачког

Начелник штаба Врховне Команде и Министар Војске, Морнарице и Ваздухопловства са Бр. 558 до 567, 30 августа, доставио је радиограмом НАРЕЂЕЊЕ следећег садржаја:

294

„Обзиром на садашњу ситуацију наређујем да се 1 септембра изврши ОПШТА МОБИЛИЗАЦИЈА. Због измењених прилика не важе директиве за општу акцију. Детаљно наређење за мобилизацију следује.

Даље је Н.Ш.В.К. наредио:

- Мобилисати сво људство, по досадашњим упутствима и извршеним припремама, без обзир да ли има оружја или не. Наоружано људство из оперативних јединица упућивати, како се буде наоружавало, у своје јединице на положаје. Ненаоружано људство држати половину на окупу (формирано у јединице) за безбедност општина и среза а половина да буде спремна код својих кућа. Људство територијалних (среских) јединица такође се мобилише и на расположење команданту среза. Ове јединице да не руше никакве објекте без специјалног наређења.

Сво ненаоружано људство мора да буде наоружано, секирама, ножевима, моткама са зашиљеним и окованим врховима, праћкама, стрелама и томе сл.

Све акције биће предузете само по наређењу из В.К.

При заузимању појединих места од окупатора мора се по сваку цену спречити уношење нереда и пљачки. Све се ставља под војну управу. За раније учињена дела никога не убити јер ће да суди народни суд.

Целокупна државна територија оглашена је за војну територију.

Свако учињено дело сматрати као да је на положају извршено. Неизвршење наређења кажњавати смрћу. Команданти срезова овлашћени су за образовање преких војних судова.

Свуда настрожија дисциплина.

Продају пића по кафанама ограничити на време само од 10-12 час. И од 18-20 часова. Пијанчење најстрожије кажњавати.

Нека Команданти по овоме предузму све потребно. Људство без оружја формирати у јединице и да возе храну за три дана, па га смењивати сваки трећи дан са другом половином наоружаног људства. Ово важи до даљег наређења.

Штабове и коморе употпунити. Учитеље сада мобилисати само ако су потребни као резервни официри, остали да буду на редовној дужности.

Команданти срезова нека најхитније настану да се сухопутне станице попуне, а стока и превозна средства оспособе, за довоз комора.

Командант Левачке бригаде упутиће 50 обвезника старости 25-30 година у Гуњцато.

Где да се јаве ађутанту штаба корпуса поручнику Марковићу или ордонанс официру поручнику г. Ђери. Командант II Гружанске бригаде упутиће 50 истих таквих људи у Радмиловић где да се јаве лицу које буде од штаба корпуса одређено. Сви ови људи да буду способни и снабдевени потребном ратном спремом.

Због попуне разних јединица по положајима, сада се јединице не могу формирати по раније утврђеним ратним распоредима. Зато водити рачуна о брзини и готовости.

Нека команданти бригада и срезова НАЈХИТНИЈЕ доставе извештаје о бројном стању мобилисаних, колико има укупно, без оружја а колико са оружјем. Ове податке ХИТНО тражим.

С вером у Бога за Краља и Отаџбину!

Дража нас води величини и слободи!

КОМАНДАНТ, КАПЕТАН

Марко М. Музикравић

АВИИ, ЧА, С-В-4489.

169.

П О З И В

За г. Стевана Константиновића, судију среског суда, из Рековца, који се мора јавити штабу команде среза, као правни референт, у року од 3.-три сата, по пријему овога позива.

Са собом понети: топло одело, веш, обућу, прибор за јело, умивање, бријање, торбицу, чутурицу и др. Такође понети и оружје, у колико исто имате.

Изостанак не сме се ни замислити.

ВЕЗА: Преко команданта места В.К.

1. септембра 1944 године

С. С. Пл.

Командант среза

Капетан,

(потпис)

АВИИ, ЧА, С-В-4521.

170.

П О З И В

За резер. Пешад. поручника г. ВУЛУ Ј. ПОПОВИЋА, из Рековца, који се има јавити команданту I батаљона I и II чета, у року од 3.- сата по пријему овога позива.

Са собом да понесе: два пара веша, топло одело, обућу, прибор за јело, умивање, бријање, ћебе, оружје, храну за три дана, и др. што је потребно.

Изостанак се кажњава смрћу.

Веза: РАЛЕТИНАЦ-зборно место.

Пријем позива, са назначењем дана и часа, потврдити.

1-септембра 1944 године

П.

Командант среза

Капетан,

(потпис)

АВИИ, ЧА, С-В-4522.

171.

ШТАБ

ПРВОГ ШУМАДИСКОГ КОРПУСА

Југосл. Војске у Отаџбини

К. О. Број 2

1 септембра 1944 године

П О Л О Ж А Ј

КОМАНДАНТУ Ср. Левачког

У вези издатог наређења О. Број 1 од данас, а обзиром на то да су команданти и поједине старешине оперативниј јединица на положају а

њихови заступници немају мобилизацијски материјал или је непотпун, а и већи број људи је већ мобилисан то да би се мобилизација што правилније и брже извршила: преко свега НАРЕЂУЈЕМ:

1). Команданти бригада лично ће формирати пионирске водове и коњичке ескадроне.

Коњичке ескадроне формирати по формацији коју сте до сада имали.

Пионирске водове формирати јачине 60 људи. Састав: водник, и 6 одељења по 10 људи (три тројке и десетар).

Опрема: 40 ашова, 40 пијука, 4 балванске тестере, 8 столарских тестера, 20 обичних секира, 4 кесера, 4 брадве, 4 кљешта, 8 кљешта за жицу (и остали експлозив и материјал у колико има на терену)

Ф О Р М А Ц И Ј А

Штаб бригаде:

Командант, ађутант, интендант, благајник, официр на служби, одељење за везу, писар (два телефониста, 2 радио телеграфиста, 2 курира коњаника, 4 курира пешака)

и штабни вод састава: 1 водник, 2 десетине са десетарима.

Санитет: лекар и 3 болничара.

Комора: 4 товарна коња.

Штаб батаљона:

Командант, ађутант, писар, одељење за везу (све исто као код бригаде и 10 људи за обезбеђење. Три тројке и десетар).

Сваки батаљон формира једну пратећу чету, 3 стрељачке чете, комору и санитет.

Састав пратеће чете: командир са 5 пратиоца; 3 водника и сваки са по три пратиоца; три вода са по 3 десетине (десетина 3 тројке). Комора. На сваку стрељачку чету одредити 6 товарних коња са коњоводницима а за пратећу чету 3 товарна коња.

Санитет: У штабу батаљона лекар или санитетски помоћник и 3 болничара. У свакој стрељачкој и пратећој чети по 2 болничара.

Рад на извршењу ове мобилизације највише зависи од рада команданта батаљона. Зато ће команданти батаљона у свему овако поступити: од људства рођеног 1905 до 1924 закључно, (а у недостатку овога људства узимати људство 1908 и даље по потреби) формираће батаљон водећи рачуна да не улазе у оперативне јединице специјалисте као инжињерци, пионери, пекари и.т.д. Све ово људство упутиће команданту бригаде који кад врши попуно оперативних јединица, претекли број пошаље команданту среза. За вође тројке и десетаре узимати војне обвезнике који су служили кадар и нарочито отресите и способне војнике. Приликом одређивања старешинског кадра године не играју никакву улогу већ способност.

Команданти срезова нека одмах формирају своје територијалне јединице по својим елаборатима. Територијални команданти батаљона да буду у тесној вези са оперативним командантима батаљона и нека раде у највећој сагласности. Сваки командант бригаде упутиће одмах курире коњанике по наређењу О.број 1 од данас да се јаве у овај штаб. Командант I грузанске бригаде упутиће једну десетину у с. Топоницу за обезбеђење овог штаба. Командант II грузанске бригаде образоваће прихватну станицу у Равногорским Ливадама јачине 4 коњаника а ради одржавања везе са Лењвачком бригадом.

Све извештаје о току извршења мобилизације слати овом штабу сваког дана најдаље до 24 часа.

Команданти бригада скренуће пажњу подручним јединицама да пошта иде без задржавања и дању и ноћу. Штаб корпуса ће се налазити у селу Топоници. (Основна школа)

Пријем наређења потврдити

Достављено:

ПО ЗАПОВЕСТИ
КОМАНДАНТА

К-ту бриге: 1 грузанске

Помоћник, капетан

2 грузанске

(потпис)

левачке

К-ту среза грузанског и

левачког.

АВИИ, ЧА, С-В-4524.

КОМАНДА ЈУГОСЛОВЕНСКЕ ВОЈСКЕ

У ОТАЏБИНИ

Горски Штаб бр. 56

О. Бр. 1

1-IX 1944 год.

ПОЛОЖАЈ

У 8 40 h

КОМАНДАНТУ Среза Левачког

Командант Шумадиске Групе корпуса са О Бр. 164 од данас наредио је:

„Обзиром на садању ситуацију, НАРЕЂУЈЕМ:

Да се од 1. септембра изврши ОПШТА мобилизација. Због измењених прилика не важе директиве за општу акцију.

Детаљна наређења за општу мобилизацију доставиће се накнадно.

У вези предлога наређујем: извршите одмах мобилизацију целокупног људства рођених 1895 до 1924 закључно.

Зборна места ће бити на реону батаљона које одреди команда бригаде или батаљона /известити која су места одређена за зборна/. На зборном месту одвојити оперативно људство од резервног људства, то јест од људства које је предвиђено за 1 и 2 чете територијалних команди. Извршити мобилизацију свих старшина без обзира на године старости и да ли имају или не распоред.

На мобилизациска зборна места имају доћи они људи како је горе наведено 3 септембра до 8 часова. Наредите да изостанка уопште не сме бити. Људство да буде добро обучено и обувено, сваки обвезник да понесе ћебе или шареницу и хране за 3 дана, /рачунајући од 3 септембра у 8 сати/. На зборно место доведиће сви имаоци своје јахаће коње са прибором исто тако да доведу и товарна грла са товарним прибором, остала запрежна и теглећа стока као и сва превозна средства имају бити у најстрожијој прикупљености за што хитнију употребу.

Командант ће одмах до пријема овога наређења, послати у овај штаб два коњаника курира са јаким коњима и потребним прибором. Ово учинити...командант Левачке бригаде да пошаље 3 коњаника курира. Сва питања овог наређења разаслати одмах како треба и сваког дана до 8 сати подносити извештај о току послова и њиховог напредовања.

Људима наредите ко год има оружје или ма шта друго од ратне спреме да понесе.

Старешинско особље које треба мобилисати из Крагујевца тражити преко организатора вароши Крагујевца, Команданта I Крагујевачке бригаде г. Живорада Павловића.

Податке о болницама добићете накнадно.

Остале податке и упутства доставићу Вам се на време.

Уколико би се ово наређење косило са плановима и одредбама предвиђена за мобилизацију у мобилизациским елаборатима са којима располаже та команда, Командант ће то саобразити предвиђеноме и ову команду о томе обавестити.

Веза Борач

ЗАСТУПА КОМАНДАНТА

капетан

(потпис)

Полиција да врши своју службу и да води рачуна о комунистима и настројеним елементима који би покушали да ометају правилно извршење мобилизације или да уносе у народ какве алармантне или обезхрабрајуће вести.

капетан,

(потпис)

АВИИ, ЧА, С-В-4525.

Ш Т А Б

ВЕЛИКО-МОРАВСКОГ КОРПУСА

Југ.вој.у Отаџбини

Л.бр.сл.

3.септембра 1944 год.

ПОЛОЖАЈ

КОМАНДАНТУ СРЕЗА РЕСАВСКОГ ПОЛОЖАЈ.-

Мобилисати за болницу у Свилајнцу следеће лекаре: др. Милорада Димитријевића, др Петра Ђурића, Миодрага Марковића и Мирослава Којића, апотекара.-

Доделити до даљег наређења на рад у ту болницу др.Олгу Грујић и др. Невенку Петровић; за референта санитета код команданта среза др. Јакова Малекијана.

Мобилисати др. Димитрија Дулкановића на рад у Ресавској бригади.- Помоћно особље мобилисати у споразуму са управником болнице.-Не долази у обзир за оперативну јединицу него само за логор одакле се мобилише људство.

КОМАНДАНТ ПОТПУКОВНИК

(потпис)

АВИИ, ЧА, С-В-6715.

Ш Т А Б

ВЕЛИКО-МОРАВСКЕ ГРУПЕ КОРПУСА

Стр.Пов.Бр. Службено

4 септембра 1944 године

Положај

КОМАНДАНТУ ИВАНКОВАЧКОГ КОРПУСА.-

Врховна команда депешом својом од 2 септембра 1944 године, доставила је као допуну депеши од 31 августа т.г. за општу мобилизацију следеће:

„Окупатор трпи поразе на свима фронтима. Комунисти се припремају да нам место ослобођења донесу ново ропство и своју крваву тиранију. И они се спремају да још побију Срба јер им је мало онај милион што су заједно са усташама уништили. Дошло је време када се морамо одлучно ангажовати за ослобођење Југославије и спречити комунистима остварење усташко-комунистичког плана за разбијање и уништење Срба. Зато,-

Н А Р Е Ћ У Ј Е М:

Да се изврши општа мобилизација свега способног људства, према досадашњим припремама. Мобилизацију извршити првог септембра. Све мобилисано људство формирати у јединице како је и у досадашњим упутима и наређењима предвиђено без обзира да ли ће јединице имати оружја или не. Све наоружано људство за оперативне јединице упутити у састав својих најближих оперативних јединица. Остало наоружано људство од старијих годишта треба задржати на територији срезова за одржавање реда и безбедности. Ове јединице формирати у десетине, водове, чете и батаљоне. Ово људство биће под командом команданта среза и имаће задатак да са овим јединицама одржава ред и безбедност на територији свога среза. За ово је командант среза одговоран.

Поступак за људство без оружја биће овакав: Људство за оперативне јединице треба формирати у десетине, водове, чете, батаљоне и бригаде.

Овако формиране ове јединице остаће на територији свога среза. Уколико се буде долазило до наоружања, исто ће се додељивати овим јединицама и наоружане јединице упућивати на фронт према плану за извођење операција.

У сасвим формираним јединицама без оружја одмах предузети обуку.

Људство без оружја, СТАРИЈИХ годишта, ово предходно формирати у десетине, водове, чете и батаљоне. Ово ће људство служити као резерва за попуну јединица које врше обезбеђење среза. Са свима јединицама без оружја треба предузети обуку.

Све ненаоружане формиране јединице свих годишта, задржати по општинама с тим, да половина људства буде употребљена за вршење службе и одржавање реда и безбедности, друга половина код својих кућа и на радовима, али у приправности да сваког момента могу бити прикупљена.

Све нанаоружано људство наоружати секирама, ножевима, моткама зашиљеним са кованим врховима, праћкама, стрелама и томе слично.

Због моментално насталих прилика не важе директиве за општу акцију. Све акције биће предузете само по наређењу Врховне команде. Са наоружаним оперативним јединицама предузећемо општу акцију.

Са територијалним јединицама не предузимати никакву акцију рушења без специјалног наређења. Све ће се ово изводити по специјалном плану, и зато ће се доставити посебна наређења. Морамо тежити да што мање рушимо, а што више да се сачува народно добро, у колико то супротно не захтевају чисто оперативни разлози.

Приликом заузимања појединих места од окупатора мора се спречити по сваку цену уношење и прављење нереда ма које врсте и ма под каквим изговорима. У заузетом месту одмах успоставити војну и грађанску власт, која ће продужити рад по законима који важе у ратно доба и на војној просторији. Све чиновништво државних надлештава и приватних установа има да остане на својим местима и продужи вршење своје дужности под војном управом до даљег наређења. Све грађанске власти имају за дужност да у овоме помажу војне власти и извршавају њихова наређења. За дела која су раније учињена нико несме бити убијен.

(овај део доставиће се накнадно)

АВИИ, ЧА, С-В-6724.

175.

3 чета 1 батаљона

О. Бр. 10

4-IX-1944 год.

Положај

Команданту 1 батаљона левачке бригаде

Положај

Доставља се списак обвезника ове чете, који се ни до данашњег дана нису јавили:

Т А Б Е Л А пола стране

Командир поручник

Ћулафић М. Петар

176.

1 БАТАЉОН ШТАБА 56/5
Команда
Југословенске војске у отаџбини
О. Бр. 238
4 септембра 1944 г.
ПОЛОЖАЈ

КОМАНДАНТУ СРЕЗА ЛЕВАЧКОГ – П О Л О Ж А Ј

Горе именоване војнике с Ваше стране одређени на каквој војној дужности ухапсите и предајте Команданту концентрационог логора као војне дезертере, пошто се нису јавили у команду на обзнану мобилизацију, ма да су три, четири пута позивани. О резултату, молим за извештај ради даље евиденције.

ХИТНО! ХИТНО! ХИТНО!

КОМАНДАНТ, поручник
(потпис)

АВИИ, ЧА, С-В-4581.

177.

Ш Т А Б
ПРВОГ ШУМАДИСКОГ КОРПУСА
Југословенске војске у Отаџбини
О. број 7.-
5 септембра 1944 године
ПОЛОЖАЈ

Команданту среза левачког.-

Центар везе Шумадиске групе корпуса доставио је радиограм Господина Министра војске, морнарице и ваздухопловства и Начелника Штаба Врховне Команде у следећем:

РАСПИС ЗА СВЕ – ЈУГОСЛАВИЈУ:

Број 572 од 1 септембра.

306

„У почаст рођендана ЊЕГОВОГ ВЕЛИЧАНСТВА КРАЉА, ноћу између петог и шестог септембра на свим маркантним висовима упалити ватре. Треба да буде што више ватри у виду слова П. Исте ноћи летеће амерички авиони изнад Југославије. Паљењем ватри треба да покажемо своју јачину, зато што више ватри у свим крајевима. Ч И Ч А.”

Предње се доставља на тачан поступак. Команданти бригада наредиће да се 6 септембра у свим црквама одржи богослужење за дуг и срећан живот нашег младог Краља. По могућству истом присуствовати као и команданти као и подређени команданти. Настојати да народ у што већем броју присуствује благодарењу. Свештеници или друга подобна лица да народу одрже беседу.

С вером у Бога за Краља и Отаџбину.

Дража нас води величини и слободи.

По заповести команданта

Достављено:

П о м о ћ н и к

К-ту бригаде: 1 грузанске

капетан

2 грузанске

Чед. Јовановић

левачке

К-ту среза: грузанског и

Левачког.-

АВИИ, ЧА, С-В-4604.

178.

Рађено 5 септембра 1944 године, у штабу команде среза 56/5.

САСЛУШАЊЕ тужиоца

ПО КРИВИЦИ

Обвезника, Косте Стејића из Рековца, среза левачког, округа моравског, због клеветања Југословенске војске у Отаџбини.

I

МИРОСЛАВ Љ. ПОПОВИЋ, рез.поднаред.1 чете, 1 батаљона 2 чета, родом из села Рековца, среза левачког, округа Моравског, стар 43 године, до

307

сада судом несудођен нити осуђиван, није у свађи, вере православне, несродан, и питан да каже све шта зна шта је казао Коста Степић, 3 септембра т.г. изјави:

I

На дан 3 септембра т.г. у 15 часова ишао сам у Друштву са Миодрогаом Јевтићем, Станојем Вучковићем, и Миланом Степановићем, сви из Рековца и када смо били поред куће Косте Степића, из Рековца, ја сам назвао Бога, Стевану, оцу Костином, а Коста је тада устао и рекао јер оде Миро у рат. Ја сам се обратио тада Кости „Не копам Немцима бункере, него идем у рат”. Тада је поменути Коста рекао „Е вашљивци једни” Када сам то чуо упитао сам Косту „шта кажеш”. Он је тада рекао „ШАЉИВЦИ”. Тада сам му казао: Познаћеш ме Коста док одем у Команду. и отишао сам у своју команду и за овај случај поднео реферат моме команданту батаљона. Друго немам шта да кажем поводом овога а на казано ћу се заклети.

Саслушање ми је прочитано и у свему су моје речи тачно написане.

П. наредник,
Мирослав Поповић

Присутни су:

(потпис) редов ђак

(потпис) редов ђак

Сведока и тужиоца саслушао и ОВЕРАВА:

Ађутант-п. поручник
(потпис)

АВИИ, ЧА, С-В-4607.

Ш Т А Б 56/5
Команде среза
Југословенске војске у Отаџбини
Бр. службено
5 септембра 1944 године
С. С. Пл.

СВИМА КОМАНДАНТИМА СРЕЗА.-

У вези настале ситуације и датих ми овлашћења

НАРЕЂУЈЕМ:

1.- Да тај командант на потпис овога акта саопшти свим сопственицима воденица-млинова, на територији његовог места, да сав ујам, сакупљен за Југословенску војску у Отаџбини, предаду интенданту места у ком се млин-воденица налази, у року од три дана.

2.- Све цакове, према раније издатом наређењу, као и канте за маст, предати команданту војне прихватне станице у Рековцу, такође у року од 3 дана.

Ако немате врећа-цакова, исте сашити од сламарица, тежине и др.

3.- Свиње хранити што боље и водити рачуна о томе, да би што пре стигле, јер је маст неопходно потребна, да би се војска могла прехрањивати.

Животне намирнице, које су разрезане, прикупити и предати интенданту места.

Поднесите ми извештај, колико сте брава дали за прославу око освећења цркве и ако нисте дали, зашто нисте?!?

О свему напред наведеном известите ме у року од три дана.

Командант среза
капетан,
(потпис)

АВИИ, ЧА, С-В-4610/1.

Ш Т А Б

ВЕЛИКО-МОРАВСКЕ ГРУПЕ КОРПУСА

Југословен. Војске у Отаџбини

Стр.Пов. Бр. Службено

Положај

КОМАНДАНТУ ИВАНКОВАЧКОГ КОРПУСА

На основу наређења Врховне команде и Команде Србије/наређења за општу мобилизацију/, то,

Н А Р Е Ђ У Ј Е М:

1.-Да сви команданти корпуса извештавају о бројном стању наоружаних људи и да их одмах припремају за одашиљање на положај односно у акцију. Рачунати увек да људство буде спремно за покрет кад се нареди у року од 24 сата.

2.-Да командант Ресавског корпуса како сам му то већ наредио пошаље сво наоружано људство /сем 30 по срезовима, који остају за обезбеђење/, ради слања на положај - у акцију. Људство ће се концентрисати у селу Лешје, где ће се добити наређење за даљи рад. Концентрација овог људства има бити 7. IX т.г. до 12 часова.

3.-Да командант Иванковачког корпуса /мајор Ромић/, концентрише своје људство наоружано из Параћинске и Раваничке бригаде под командом капетана Жикића, заступника Команданта Раваничке бригаде са одговарајућим бројем старешинског особља. Имати у виду да по срезовима мора остати по 30 наоружаних људи, ради обезбеђења територије. Концентрација овог људства извршиће се у селу Лешје до 7. IX т.г. до 12 часова. Имати у виду да капетан Шутић треба да остане са одређеним бројем људства како је то већ наређено за извршење свога задатка, који му је раније издат, од стране команданта корпуса /мајора Боре/.

4.-Да командант Варваринског корпуса пошаље сво наоружано људство под командом команданта Темњишке бригаде капетана Лазића, тако да се концентрише у село Мириловац на дан 8 овог месеца до 12 часова.

Сво назначено људство концентрисаће се у одређена места где ће добити наређења за даљи рад.

5.-У погледу опреме и снабдевања остаје по наређењима како су раније издата за људство које је упућено у акцију.

6.-Да одређене старешине по доласку на одређену територију најхитније пре свега известе овај Штаб.

Предње се доставља на тачан поступак и хитно извршење без поговора.

Достављено:

Командант, потпуковник

К-тима корпуса.

(потпис)

НАПОМЕНА:

Радионица бр.2 даће за Варварински Корпус 1050 комада бомби. За Иванковачки 450 и за Ресавски Корпус бомби. /по 450 бомби/. Радионица ће бомбе упутити к-ту среза Параћинског.

(потпис)

АВИИ, ЧА, С-В-6716.

181.

КОМАНДА ЈУГОСЛОВЕНСКЕ ВОЈСКЕ

У ОТАЏБИНИ

Штаб бр. 56

О. Сл.

2 -Х- 1944 год.

ПОЛОЖАЈ

КОМАНДАНТУ СРЕЗА ЛЕВАЧКОГ. – Разоружане Немце

Спроведите команданту крагујевачког округа, п.пуковнику Радовановићу на даљу надлежност. Он ће решити потребно. Гледајте да се правац одвођења тих Немаца не зна.

Убудуће једнако исто питање не чинити једновремено код три претпостављене команде. Ко сад треба да реши ово: Корпус, Група или команда округа? А ослањаћемо се један на другог и нећемо ни један решити.

С вером у Бога за Краља и Отаџбину.

Дража нас води величини и Слободи.

КОМАНДАНТ, капетан

Марко Љ. Музикравић

АВИИ, ЧА, С-В-4529.

182.

Ш Т А Б

ПРВОГ ШУМАДИСКОГ КОРПУСА

Југосл. Војске у Отаџбини

О. Број 6.-

4 септембра 1944 год.

ПОЛОЖАЈ.

Команданту среза левачког.-

У вези издатих наређења од стране овог штаба о општој мобилизацији, поједини команданти се не придржавају истог и овоме штабу никакве извештаје о току мобилизације не достављају нити пак извршавају наређења, тако: Командант левачке бригаде и команданти срезова грузанског и левачког нису чак ни пријем наређења о огласу мобилизације потврдили.

Интенданска служба на терену среза грузанског врло слабо функционише а како је на територији среза левачког овај штаб уопште нема података.

Служба везе је врло слаба код 1 и 2 грузанске бригаде а код левачке никаква, јер до сада овај штаб ни један извештај није примио.

Обавештајна служба у опште не постоји.

Да би овај штаб имао податке о току извршења мобилизације, зборним местима, одзиву и о свему извршеном што је до сада од стране овог штаба наређено, као и да би овај штаб о свему био обавештен,

Н А Р Е Ђ У Ј Е М:

1) Командант I грузанске бригаде да поиднесе извештај да је успоставио коњичку релејну станицу у Грузи за везу са овим штабом и Левчом, а по наређењу О. број 1 од 1. IX т.г.

2) Командант II грузанске бригаде да извести да ли је успоставио коњичку релејну станицу у Равногорским Ливадама?

3) Командант левачке бригаде и среза левачког да ухвате везу са овом станицом и овоме штабу доставе све извештаје по до сада издатим наређењима.

4) Команданти срезова грузанског и левачког доставиће одмах извештаје о местима и прикупљеним количинама артикала људске и сточне хране. Издаће наређење потчињеним интенданским органима да регулишу начин исхране по селима. Сваки магацин да има довољну количину хране. Четовођама наредити да имају казане за приправљавање хране и упутити их у рад јер ови појма немају о својим дужностима.

5) Команданти бригада ће наредити да по селима престане свако кретање цивилног становништва у времену од 20 часова увече до 4 часа изјутра, јер непотребним шеткањем ометају рад око мобилизације.

6) Команданти бригада, срезова и остале старешине наредиће потребно да служба везе брзо и правилно функционише. Сваки службени акт одмах да се уручи адресанту најкраћим и најближим путем, јер од овога у многоме зависи брзина мобилизације и даљи рад.

7) Команданти бригада одмах да доставе спискове не достајућег као и претеклог (нераспоређеног) старешинског особља.

8) Сво мобилисано људство по четама упутити на четна зборна места с тим што ће командир чете половину људства држати прикупљену на зборном месту а половину пустити кућама, но организовати и водити рачуна да се то људство може у року од 1 сата прикупити на зборно место по потреби.

9) Сви команданти одмах да обавештавају овај штаб о свему важнијем шта се догађа на њиховом терену.

Напомињем свима командантима да се сва наређења виших команди одмах извршавају и поштују јер је иначе сваки даљи рад немогућ.

Пријем наређења потврдити.
С вером у Бога за Краља и Отаџбину.
Дража нас води величини и слободи.

Достављено:
К-ту бригаде 1-3.-
К-ту среза 1-2.-

ПО ЗАПОВЕСТИ КОМАНДАНТА
П о м о ћ н и к
Капетан,
(потпис)

АВИИ, ЧА, С-В-4569.

183.

КОМАНДА
ШУМАДИСКЕ ЈУРИШНЕ БРИГАДЕ
ЈУГОСЛОВЕНСКЕ ВОЈСКЕ У ОТАЏБИНИ
О. Бр. СЛУЖБЕНО
4 септембра 1944 г.
ПОЛОЖАЈ

КОМАНДАНТУ СРЕЗА ЛЕВАЧКОГ

Последњи пут Вам се обраћам да за 4 батаљон ове бригаде-људство из Левча пошљете обућу, пошто је обосело. Овога часа имам од 200 људи преко 50 боси, а обзиром да је пала киша и да се иде на каменит терен за дав до три дана биће више од 50% босих.

У случају да ми не пошљете обућу обратићу се Команданту шумадишке групе корпуса за интервенцију. Обећавасте и обећавасте да ћете набавити, али сад тек видим да су то само празне речи и да би се отарасили када сам Вам тражио у Сибници.

Молим Вас водите рачуна да тиме чините грех према овим људима, а тиме и према општој ствари, пошто су људи боси неспособни за ма какву акцију, по оваком терену-каменитом.

Водите рачуна да ово људство сноси највећи терет и физичке напоре, те му треба више посветити пажње у погледу снабдевања.

КОМАНДАНТ, капетан,
Петар С. Лазаревић

АВИИ, ЧА, С-В-4572.

Ш Т А Б 56/5

Команде среза

Југословенске војске у Отаџбини

О. Бр. службено

4-септембра 1944 год.

С. С. Пл.

КОМАНДАТУ ЛЕВАЧКЕ БРИГАДЕ.- У вези наређења В.К. као и наређења команданта I шумад. корпуса, људство се мобилише само до 1924 године. Међутим, из приложене крштенице види се да је Милутин Р. Симоновић, из Цикота, рођен 7 јула 1924 године, а ипак је мобилисан, и налази се у I батаљону.

Молим за хитно наређење да се не чине изузеци и каприци, већ да се наређења надлежних поштују.

Достављам предње с молбом на надлежност и хитан поступак.

Командант среза

Капетан,

(потпис)

АВИИ, ЧА, С-В-4579.

ШТАБ

Ресавског Корпуса

Југословенске Војске у Отаџбини

5 септембра 1944 г.

Број службено

ПОЛОЖАЈ

КОМАНДАНТУ Среза Ресавског

Командант Велико-Моравске Групе Корпуса актом својим бр. службено од 4 септембра 1944 г. доставио је следеће:

„Врховна Команда доставила је следеће:

Сваки покрет партизана најподесније достављати и назначавати јединице, по могућству број и дан кад су избили на који положај. Ако су у близини Немци и то назначити, извештавати по могућству растојање од партизана до Немаца. Сви подаци морају бити апсолутно тачни. Одбацити намештање локалне комбинације. Сад се игра завршна игра. Потребни су нам апсолутно тачни подаци.

Наређења да команданти строго воде рачуна да се извршава тачно и на време свако наређење које се изда. Ипак сам приметио да се овога пута не придржавају, тако да долази до закашњења и поједина наређења која су врло хитне природе закашњавају и тако застаревају. Још једанпут скрећем пажњу свим командантима на моје наређење расписато бр. КК 182 од 14 августа т.г. да се кратким путем и истог дана за све оне депеше које се не могу отворити скраћеницама тражи објашњење од централе, како би се у току још истог дана извршила исправка. Међутим, поједини команданти, не придржавају се овога наређења, већ чекају да прође по неколико дана, па тек онда траже да се понови депеша, која се није могла отворити.

Потребни су нам апсолутно тачни подаци где се налазе немачке трупе, са тачним назначењем јединица, рода оружја и броја војника. Понављам мора се знати право име јединица. Сваку промену у гарнизону контролисати преко обавештајних органа и обавештавати ако додатна промена наступи. Нетачни извештаји могу имати за нас тешке последице. Ово наређење важи до краја рата.

Морамо свакодневно обавештавати савезнике о току грађанског рата. Команданти ће организovati да нам се шаљу подаци о свакој ма и најмањој чарци. Извештај да обухвата: место борбе, јачину наших и партизанских снага и резултат борбе. Слати само тачне извештаје. Водити рачуна да и код партизана постоји савезничка мисија и ако нас савезници ухвате у лажи, онда се неће веровати ни нашим истинитим догађајима. У овим одсудним часовима, сваки извештај мора бити апсолутно тачан, јер се на основу њих доносе одлуке и обавештава иностранство.

--
Окупатор трпи поразе на свим фронтовима. Комунисти се припремају да нам уместо ослобођења донесу ново ропство и своју крваву тиранију. И они се спремају да још побију Срба, јер им је мало овај милион, што су заједно са усташама уништили. Дошло је време када се морамо одлучно ангажовати за ослобођење Југославије и спречити комунистима остварење усташко - комунистичког плана за разбијање и уништење Срба.

Предње се доставља на знање и тачан поступак. Нарочито важи за команданте оперативним јединица.

Достављајући предње наређење, скрећем командантима НЈСТРОЖИЈУ пажњу, да по истоме НАЈТАЧНИЈЕ поступају. Одмах доставити податке о стању немачких трупа са свим напред наведеним подацима. О променама такођер најхитније извештавати.

ЗАХТЕВАМ ПУНУ САВЕСНОСТ У РАДУ ПО ПРЕДЊЕМ

Достављено:

КОМАНДАНТ, МАЈОР

К-тима бригада и

(потпис)

К-тима срезова

АВИИ, ЧА, С-В-6852.

Пов. Бр. службено

7 септембар 1944 године

КОМАНДАНТУ Ресавског среза

Командант Србије доставио је следеће:

„У последње време пљачкање и обијање вагона узело је толико маха, да су се одузимале ствари упућене Врховној Команди, овом штабу, или неком команданту. Сем тога на појединим реонима врше се уцене појединих људи, малтретирају се мирни грађани, чак и чланови наше организације и наши пријатељи. Не преза се у овом раду ни од одузимања ствари друштвима и организацијама, које су укључене у организацију. Разрези појединих месних одбора нису праведни према материјалном стању свију грађана.

Неки команданти су завели по возовима своју полицију, која легитимише и малтретира путнике.

Да ли је потребно питање куда нас води овакав рад? Одговор је јасан: ојачање нашег непријатеља, коме не треба никаква боља пропаганда. Јер Србин може много да издржи, много да трпи, али кад му прекипи, за инат може учинити све, па и против своје савести и свог убеђења. Никада више није било потребно него сада имати такта и лепог понашања са народом. Сада је момент када народу својим радом и поступањем треба доказати да је данашња наша војска једина права залога за његов лепши и бољи живот у будућности. А зар то могу гарантовати пилићари, пљачкаши и терористи?

Да би се предњем злу стало на пут,-

Н А Р Е Ђ У Ј Е М:

1/ Да сви команданти од највиших до најнижих хитно предузму мере свим средствима, која им стоје на расположењу да се спречи овакав разорни рад и рушилачки рад мањих органа.

2/ По цену смртне казне спречити самовлашће, пљачке, разбојништва, а команданте на чијим се територијама ово дешава одмах смењивати и ако се утврди да се то радило са њиховим знањем стављати их под преки суд.

Ништа се не сме одузети никоме, већ само купити, или од наших одбора добити.

3/ Ни један командант не сме имати своје контролне органе по возовима, пошто ову функцију врше полициски органи В.К. и овог штаба. Команданти могу имати само патроле на појединим железничким станицама, које би помогле у раду станично особље за случај потребе. Но и ово људство мора бити одабрано и са пуно такта.

4/ Обавештајну службу организовати у потпуности до најнижих јединица и најудаљенијих села. Људство у ову сврху одабрати и држати у својој руци. Све и најнезначајније податке достављати ради знања и упоређивања. У овом раду бити врло опрезан, јер и непријатељ има своје органе.

5/ Сви команданти на територији Србије непосредно су потчињени потписатом за све се имају обраћати мени, изузев случајева операција, ако се специјално другчије не нареди.

6/ После овог последњег наређења очекујем од свих старешина свесрдно и без икаквог одлагања, изговора неопходно залагање, да се грешке поправе и више нигде не понове, јер у својој оцени и осуди нећу имати никаквих обзира нити милости.

Пријем наређења потврдити.,,

Предње наређење команданта Србије доставља се на тачан и хитан поступак, зашто ће ми команданти бити лично одговорни.

Достављено:
К-тима бригада и
К-тима срезова.

ЗАСТУПА КОМАНДАНТА
мајор,
Јован В. Марковић

АВИИ, ЧА, С-В-6861.

КОМАНДА
ОКРУГА МОРАВСКОГ
ЈУГОСЛОВЕНСКЕ ВОЈСКЕ У ОТАЏБИНИ

Бр.сл.

9 септ. 1944 г.

ПОЛОЖАЈ

КОМАНДАНТУ СРЕЗА Ресавског

Ситуација се код Немаца знатно погоршала, али не у толикој мери да би се могло рећи да су немоћни и да можемо предузети према њима отворену борбу ради уништавања и одузимања оружја, муниције и остале спреме.

Према напред изложеном предузмите све што је могуће, да се дође до оружја, муниције и остале спреме. При овоме избегавати отворену борбу и сукобе да се до свих тих потреба дође. Прибављање свега тога треба да буде на невидљив начин, тако, да буду све козе на броју и сви вуци сити.

Према Бугарима не предузимати ништа до даљег наређења.

Заступа Команданта,
Поптпуковник,
(потпис)

АВИИ, ЧА, С-В-6724.

Горски Штаб
 Бр. 57 / Сл
 Југословенске војске у Отаџбини
 О. Бр. служ.
 18 септембра 1944 год.
 Положај

КОМАНДАНТУ места Рача

Сазнао сам да су убачене неке комунистичке тројке по селима среза Лепеничког и Крагујевачког, који се представљају да су четници, и преносе вести да су четници разбијени и да се народ не одазива четницима већ да приђу Титовцима-Партизанима.

Стога НАРЕЂУЈЕМ да команданти места по општинама подесним путем обавесте грађанство да ово нису четници већ да су партизанске тројке које имају за циљ да унесу забуну и пометњу међу грађанством, и да им према томе не дају никаква обавештења у колико их лично не познају, већ о томе одмах известе Вас што хитније или ако се у близини налази неки оружани одред онда и њега, а Ви онда куриром мени лично у колико нисте у стању ви сами да исте похватате и мени предате.

Ако приметим да неко од команданата прећути да о кретању ових комуниста не извести потписатог, таквог ћу команданта ставити под преки суд и тражићу да се исти казни смрћу.

Ово наређење саопштите такође и обвезницима I, II и III чете у колико се у селу налазе.

Ово саопштите јавно на збору и наредите грађанству да и својом личном умешношћу и иницијативом сами хватају и спроводе, јер треба знати да су то изроди Српскога народа који имају за циљ само уништење Српског народа, а не никакво спасење како они то кажу.

II

Команданти села који још нису доставили спискове вршаја нека то још у току дана учине да неби био принуђен да предузимам казнене мере, и опет Вас опомињем да не дозвољавате да једну исту ствар тражим више пута.

Командант-мајор
 (потпис)

АВИИ, ЧА, С-В-5444.

КОМАНДА ШУМАДИСКЕ ГРУПЕ КОРПУСА
Југословенске војске у Отаџбини
О. БРОЈ СЛУЖБЕНО
24 августа 1944 године
Положај

КОМАНДАНТУ СРЕЗА
ЛЕВАЧКОГ

У вези мога наређења О. Бр. Службено од данас за упућивање људства ради пријема оружја и попуњавања јединица које су сада са потписатим,-

Н А Р Е Ђ У Ј Е М :

-Да команданти срезова упуте и следеће старешине:

а) Командант среза Гружанског: поручника Стаменка Миловановића, потпоручнике: Радоњу Теофиловића, Свету Миловановића и Божидара Лажетића.

б) Командант среза Левачког: Живка Матића учитеља, Власту Јевтића и Јанићијевића учитеља.

в) Командант среза Лепеничког : резервног потпоручника Здравка Николића и наредника Душана Лазаревића, и

г) Командант среза Крагујевачког наредника Сретеновића Владу.

–Наведене старешине упутити заједно са мобилисаним обвезницима, и са собом да понесу своје оружје, два пара веша, и остали потребан прибор. Ако је неко од њих сада на каквој дужностиову одмах да предају своме заступнику.

3. – ВОДИТИ РАЧУНА О ТАЧНОМ ИЗВРШЕЊУ ПРЕДЊЕГ НАРЕЂЕЊА.-

Ово наређење као и наређење за обвезнике ЧУВАТИ У НАЈВЕЋОЈ ТАЈНОСТИ И НИКОМ НЕ САОПШТАВАТИ, ОДНОСНО ПОКАЗИВАТИ већ само по њему у свему поступати.-

Командант, мајор
(потпис)

АВИИ, ЧА, С-В-2503.

190.

КОМАНДА ЈУГОСЛОВЕНСКЕ ВОЈСКЕ
У ОТАЏБИНИ
ГОРСКИ ШТАБ БР: 56/5
О. Бр. С П
11. IX-1944 god.
ПОЛОЖАЈ

КОМАНДАНТУ СРЕЗА ЛЕВАЧКОГА.-

Предају се томе Команданту заробљеници са Купреса да се исти спроведу у концентрациони логор и да их чува људство одређено из Команде среза. Људство из Јуришне чете ове бригаде неупотребљавати, јер је то и наређењима и упутствима Виших војних власти регулисано. Такође обезбеђење Купреса вршиће војници из те Команде.

Заступа команданта

Помоћник

Капетан I класе

1.) (потпис)

АВИИ, ЧА, С-В-4698.

191.

Штаб 56/5
3. бараљон II и I чета
Команде среза Левачког
К.О. бр. 68

Команданту среза Левачког
С.Спл.

Стање у батаљону редовно је ново има и то:
За лекарску помоћ јавило се 2 војника
Под поштедом 5. војника.
На боловању 2. војника.
С молбом на употребу.

11. Септ. 1944 год.
С. С. Пл.

Командант
10.) (потпис)

С-В-4698.

192.

Ш Т А Б
ПРВОГ ШУМАДИСКОГ КОРПУСА
Југословенске војске у Отаџбини
Пов. О. Бр. 13.-
11 септембар 1944 године
ПОЛОЖАЈ

КОМАНДАНТУ СРЕЗА ЛЕВАЧКОГ

Примећено је да извесни војни бегунци беже са положаја са оружјем преносећи којекакве алармантне гласове кроз народ. Командант ће предузети потребне мере да преко његовог реона не пређе ни један овакав војник, а у колико би овакви наишли, прикупити их, кривце узети на одговор на начин како је то предвиђено, остале вратити на положај са спроводником. Оне који

неби хтели послушати разоружати и са кривцима поступити најхитније по надлежности т.ј. привести их најближем преком Суду који ће им судити. На овај начин одмах поступати како са војницима са реона овог корпуса, исто тако и са војницима из других јединица. О сваком случају ове врсте треба известити ову команду.

Командант Левачке бригаде поднеће извештај колико је људи побегло са положаја пошто се овде преносе гласови да их је један већи део побегао из борбе, исто тако нагласити шта је учињено са кривцима.

С вером у Бога за Краља и Отаџбину.

Дража нас води величини и Слободи.

Достављено:	ЗАСТУПА КОМАНДАНТА, капетан
К-ту бригаде: 1-3.-	Драг. С. Поповић
Среза: 1-2.- и	
Начелн. Среза грузанског.	

АВИИ, ЧА, С-В-4702.

193.

Ш Т А Б
ПРВОГ ШУМАДИСКОГ КОРПУСА
Југословенске војске у Отаџбини
О. Бр. службено
11 септембар 1944 године
ПОЛОЖАЈ

КОМАНДАНТУ СРЕЗА ЛЕВАЧКОГ

Примећено је да многи заплешени материјал и оружје од стране наших војника не користи се правилно и тим се не извештавају надлежне команде, шта је и у којој количини заплешено. Имајте у виду да је сав ратни плен заплешен од непријатељских војника или припадника његове оружане силе државна својина и да се као са таквом има и поступати. Командант ће у

будуће извештавати ову команду о свему што буде заплењено са назначењем која је то јединица учинила и на каквој се употреби дотична ствар налази. Ако буде примећено да неко од војника користи ратни плен за себе лично а да и је извештена команда да је дотична ствар заплењена биће поред војника одговоран и његов предпостављени старешина.

Достављено:

ЗАСТУПА КОМАНДАНТА, капетан

К-ту бригаде: 1-3,

Драг. С. Поповић

Среза: 1-2 и

Начел. Среза грузанског.

АВИИ, ЧА, С-В-4702.

194.

КОМАНДА ЈУГОСЛОВЕНСКЕ ВОЈСКЕ

У ОТАЏБИНИ

ГОРСКИ ШТАБ БР: 56/5

О. БР. 705.

12. IX-1944 год.

ПОЛОЖАЈ

КОМАНДАНТУ СРЕЗА ЛЕВАЧКОГ

Да би се задовољила правда и да би се врење код народних маса могло стишати као и да се изврши наређење Министарства Војске (којим је предвиђено да је пљачка најстрожије забрањена и да буде дисциплина најстрожија) одмах предузмете мере похватајте лица која су учествовала у разоружавању Немаца на Купресу и сва она лица која су својевољно присвајала спрему и она која су однела својим кућама без ичијег одобрења одмах лишите слободе затворите у концентрациони логор, ставите под војни суд и задовољите правду.

Спрема која је заплењена командант среза са помоћником штаба бригаде извршиће разрез и поделу на команду среза и бригаду зашта се обавезно мора устројити инвентар пошто спрема није благовремено предата

Команданту прихватне војне станице у вези УПОРИСА као и наређења овога штаба. Стр.Пов.Е.Бр. /44 год. Помоћник и командант среза састаће се заједно и по горњем решити у духу правде. Командант среза и помоћник потписатог при подели спреме по економско одећкој грани водиће рачуна, да се спрема првенствено додели људству које се ове три године вије по шуми, а тек када се тим људима изда онда давати осталом људству и то првенствено сиромашним војницима понављам сиромашним војницима.

Што се тиче гумених пеларина првенствено да се додели радиостаницама како штабу бригаде тако и команди среза, такођер шаторска крила доделити онима који су скопчани са теренском службом.

Напомињем при деоби спреме шаторских крила налазе се два комада у пратњи потписатог и то један комад примљен је од заступника команданта среза и један комад из штаба бригаде од помоћника. За осталу спрему сами видите преко потчињених код кога се шта налази па ако се налази код некога имућнијега и који је скоро ступио у шуму одузети и предати ономе коме стварно треба да се преда. Напомињем и то, да су се неки војници у шуми пресвлагали-облагчили, неки су продавали сапуне по Крушевици, неки су продавали вишкове. Све ово је противно наређењу Министарства Војске и доказује да нисмо дорасли да извршимо задатак који нам је Равна Гора неменила, већ оно старо „Ко пре девојки његова девојка”, дакле ово сузбите у корен и нека кривци јавно искусе казну да би се опаметили остали да се овако и слично не понови.

Напомињем на Упут В. којим је Министарство предвидило да је од заробљеника дозвољено скинути добру обућу, а у замену му дати стару, такођер је предвиђено да се шињели могу одузимати, приватну имовину никоме не одузимати то не доликује нама. Нисам још примио извештај за два стражара из пољске страже и да ли је то истина не знам проверите да када је наређено да се упада у бункерима-станицу ти стражари су остали по страни а када су Немци били готови они су само пришли на готово, ово је издајство и ако се утврди да је таквих било одмах ставити под преки суд и стрељати их за пример осталима јер то би се исто десило и на положају где би било у питању много више живота.

Комадант среза и помоћник када ово све ураде, командант среза да изда наредбу за територијалне јединице, а мој помоћник ако се ја не вратим за све оперативне јединице и то детаљно који су се истакли својим радом

онда они који су имали грешке као и одмах њихове казне ставити у наредбу нека јавност види, да смо стварно носиоци идеје Равне Горе, а то је СЛОБОДА, ПОШТЕЊЕ, ПРАВДА И ИСТИНА.

ДОСТАВЉЕНО

Командант поручник

Помоћнику и команданту среза

(потпис)

АВИИ, ЧА, С-В-4713.

195.

Ш Т А Б
ПРВОГ ШУМАДИСКОГ КОРПУСА
Југословенске војске у Отаџбини
Пов. О. Бр. 14.-
12 септембар 1944 године
ПОЛОЖАЈ

КОМАНДАНТУ СРЕЗА ЛЕВАЧКОГ

Командант Шумадиске групе корпуса са актом О.Бр. службено од 12 септембра т.г. доставио је следеће:

„Лично сам приметити а и имам извештаја да команданти нису поступили тачно по Упуту стр.Пов. бр. 5, које се наређење односи на извршење мобилизације. Јединице првих и других чета мобилисали су обвезнике млађе од 35 година а има и у трећим четама обвезника старијих од 35 година, да би се ово исправило и формирање одржало тачно по Упуту Стр.Пов.Бр.5,

НАРЕЂУЈЕМ

1.- Да команданти оперативних јединица, који по формацији имају треће чете да у колико код њих имају старије обвезнике од 35 г., ове одмах по списку упуте командантима срезова на распоред, и

2.- Да команданти срезова, који формирају прве и друге чете у колико имају обвезнике млађе од 35 година ове одмах по списку упуте командантима оперативних јединица-бригада.

3.- Ово сматрати КАО НАЈХИТНИЈЕ и по истом одмах поступити и

4.-Никакав изговор или предлог по овоме нећу примати, па се за ово потписатом и не обраћати. Сви обвезници испод 35 година имају безусловно бити у оперативним јединицама и старији код команданата срезова и других надлештава на територији срезова. Командант, мајор Душан У. Смиљанић”.

Предње се доставља на ХИТАН И ТАЧАН ПОСТУПАК.

Достављено:

К-ту бригаде 1-3,
Среза: 1-2 и
Начел. Среза грузанског.

ПО ЗАПОВЕСТИ КОМАНДАНТА
П О М О Ћ Н И К
капетан
(потпис)

АВИИ, ЧА, С-В-4715.

196.

Ш Т А Б

Команде среза
Југословенске војске у Отаџбини
О.Бр. службено
13-септембра 1944 године
С. С. Пл.

Команданту батаљона овога штаба.- За људство тога батаљона шаљу Вам се десет пушака, ИТАЛИЈАНСКИХ са по четрдесет метака, укупно 400.- четристотина метака.

Са овим пушкама и пушкама које већ имате формирајте јаке срчане-ударне тројке и држите све у близини људства и Вашег штаба.

Са људством занимајте и шаљите тројке нека патролирају, а такође и ноћу нека обиђу села, а нарочито да се не врши крађа пољска.

Не смете никог да нападате осим партизана, како је наређено од стране команданта Србије, до даљег наређења. Ово важи од данас, те се на сваки прекршај и самовољу бити стрељан сваки овакав прекршај.

Обилазите команданте места, на своме реону, интенданте, равногорске одборе, полицајце и др. и ширите пропаганду. Немој да верују лажним пропагандистима. Пријем пушака и остале опреме да се потврди.

Командант среза

Достављено: свима командантима срезова
Капетан овог штаба
(потпис)

Н.З.- Упутите људе за пријем предњих пушака и муниције и то још одмах, како би се обезбедили а исте не би узалудно лежале.

АВИИ, ЧА, С-В-4722.

197.

НАРЕДБА О: БР. 710
КОМАНДАНТА ЛЕВАЧКЕ БРИГАДЕ ЈУГОСЛОВЕНСКЕ ВОЈСКЕ У
ОТАЏБИНИ
ЗА 13. СЕПТЕМБАР 1944 ГОДИНЕ

I.

По указаној потреби службе а да би се на челу свих јединица налазиле старешине по својим распоредима то чиним следећи размештај:

1.- За командира 2 чете 5 батаљона одређујем Ћирића Миодрага до сада командира 3 чете 4. батаљона.

2.- За командира 3 чете 4. батаљона одређујем поручника Драгића Спасића до сада ађутанта 3. батаљона II чета.

3.- За командира Јуришне чете потпоручника Душана М. Марковића до сада командира 2 чете 5. батаљона, досадашњи командир јуришне чете наредник Васић остаје и даље за водника јуришне чете.

4.- За ађутанта 3 батаљона II чета одредиће погодно лице командант среза.

5.- За ађутанта 4. батаљона наредника Миодрага Мијаиловића до сада ађутант 5. батаљона.

6.- За ађутанта 5. батаљона к.р.ч. III кл. Живорада Цанића до сада на служби у штабу бригаде.

7.- За командира штабне чете на терену одређујем наредника Милана Павловића поред редовне дужности.

8.- За командира 4 чете Левачког батаљона Шумадиске јуришне бригаде наредника Душана Лалића новопостављеног.

9.- За команданта 4 батаљона Шумадиске јуришне бригаде потпоручника Вукоја И. Миловановића који је раније упућен на положај.

Примопредаја дужности и јављања новој команди има се извршити 14 овог месеца до 12 часова.

Достављено:

Командант поручник

Помоћнику

(потпис)

Командантима батаљона III чета срезу
јуришној чети К-ту 3. бат. II чете.

АВИИ, ЧА, С-В-4722.

198.

Ш Т А Б

Команде среза

Југословенске војске у Отаџбини

Пов.О.Бр. 364.

13 септембра 1944 године

С: С: Пл.

КОМАНДАНТУ БАТАЉОНА I и II ЧЕТА.- у вези расписа
Команданта Србије број 962 и Команданта I Шумад. Корпуса од 11
септембра 1944 године Пов.О.Бр. 12, доставља Вам се следеће:

„ Стварајте од срчаних, довитљивих војника петорке смрти. Треба да имају бар једно аутоматско оруђе и да су способни за потпуно самостални задатак, а нарочито за рад у позадини. И вође и људство треба да буду од оних који се сами јаве.

Командант ће одмах поступити по предњем наређењу и одредити петорке смрти, тако да у свакој оперативној чети има по једна петорка. При

одређивању ове петорке придржавати се тачно горњег наређења К-та Србије а никако се не сме догодити, да људи буду узети с рада, као што се то обично дешава. Петоркама предочити, да за извршење њихових задатака предвиђена специјална награда и одликовања.

Овове штабу доставите списак оних људи, који су одређени у ове петорке са назначењем, којој јединици припадају. Ове спискове доставити 12-овог м. до мрака. Напомињем да се тачно придржавате датог рока, јер у томе се до сада редовно чине грешке.

Командант среза одредиће по једну петорку на територијални батаљон”.

Доставља се предње с тим, да тај командант одреди једну петорку од људи, који се сами јаве и да достави списак овом штабу 14 о.м. до 12 сати.

На хитан поступак.

Командант среза
Капетан, (потпис)

АВИИ, ЧА, С-В-4732.

199.

Ш Т А Б
ПРВОГ ШУМАДИСКОГ КОРПУСА
Југословенске војске у Отаџбини
О.Бр. 16.-
13 септембра 1944 године
ПОЛОЖАЈ

КОМАНДАНТУ ЛЕВАЧКЕ БРИГАДЕ.-

Командант Шумадиске Групе корпуса са актом својим О.Бр. службено од 13 септембра т.г. доставио је следеће:

„Имам података а и лично сам приметити да је изван број војника дезертирао са положаја. Ово су жалосне појаве које су за сваку осуду и којима се мора на сваки начин па и најдрастичнијим мерама стати на пут.
НАРЕЂУЈЕМ:

1.- ...

2.- Да прикупите све војнике дезертере из среза грузанског и левачког, исте саслушате и са кривцима најстрожије поступите по закону. Ако је потребно образујте преки суд, и

3.- Све дезертере под командум старешине кога ви одредите пошаљите на положај да се јаве својим старешинама са мојом поруком да полициска служба на положају буде енергичнија те да дезертере још тамо хвата и одмах предаје командантима јединица, и

4.- Командант ће за време борбе сваког при покушају бегства старешине или војника на лицу места стрељати.

Ово наређење распишите подручним вам јединицама а старешинама саопштите на потпис.

Да тај командант ангажује што већи број свештеника, тако да свака бригада обавезно и свака јача јединица има по једног свештеника који да војницима држи предавања ради јачања духа.

Избор свештеника пазите да буде такав да се одреде свештеници млађи и добри говорници.”

Достављајући предње НАРЕЂУЈЕМ:

Да команданти срезова преко својих територијалних команданата батаљона по подручним им општинама сакупе војнике дезертере и све са донетим оружјем упуте најдаље до 16 септембра до 12 часова ујутро у штаб корпуса (Топоница ср. Грузански) одакле ће бити упућени на положај у своје јединице. Немати милости ни према ком.

ХИТНО ЈЕ . ПАЗИ НА РОК.

Достављено:
К-ту бригаде 1-3-,
Среза: 1-2 и
Начелнику среза грузанског.-

ПО ЗАПОВЕСТИ КОМАНДАНТА
П О М О Ћ Н И К
капетан
(потпис)

АВИИ, ЧА, С-В-4736.

Ш Т А Б

команде среза

Југословенске војске у Отаџбини

О. Бр. службено

13- септембра 1944 године

С. С. Пл.

Команданту левачке бригаде.- Командант шумад. Групе корпуса својим актом од јуче О.Бр. службено, извештава ме, да је послао за штаб команде и обезбеђење среза левачког следеће: 50.- педесет пушака и 2.750 метака. Предње је послато по Герасиму Николићу, који је, према подацима сада код Вас.

Молим да ми се најхитнијим путем доставе упућене пушке и муниција, јер је потребно обезбеђење среза, као што и сами знате.

Најхитније!

Ако је могуће доделите коју пушку више, јер знате колики је срез а колико оружја има.

Најхитније!

Командант среза

капетан

(потпис)

АВИИ, ЧА, С-В-4746.

201.

ШТАБ ЈУГОСЛОВЕНСКЕ ВОЈСКЕ
У ОТАЏБИНИ
ГОРСКИ ШТАБ БР. 56/5
Бр. службено
15. септембра 1944. год.
ПОЛОЖАЈ

КОМАНДАНТУ СРЕЗА ЛЕВАЧКОГ

У вези наређења Команданта Шумадиске Групе Корпуса о бр. Службено од 10. септембра т. г. поред осталог наређено је:

1 – При поласку људства на терен има се понети сува храна за три дана ово је регулисано.

2 – Од поласка па за сво време бављења људства ван територије среза да се регулише са исхраном људства. У вези тога организована је комора која ће понети по 3 obroka на себе, а за остало снабдевање регулишите на овај начин ако је могуће да то камионом се дотура онда са њиме ако није могуће камионом онда нека се дотура запрегом.

МЕСТО ГДЕ ТРЕБА ДОТУРАТИ ХРАНУ ДОСТАВИЋУ ВАМ ДОЦНИЈЕ А ТАКОЂЕР ПОСЛАЋУ ВАМ И ИЗВЕШТАЈ КОГА ДАНА НАПУСТАМ СРЕЗ! Да би сте знали кад одлазим.

Достављено К-ту среза и Прихватне станице.

Командант поручник
(потпис)

АВИИ, ЧА, С-В-4766

ШТАБ 56/5
Ј. В. у О. службено
15. септембра 1944. год.
с. с. п.

КОМАНДАНТУ СРЕЗА ЛЕВАЧКОГ. –

Пошто је пропаганда стала моментално то наредите одмах да отпочне рад и то пуном паром јер се види већ опадање морала код свију данас морал поред старешина држи села и остало Пропаганда.

Са дезертерима поступите одмах по упуту да би се исти склонили из својих села наредите командантима места да све који немају објаве одмах Вами спроведу у Концетрациони логор, или како имате наређење од Више команде.-

Командант поручник
(потпис)

АВИИ, ЧА, С-В-4766

ШТАБ 56/5

команде среза

Југословенске војске у Отаџбини

О. Бр. службено

15. септембра 1944. године

С. С. Пл.

Команданту батаљона овога штаба. – С обзиром на ружно-кишовито време, а да би војници обавили свој важан пољски посао, док оружје пристигне, то Вам се Д О З В О Љ А В А да своје људство распустите кућама, на по пет дана одсуства, а задржите код себе само педесет војника.

Људство, које пустите кућама, мора да буде спремно сваког часа да се јави у своју јединицу. Нека сврши сав домаћи посао, нека се спреми у погледу обуће, одела и др.

II

ОДМАХ, чим добијете ово наређење, о д р е д и т е своје наоружане тројке, да све војне дезертере, са свога реона, покупе и стражарно их спроведу код потписатог на дан 17. септембра 1944. године. Војни дезертери, који имају пушке, нека понесу оружје са собом.

III

Одредите, из сваког села Вашег батаљона, по два војника да лично обиђу сеоске равногорске одборе Ж. Р. О. и виде да ли се чарапе, рукавице, шалчићи и блузе плету. Да ли се сукно ради, па ако се не ради да им се нареди да у року од пет дана, од данас, све се мора завршити. Мобилисати све жене, које знају да плету, предуг и томе слично, па да се сав посао обави.

ОВО ЈЕ ВАЖНО, јер иду хладни дани, а војници су голи и боси. Лично сте одговорни Ви, ако се на време не спреми напред цитирано! Обилазите и Ви сами читав свој реон, а не да седите и не знате шта да радите од досаде.

IV

Дозвољавам Вам да своје људство сместите по кућама, али првенствено користите јавне зграде – задружне домове, празне куће, ... па тек школе, које морају да раде.

Ово да учините одмах, како Вам војници неби клонули и пропадали још сада , када није мораће. Предње ћу контролисати лично!

V

Командант II батаљона може своје људство да смести у Богалинцима или где му је подесније, јер му је досадашње зборно место сиромашно и неподесно за логоровање-биваковање војника.

Ово извршити одмах, а о томе поднети извештај.

VI

Командант III батаљона може своје људство да спусти у село и да их смести у задружном дому, који је празан или пак у касарни, која постоји у дотичном селу, само се мора предходно очистити-окречити, поправити, како се војници не би улежавали.

Морате да водите рачуна о чистоћи војника. Вршите смотру над војницима.- држите пропагандна предавања стално. Знајте да је и поред овога свега, што се чује, ситуација у нашим и само нашим рукама. Америчка мисија је код нашег ЧИЧЕ. Они су обуставили слање транспорта п а р т и з а н и м а, јер су свесни да су се борили само противу СРБА, а не и противу окупатора.

Лаж је да је Њ.В. КРАЉ ПЕТАР II говорио и псовао народ, већ је то говорио хрватски усташа и комуниста Д Е Д Е Р. И ово саопштите војницима одмах.

VII

Војнике, по педесет, коликоћете стално да имате, пошто их сакупите по истеку сваких пет дана, храните, у колико је то потребно, на казану. Образујте ваше кујне, а од команданта места – интенданта захтевајте намирнице.

VIII

Ако добијем податке да се војници коцкају, пијанче, а нарочито старешине да их видим пијане, најхитније ћу затварати и слати одмах у смрт, без изговора и саслушања, НЕЋУ НИ ЈЕДНОГ ПИЈАНОГ ВОЈНИКА НИТИ СТАРЕШИНУ да чујем ни да видим. Ово сам приметио код појединих батаљона, лично! После...

Ваше тројке нека крстаре и даље по реону да се не врши крађа, пољског неког лопова, кога ухватите на делу и утврдите да је крао, стрелајте без сваког суда. Ја одговарам за ово.

Командант среза – Капетан,
(потпис)

АВИИ, ЧА, С-В-4767.

Ш Т А Б

ПРВОГ ШУМАДИСКОГ КОРПУСА

Југословенске војске у Отаџбини

Пов.О.Бр. 24.-

15 септембар 1944 године

ПОЛОЖАЈ

Команданту среза левачког.-

Командант Србије са актом Пов.Бр. службено преко Шумадиске групе корпуса доставио је следеће:

„У последње време пљачке и обијања вагона узело је толико маха, да су се одузимале ствари упућене Врховној команди, овом штабу или неком команданту. Сем тога на појединим реонима врше се уцене појединих људи, малтретирају се поједини грађани чак и чланови наше организације и наши пријатељи. Не преза се у овом раду и од одузимања ствари друштва и организација, које су укључене у организацију. Разрези појединих месних одбора нису праведни према материјалном стању свију грађана.

Неки команданти су завели по возовима своју полицију, која легитимише и малтретира путнике.

Да ли је потребно питање куда нас води овакав рад? Одговор је јасан: ојачање нашег непријатеља, коме не треба никаква боља пропаганда. Јер Србин може много да издржи, много да трпи, али кад му прекипи, за инат може учинити све па и против своје савести и свог убеђења. Никад више није било потребе него сада имати такта и лепог понашања са народом. Сада је моменат када народу својим радом и поступањем треба показати да је данашња наша војска једина права залога за његов лепши и бољи живот у будућности. Зар то могу загарантовати пилићари, пљачкаши и терористи?

Да би се предњем стало на пут,-

Н А Р Е Ђ У Ј Е М

1.- Да сви команданти од највиших до најнижих хитно предузму мере свим средствима, која им стоје на располагању да се спречи овакав разорни и рушилачки рад наших органа.

2.- По цени смртних казни спречити самовлашће, пљачку, разбојништва а команданте на чијем се територијама ово дешава одмах сменити и ако се утврди да се то радило са њиховим знањем ставити их под преки суд.

Ништа се не сме одузети никоме већ само купити или добити од наших одбора.

3.- Ниједан командант не сме имати своје контролне органе по возовима пошто ову функцију врше полицијски органи Врховне команде и овог штаба. Команданти могу имати само патроле на појединим железничким станицама, које би помогле у раду станично особље за случај потребе. Но и ово људство мора бити одабрано и са пуно такта.

4.- Обавештајну службу организовати у потпуности до најмањих јединица и до најудаљенијих села. Људство у ову сврху одабрати и држати у својој руци. Све и најбезначајније податке достављати ради знања и управљања. У овом раду бити врло опрезан, јер и непријатељ има своје органе.

5.- Сви команданти на територији Србије непосредно су подчињени потписатом и за све се имају обраћати мени, изузев случаја операција, ако се специјално другчије не нареди.

6.- После овога последњег наређења очекујем од свих старешина свесрдно и без икаквог изговора неопходно залагање, да се грешке поправе и више нигде не појаве, јер у овој оцени и осуди нећу имати никаквих обзира нити милости.”

Доставља се предње наређење с тим да се свима старешинама саопшти на потпис а војницима пред стројем са потребном поуком и истог се најстрожије придржавати.

Достављено:

К-тима бригаде: 1-3,

Среза: 1-2,

Кап. Поповићу и

Начелнику среза гужанског.

ЗАСТУПНИК КОМАНДАНТА

Помоћник – капетан

(потпис)

АВИИ, ЧА, С-В-4762.

Ш Т А Б 56/5

Команде среза

Југословенске војске у Отаџбини

Бр. службено

15 септембра 1944 године

С.С.Пл.

Команданту 2 батаљона I и II чета.- Послато Вам је десет талијанских пушака и 400 метака за исте с тим да их распоредите у Вашем батаљону према Вашем нахођењу.

Списак људства испод 35 година примљен је, као и списак петорке смрти. Петорку смрти сами сте одредили и ако у наређењу стоји, да се за „петорке смрти” узима људство, само оно, које се добровољно јави, а никако да се одређује. Треба питати војнике, ко хоће, па ако се нико не јави, поднети извештај да се нико неће добровољно да прими.

Доставите списак „Петорке смрти” од оних који се сами јаве а ако нема таквих онда одредите сами и у примедби ставите, да ли се јавља добровољно или је одређен од Ваше стране.

Командант среза

капетан,

(потпис)

АВИИ, ЧА, С-В-4774.

КОМАНДА
ОКРУГА МОРАВСКОГ
ЈУГОСЛОВЕНСКЕ ВОЈСКЕ У ОТАЏБИНИ
Бр.Сл.
16 септембар 1944 г.
ПОЛОЖАЈ

КОМАНДАНТУ СРЕЗА Ресавског

I

Командант В М Г К депешама својим од 8 септембра т.г. доставио је следеће:

Бр. ВВ. 701 од 8 септембра тек. године.

Команда Србије наређује, да се ништа не узима од Српске државне страже. Забрањује се нападање Немаца и вођење борбе са њима. Команда Србије наређује да се тачно поступа по наређењу Врховне Команде. Ако се ово наређује из Врховне Команде, она ваљда она зна шта ради и неје потребно да појединци праве глупости. Имати ово у виду и строго се придржавати наређења.

II

Командант В М Г К актом својим Бр. Службено од 12 септембра 1944 год. доставио је следеће:

Командант Србије депешом својом од 11 септембра тек. године доставио је следеће:

„У вези наређења Врховне Команде ЗАБРАЊУЈЕМ до даљег наређења Врховне Команде ма какву акцију противу кога било сем противу комуниста, понављам ЗАБРАЊУЈЕМ ма какву акцију противу ма кога сем противу комуниста. За не-извршење овог наређења, без преког суда с позицом на ово наређење СТРЕЉАТИ свакога, понављам СТРЕЉАТИ свакога. За неизвршење овога наређења после овога одговорни су ми лично команданти корпуса односно команданти групе корпуса где постоје групе. О пријему наређења одговорите.

Предње се доставља на тачан поступак. Саопштити свима стрешинама предње наређење и скренути пажњу на последице које их могу снаћи у случају да се огреше о овоме.

Предња наређења достављају се на знање и поступак.

Наређење саопштити свим старешинама на потпис.

Пријем наређења потврдити.

Заступа Команданта,
Поптуковник,
(потпис)

АВИИ, ЧА, С-В-6735.

207.

Ш Т А Б 56/5

Команда среза

Југословенске војске у Отаџбини

О. Бр. службено

16 септембар 1944 год.

С. С. Пл.

Команданту места – Рековац.- На потпис овога акта саопштите ниже именованим, да без изговора данас морају да се јаве наставницима женске радничке школе, у Рековцу, да би шиле веш, за војску. У случају да ма једна не буде хтела да оде одмах, стражарно да ми је дотерате да би је казнили.

1.- Дана Дробњак, 2. Вера Бушетић, Рада, Вера Чоле Бушетић, Деса С. Ђунић, Миланка М. Нешић, Косара Јевтић, Сара Б. Милошевић, Драга Дробњак, Вера Ж. Томић, Рушка Д. Перић, Боса М. Бушетић, Деса М. Аврамовић, Радосава Васић, Добрила Јовичић, све из Рековца.

Најстроже ћу казнити сваку ону, која се не буде одазвала позиву.

Командант среза
Капетан,
(потпис)

АВИИ, ЧА, С-В-4775.

208.

Бројно стање
батаљона II и I чета, команде среза Левачког, за 16-IX-1944. г.

ТАБЕЛА на пола стране

Напомена: ово људство налази се кућама.

16 – IX – 1944 г.
С . С. Пл.

Командант.
(потпис)

АВИИ, ЧА, С-В-4777.

Шта треба да се ради:

Нареди Богдану да ми се јави у Драгову-Сибница, још ноћас.

Драгомир да поседне Рековац, и да води рачуна-полицијску службу свуда.

Све сумњиве, ако се јавно истичу и пропагирају, ухватити и стрпај у затвор.

Веза самном: Сибница-пренет-Дубич (у свако село да се тражим)

Храна да се дотура, по тражењу. Хлеба, за сваки случај још одмах да се испече 200-300.- комада, белог.

Ко је одпуштен на одсуство, а има пушку, да ми се јави одмах, преко дате везе.

Пошту сву решавај сам, а важнију, за коју не знаш, шаљи мени. Консултуј Павла и Стеву судију, за све.

Штаб и даље остаје где је.

Све да се запакује у ташне, ради евентуалног повлачења.

Пазити на радио станицу, апарат и машине.

Благајник да ми се јави сутра, новац са собом да ми понесе.

Милен и други моји војници, са оружјем да се повуку, а тамо да остану сељаци без оружја.

Све ситније, потребно може да се довозе овде, и да се преда интенданту места, записнички. Лампу задржати за овај штаб. Набавити карбида и гаса, што више.

Даље ће се слати благовремено.

19-септембра 1944 год.

Ш.

Командант среза

Капетан,

(потпис)

АВИИ, ЧА, С-В-4833.

210.

Бројно стање
људства, стоке и оружја 2. батаљона
II чета Левач. бригаде на дан 19-9-944.

ТАБЕЛА на целој стр

Напомена: 1) Од овог људства 50% налази се кућама на 3 дана

Командант пор.
Богд. Милановић

АВИИ, ЧА, С-В-4831.

211.

ТАБЕЛА на пола стране

19-IX-1944 г.

С.- С. Пл.

АВИИ, ЧА, С-В-4817.

Командант

(потпис)

БАТАЉОН ШТАБА 56/5
 КОМАНДЕ
 ЈУГОСЛОВЕНСКЕ ВОЈСКЕ У ОТАЏБИНИ
 О. Бр. Службено
 20 септембра 1944 г.
 П О Л О Ж А Ј

КОМАНДАНТУ ЛЕВАЧКЕ БРИГАДЕ.-

Подносим извештај по четама о бројном стању у следећем и то само стрелаца:

Јединица, штаб, батаљон	Ушло у борбу 19. IX. 1944 г.	20. IX по реорганизовању	19/20. 1944. дезертирало, заробљено, рањено, нестало
	12	10	2
1. чета	104	86	18
2. чета	102	83	19
3. чета	101	56	45
4. чета	103	41	62
С В Е Г А :	422	276	146

С молбом на надлежност.

Прилог: Списак поименичних од командира чета.

Н.З. Од несталих 6 су рањених од који су 2 умрли и то: редов-стални четник Славко Петровић, родом из Секурича и редов Бранислав Танасковић родом из села Цикота.-

КОМАНДАНТ ПОТПОРУЧНИК,
 Бран. Р. Урошевић

АВИИ, ЧА, С-В- 4836.

Штаб бр. 56/5
КОМАНДЕ СРЕЗА
Југословенске војске у Отаџбини
Е. Бр. Сл
20 – IX 1944 г.
С. С. Пл.

НАРЕДБА ЗА ИСПОРУКУ
ИНТЕНДАНТУ СЕЛА Секурич

У смислу наређења Команданта I Шумадиског корпуса, Строго Пов. бр. служб. Од 19 августа 1944 год. а на основу требовања Команда лев. среза у Драгову од 20 IX 1944 год. а по прописима ратног војног правила,

Н А Р Е Ђ У Ј Е М :

Да одмах изузмете из вашег магацина и превезете у Драгово и то: 1) пасуља 100 кг; 2) кромпира 400 кг; 3) масти ... кг; 4) брашна ... кг; 5) лука 60 кг; 6) паприке 5 кг; 7) соли ... кг; 8) шећера ... кг; 9) пекмеца ... кг; 10) пшенице ... кг; 11) овса ... кг; 12) сламе ... кг.

Чим храну утоварите у кола предајте рабацији ову наредбу и обе магацинске књиге људске и сточне хране, да са собом понесе у Рековац и по истовару преда магационеру ове станице Животију Нешићу, трговцу из Рековца.

Исти ће да прими, да вагне ту робу, а затим ће нето тежину убележити у издавању ваших књига потписати се и исте одмах са овом наредбом вратити по вашем рабацији.

Сточну храну: овас, сено и сламу предаћете руковаоцу сточне хране Богољубу Остојићу, трговцу из Рековца, који ће се потписати у издавању ваше књиге сточне хране и исту по рабацији, одмах вратити са овом наредбом.

Сви артикли да буду једри и здрави без буђе и ужеглости и без трулежи. Реквирирајте бар 10 цакова, 1 чабар и једно буре једну канту за маст, који ће стајати као резерва у вашем магацину, а сопственицима истих издајте прописно требовање, реверс - потврду.

Задоцњења несме уопште бити, јер за исто одговара интендант села, а Командант места контролише и указује сваку помоћ и подршку свом интенданту. Командант места дужан је у свако доба да стави на расположење своје интенданту превозна средства и потребан број кола, цакова, врећа и тд.
ЗА НЕИЗВРШЕЊЕ НЕКА СЕ ИНТЕНДАНТ ОБРАТИ КОМАНДАНТУ СРЕЗА.

Рок испоруке одмах, то јест до 21 IX 1944.

Командант среза,
Капетан
(потпис)

АВИИ, ЧА, С-В-4839.

214.

ШТАБ 56/5
КОМАНДЕ СРЕЗА
ЈУГОСЛОВЕНСКЕ ВОЈСКЕ
У ОТАЏБИНИ
Бр. сл.
21- IX – 1944.
С. С. Пл.

Команданту општине Рековац.- Одмах на потпис овога акта саопштите ниже наведеним лицима, да се јаве команданту среза на положају, преко Опарића и Пољне правац и то: Миладина Бушетића, Петра Поповића, Петра Степића, Богољуба Остојића, Милутина Ј. Младеновића, Милутина С. Младеновића, Радивоја Тубића, Ацу Несторовића, Чеду Пешића, Стевана Крстића, Миладина Томића, Велибора Симића и Ивана Гавриловића, сви из Рековца.

Напред именована лица морају кренути у року од 1-сата по пријему акта-потпису. Са собом да понесу храну за три дана и топло одело, као и оружје у колико који има.

За неизвршење истога смртна казна.

Сва напред наведена лица позвата су овог момента од команданта среза.

ПРАВАЦ: ОПАРИЋ, ПОЉНА./ и даље.

ПАЗИ НА РОК.

НАЈХИТНИЈЕ.

По заповести команданта среза

Ађутант,

(потпис)

АВИИ, ЧА, С-В-4845.

215.

Ш Т А Б 56/5

Команде среза

Југословенске Војске у Отаџбини

О. Бр. 389

21 септембра 1944 године

С. С. Пл.

КОМАНДАНТИМА БАТАЉОНА

Командант Првог Шумадиског Корпуса својим актом Стр. Пов. О. Бр. 26 од 20 септембра 1944 године доставио је следеће:

„С обзиром на насталу ситуацију и на близину партизана издајте наређење да се мали магацини који су угрожени а напуњени са намирницама и житом испразне. Артикле дајте на чување код добрих домаћина.

Ово сматрајте као најхитније али радите обазриво и на предстрожности те како неби направили панику код народа”.

Предње се доставља на хитан и тачан поступак. У колико је потребно о овоме обавестите своје подчињене.

НАЧЕЛНИК ШТАБА ВРХОВНИ КОМАН. И РАДИОГРАМОМ СВОЈИМ ОД 18 тек. месеца доставио је следеће:

„СВЕ СТАРЕШИНЕ КУКАВИЦЕ И БЕГУНЦЕ СТРЕЉАТИ НА ЛИЦУ МЕСТА.”

На поступак по предњем наређењу.

Командант среза,
КАПЕТАН,
(потпис)

АВИИ, ЧА, С-В-4848.

216.

НАРЕДБА О М. 762
КОМАНДАНТА ЛЕВАЧКЕ БРИГАДЕ ЈУГОСЛОВЕНСКЕ ВОЈСКЕ У
ОТАЏБИНИ
ЗА 21 СЕПТЕМБАР 1944 ГОД.

I

У више махова чињен је апел на грађане од стране Команданта групе Шумадских корпуса, Команданта 1 Шумадиског корпуса па чак и од Врховне команде, да сваки који има оружје преда Југословенској војсци у Отаџбини, међутим до сада наишао се на слаб одзив код грађанства, а позитивно знам, да још доста има оружја у срезу нарочито у планинским крајевима.

Сада када је рат у завршној фази и када је започета борба на смрт и на живот Српског народа и када нам је потребна свака пушка за одбрану наше Отаџбине, то грађанство среза Левачког још једанпут и последњи пут позивам да сваки онај који има ма какво оружје нека га одмах пријави и мени лично преда. Сваком таквом лицу који је предао оружје даћу реверс са мојим пуним потписом и таквом лицу гарантујем неће се ништа догодити.

Ко се овом приликом оглуши о ово моје наређење, а пронађе се код њега оружје, таквог ћу одмах на лицу места СТРЕЉАТИ, јер такав је противу Српског народа и такав не треба да живи на овој Српској земљи. Значи да се тај удружује са највећим злотворима-гробарима Српског народа Хрватима-Усташама, арнаутима и разним белосветским олошем, који су повели борбу искључиво противу Српског народа, и чува оружје за њих.

Ја Вам препоручујем, да сваки онај који тако мисли горко и горко ће се преварити јер неће дочекати тих својих пет минута. Таквим својим поступком такав само може упропастити себе и своју породицу.

Још једанпут позивам сваког свесног грађанина овога среза, да оружје одмах преда овој команди. Ово је последња опомене и после овога изговора неће бити ни за кога.

Рат се ближи крају и победа је наша СИГУРНА. У то не сумњајте ни једног часа. Истрајте у овој борби и заложите се свим својим силама.

С ВЕРОМ У БОГА ЗА КРАЉА И ОТАЏБИНУ !

СВИ УЗ ДРАЖУ И СА ДРАЖОМ ДО КОНАЧНЕ ПОБЕДЕ !

ДОСТАВЉЕНО:

К-дантима батаљона, к-данту

Среза, к-дантима места и

Општина, к-диру ескадрона,

К-диру јуришне чете и к-диру

Пионирског одељења ове бриг.

КОМАНДАНТ, капетан,

1. Петар С. Лазаревић

Ову наредбу саопштини на збору.

АВИИ, ЧА, С-В-5007.

217.

Ш Т А Б

ПРВОГ ШУМАДИСКОГ КОРПУСА

Југословенске војске у Отаџбини

Пов. О. Бр. 631.-

22 септембар 1944 год.

ПОЛОЖАЈ

Југословенска војска у Отаџбини, део стално под заставом, води борбу пуне три године. У четвртој години наше борбе стављено је под војну управу све; а у редове војске мобилисани сви способни за борце. То је стање садашње.

Много пута истицана је озбиљност и деликатност околности под којима живе и боре се војска и народ. И Врховна Команда и Централни Национални комитет, Штаб групе и штаб корпуса издавали су наређења, давали упутства и савете како и шта треба радити. Па ипак не иде све у реду.

Овога пута налаже се потреба да опет истакнемо и све у подручју ове команде још једном подсетимо и опоменемо ДА ЈЕ РАТ, да је борба свеколиког нашег народа за бити или небети, да у одбрани Отаџбине и извојевању слободе мора свако да учествује.

Још једанпут истичемо: РАТ ЈЕ, рат НАЈТЕЖИ у нашој историји, стварни и криви рат. Наш први и најкривији непријатељ ЈЕСУ КОМУНИСТИ, уједињени са Хрватским Усташама. Све је стављено у покрет за борбу против комуниста.

Према томе, нека сви схвате да је ова борба одлучујућа и да МОРАМО истрајати до краја. Све под најстрожију контролу и у најенергичнији рад.

Никакви попусти, интервенције, болећивост и слично; свуда и само ДИСЦИПЛИНА, стриктно извршавање наређења, послушност.

Опомињу се нарочито кукавице које беже са положаја или се из борбе извлаче.

Опомињу се исто тако они који мисле да треба опраштати кривцима и да то „МОЖЕ ДА СЕ ДЕСИ” да се јединица напусти. Ако ко жели да пребегне комунистима НЕКА ИДЕ ОДМАХ; боље је да оде и као комуниста погине (јер ће сви и тако и тако бити уништени), него да остане и ровари будућу државу.

Биће стављен под Преки суд сваки војник и свако лице које недозвољено напусти своју јединицу ма и за најкраће време а тако исто и онај ко кукавице и бегунце штити и помаже.

Биће стављен пред Преки суд сваки старешина и војник који не изврши добивено наређење или заповест.

Данас нема мање и више важно или мање и више хитно. Све је важно, све хитно. Радити дан и ноћ.

Породицама војника саопштити да не очекују никаква праштања ако им војник побегне из борбе, јер такав у име Отаџбине мора бити осуђен на смрт.

Сви нека знају да ће бити осуђене на смрт све старешине које не воде јединице како треба, Ово наређење било што су кукавице било из неспособности.

(расписује се свима командантима јединица, штабова, установа, начелствима, четовођама и свима народним равногорским одборима).

КОМАНДАНТ КОРПУСА

Капетан

Марко Љ. Музикравић с.р.

АВИИ, ЧА, С-В-4862.

218.

Н А Р Е Д Б А

КОМАНДАНТА ВЕЛИКОМОРАВСКЕ ГРУПЕ КОРПУСА
ЈУГОСЛОВЕНСКЕ ВОЈСКЕ У ОТАЏБИНИ ЗА 24. СЕПТЕМБАР 1944 ГОД.

I

По указаној потреби службе за заступника команданта Иванковачког корпуса у позадини и команданта Параћинске бригаде одређујем пешадиског поручника г. БРАНКА С. СТАНИСАВЉЕВИЋА.

II

У погледу реорганизације Параћинске бригаде у позадини и на положају одређени командант ће по своме нахођењу извршити постављење потребних старешина.

III

У погледу људства, које се је повукло са положаја обзиром на необавештеност и непознавање ситуације, поручник г. Станисављевић поступиће по своме нахођењу у погледу реорганизовања поверене му јединице.

Достављено:

Кту М.О. ктима: Иванковачког,
Варваринског и Ресавског корпуса.

КОМАНДАНТ,

пуковник

(потпис)

КОМАНДА ЈУГОСЛОВЕНСКЕ ВОЈСКЕ

У ОТАЏБИНИ

ГОРСКИ ШТАБ БР. 56/6

О. Бр. службено

– IX – 1944 год.

ПОЛОЖАЈ

Команданту среза Левачког.-

Наредбом својом О.Бр. 752 од данас поред осталог наредио сам командантима батаљона, да на својим реонима строго воде рачуна и мотре на подземни рад наших непријатеља-комуниста. Тако исто наредио сам да се сви букачи који шире аларматне и тендециозне вести спроводе са оптужним рапортом томе команданту ради расправе по зато постојећењем наређењу.

Поред овог наредио сам, да се у колико се појаве на истим реонима дезертери одмах са актом спровода томе команданту ради даље надлежности по зато постојећим наређењима.

Ово стављам до знања команданту ради управљања у случају спровођења људства из батаљона ?

Заступа Команданта

Помоћник капетан I кл.

(потпис)

АВИИ, ЧА, С-В-4889.

220.

Све мора да се ради брзо и енергично како нас догађаји у 12 часу неби претекли. Само ако тако будемо радили моћићемо да се одупремо најезди хрватској.

Будите спремни на све – данас је бити или небити.

Са Дражом за Слободу или Смрт!

24 септембра 1944 г.
Положај
Прилог:
Списак одбеглих, пуштених
и изгубљених војника.

Командант, капетан,
Патар С. Лазаревић

221.

ШТАБ 56/5
команде среза
Југословенске војске у Отаџбини
О. Бр. службено
26-септембра 1944 године
С. С. Пл.

Команданту батаљона овог штаба.- С обзиром да су партизани разбијени свуда код нас, а како је сада сезона да се пољски усеви-берићет прибира и летина сва сакупи, то

Н А Р Е Ћ У Ј Е М :

Да људство распустите кућама, а код себе задржите само 20.- двадесет војника, са старешинским особљем.

Ових двадесет војника смењиваћете на сваких пет дана. Узети најбогатије и задружне, па их смењивати, сваких пет дана.

Контролишите и јавите ми: да ли Вам свака чета има носила и да ли имате барјачиће-сигналне. Ако немате, наредите да се израде одмах.

Курири да ми се јављају сваког дана, а најкасније до 10. -сати да је код мене. Ово је последња опомена.

Наредите да Вам командати места морају да имају брашна самлевоног увек на лагеру, најмање по 200-300. кг.

Наредите да се свиње хране што боље, што брже, јер ни масти нема.

Предње је врло хитно!

Командант среза

Капетан,

(потпис)

АВИИ, ЧА, С-В-4949.

221.

Ш Т А Б 56/5

Команде среза

Југословенске војске у Отаџбини

О. Бр. 410

26 септембра 1944 год.

С. С. Пл.

Команданту општине 1-17.

Командант I шумадиског корпуса својим актом Пов. О. Бр. 632 од 22 септембра 1944 год. доставио је следеће:

Наредба Команданта Шумадиске групе корпуса за 22 септембар 1944 год.

Наш циљ је победа и то потпуна победа. Пут који до ње води је борба кроз огањ, муке, патње и многа искушења.

Свако зло има и своје добро, а народна пословица каже: „Не пада снег, да помори свет, већ да свака лија, покаже свој траг.”

У најтежим и најодлучнијим часовима, када треба дати све од себе и себе, сваки равногорац, Србин и борац фотографише себе. Тада долазе до изражаја врлине и пороци и то се видно манифестује са позитивним или негативним последицама и на остале-колектив.

Н А Р Е Ђ У Ј Е М

Војник, који због слабе везе буде приморан у борби и изгуби своју јединицу, има да се јави своме суседу, најближој нашој јединици да би продужио борбу, а не да прође кроз неколико срезова, да би дошао код своје куће. Ако се и после овога деси случај, да војник не чини како је наређено, да дође кући, одмах да команданти општина овакве хватају и достављају их командантима срезова за Преки војни суд, који да кажњава ове смрћу.

Родитељи војника, који су мобилисани и који су се одвојили за најкраће време, праве посете и траже своје војнике. Наши очеви ратовали су по неколико година, а да се са својима нису видели. Ове посете негативно утичу на морал, нарочито када је борба а поред овога међу њима увлаче се наши непријатељи, који шире алармантне вести, који убија дух. **СТОГА ЗАБРАЊУЈЕМ ПОСЕТЕ РОДИТЕЉА КОД МОБИЛИСАНИХ ВОЈНИКА.** Пошту и потребе својим војницима могу слати преко Команданта среза.

Позивам све националисте Шумадинце, да се у овим тешким и судбоносним данима ставе у службу Отаџбине, јер ниједан не сме седети скрштених руку.

Бије се одлучна битка. Чича нам поручује а и наши савезници, да је наша судбина у нашим рукама. Сви на посао до самопрегорења, јер ће већ сутра бити касно, па тешко намученом српском народу.

КУКАВИЦЕ НЕКА УМРУ А ОТАЏБИНА МОРА ДА ЖИВИ !

С ВЕРОМ У БОГА ЗА КРАЉА И ОТАЏБИНУ КРОЗ РАВНОГОРСКИ ПОКРЕТ.

Предњу наредбу команданта шумадиске групе корпуса саопштити народу на зборовима и предочити им последице бежања војника са фронта и остало.

Командант среза
капетан,
(потпис)

АВИИ, ЧА, С-В-4953.

КОМАНДА

ЛЕВАЧКЕ БРИГАДЕ

Југосл. војске у Отаџбини

О. Бр. СЛУЖБЕНО

26 септембра 1944 г.

Сл. Срп. Планине

КОМАНДАНТУ СРЕЗА ЛЕВАЧКОГ

Људство мобилисано које се налази на терену нашег среза у Опарићу крушевачка и жупска бригада може да се каже да гладују. Чујем да је по споразуму решено да жупску бригаду издржава село Опарић, а крушевачку Белушић, Брајновац, Драгово, Сибница и Лепојевић.

Жупској бригади колико чујем даје село Опарић, док остала села може се рећи ништа не дају крушевачкој. Настаните и издајте наређења командантима места да све што се тражи дају да људи не гладују, да се не дође до непожељних последица.

Будите немилосрдни, кажњавајте за неизвршење наређења.

Командант, капетан,
Петар С. Лазаревић

Драги пријатељи,

Молим те настани, дођи лично да се увериш какво је овде стање. Чујем да људи гладују. Народ не извршава никако наређења, те је дошло до тога да се командант места у Лепојевићу Жика ноћас обесио. О овоме ћеш сигурно добити обавештења.

Притегни команданте места, и они народ, да се даје све што треба и уколико је потребно, да не доживимо оно што је најгоре.

Видим да је страховита распасаност и да нико никога не слуша.

Стари шићарције и даље вршљају. У Лепојевићу се одликује Жојко и још њих неколико.

Мора се судити по кратком поступку. Наредбе морају да се извршавају, јер у противном постају профане.

Доћи ћу још вечерас, па ћемо се о свему договорити. Овако не иде.

Издај одмах потребна наређења командантима села Белушић, Брајиновац, Драгово, Сибница и Лепојевић. Хлеб да се за крушевачку бригаду пече у Белушићу на пекари, и све остале намирнице да се благовремено дотурају. Притегни интенданте.

У Лепојевић постави за команданта места Гмитра.

Поздравља те твој,

Пера

Извести г. Дују да су партизани пребачени преко Западне Мораве. Чује се да не беже. По једнима дошли су наши до Александровца, а по другима да су наши код Омишнице.

Пера

АВИИ, ЧА, С-В-4954.

223.

Ш Т А Б 56/5

Команде среза

Југословенске војске у Отаџбини

О. Бр. службено

26 – септембра 1944 године

С. С. Пл.

Према добијеним подацима, партизанска група која је била у околини Мораве, Трстеника, Пољне-Риљаца, потучена је и пребачена је са оне стране Мораве, западне, и наши их гоне.

О једном извештаји наши су до Александровца.

У срезу левачком стање је редовно. Ничег важног, сем што се у истом налазе око 5-6. 000.- војника из срезова: крушевачког, трстеничког,

копаоничког и жупског, где су се склонили још када су комунисти надирали, те их све прехрањује овај срез, услед чега се осећа велика тешкоћа. Свакодневно се троши само по неколико хиљада кг. хлеба, а за друго и да се не говори.

Предње се доставља с молбом на надлежност.

Молим за извештај: где да упутим или да још држим у логору, Немце, које сам разоружао са „КУПРЕСА” ?

Достављено:

К-нданту групе шумад. Корпуса и,
К-нданту I шумад. корпуса.

Командант среза

Капетан
(потпис)

C-B-4955.

224.

Ш Т А Б

РЕСАВСКОГ КОРПУСА

ЈУГОСЛОВЕНСКЕ ВОЈСКЕ У ОТАЏБИНИ

Бр. сл.

26 IX 1944 год.

П.

КОМАНДАНТУ Ресавског среза

Командант Ресавског Корпуса (у акцији) актом својим од 22 о.м. доставио је следеће:

„У циљу осигурања и обезбеђења позадине, као и јединица које се налазе на положају

НАРЕЂУЈЕМ:

1/ Да се на положај упућују само поуздана лица, а нарочито старешине које су национално исправне.

У случају да је на положај упућен неки старешина непоуздан одмах известити, да се као такав уклони из редова војске.

2/ Сва непоуздана лица као и она која шире лажне вести и шкоде интересима српског народа, да се таква лица стављају у затвор.

3/ За сва сумњива лица и непоуздана одредити затворе, односно логоре у која ће се иста ставити и држати у истима све до свршетка рата под стражом.

4/ Сви команданти у позадини: команданти бригада и срезова уложиће сав свој труд и рад, да се штетна пропаганда спречи.

Командант корпуса расписаће ово наређење свима командантима бригада и срезова, те да се по истом поступа.”

Предње наређење команданта корпуса у акцији доставља се командантима на тачан поступак.

ДОСТАВЉЕНО:

К-тима бригада и

К-тима срезова.

ЗАСТУПА КОМАНДАНТА

капетан I класе

Ђурђе Милорадовић

АВИИ, ЧА, С-В-6893.

225.

Горски штаб

Команде округа Крагујевачког

Југословенске војске у Отаџбини

Стр. Пов. Број 33.

27 септембра 1944 године

Слободне српске планине

Списак активних официра, војних

Чиновника и подофицира-доставља.-

КОМАНДАНТУ ШУМАД. ГРУПЕ КОРПУСА

У смислу радиограма В.К. Број 764 од 6 септембра 1944 године, доставља се списак активних официра, војних чиновника и подофицира ове команде.

С молбом на надлежност.-

КОМАНДАНТ ПОТПУКОВНИК

(потпис)

АВИИ, ЧА, С-В-2639.

Ш Т А Б 56/5

Команде среза

Југословенске војске у отаџбини

О. Бр. службено

28 –септембра 1944 године

С. С. Пл.

Команданту I шумад. корпуса.-

Дана 19-септембра 1944 гд., у срезу левачком дошло је људство из Крушевачке, Жупске и Копаоничке бригаде, које броји око 6.000.-шест хиљада војника из II и III , све без оружја.

Све напред наведено људство исхрањује се на терет овога среза тако да се дневно, ако се узме у обзир људство овога среза, које је у срезу мобилисано и људство из онога среза, које је на терену, а које храни овај срез, троши се дневно близу вагон пшенице. Што значи да, ако људство из напред наведених бригада буде остало и даље на терет овога среза, ми ћемо остати без хлеба после месец дана.

Молим за најхитнију интервенцију код надлежних да се сво људство, из туђег среза, врати у своје срезове, пошто су сви слободни, те на тај начин спасемо овај срез и сачувамо исхрану за људство овога среза.

Молим предње сматрати најхитнијим и о потребном обавестите потписатог како би знао шта да предузнем.

Предње се доставља с молбом на надлежност.

Достављено: К-нданту шумад. групе корпуса

К-нданту крагујевачког вој. округа

К-нданту I шумад. корпуса.

Командант среза

Капетан,

(потпис)

АВИИ, ЧА, С-В-5976.

НАРЕДБА О. БР. 761
КОМАНДАНТА ЛЕВАЧКЕ БРИГАДЕ ЈУГОСЛОВЕНСКЕ ВОЈСКЕ У
ОТАЏБИНИ ЗА

28 – IX – 1944 ГОДИНЕ

Наредбом Команданта 1. Шумадиског Корпуса од 24 септембра 1944 године, а у сагласности са Командантом Шумадишке Групе Корпуса постављен сам за Команданта Левачке бригаде.

У данашњој борби када су Хрвати под фирмом „Народно ослободилачке војске” окриљем партизана и покровитељством гробара Српског народа-Усташа, упрли очи на Србију и гледају да Србе униште; сваког Србина је света дужност да се стави на браник отаџбине, да би очувао прадедовину од некрста.

Када је у питању да ли ће бити Срба, у општем интересу за добро Краља и Отаџбине, нећу презати ни од чега. За неизвршење наређења и свега онога што би ишло на уштрб Равногорству и данашњој нашој светој борби, кривце ћу кажњавати једном једином казном а то је СМРТНА КАЗНА.

II

Бегунце са положаја, као саботере и издајнике, такође ћу кажњавати смрћу.

III

Најстрожије забрањујем ширење лажних и алармантних вести. То је допринело да 1941 године изгубио присебност а тиме и слободу. У нашим срезу се на велику срамоту, у томе предњачи те ћу и за ово најстрожије кажњавати.

IV

Наредбе се неизвршавају у потпуности, већ се и на овај начин, свесно или несвесно врши саботажа, јер команданти неће да се мере појединцима а тиме се ствара негодовање код маса. Налазимо се у ратном стању, успех ће бити само онда ако сваки обавља своју дужност свесно и на време. Колико је важан фронт, исто толико, па можда и још више важна је служба у позadini.

Будимо свесни да је борба коју водимо: Света борба је СУДБОНОСНА. Истрајемо ли Срба ће бити, у противном Српско племе ће бити уништено.

V

Команданти места и остале старешине настојаће да се без потребе пуца и шенлучи. У правцу где се чује пуцањ без одлагања и колебања ићи ће тројке-контроле и обавештавати потписатог и команданта среза. Кривце најстрожије кажњавати.

VI

Команданти места скренуће пажњу стражарима и свима грађанима (сада морамо бити сви будни стражари), да непозната лица која пролазе легимитисати. Сумњиве и са неисправним документима страже да хватају, а народ одмах да обавештава, и да се спроведе потписатом и команданту среза.

Стражарска места да буду на свима важнијим раскрсницама. Команданти места као и остале старешине да врше контролу и обиласке а поред тога обавезно нарочита патрола да врши што чешће обиласке.

За неисправност сносиће ми одговорност команданти општина и места.

За несавесно вршење стражарске службе најстрожије ћу кажњавати.

VII

Најхитније слати извештаје о проласку сумњивих лица, као и о правцу њиховог кретања. Народ нас у овоме може много помоћи.

Предње саопштити на збору.

Достављено:

КОМАНДАНТ, капетан

К-тима батаљона 1-4

Петар С. Лазаревић

К-тима места и општина

1-44. К-дирима: ескадрона

пионирског одељења и јуришне чете. К-ту среза.

АВИИ, ЧА, С-В-4988/2

У П Р А В А
 РУДНИКА УГЉА „МОРАВА”
 Деспотовац - (Јагодина)
 Тел. Бр. 13

Деспотовац 28 септембра 1944.
 (Јагодина)

КОМАНДАНТУ КОРПУСА,

П о л о ж а ј.

13 априла пр.г. напали су партизани на рудник, и поред упропашћених машина и осталог материјала, просули су нам сву количину нафте и уља која се у руднику налазила.

Актом Министарства Народне Привреде бр. 1485 од 27 јула пр. год. наређено нам је, као и осталим рудницима, да сам потрошни материјал и резервне делове од машина не држимо на руднику, већ да исте сместимо у магацине у некој оближњој вароши, па како ми имамо магацин у нашој црепани у Јагодини, то смо тамо сместили све резервне делове и остали материјал и одатле узимамо колико нам треба на руднику за неколико дана.

Пошто за последња три месеца нафту нисмо по боновима могли добити, то смо да рудник не би обуставио рад, нафту куповали на црној берзи по цени од Дин. 350.- по кгр.

Месечна потрошња нафте на руднику је око 700 кгр. На руднику имамо нафте само за неколико дана.

Молимо Вас, да затражите од надлежних, да нам се ова нафта одмах врати, јер ћемо морати рад на руднику обуставити, јер нафту сада на црној берзи добити не можемо, као што вам је свакако познато.

У исто време молимо Вас, да скренете пажњу нашим властима у Јагодини, да материјал из нашег магацина у Јагодини не дирају, јер исти искључиво служи само за рад у руднику, а никакко за друге сврхе нити пак за трговину.

С поштовањем

У П Р А В А РУДНИКА УГЉА „МОРАВА”

ДЕСПОТОВАЦ

Бож. Анђелковић

АВИИ, ЧА, С-В-6910/2.

Ш Т А Б 56/5

Команде среза

Југословенске војске у Отаџбини

О. Бр. службено

30 септембра 1944 године

с. С. Пл.

КОМАНДАНТУ МЕСТА 1-36

Имајући у виду данашње тешко стање, под којим се Ваши и наши синови боре за слободу, за КРАЉА и ОТАЏБИНУ, противу црвене немани партизанске петокраке звезде, где су се склонили сам у с т а ш а а н р н а у т и н, робијаш и обијач, а да би им се та борба олакшала-

Н А Р Е Ђ У Ј Е М:

Да тај командант, одмах, у друштву са Равногорским одбором и одбором за прикупљање помоћи за потребе Ј.В у О., настане да свако исплати разрезану суму новца, а најкасније у року од 3-три дана, од данас.

Лица, која неће да дају, да би им се деца-синови-браћа обукла и обула и на тај начин сачували њихове домове и богатства, стражарно везане, спровести потписатом, ради егземпларне казне.

Нарочито да се обрати пажња на богатије-имућније домаћине, који нису ни до данас дали свој дуг. Без икаквог изговора, самилости или протекције, предње се мора извршити у остављеном року.

Лица, која су сиромашна т.ј. имају до 3-три хектара земље, а не могу да плате-дају зајам –Држави не слати потписатом, већ на њих лепим апеловати да дају, а ако не могу да дају, онда их не притискивати, јер је то сиротиња коју морамо да помажемо, те онда боље је и не дирати је.

II Свиње морате да храните што боље, тако да се маст добије што више и од народа не тражи, поред храњења свиња.

III

Сукно, у колико није почело да се тка, мора да се отпочне у року од 2-два дана, јер је зима на прагу, а наша браћа боре се полу-гола и полу-обувена, што је за сваку осуду и кривица само нас лично, јер смо неактивни и алкави.

За све ми је лично одговоран тај командант и Равногорски одбор. Више нећу примати никакве изговоре и молбе. Оно што се мора-то се мора. Не може да се слобода извојује седећи и посматрати, а други да гине и даје животе за нас.

IV

Све чарапе, рукавице, шалчићи, које је плео Женски Равногорски Одбор, мора да се преда у року од три-3 дана команданту Прихватне станице, у Рековцу да би се исто послало војницима, који су на терену.

Саопштите родитељима војника који су на терену, да је забрањено посећивати их.

Скрените пажњу родитељима, чији су војници на терену, да не беже, јер од данас ће свако бити стрељан, ко напусти фронт. Јединица може да се загуби, али се мора пронаћи одмах, а најкасније наредног дана, а никако да се пређу по 100. километара, дође код своје куће и пита за јединицу. Ово је задња опомена. Више нема сентименталности нити погађања.

V

Обратите пажњу на свако сумњиво-непознато лице. Хватајте и спроводите све сумњиве најближем старешини.

VI

Пекмез да сакувате што више. Курире да шаљете редовно и обавезно на време, војним поштама.

Школе, војне пекаре и интендантима морају да буду снабдевени дрвима.

ПРЕДЊЕ ЈЕ СВЕ ВАЖНО И МОРА СЕ У ЦЕЛОСТИ ИЗВРШИТИ.

ДРАЖА НАС ВОДИ ВЕЛИЧИНИ И СЛОБОДИ !

ЖИВЕО КРАЉ ПЕТАР II !

Командант среза

Капетан,

(потпис)

АВИИ, ЧА, С-В-5043.

КОМАНДА
 Округа моравског
 ЈУГОСЛОВЕНСКЕ ВОЈСКЕ У ОТАЏБИНИ
 Бр. СЛУЖБЕНО
 30 септембра 1944 год.
 ПОЛОЖАЈ

КОМАНДАНТУ СРЕЗА РЕСАВСКОГ

Командант Велико-Моравске групе корпуса актом својим бр.службено од 26 септембра 1944 год. доставио је следеће:

„Штаб Врховне Команде радиограмом својим бр. 20-26 од 23.IX. доставио је следеће:

У пролазу кроз земљу Врховна Команда и Извршни одбори Централног Националног Комитета констатовали су:

Да Краљев говор од 12 о.м. и пријем ратног материјала у табору интернационалног олоша под вођством Јосипа Броза Тита, наши непријатељи тумаче на штету српског народа и имају намеру да унесу пометњу код народа и наше националне војске. Тим поводом Врховна Команда и Извршни одбор Централног Националног Комитета узели су у разматрање целу нашу унутрашњу ситуацију створеном пометњом под утицајем спољних војно-политичких догађаја.

Благодарећи шефу мисије савезничке Америке и извештајима изасланика Врховне Команде и Централног Националног Комитета у иностранству, у могућности смо да вас упознамо са чињеницама војно-политичког карактера, које нас упућују на правилну оцену наших активности у прошлости и нашег правог места које нас очекује у будућности.

Циљ је нашег војног и политичког вођства безбедност Отаџбине и благостање народа. Остварењу овога циља осветиће наш народ са својим вођом Дражом Михаиловићем, све нанете жртве. Наш народ и његов велики вођ у Отаџбини, очекивали су да ће и вољени Краљ са својом владом у иностранству уложити све напоре на остварењу тога циља.

Али, ако је с те стране дошло тренутно изненађење, као што је тај говор можда и чист фалсификат, то не значи да треба подлећи утицају једног политичког трика, који је у комплексу ратних планова наших великих савезника. Кад смо представника нашег великог савезника и пријатеља нашег народа отворено и искрено упознали са ситуацијом у нашој земљи и

кад смо га замолили да нам отворено и искрено каже какву су судбину доделили нашем народу наши велики демократски савезници, он нам је изјавио:

-Судбина вашег народа је у његовим рукама. Ми смо се уверили да је ваш народ компактан уз ђенерала Михаиловића и да је национално-демократски настројен и да га никаква пролазна сила не може изменити. Ваша политичка ситуација је врло добра. Криза на бојном пољу коју сада преживљујете пролазна је. Потребно је да имате веру у себе и у победу и да истрајете. Ваша земља је додељена старању ваших савезника и пријатеља. Сваког дана очекује се искрцавање америчке и енглеске војске у вашој земљи. Од тога дана престаје злоупотреба савезничког материјала који је намењен искључиво за прогон окупатора из ваше земље. Ми познајемо ваше унутрашње противнике. Они немају иза себе оно, што ви имате у вашој земљи. Под контролом ваше војске ваш ће народ показати своје расположење и поредак у вашој земљи. Ваше жеље ћу најхитније доставити својој влади, али вам стављам пријатељски савет: сад имајте веру у себе и у овој краткој кризи истрајте,- завршио је своју изјаву шеф мисије нашег великог савезника и пријатеља.

Сваки ратни план комбинација је војно-политичког карактера. Рат воде и добијају само војници-јунаци и политичари-вештаци координацијом. Војна стратегија и политика није једно исто. Зато војници јунаци никад неће да се баве политиком, јер она може бити погрешно вођена и штетна исто онако као што би била штетне војне операције кад би их водили политичари-вештаци.

Достављајући вам ово чињенично стање наше војно-политичке ситуације, ми на вас апелујемо: да сву пажњу са старешинама под вашом командом посветите војничкој активности и да имате пуно поверење у Врховну Команду и Централни Национални Комитет, који предузимају све и у земљи и на страни да обезбеде пуни успех нашој борби, па вам препоручујемо да са овим упознате нашу војску и народ на територији која вам је поверена.

ПРЕТСЕДНИК ЦЕНТРАЛНОГ КОМИТЕТА

Др. Стеван Мољевић

ЂЕНЕРАЛ,

Драг. М. Михаиловић

Предње се доставља командантима на знање с тим, да у духу предњег на зборовима и конференцијама говоре народу и војсци.”

Доставља се предње на знање и тачни поступак.

Заступа Команданта
Потпуковник,
(потпис)

АВИИ, ЧА, С-В-6759.

ГОРСКИ ШТАБ

2. ШУМАДИСКОГ КОРПУСА

Југословенске војске у Отаџбини

О. бр. 455.

1.октобра 1944 год.

Слоб. Српске план.

КОМАНДАНТУ Б/4 – 57

Г. Министар војске, морнарице и ваздухопловства и Начелник штаба Врховне команде својим радиограмима доставио је следеће:

1.- Бр.20-26 од 22 септембра т.г.

„У пролазу кроз земљу Врховна команда и извршни одбор Централног Националног комитета констатовали су: Да Краљев говор од дванајестог овог месеца и пријем ратног материјала у табор интернационалног олоша под вођством Јосипа Броза-Тита непријатељи наши тумаче на штету Српског народа и на тај начин уносе пометњу код народа наше националне војске. Том приликом Врховна команда и извршни одбор централног националног комитета узео је у разматрање целокупну унутрашњу ситуацију створену овом пометњом под утицајем спољно-политичким догађајима.

Благодарећи присуству шефа мисије савезничке Америке и извештајима Врховне команде и централног националног комитета у иностранству у могућности смо да Вас упознамо са чињеницама спољно-политичког карактера које нас упућују на правилну оцену наших активности у прошлости и нашег правог места које нас очекује у будућности. Циљ нашег војног политичког вођства, безбедност Отаџбине и благостање народа остварење овог циља посветио је наш народ са својим вођом Дражом Михаиловићем кроз напоре и жртве. Наш народ и његов велики вођа Отаџбине очекивали су да ће и вољени Краљ са владом у иностранству уложити све напоре на остварењу тога циља.

И ако је са те стране дошло тренутно изненађење као што је тај говор чист фалсификат, то не значи да треба подлећи утицају једног политичког акта која је у комплексу ратних планова наших великих савезника. Кад смо представника великог ратног савезника и пријатеља целог нашег народа отворено и искрено упознали са ситуацијом у нашој земљи и када смо га замолили да нам отворено и искрено каже, какву судбину су доделили нашем

народу наши велики савезници он нам је рекао судбина вашег народа је у рукама његовим.

Ми смо уверени да је наш народ компактан уз Дражу Михаиловића, да је национално демократски настројен и да га никаква пролазна сила не може изменити. Ваша политичка ситуација је врло добра и криза на војном пољу коју сада преживљујете пролазна је. Потребно је да имате вере у себе и победу и да истрајете. Ваша земља је додељена старању ваших савезника пријатеља. Сваког дана се очекује искрцавање Америчке и Енглеске војске у нашој земљи.

Од овог дана престаје злоупотреба савезничког материјала који је намењен искључиво за прогон окупатора. Ми познајемо ваше унутарње противнике, они немају оно уза себе што ви у вашој земљи имате. Под контролом наше војске ваш ће народ изразити своје расположење за поредак у вашој земљи. Ваше жеље најхитније ћу доставити нашој влади али и вама понављам пријатељски савет; сачувајте вере у себе и у овој краткотрајној кризи истрајте. Завршио је своју изјаву шеф мисије нашег великог савезника и пријатеља.

Сваки ратни план је комбинација војно-политичког карактера, Рат води и добијају само војници јунаци и политичари вештином координирања. Војна стратегија и политика није једно исто и зато војници јунаци никад неће да се баве политиком јер она може бити погрешно вођена и штетна исто онако као што би била штетна војна операција кад би водили политичари вештаци.

Достављајући вам ово чињеничко стање наше војно-политичке ситуације ми на вас апелујемо: да сву пажњу са свима силама под нашом командом посветите војној активности, да имате пуно поверења у Врховну команду и Централни национални комитет који предузимају све у земљи и на страни да обезбеде пуни успех у нашој борби, па вам препоручујемо да са овим упознате нашу војску и наш народ на територији, која вам је поверена.

Министар војске, морнарице и ваздухопловства

Начелник штаба Врховне команде, армијски

Ђенерал

Дража Михаиловић с.р.

Председник извршног одбора Централног

Националног комитета

Д. Стеван Мољевић с.р.

Предње се доставља на знање и саопштење. Шеф ПОО ове команде израдиће довољан број примерака летака и разделити народу и јединицама.

ДОСТАВЉЕНО:

КОМАНДАНТ, мајор

К-ту: 57/1,3,5,57/С.Л.

(потпис)

57/ С.К.,ПОО и Б/4-57.

232.

КОМАНДА ЈУГОСЛОВЕНСКЕ ВОЈСКЕ

У ОТАЏБИНИ

ГОРСКИ ШТАБ БР: 56/5.

Пов. О. Бр. 765.

2- X- 1944 год.

КОМАНДАНТУ МЕСТА Сибница

Последњих дана добијам извештај да се у многим селима овог среза налазе војници дезертери који су побегли са положаја. Они се крију код својих кућа или код својих пријатеља у другом селу а да о томе ни један командант места не обавештава никога, стога као допуна наредбе која је издата у вези истог

Н А Р Е Ђ У Ј Е М:

1.- Сваки командант места да претресе сваку кућу оних војника који су у 5. батаљону и ако се налази ко или крије одмах известити потписатог или команданта среза.

2.- Развијти што јачу обавештајну службу у самом селу и мотрити сваког ко долази са положаја. Једино оправдање оног који има прописну објаву да је пуштен као здрав ради свршавања свог посла или пак да је рањен и да ће да се лечи у болници.

За сваки прекршај од стране команданта места и непоступање по наређењу одређиваћу само Преки Војни суд који ће им судити.

У овом погледу последња опомена свима командантима места.

Све војнике упућивати у овај штаб.

КОМАНДАНТ капетан,
Петар С. Лазаревић

АВИИ, ЧА, С-В-5072.

КОМАНДА ЈУГОСЛОВЕНСКЕ ВОЈСКЕ

У ОТАЏБИНИ

Горски Штаб бр. 56

О. Бр. сл.

2 – X 1944.

ПОЛОЖАЈ

КОМАНДАНТУ СРЕЗА ЛЕВАЧКОГ,-

У колико од старије команде не добијете друго наређење и упутство за рад по овоме, одмах обавестите команданте јединица на територији среза да ћете им одређенога датума (одредите) предстати давати средства исхране јер исхрањујете своје јединице које се налазе на положајима вам среза левачког.

Када их о томе обавестите онда, после рока који одредите, престаните им давати исхрану. Заиста доводи се у питање опстанак наших јединица на положајима, а и народа у срезу. Свака команда мора имати организовано снабдевање са своје територије, па и ови корпуси у срезу левачком. У колико су им територије под комунистичком владавином, тражити преко њих да се обзирате и на друге суседне срезове (трстенички, темнићи, белички) а не да пада терет само на левачки срез.

С вером у Бога за Краља и Отаџбину.

Дража нас води величини и слободи.

Командант, капетан

Марко Музикравић

АВИИ, ЧА, С-В-5093.

234.

ПРЕГЛЕД

Наоружања Команде среза 56/5 са потчињеним му јединицама на територији среза Левачког и то:

Т А Б Е Л А на пола стр

КОМАНДА ЈУГОСЛОВЕНСКЕ ВОЈСКЕ

У ОТАЏБИНИ

ГОРСКИ ШТАБ БР. 56/5.

О. Бр. 769

3-X-1944 год.

ПОЛОЖАЈ

Команданту среза левачког.-

У последње време стално се понавља случај дезертирања са положаја а то је зато што је сада људство које је мобилисано исувише сиромашно те је исто и босо и голо. Зато тај командант да хитно нареди Равногорским одборима и командантима места да прикупе заостали зајам који нису поједини људи измирили. Тај новац који скупите како знате и умете исти да се утроши искључиво за обућу. Или пак Равногорски одбори да прибаве за своје војнике који су на положају обућу из својих средстава. Није лако сада седети на киши и борити се а поготову кад се је босо и голо. Обућа, обућа и обућа у року за 2,3 дана.

У исто време тај командант није поступио по наређењу Команданта Групе Корпуса да сво људство испод 35 година стави на расположење овом штабу за распоред. Ако тај командант и после овог не достави списак људи испод 35 година бићу принуђен да известим Корпус.

Према последњем наређењу које сам добио од команданта Корпуса морам са овдашњим наоружаним људима да кренем на положај, те према томе у року од 2 дана да нам прикупите преко Равногорских одбора обућу. Најмање 200 до 300 пари.

Командант капетан

Петар С. Лазаревић

АВИИ, ЧА, С-В-5096.

ШТАБ 56/5
КОМАНДЕ СРЕЗА
ЈУГОСЛОВЕНСКЕ ВОЈСКЕ
У ОТАЏБИНИ
Бр. Службено
3 октоб. 1944.
С. С. Пл.

Команданту левачке бригаде.- Подписати је расписао за зајам и по други пут, ма да постоји изричито наређење В. К., да се несме вршити силом позајмица новца.

Потписати је чинио и чини све што се може да се дође до већег броја обуће, јер зна се са каквом обућом одлазе војници овога среза, на терен, али му је апсолутно немогуће, а то је немогуће сваком команданту, под околностима којим радим ја и средствима којим располажем, да у року, како наглашава тај командант, од 2-3 дана набавим 200-300 пари обуће.

Људство, испод 35.-година, у колико сам добио података од команданта батаљона упућивао сам том штабу, те, у колико га још има упутиће се ради добијања новог ратног распореда, у смислу постојећег наређења команданта групе шумад. корпуса. Потписати је, пре десет дана, доделио људству те бригаде преко 40.- пари опанака, а пре 3.-дана томе команданту доделио 10.-пари опанака.

Капетан,
(потпис)

АВИИ, ЧА, С-В-5096.

Ш Т А Б 56/5

Команде среза

Југословенске војске у Отаџбини

О. Бр. службено

4 – октобра 1944 године

С. С. Пл.

КОМАНДАНТУ МЕСТА

Имам података да многи грађани, приликом вршидбе, нису предали ујам ни до данас, те да интендант муку муче око тога.

Са напред наведеног, а у смислу постојећег упута и настале ситуације-

Н А Р Е Ђ У Ј Е М:

1.- Да тај командант, са интендантом и Равногорским одбором, одмах прикупи сав ујам, а лица која неће ни после овога да дају, везати, спровести потписатом.

РОК ЗА ПРИКУПЉАЊЕ УЈМА САМО 2.- ДАНА ! ПОСЛЕ ОВОГА РОКА СТОСТРУКА КАЗНА !

2.- У интересу наших војника, синова, браће и опште ствари да нам војска, која даје све од себе за слободу, не иде боса. Ми немамо магацина са обућом и одећом, а немамо ни новца да би сваког обукли и обули.

Апелујем на поштене и имућне грађане да свако, према могућности, купи по неколико пари опанака или цокула и преда команданту прихватне станице, како би се то доставило онима којима је најпотребније.

Нека тај командант, у сагласности са Равногорским Одборима и општинском Управом, сазове збор или сачини списак лица и затражи да се одмах прикупе опанци-цокуле.

РОК ЗА ПРЕДЊЕ САМО 3-ТРИ ДАНА, јер је зима на прагу, а босо се не може борити. Ко од богаташа неће да се одазове позиву, јавите његово име и пошаљите ми га, ради саслушања!

3.- Последњи пут наређујем, да се све чарапе, рукавице и шалчићи, које је рађено за потребе војника овога среза, доставите у року од 24.-часа, команданту прихватне војне станице, у Рековцу, како би се благовремено доставило на терен. ХИТНО И ВАЖНО ! НЕ ЧЕКАЈ ВИШЕ ОПОМЕНЕ !

4.- Припремите канте за маст. Ако не храните свињу, одпочните са прикупљањем масти, јер се свиње почињу да кољу а маст за војску уопште немамо.

5.- Зашто нисте поднели извештај да ли је ко и колико дао стоке на име зајма? Рок 24.-сата.

6.- Саопштите грађанима-родитељима чији су синови на терен, да ми се не обраћају за дозволу код синова на терен, јер је забрањено.

7.- РЕШЕЊЕМ КОМАНДАНТА ВОЈНОГ ОКРУГА ПОВ.Бр. СЛУЖБЕНО од 29-октобра 1944. ЗА СРЕСКОГ РАВНОГОРСКОГ НАЧЕЛНИКА СРЕЗА ЛЕВАЧКОГ ПОСТАВЉЕН ЈЕ Г. ПАВЛЕ Б. МИЛИЋЕВИЋ, адвокат из Рековца и досадашњи претседник Среског Равногорског одбора, који је ступио на дужност под данашњим.

Канцеларија напред именованог начелника налази се у згради Среског суда у Рековцу.

Скрећем пажњу томе команданту да све предње саопшти народу, на збору, те да се грађани више не обраћају потписатом са сваку ситницу, као например: за горосечу, бракоразводне парнице, масене ствари, крађе ситне, псовке, дуговања, паљевине, туче и томе слично, већ се за све то имају обраћати само СРЕСКОМ РАВНОГОРСКОМ НАЧЕЛНИКУ ! Оставите мене да радим оно што ми је намењено, а не и с тим невојничким стварима да се растржем. Ово је важно !

Предње се доставља да се у свему поступи у целости !

Достављено:

Свима к-ндантима места

Командант среза

Капетан,

(потпис)

АВИИ, ЧА, С-В-5105.

238.

Пов. Сл.

4 октобра 1944

Положај

Команданту села Војске

Данас сам издао наређење Управи манастира Томић, да своју скелу, у колико је неисправна, поправи и оспособи за евентуалну употребу наше војске у даном моменту.

Да би се скела могла у даном моменту искористити, није довољно само то да је способна, већ се мора на истој изградити приступ, зато, а на основи наређења Команданта Моравског округа бр.службено од 28 сеп. т.г. наређујем, да командант одмах предузме мере, да се до скеле, о којој је реч, израде како пут, тако и прилаз.

Ово учинити најдаље до 12. о.м. и о извршењу ми поднети извештај 13. истог месеца ради инспекције.

Разлог за израду пута и прилаза ка скели не саопштавати ником.

Командант, капетан I кл.,

Ђурђе М. Милорадовић

АВИИ, ЧА, С-В-6928.

239.

Ш Т А Б

РЕСАВСКОГ КОРПУСА

ЈУГОСЛОВЕНСКЕ ВОЈСКЕ У ОТАЏБИНИ

Бр. сл.

6- X – 1944 год.

Положај.

КОМАНДАНТУ Ресавског среза

Командант Велико- Моравске Групе Корпуса актом својим бр.сл. од 2 октобра 1944 године доставио је следеће:

381

Штаб Врховне команде радиограмом својим од 28 септембра 1944 године, доставио је следеће:

„Добили смо једно обавештење из иностранства, да ће Англо-Американци престати даље слати помоћ Титу и да ће повући своје мисије сем из Врховног Штаба, а да ће Американци повући своју мисију и из Врховног Штаба Титовог, и да је Тито отишао неким Руским авионом са острва Виса без одобрења савезника и да смо добили из иностранства обавештење, да су по захтеву Руса Енглеска и Америчка мисија морале напустити Софију у року од 24 часа и пребацити се за Турску. Ову вест је данас потврдио и радио Београд. Контролишите, на терену, да ли комунисти још добијају материјал и известите нас о томе.”

Команда Србије радиограмом својим под бр.191 од 2 октобра о.г. доставила је следеће:

„Ради обезбеђења операција преко Румунске и Мађарске територије потребан број Руских трупа извршиће поседање просторије на нашој територији са ове стране Дунава од Ђердапа ка Неготину. Становништву нека се саопшти да савезничке и братске Руске трупе на овом делу дочека најлепше и да им за све време бављења излази у сусрет. Ђенерал Трифуновић.”

Достављају се предњи расписи на знање.

ДОСТАВЉЕНО:

К-тима бригада и

К-тима срезова.

ЗАСТУПА КОМАНДАНТА

капетан I класе,

Ђурђе М. Милорадовић

АВИИ, ЧА, С-В-6937.

Ш Т А Б
РЕСАВСКОГ КОРПУСА
ЈУГОСЛОВЕНСКЕ ВОЈСКЕ У ОТАЏБИНИ

Бр. сл.

6 – X – 1944 год.

ПОЛОЖАЈ

КОМАНДАНТУ Ресавског среза

Командант Велоко-Моравске Групе Корпуса Бр.службено 2 октобра 1944 године, доставио је следеће:

„Штаб Врховне Команде радиограмом својим доставио је следеће расписе и то:

„ Кад смо вам пре шест дана саопштили поруку нашег великог савезника и пријатеља, да истрајете и да се очекује искрцавање савезника на Јадрану, ми смо у искреност тих речи чврсто веровали, као што смо веровали и верујемо у победу наше праведне ствари и у бољу будућност српског народа, за коју смо ушли у овај рат, и за коју ми, и ви и своје животе залажемо.

Јутрошњи глас Америке и радио Лондон на српском и на италијанском језику јављају, да су се савезничке копнене, поморске и ваздушне снаге искрцале са мора и из ваздуха на широком простору Албаније и на неким далматинским острвима, а коментар каже да је то одскачна даска за Балкан, на коме још много ствари нису разјашњене.

Из овога се јасно види, да Балкан није препуштен сам себи, већ да ту Англо-Американци имају велике интересе. Наговештено искрцавање се већ остварује. Оно је почело, то вам је знак да смо били на правом путу, али оно нека буде позив да приберете све народне снаге, да позовете сав народ на општи устанак, да чисти земљу од међународног Титовог олоша који хоће да опусте све што је национално и свето Српском народу и да му наметне диктатуру најтежу, која се може замислити на челу са Усташама и комунистима, Јосипа Броза Тита. Да српске земље распарча и подели на пет или шест заседних држава, да Српски народ који се вековима борио за своје уједињење подели и завади, како би му лакше наметнуо своју вољу и своју власт. Да Српство које је у овом рату десетковано, потпуно обезглави, убијањам најугледнијих људи у народу, што већ изводи плански три и по

године. Зар српски народ сме дозволити такву срамоту, да га ослобађа Јосип Броз Тито са белосветским олошем, да он сачека и представља код савезника српски народ. Не и никада. Зато српски народ мора, да по сваку цену очисти Србију и српске земље од тога титовог олоша окупљеног са свога Балкана и срученог на Србију и остале Српске земље и да сам српски народ са својом народном војском сачека и поздрави савезнике кад нам дођу и да тиме каже да у српским земљама живи један мали али поштен и храбар народ, што туђе не тражи, али своје не да, који је своје српске земље, у којима живи вековима натапао својом крви, да би у њима живео уједињен, слободан и независни.

Да он и на своју народну прошлост и своје традиције које воли и које га чине народом; да је та његова прошлост и да су те његове традиције демократске као што је сва суштина његова народног бића, и да је он стога невољан да привремено робовање нацистичком окупатору замени трајним робовањем титовој терористичкој најезди.

Позовите сав народ на вашој територији да изврши свој национални задатак и очува тековине великих наших ранијих поколења за наше потомство и обезбеди им бољу и срећнију будућност. А ви старешине, уложите све своје напоре и истрајте, јер крај и народним страдањима и Вашим напорима, није више далеко.

Победа је на страни онога који истраје до краја. У овом последњем моменту, морамо се заложити сво до пожртвовања. Срби на окуп. Последњи је час да извршимо свој национални задатак. Ово треба да зна свако српско огњиште. С вером у Бога за народ, Краља и Отаџбину. Ђенерал Драг. М. Михаиловић и извршни одбор централног националног комитета.”

Предњи расписи из Врховне Конаде на знање и управљање.,,

Достављено:

К-тима бригада и

К-тима срезова.

ЗАСТУПА КОМАНДАНТА

капетан I класе,

Ђурђе Милорадовић

АВИИ, ЧА, С-В-6938.

ГРБ
СРПСКИ УДАРНИ КОРПУС
ЈУГОСЛОВЕНСКЕ ВОЈСКЕ У ОТАЏБИНИ
ГОРСКИ ШТАБ-I
-О.Бр. 2.

7 октобра 1944 године

ПОЛОЖАЈ

Наређење за формирање.

КОМАНДАНТУ 2. УДАРНЕ ДИВИЗИЈЕ СУК

У вези наређења Команданта Србије Ј.В.у О. Пов.Бр. 523 од 6 октобра 1944 године, почев од данас – 7 октобра 1944 године почео је да дејствује Српски ударни корпус ЈВУО.

Н А Р Е Ђ У Ј Е М:

1.- Српски ударни корпус формира се од јединица досадашње СДС и новомобилисаних обвезника-према потреби.

2.- Српски ударни корпус образује посебну јединицу ЈВУО под непосредном командом Команданта Србије ЈВУО.

3.- Српски ударни корпус формираће се у две дивизије, и то:

1. Ударна дивизија у чији састав улази СДС Округа лесковачког, нишког, зајечарског, пожаревачког, београдског и моравског.

2. Ударна дивизија у чији састав улази СДС Округа ужичког, краљевачког, косовско-митровичког (само српски припадници), крушевачког, ваљевског, шабачког и крагујевачког.

4.- Формациски састав дивизија види се из прилога под 1.

5.- Концентрациска просторија дивизија биће:

за 1. дивизију на просторији Сталаћ-Параћин-Јагодина,

за 2. дивизију на просторији Крагујевац-Кнић-Краљево.

6.- Штаб Корпуса биће у области Јагодине.

7.- Команданти дивизија предузеће најхитније мере да се груписање јединица и формирање дивизија на означеним концентрасиским просторијама извршити што пре. О току прикупљања и бројном стању јединица, као и њиховог наоружања извештавати ме сваког дана путем курира до 10 часовима.

Дс/МЛ.
Достављено:
-К-дту 1. и 2. дивизије

КОМАНДАНТ
дивизиски ђенерал
Стев. Ми. Радовановић

АВИИ, ЧА, С-В-17334.

242.

НАРЕДБА О.БР. 777

КОМАНДАТА ЛЕВАЧКЕ БРИГАДЕ ЈУГОСЛОВЕНСКЕ ВОЈСКЕ У
ОТАЏБИНИ ЗА 8. X 1944 ГОД.

Женском удружењу Опарић

I

Пошто сам наредбом Команданта 1. Шумадиског Корпуса од 24 септембра т.г. смењен са положаја Команданта Левачке бригаде и постављен на нови положај, те сам под данашњим датумом предао дужност новоодређеном команданту Левачке бригаде капетану г. Петру Лазаревићу.

За време мог командовања у срезу Левачком дужност ми налаже да позовем све грађане Левчане да истрају у данашњој гигантској борби и да продуже започети рад и свето дело ка остварењу слободе. У исто време захваљујем свима старешинама, као и војницима на указатој ми помоћи при отправљању дужности као Команданта бригаде и урађеном досадањем послу тешком али славном. У исто време захваљујем и свим Равногорским одборима као и женским организацијама и позивам их, пошто нисам у могућности услед ситуације да обиђем саве јединице и установе, те са овог места да ускликнемо: Да живи Њ.В. Краљ Петар II и цео српски напаћени али јуначки народ.

С вером у Бога уз Дражу за Краља и Отаџбину.

Старешине којима се доставља ова наредба прочитаће свима јединицама пред стројем.

Достављено:
Свима командама, установама и
Јединицама среза Левачког

Командант поручник
Иван Ж. Павловић с.р.

АВИИ, ЧА, С-В-5158.

243.

ШТАБ
ПРВОГ ШУМАДИСКОГ КОРПУСА
Југосл. Војске у Отаџбини
О. Бр. службено
10 октобра 1944 године
Положај.

КОМАНДАНТИМА БРИГАДА I Ш. К. И УДАРНЕ ШГК

Дана 9 октобра издата је заповест и по куририма достављена јединицама у 18,30 часова. У заповести предвиђен је напад свима деловима, а на непријатеља за кога се до часа издавања заповести имало података.

У 00,05 часова примљени су извештаји команданта ударне бригаде ШГК да се большевици налазе и у Барама, у Кнежевцу и Глоговцу, и команданта прве грузанске бригаде који јавља да не може вршити напад с обзиром да нема аутомата и да није затворен правац од Бујетинаца и тако даље.

Чињеница да нам црвени стоје и у Барама и даље бочно (на наш правац напада), налаже нам промену плана акције-напада. Али околност што се нема довољно аутомата, није разлог да не нападамо непријатеља.

Од команданта групе овога часа примљена је инструкција за даљи рад до почетка опште акције.

ОБЗИРОМ НА ГОРЊЕ, Н А Р Е Ђ У Ј Е М:

Да сви команданти јединица у првом шумадиском корпусу у току ноћи предузму НАСИЛНО ИЗВИЋАЊЕ и узнемиравање непријатеља ТАЧНО НА

ПРАВЦИМА КОЈИ СУ БРИГАДАМА ЗАПОВЕШЋУ ДОДЕЉЕНИ. Команданти ће за ово упутити јача одељења одлучних бораца и под командом одважних старешина, да се нептријатељ у зору и даље у току дана напада и узнемирава све дотле док се одељења буду могла задржати у зони своје акције (дакле и преко дана). Командант прве грузанске бригаде послаће одељења и на Коњушу и на Јестровића куће.

Командант ударне бригаде ШГК предузеће насилно извиђање према ситуацији на своме делу фронта, и према својој одлуци, управљајући се по покретима и успесима осталих делова из I шумадиског корпуса.

СВЕ ОСТАЛО ПРЕДВИЂЕНО ЗАПОВЕШЋУ-ОТПАДА.

Са штабном четом налазим се у Книћу, одакле ћу сутра претрести Драгушицу и Кусовац, а онда бити на положају где и до сада. Извештаје слати преко Драгушице, док стигнем на старо место штаба.

Команданти јединица ће достављати извештаје свакога дана три пута. Извештаји да буду што потпунији. До почетка опште акције предузмите организовање јединица и попуну ако треба. За дан опште акције јединице морају бити спремне за задатке који им се доделе.

КОМАНДАНТ, капетан

Марко Љ. Музикравић

АВИИ, ЧА, С-В-5187.

244.

Ш Т А Б

команде среза

Југословенске војске у Отаџбини

О. Бр. службено

10-октобра 1944 године

С.С. Пл.

Командантима места.- С обзиром на насталу ситуацију има вероватноће да ће САВЕЗНИЧКЕ ТРУПЕ БРАТСКЕ РУСИЈЕ да прођу кроз наш срез са задатком да гоне окупатора. То су регуларне трупе које немају ништа противу нас, јер нас сматрају савезницима.

Са напред наведеног, ако се где појаве регуларне трупе, неопходно је потребно да се исте сачекају у најбољем реду, миру. Несме да се деси ни један

нежељени инцидент. Несме да се чује пуцањ пушака. Смртна казна ко ма шта предузме противу истих. Водите рачуна да Вам се ко од наших комуниста не увуче и не направи какву свињарију да би нас само преставили Савезницима како ми ратујемо противу њих и после тога дошла одмазда.

Организација ДРАЖЕ МИХАЈЛОВИЋА никада се није борила нити ће противу САВЕЗНИКА РУСА, али противу усташких пљачкаша мора да се бори, јер на тај начин чува свој поштени СРПСКИ народ.

Скрените пажњу учитељима да морају са децом на челу да дочекују све Савезничке трупе.

Предње да учините још у току данашњег дана, да Вас ништа не изненади.

Водите рачуна да се не дешавају пљачке, крађе, отимачине, убиства и личне освете. Сваког пљачкаша на лицу места стрељајте.

Одржавајте везу са потписатим и са Среским начелником г. Павлом Б. Милићевићем, који ће бити за све време, па ма шта се десило у Рековцу.

Командант среза
Капетан,
(потпис)

АВИИ, ЧА, С-В-5193.

245.

Ш Т А Б 56/5
команде среза
Југословенске војске у Отаџбини
О. Бр. службено
11 октобра 1944 године
С. С. Пл.

КОМАНДАНТИМА ОПШТИНА И МЕСТА СРЕЗА ЛЕВАЧКОГ.- Мој акт од данас који се односи на Савезничке Руске трупе, многи су погрешно разумели те поново објашњавам: Предње се односи у случају наиласака ма

којих савезничких трупа па и Руских, јер смо ми савезници свих савезника још од 27 марта 1941 год.

II

Данас су побегли војници из бивше летеће левачке бригаде и са собом понели оружје. Позовите све те војнике или њихове родитеље и саопштите им, да у року од 24-сата упуте се у своју јединицу, а ако мисле да то није оправдано, нека донесу пушке и предају потписатоме. Скрените пажњу и војницима и њиховим родитељима, да ће бити свако смртном казном кажњен, ко после овога рока не преда пушку а нађе се на терену овога среза. Тројке за хватање су већ послате на терен. Сваки онај, ко не преда оружје, одговараће ма када.

Ово да се изврши најхитније и без одлагања ! Смртна казна за саботера !

III

Редов Владан Цинцаревић из села Трвановца-среза копаоничког, стар 18 година, раста ниског, косњ плаве, нежног здравља нестао је од Пољне до Секурича. Најхитније проверите, да ли се напред именовани не налази на реону Вашег села, те ако се налази, упутите га команданту среза копаоничког. Он је од стране лекарске комисије оглашен неспособним. Отац га тражи!

IV

Командантима места скрећем пажњу задњи пут, да своју дужност имају да врше савесно све док ослобођење не буде дошло, а то је близу. Истрајмо само још мало. Не верујте лажима и страној пропаганди!

V

Саопштите Вашем учитељу и попи да морају да одрже зборове у селу и да народу јасно предоче данашње стање. Ми се боримо противу усташа-муслимана, а не противу савезника. Ситуација се окреће у нашу корист. Треба бити истрајан и победа је наша. Не клоните духом. Не будите слабићи. Револуција захтева жртве, али зато је победа сигурна и слобода се већ помаља.

VI

Са интендантима прикупљајте животне намирнице, јер је потреба велика. Људство нам се налази на терену а треба се прехрањивати из свога среза.

VII

Равногорским женским удружењима наредите да и даље плету чарапе, шалчиће, рукавице и сукно да ткају, јер све то иде за наше синове - браћу и

мужеве: ОВО ЈЕ ВРЛО ВАЖНО! ГОЛО И БОСО НЕ МОЖЕ НА ТЕРЕН. Од Вас у многоме зависи када ће све бити готово!

VIII

Свиње, ако храните, храните их форсирано-брзо, а ако пак не храните већ сте изјавили да ћете да сакупите маст, то одмах да отпочнете са прикупљањем пошто масти немамо на лагеру, а војска без масти и хлеба не може да издржи.

IX

Све школе и војне пекаре, војне поште снабдите дрвима. Школе морају да раде, а ако има која школа, а нема учитеља да ми се најхитније поднесе извештај, да би се учитељ доделио.

X

Сва објашњења и упуте тражити од потписатог или среског Равногорског начелника, који су обадва стално у седишту.

Командант среза
капетан,
(потпис)

АВИИ, ЧА, С-В-5191.

246.

3 Батаљон Штаба 56/5
Команде
Југословенске Војске у Отаџбини
О. Бр. Служб.
13 Октобра 1944 године
С. С Пл.

КОМАНДАНТУ МЕСТА

Опарић

Према наређењу, телеграму Команданта Србије и наређењу Команданта Среза и наређењу Команданта Левачке Бригаде наређује се том Команданту места да се упуте сво људство 3 батаљона у Велику Крушевицу на дан 15 овог месеца т.г. у 8 часова ујутру да буду сви на зборно место у Крушевици, како наоружано људство такође исто и не наоружано. У прилогу доставља вам се списак са наређењем шта има да понесе са собом јер војници

су се сви вратили својим кућама са оружјем и без оружја те према томе морају бити сви упућени.

У телеграму Команданта Србије назначено је шта ће се одиграти ко не буде дошао на зборно место, нарочито они који су 11-Х-т.г. вратили се својим кућама без ичијег одобрења. Да неби страдао наш срез и наши људи то се наређује да сви буду свесни да морају доћи на зборно место у Ве. Крушевицу у означено време да се јаве потписатом.

Команданти места биће одговорни вишим старешинама ако им се неко задржи у селу.

С молбом на знање по саопштењу акт са списком вратити ми хитно.

КОМАНДАНТ НАРЕДНИК

Водник

(потпис)

АВИИ, ЧА, С-В-5206.

247.

КОМАНДАНТУ МЕСТА

Опарић

Према усменом наређењу команданта среза Левачког, а у вези добијеног наређења пуковника Палошевића тај ће командант саопштити свима војницима-дезертерима како наоружаним тако и ненаоружаним из оперативних јединица да се јаве на зборно место у Велику Крушевицу на дан 15 октобра 1944 године у недељу у 8 часова ујутру.

Са собом да понесу добро одело и обућу, прибор за јело, торбицу, чутурицу, покривач, пушку и муницију који су наоружани.

Исто тако и родитељима тих војника саопштити ово наређење, да своје синове упуте, да неби дошло до одговорности, јер преко овога што је ових дана урађено не може да се пређе и све ће се мере предузети против криваца.

ПОНАВЉАМ: СВИ ВОЈНИЦИ КАКО НАОРУЖАНИ ТАКО И НЕНАОРУЖАНИ ИЗ ОПЕРАТИВНИХ ЈЕДИНИЦА ДА СЕ ЈАВЕ У

НЕДЕЉУ У 8 ЧАСОВА УЈУТРУ НА ЗБОРНОМ МЕСТУ У ВЕЛИКОЈ
КРУШЕВИЦИ.

ДА ПОНЕСУ ХРАНЕ ЗА ТРИ ДАНА!

КОМАНДА ЈУГОСЛОВЕНСКЕ ВОЈСКЕ
У ОТАЏБИНИ
ГОРСКИ ШТАБ БР. 56/5
Бр. 784
13-Х 1944 год.
ПОЛОЖАЈ

Заступа команданта,
ПОМОЋНИК
вазд. поручник,
(потпис)

АВИИ, ЧА, С-В-5206.

248.

ШТАБ 56/5
Команде среза
Југословенске војске у Отаџбини
О. Бр. 333.-
15 – октобра 1944 год.
С. С. Пл.

С обзиром на насталу ситуацију, а да би срез ипак био заштићен од
пљачкаша, разбојника и личних освета, за свога помоћника О Д Р Е Д И О С
А М резервног пешад. Поручника г. ЧЕДУ Д. БУШЕТИЋА, родом из
РЕКОВЦА.

Апелујем на све грађане-грађанке овога среза, а нарочито на СРБЕ
војнике, да се свим његовим наређењима покорвају.

Сви Равногорски одбори, женски и мушки, интендантски, команданти и
остало особље, потпада под његовом командом.

Седиште истог помоћника налазиће се где и моје, у самом Рековцу, те
одржавати везу са њиме стално. Курире слати сваког дана, док то ситуација
дозвољава.

II

Настаните да се не пуца, а нарочито у случају уласка регуларних-савезничких-Руских трупа, као и других савезничких.

III

Команданти територијалних батаљона оставе на својим местима и даље и одржавати ред и безбедност.

IV

Учините све да Вам школе раде. Са поповима одржавати везу и са учитељима стално саветовати се помагати их у погледу наставном материјала.

V

Препоручите свима одборима Равногорским, као и Ви сами, да сву своју архиву, ма и најмање писмо као и овај акт, спалите одмах. Оружје уколико ко има са њега чува и брани се од лопова-пљачкаша и разбојника, јер је време превирања, па ће се изродити лопова много више но што смо мислили и што сте их знали.

VI

Чарапе и друго, од одбора, покупите и сакрите до даљег наређења. Ово учинити још данас. Сукно нека се доврши, сакрије до даљег наређења.

ЈОШ ЈЕДНОМ НАРЕЂЕЈУМ И АПЕЛУЈЕМ НА СВЕСТИ СРБИНОВУ:

ЧУВАЈТЕ СЕ НЕРЕДА, ПЉАЧКЕ, ОТИМАЧИНА И ЛИЧНИХ ПОДМЕТАЊА! ЧУВАЈТЕ РЕД ДО КРАЈЊИХ ГРАНИЦА, јер ћете у противном сви stradати, а СРБА је доста страдало.

Достављено:

Свима К-ндантима места, општина и
Батаљона.

Командант среза
Капетан,
(потпис)

АВИИ, ЧА, С-В-5214.

249.

Драги Вина,

Овде се чује да су добровољци ступили на терен нашег среза. Да ли је то факт или само алармантна вест? Круже вести да их има у Пчелицама па чак и у Драгову. Молим те одмах ме обавести у чему је ствар, да бих знао да се даље управљам. Ако то није тачно, одна ми реци на основу чега су се могле пронети такве вести.

Молим најтачније информације у вези са овим гласовима. Иначе како си ти и имали чега новог?

Ја сам у Течићу

15-Х-1944

Шума

Поз те твој:

(потпис)

АВИИ, ЧА, С-В-5215.

250.

ШТАБ

ПРВОГ ШУМАДИСКОГ КОРПУСА

Југосл. Војске у Отаџбини

О. Бр. службено

20 октобра 1944 год.

Положај.

У 21,30 часова

КОМАНДАНТУ ШУМАДИСКЕ ГРУПЕ КОРПУСА

Бегства спречити и ред

у јединицама држати

Бегства војника из јединица учестала су. Ово је знак недовољне свести о циљевима наше борбе и непознавање разорног рада комуниста.

У интересу је Отаџбине за коју говори и бори се Равна Гора, да се по сваку цену спрече бегства војника. Ево начина за то:

395

1.- Сваки старешина од најстаријог до најмлађег, да свакодневно бодри војнике, да им указује на крвави рад комуниста, на неминовну пропаст тог белосветског олоша, да говори о правим циљевима наше борбе, о сигурним пријатељским везама са савезницима, о части човека и војника верног Отаџбини, о томе да војник бегством срамоти и љага народ свога краја, своје старешине, а себе осуђује на смрт па кад-тад.

О свему овоме треба говорити војницима свакога дана.

2.- Сво људство било оно у јединици, штабу или комори, организовати у тројке, десетине, водове и редом. За све одредити најпоузданије људе за старешине (без обзира на чин). Од сваког старешине захтевати да чврсто држи на окупу своје људе, да их контролише али и бодри сваког дана. По више пута, како већ надлежни одреде, да старешина извештава свог предпостављеног о стању јединице и бројном стању. И никада се не цепа тројка ни десетар, водник и командир од десетине, вода и чете.

Старешине непосредно подчињене да достављају горњи извештај најмање једанпут дневно, било усмено било писмено. А о бегствима увек и са свим потребним подацима.

3.- Све уложити да војник уредно једе. Доручак увек рано спремити, чим прилике дозволе, ручак и вечеру редовно. Или бар два пута дневно обилно обедовање.- Овако све док се буде имало и могло (конзерве изделити, ако има и по две на свакога али нипошто да се сада троше!).

4.- Старешинама се данас нарочито налаже да код војника покажу бодрост, ведар дух, сигурност у самог себе и у нашу победу. Војник са лица старешине чита ситуацију и одлучује за себе. Код војника уносити на сваком кораку ведрину, сигурност, расположење.

Чинити их јунацима који ће радо и свесно да издрже борбе, тежак пут, глад, неспавање.

Утицати да се увек чује песма. Наћи хармонике, увесељавати војнике.

5.- Држати строгу дисциплину. Запретити да ће сваки бегунац сигурно бити убијен, да се сакрити не може.

6.- Најтеже и најжалосније је што се старешине међусобно свађају беш пред војницима. Или сам млађи или сам старији. Ако сам млађи слушам и разумем, ако сам старији мислим и заповедам. Нема друго! А срећа у раду је где има сагласности, договора и споразума на бази војничкој. А ако старији намерно неће и неуме како треба, онда је војнички и часно да се извести следећи старешина.

У љубави и слози, сарадњи и поштовању између старешина, војник гледа сигурност своју. Ето, и због свађа старешина бежи војник!

Дакле: спречићемо бегства и одржати висок морал код наших бораца, ако учинимо ово: уносимо нашу идеологију код војника, повежемо их у организоване јединице (делове), хранимо их уредно колико можемо, пред њима будемо сами у себе сигурни, ширимо расположење, држимо дисциплину и сами будемо дисциплиновани-не свађамо се.

Ко од старешина све ово не спроведе, али у потпуности, нека унапред зна да ће имати бегунаца и нека унапред зна да је онда за свако бегство лично крив.

Ко ово спроведе баш како је замишљено, нека буде сигуран да ће и преко Океана превести све што је сада повео.

Сви који ово наређење приме, да га проуче и спроведу у потпуности и да лично одмах па стално у будуће раде на томе. А спроведено је ово наређење онда када се осети резултат свега реченог.

Потврдити, на коферту, пријем овог наређења.

На извршење ОДМАХ!

С ВЕРОМ У БОГА ЗА КРАЉА И ОТАЏБИНУ.

ДРАЖА НАС ВОДИ ВЕЛИЧИНИ И СЛОБОДИ.

ДОСТАВЉЕНО:

К-тима бригада

К-ту штабне групе

К-диру полициске чете

Старешини позадинских делова

Остављено у архиви

К-ту групе корпуса на увид.

Командант, капетан

Марко Љ. Музикравић

АВИИ, ЧА, С-В-5224.

КОМАНДА ШУМАДИСКЕ ГРУПЕ КОРПУСА

Српске Армије Југос. Војске у Отаџбини

О. број 71

29 децембра 1944 год.

Положај.-

КОМАНДАНТУ ПОЖЕШКОГ КОРПУСА

Командант 1 шумадиског корпуса актом својим Об. Број Службено од 27 тек. месеца доставио следеће:

„Из извора броја 11 сазнајемо следеће:

-Главна немачка команда из Сарајева прелази ових дана у Рогатицу.

Немци на Бадњи-дан добили наређење да крену на север, ка Мађарској, за офанзиву на Совјете. На Божић примили су другу поруку да не крећу већ да остану где су. Ово се доводи у везу са боравком Черчила и Идна у Грчкој.

Очекује се ускоро једна немачка офанзива на партизане у Србији.

Немци знају тачан распоред свих наших снага, о ваљаности појединих наших јединица и команданата, о успесима и резултатима борбе са комунистима (где је која група водила борбу).

Генерал Милан Недић налази се у Бечу и формира јединице од српских заробљеника и раденика.

Радио Београд у емисији 26 децембра у 20 часова каже: „...Крволук Дража Михајловић стоји под скутом Енглеске...” „...У Барију налази се огромна количина материјала који је био намењен народној ослободилачкој војсци, чека и труне у Барију...”

Једна жена (М.Ш.) родом из Параћина а удата у Краљеву, отишла је пре два дана у Горажде и прича о стању под партизанима у области Туприје, Крагујевца, Краљева и Чачка. Она каже: „ ...пале и убијају све од реда где год им се ко супростави. Одузимају и последњи мал, а ако неко на то закука буде убијен. У многим случајевима клали су малу децу па убијали мајку што је закукала. Силовали су девојчице од 13 и 14 година; М.Ш. сведок је три оваква случаја-силовања. У народу се мушкарци уопште не могу видети: једни су мобилисани и послати према Мађарској, други побијени а трећи, који су успели да побегну, скривају се по збеговима; ови из збегова ноћу силазе

кућама за храну а партизани их чекају у заседама и убијају. Многи попаљени домови још увек се пуше. Партизана Срба у овом крају нема или их је врло мало. Све су Бугари. Њихов изглед је гангстерски: неумивени и неочешљани, често гологлави или под каквим качкетом, боси и поцепани. НАРОД ЈЕ ОЧАЈАН И ЈЕДИНИ СПАС ЧЕКА ОД НАШЕ ВОЈСКЕ И САВЕЗНИКА. НАРОД ТРАЖИ МОГУЋНОСТИ ДА ИЗБЕГНЕ К НАШИМ ЈЕДИНИЦАМА”.

„Један капетан јуче је стигао са терена Златиборског корпуса. Он каже да су у околини Ужица све Бугарски и Руски партизани, док од наших има само мобилисаних. Тероришу и пљачкају народ, али у злочинствима још нису узели маха јер су ужичким крајем скорије завладали. Нарочито су прогоњени наши истакнути сарадници. Девојке-истакнуте Равногорке мобилишу на најтеже радове-по магацинима и болницама. Изузетак су учинили у доста случајева постављањем за команданте општина и села оних истих људи који су код нас то били, - свакако политички разлози. Служе се триковима док редовним путем открију ко има оружја па онда све људе одмах шаљу на фронт (према Мађарској). Власти држе свуда они а по селима ојачаваху се милицијом мештана контролисаном обавезно старим пролетерима. Народ бежи и склања се од њих, о нашим покретима и борбама зна, зна и за догађаје у свету и жељно нас очекује гледајући спас једино у Дражиној војсци и савезницима”.

Потписати је већ више пута износио ситуацију, те налази да је она старешинама и војницима позната.

ПУТ КОЈИМ ИДЕМО ЈЕ ЈЕДИНИ И НАЈБРЖИ ПУТ ДО СЛОБОДЕ. Ово заблуделима треба још један пут изнети.

Спољнополитичка ситуација (вести) сваким даном су боље и иду нам у прилог. УСКОРО ВИДЕЋЕ НЕ САМО НАШ НАРОД КОЈИ И ОСЕЋА ЗА НАС, ВЕЋ И ЧИТАВИ СВЕТ ШТА ЈЕ РАВНОГОРСТВО И РАВНОГОРАЦ ТЕ ЋЕ СЕ КЛАЊАТИ НАШИМ ЖРТВАМА И ДИВИТИ НАШИМ ДЕЛИМА.

Код нас у групи људски материјал је изврстан. Старешинско особље квалитативно и квантитативно, како се може пожелети /заиста и старешине и војници са малим изузетком прави представници Српства-наше поносне Шумадије, који ће бити достојни, да јој донесу праву и демократску слободу и бити осветници/. Оружје одлично и муниција ускоро у довољној количини. СВИ УСЛОВИ ЗА ЈУНАЧКЕ ПОДВИГЕ И ИЗВРШАВАЊЕ НАЈТЕЖИХ ЗАДАТАКА.

Разлози који негативно утичу да дођемо до пуног изражаја:

1.-Слаб и колебљив дух код појединаца код којих су позитивни чиниоци контемплирани и не долазе до изражаја, због-

а/ у нашим редовима има младића који нису служили кадар-нису се одвајали за дуже време од својих кућа те тугују за оним што су оставили, и

б/ имамо исто тако старијих бораца који су ожењени те мисле на свој дом и породицу.

И једни и други мисле /јер су у заблуди/ да би свој проблем решили најбоље када би били близу својих кућа мада у велико време више пролази ова болест више пролази, јер увиђају да их старешине воде најбољим путем. Њима треба рећи да би њихови другови који су остали сада били срећни када би могли доћи код нас, и да се многи кају и жале што нису пошли са нама, а они који су дезертирели и отишли од нас да тек сада увиђају да су направили највећу грешку која ће их највећим делом поред злочина кога су учинили према нама стајати главе.

2.-Морално слабе старешине, немарне неувиђавне и кукавице које штетно а често и злочиначки дејствују на слабе и колебљиве војнике. Овакве треба безобзирно и немилосрдно уклањати, јер им нема места међу нама.

3.-Слабија исхрана, одело и обућа.

Да би се тешкоће које су при крају пребродиле потребно је:

1.- Организовати пропаганду са Равногорским просветарима у духу упутства В.К. те створити од сваког борца ИДЕАЛИМА ПРОЖЕТОГ РАВНОГОРЦА, који треба да мисли, дише и осећа РАВНОГОРСКИ,

2.-Створити поуздану и јаку полициску-обавештајну службу која да уђе у живот сваке јединице и појединца,

3.-За командно особље узети саме јунаке, одлучне и способне старешине које уживају поверење војника,

4.-За штабове и помоћну службу узети вредне, способне и поштене старешине и то најпотребнији број.

5.-Све остале старешине без обзира на чин натерати у строј за борбу-за водиче.

6.-Храбро и заслужно људство истаћи и наградити /унапређење, одликовање/

7.-Рањени и изнемогли, болесни морају бити предмет нашег највећег старања.

8.-Створити узајамну слогу и пуно разумевање без обзира на чин,

9.-Дати све од себе да се побољша исхрана, одело и обућа /давати војницима што више меса и ораха у место масти/.

Сваки од нас мора бити кртица и дати све од себе, да се жртвује, да ради и буде несебичан како би наша праведна ствар што пре победила. Тешкоће ћемо имати још у јануару и фебруару, а после свега ми ћемо имати праве летеће јединице којима ће се многи дивити.

КРОЗ МУКУ, ПАТЊУ И БОРБУ МИ ЋЕМО ПОБЕДИТИ.

Дража нас води ка величини и слободи.

С вером у Бога за Краља и Отаџбину.

Старешинама саопштити на потпис а војницима усмено са поуком.

Достављено:

К-ту 1 и 2 шумадиског и
пожешког корпуса и Ћери.

Командант, пуковник
(потпис)

АВИИ, ЧА, С-В-2639.

SUMMARY

THE YUGOSLAV ARMY IN HOMELAND ON THE TERRITORY OF MORAVA REGION 1943-1944 – DOCUMENTS

This collection of the original documents - historical sources, related to the system of organisation and different activities of the royalistic Yugoslav Army in Homeland, certainly has an exceptional importance for researching and inspecting of the most important military - political events and processes during the Second World War, not only on the territory of above mentioned Morava Region but, seemingly, for the territory of whole former Yugoslavia. Chronologically ordered, mentioned historical sources are classified in two main divisions – collection of documents for 1943, and for 1944. According to the contents of the presented historical sources, readers could picture themselves all of the specific characteristics and problems of the Yugoslav army in Homeland, expressed in many interesting details.

Besides the significant informations about the military structure of the Yugoslav army in Homeland, presented documents are inspecting almost the all of the very important details and examples of practical operating of the whole political movement of Ravna Gora, translating on the province (the Morava Region) level. The most important issues about above mentioned matter have been the informations related to logistic support at all, and all of the problems of whole civilian forms of the Ravna Gora Organisation and different political and propaganda activities, in purpose for achieving the final victory in the civil (against the partisans) war and, at the same time, liberating war against the occupator. Apparent attention has been devoted to specific war conditions and situations, related to pressing needs of logistic support and detailed reports of Yugoslav Army in Homeland military inspectors about all of the problems in operation of the military structure, as well as in characteristic operation of some civilian organisations, linked with military units.

ИМЕНСКИ РЕГИСТАР

À

Аврамовић М. Деса-343,
Ајданић, наредник-53,
Ајзенхауер Двајт, генерал-228,
Алексић Александар-130,
Алекић Ж. Божин-113.
Алексић В. Вукосав-114.
Алексић Живадин-64,
Алексић Милоје-65,
Алексић С. Миодраг-278,
Алексић Мил.Нада-166,
Алексић Роса-214,
Аксентијевић Миодраг-64,
Амбосић Николај-221,
Андрејић Селимие, потпоручник-158,
160, 183,
Анђелковић Бож.-367,
Анђелковић Р. Живојин-147.
Аничић Р. Драгић-113.
Андрејић Селимир, наредник-34, 38.
Андрић Војин -78,
Анђелић Жика-237, 289,
Анђелић С. Милан-305.
Анђелић, поручник-53,
Анђелковић, капетан-53,
Анђелковић Јовица-64,
Антић Адам, поднаредник-157, 161,
Антић Миодраг-272, 273, 279,
Антонијевић, поручник-53,
Антонић, поручник-53,
Арнаути-99,
Арсенијевић Раша-164,

Á

Бабејић-76,
Бабић Милан, редов-35,
Бадер, гестаповец-85,
Бајкић Радомир-81,
Банковић, капетан-53,
Баошић, поручник-168,
Бичевић, мајор-79,
Богдановић Милисав-189,
Богдановић А. Милоје-112.
Божа *Шумадинац*, абација-269,
Борисављевић М. Светолик-124, 125,
Бранко, учитељ у Крчину-176,
Бранковић Воја-57,
Брашић Милутин-265,
Бркић Владислав-65, 131,
Бркић Никола-131,
Бркић Д. Светомир-112.
Бркић Д. Чедомир-113.
Бубић Павле-221,
Буда Церски, војвода-53,
Бузолић С. Бранко, поднаредник Ђак-125,
Бушетић М. Боса-343.
Бушетић Вера-343.
Бушетић Чоле Вера-343.
Бушетић Миладин-239, 259, 350.
Бушетић Ј. Миливоје,редов-144, 147.
Бушетић Ј. Милутин-260,
Бушетић Ј. Радашин-147.
Бушетић Чеда-393.

Â

Васиљевић Милорад-64,
Васић Добривоје, курир-89, 90,
Васић Х. Јанићије-113.
Васић, капетан-53,
Васић, наредник-330.
Васић Радомир, поднаредник-58,
Васић Радосава-343.
Васић Станиша, капетан II кл.-160, 181,
182,
Васић Трифун-171,

Велисав-172,
Весић Властимир, мајор-20, 21,
Вельковић Милан-65,
Веселиновић Владимир-112.
Веселиновић Животије-64,
Веселиновић Ч. Стеван-113.
Видић Емило-104,
Видић Милун, поручник (капетан)- 38,
39, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 56, 60, 71, 73,
88, 90, 106, 145, 155, 157, 156, 159,
160, 181, 182, 183, 196, 206,
Вишић Чедомир-247,
Влада зв. *Рус* -68,
Влајић Д. Миливоје-112.
Власи-76,
Власов-119,
Влашковић Н. Миодраг-147.
Војиновић, поручник-79,
Вуковић Живан-64,
Вукићевић Драг. Учитель-239,
Вукићевић Живан-61,
Вукићевић Радован-поднаредник-35,
Вукићевић Урош-68,
Вулић В. Милан-113.
Вуловић В. Бранивоје-280,
Вуловић Д. Живадин-305.
Вуловић М. Живадин-278,
Вуловић из Лоџике-35,
Вуловић М. Мијаило-280,
Вућићевић С. Љубиша-147.
Вучковић З.-11,
Вучковић Станоје-308,

Ѐ

Гавриловић Иван-350.
Гавриловић, потпоручник-199,
Газдић М. Адам-113, 147.
Газибара Ђорђе, потпоручник-76,
Гајић Д. Александар-278,
Гајић Р. Мијаило-114.
Гајић Ј. Милоје-291,
Гајић А. Тома-114.
Главичић Прокопије, капетан-181,
Глигоријевић Дража-76,
Глишић Глиша, поручник-97, 130, 136,
172,
Глишић Живан-260,
Глишић Г. Миленко-279,
Гмитар(ком. села Лепојевић)-361.
Гордић, капетан-53,
Грујић, капетан-200,
Грујић др Олга, лекар-302,
Грујић, професор-183,
Грујић Ј. Војислав, арт. поручник -45, 46,

Грујић В. Миодраг, арт. капетан I кл.
(мајор). -44, 104, 120, 121, 155,
158, 159, 161, 182, 183,

Ђ

Дамњановић, поручник-184, 185, 186,
241,
Дамњановић Војислав, ком. среза
беличког-37, 38, 58,
Дамњановић, уредник листа *Поморавље*-
202,
Даница Р.-166,
Димитријевић Љубица-*Дуња*- 84,
Димитријевић др Милоје, лекар-302,
Димић С. Михајло-113.
Динић Јован-35,
Динић Танасије-202,
Дицић Драг.-288, 289,
Дичић Богољуб-125,
Добросављевић Александар *Тигар*- 176,
Донић Ж. Милан-113.
Драшковић, капетан-85,
Дражевић бег-52,
Дробњак Дана-343.
Дробњак Драга-343.
Дудић Миша, поручник-52,
Дулкановић др Димитрије, лекар-302,
Душан *Дуца* – учитељ из Багрдана-33,
Душко, мајстор-171, 172,

Ѓ

Ђоловић Ивко, лекар-52,
Ђорђевић Владимир, капетан I кл.-161,
Ђорђевић Светозар-52,
Ђорђевић В. Стојан-113.
Ђорђевић Цека-206,
Ђорић Душан, капетан-94,
Ђорић Јелена-213,
Ђорић, повереник Н.Р.О.С.-262,
Ђорић Станоје-259,
Ђунић С. Деса-343.
Ђурђевић Живко-65,
Ђурић, мајор-53, 85, 122,
Ђурић Радосав, потпуковник-221
Ђурић др Петар, лекар-302, ,
Ђурић Трифун, трговац-38,
Ђуричић Бошко-164,
Ђуровић, вел.јастребачка чета-52,
Ђуришић Павле-77,

Ѓ

Живадин, војвода-76,

Живадиновић Т. Исидор-278,
Живадиновић М. Никола-158,
Живановић Ј. Аксентије-114.
Живановић Р. Љубивоје-114.
Живановић Настас-53, 114.
Живковић Богољуб-138,
Живковић, капетан-53,
Живковић Обрад-138,
Живковић Чеда-176,
Жика, ком. села Лепојевић-360.
Жикић Драгомир-40, 71, 74,
Жикић, мајор-160, 161, 181, 182, 183,
200, 310,
Журовић Машан-53,
Жунић С. Драгутин-149,
Жунић, капетан-259,
Жуњић Живојин, капетан-94,

Џ

Захар А. Вукашин-234,
Здравковић В. Животије-114.
Зивлаковић Душан-76, 77, 184, 185, 187,
196, 197, 199,
Златопер Грга-86,

Ђ

Ивановић Ђорђе-158,
Ивановић М. Страшимир-114.
Идн-398.
Илић Адам-139,
Илић В. Василије-112, 147.
Илић Ж. Владислав-113.
Илић С. Властимир-279,
Илић Живко-170,
Илић Живојин-112, 131,
Илић К Животије-113.
Илић М. Зора-167,
Илић Ивко, наредник-137,
Илић М. Јован-113.
Илић П. Илија-291,
Илић Миливоје-Чепар-61,
Илић А. Милисав-112.
Илић Радисав, потпоручник-23,
Илић М. Радомир-113.
Илић А. Светислав-279,
Илић Д. Сима-260,
Илић Ј. Чедомир-113.

Ѓ

Јаковљевић Душан-170,
Јаковљевић С. Живадин-305.
Јаковљевић Милован-238,

Јаковљевић М. Радосав-112.
Јаковљевић Стана-167,
Јаковљевић М. Стојан-112.
Јанићијевић К. Драгољуб-291,
Јанићијевић Р. Радисав-279,
Јанићијевић, учитељ-322,
Јанковић Аранђел, капетан I кл.-160,
Јанковић Р. Миодраг-164, -
Јанковић, поручник-53,
Јанковић Сибин-131,
Јањић Страхмица-62,
Јевремовић М. Иван-278,
Јевремовић Јован-Талић-60,
Јевремовић В. Милан-112.
Јевремовић С. Сава-112.
Јевтић Борисав-129,
Јевтић Д. Бошко-114.
Јевтић М. Бранко-113.
Јевтић Власта-322,
Јевтић, водник-196,
Јевтић Војимир-138,
Јевтић В. Душан-278,
Јевтић Жива-259,
Јевтић В. Живадин-113.
Јевтић Косара-343.
Јевтић Милица-138,
Јевтић Миодраг-308,
Јевтић Михајло-129,
Јевтић из Лоћике-35
Јевтић Рајна-167,
Јевтић Б. Тимотије-147.
Јевтић Тихомир-64,
Јеремић Ж. Драган-113.
Јеремић, поручник-53,
Јовановић, ађутант-252,
Јовановић М. Боривоје-277,
Јовановић Божидар, каплар-164,
Јовановић М. Бранко-113.
Јовановић О. Владета-279,
Јовановић С. Вукашин-278,
Јовановић Душан-64, 83, 114, 278,
Јовановић Драга-142,
Јовановић Живота-260,
Јовановић Жика-235,
Јовановић Љуба, мајор-53, 75,
Јовановић Милен-275,
Јовановић Милован-278,
Јовановић Р. Милун-144, 147.
Јовановић Милутин-11,
Јовановић Радован, потпоручник-100,
Јовановић Т. Радомир-247,
Јовановић О. Ратко-279,
Јовановић Селимир-260,
Јовановић Слободан-7, 8,
Јовановић Х. Стана- 167,

Јовановић Станко-129,
Јовановић Чед.капетан-307,
Јовичић Добрила-343.
Јовић С. Животије-113.
Јовић Зоран-221,
Јовичић С. Селимир-113.
Јововић Страхиња, капетан II кл.-161,
Јоханесон Јохан, лекар-225, 288,

Ê

Калабић Никола-53, 128, 161, 164, 260,
Кандић Драгослав, наредник-121,
Карамазов Димитрије-35,
Карбановић Јован-52,
Катанић, капетан-53,
Качаревић Драгиша-147, 259,
Качаревић Живота-259,
Кашиковић Р. Милан-58, 107,
Кирхман Вацлав-54, 55,
Керн, капетан бој. брода-98,
Крек-98,
Кесеровић, мајор-53, 77, 89, 90, 105, 122,
204, 205, 218,
Кнежевић Живан-7,
Кобац Стана-125, 126,
Костић Светолик-42,
Кокотовић М. мајор-23,
Константиновић Стеван, судија-296, 345.
Константиновић Стојан, капетан I кл.-95,
Костић Бранко-255,
Костић М. Живадин-114.
Костић, ком.крајинског одреда-52,
Костић Марко, војвода-53,
Којић Мирослав-202,
Костић, поручник-293,
Коцић Јован-38,
Крњевић Јурај-98,
Крстић П. Александар-279,
Крстић Богољуб-114.
Крстић Б. Вера-167,
Крстић М. Животије-277, 278,
Крстић Н. Миливоје-279,
Крстић Савета-167,
Крстић Стеван-350.
Куриков А. Павле-265.

Ë

Лажетић Божидар, потпоручник-322,
Лазаревић Душан, наредник-322,
Лазаревић С. Петар, капетан-276, 277,
280, 291, 314, 353, 357, 360, 366,
374, 377, 386.
Лазаревић Славка-215,

Лазаревић Славко-114.
Лазивић, капетан, ком темниће бригаде-310,
Лазовић Живан-26,
Лазовић, капетан-53, 164,
Лакић, мајор-85,
Лалић Душан, наредник-331.
Левић Јован-35,
Лекић Србољуб-125,
Лукачевић, мајор-125,
Лукић Вукашин-64, 131,
Лукић Драгомир-83, 114.

Š

Љотић (Димитрије)-6, 78, 181, 183, 202,
Љотићевци-45, 46, 62, 72, 75, 99, 119,
189, 196, 209, 210, 219, 221,
Љубисављевић Миладин-64,

М

Макарије, игумман ман. Раванице-191,
Максимовић Милорад, поручник-239,
Максић Воја, 64,
Малекијан др Јаков, лекар-302,
Мандић Раденко-52,
Манојловић Милан-52,
Мара из Лозовика-214,
Мариновић Марин-21,
Марјановић Витомир-60,
Марјановић Јеремија, командант среза-
157, 159, 160, 161,
Марјановић Лила, поручник-161, 181,
182, 183, 200,
Марић Владислав-65,
Марјановић Јеремија, инж. поручник-90,
Марјановић М. Јеремија, капетан-70, 71,
89, 90, 121,
Марковић, капетан СДС-218, 219,
Марковић Воја, капетан-227,
Марковић др Војислав, лекар-225, 251,
287, 288, 289,
Марковић М. Душан, потпоручник-330.
Марковић Живомир-60,
Марковић В. Јован, мајор-319,
Марковић Р. Костантин-114.
Марковић П. Љубомир-114.
Марковић Ж. Милија-291,
Марковић др Миодраг, лекар-302,
Марковић Момир-64,
Марковић, п.поручник-ађутант корпуса-296,
Марковић Тихомир-64,
Матејић М. Вукоје-147.
Матејић Т. Светислав-279,
Матић М. Милорад -124,

Матић Живко-322,
 Матић, поручник-53,
 Мачек Влатко-99,
 Мидић Миленко-35,
 Мијаиловић Миодраг, наредник-330.
 Мијатовић Богољуб, капетан-96,
 Мијатовић М. Даница-167,
 Мијатовић М. Милашин-113.
 Мијатовић Милунка-167,
 Миладиновић Војислав, редов-37,
 Милановић Богдан, поручник-115, 118,
 139, 149, 346.
 Милановић Ђ. Божидар-114.
 Милановић Д. Веселин-114.
 Милановић Д. Милен-114.
 Милановић М. Милутин-113.
 Милановић Ч. Предраг, поднаредник
 ђак-125,
 Милановић Р. Тихомир-113.
 Милашиновић Б. Будимир-278,
 Милашиновић Б. Драгослав-278,
 Милашиновић Б. Јован-147
 Милашиновић В. Јован-114.
 Миленковић Драгослав-35,
 Миленковић Живојин-57, 58,
 Миленковић Лабуд-57,
 Миленковић Милен-158,
 Миленковић А. Спасоје-113.
 Миленковић Сретен-35,
 Миленковић Живадин-171,
 Миленовић Животије, редов-35,
 Миленовић Животије, поднаредник-38,
 Милетић Душан-64,
 Миливојевић Арсеније-139,
 Миливојевић Р. Милош, редов-103,
 Милосављевић Љубисав, зв. Биса-60,
 Милић Животије-239,
 Милић Н.-239,
 Милић Настас-171,
 Милић Станимир-64,
 Милићевић Манојло-114.
 Милићевић Б. Павле-380, 389.
 Милићевић Петар-21,
 Милићевић М. Радич-114.
 Милићевић Роса-167,
 Милићевић Славка-125, 126,
 Миловановић И. Вујоје, п.поручник-331.
 Миловановић Милош, наредник-245,
 Миловановић Света-322,
 Миловановић Стаменко, поручник-322,
 Милојевић Даринка-139,
 Милојевић В. Драгомир-112.
 Милојевић С. Драгомир-112., 147.
 Милојевић Живомир-269,
 Милојевић Жив. Милана-167,
 Милојевић Љ. Младен-112.
 Милојевић Солунка-215,
 Милојевић Стамена-215,
 Милојковић Добривоје-161,
 Милорадовић Животије, редов-101,
 Милорадовић М. Ђорђе, капетан I кл.-
 363, 381, 382, 384.
 Милосављевић Владанка-215,
 Милосављевић Љ. Милан-113.
 Милосављевић А. Радоје-113.
 Милосављевић Радосија-215,
 Милосављевић Светислав-35,
 Милошевић Велимир, поручник
 (капетан)- 40, 41, 155, 160,
 Милошевић Здравко, рез. мајор-70, 71,
 79, 160, 178, 183, 198,
 Милошевић Милева-167,
 Милошевић Д. Милен-113.
 Милошевић Млад. Мица-166,
 Милошевић Б. Сара-343.
 Милошевић Светозар-260,
 Милошевић Славко, поручник-160, 183,
 194, 201,
 Милутиновић С. Ката-167,
 Милутиновић Д. Љубодраг-113.
 Милутиновић Момирка, 167,
 Милутиновић Милутин, поручник-161,
 Милутиновић Бошко-65,
 Милутиновић Милутин, потпоручник-
 41, 44, 54, 55, 56,
 Миљковић Ж. Живан-113.
 Минић, капетан-53,
 Митић, поручник-53,
 Митровић Бошко-35,
 Митровић Милорад-266,
 Митровић Миса-241,
 Митровић Р. Радоје-305.
 Митровић Ж. Светозар-114.
 Мићић М. Милан-114.
 Мићић Светозар, потпоручник-59,
 Михаиловић Блашко, војвода-76, 188,
 191, 205, 206,
 Михаиловић Боривоје-Була, капетан I кл.-
 45, 73, 89, 101, 106, 107, 161, 182,
 183, 200,
 Михаиловић Дража-5, 6, 7, 8, 9, 13, 15,
 16, 17, 18, 19, 21, 22, 26, 37, 38,
 39, 40, 46, 47, 62, 66, 77, 79, 82,
 86, 87, 98, 99, 100, 104, 121, 127,
 130, 132, 134, 135, 158, 160, 161,
 163, 169, 171, 174, 175, 179, 180,
 181, 184, 186, 187, 188, 189, 194,
 201, 202, 213, 218, 221, 228, 232,
 233, 250, 253, 261, 282, 283, 307,
 338, 357, 370, 371, 372, 373, 384,

389, 397, 398, 399, 401,
Михаиловић Јован, потпуковник-23, 26,
Михаиловић Љубомир, мајор-73,
Михајловић Драгослав-260,
Михајловић Животије-114, 147.
Михаиловић М. Милош-291,
Михајловић, студент-52,
Михајловић Јован, капетан I кл. (мајор)-
38, 55, 70, 181, 186, 187, 196, 197,
205,
Михајловић Љуба, мајор (потпуковник)-
42, 157, 161, 181, 185, 186, 187,
188, 189, 190, 191, 192, 193, 194,
195, 196, 197, 205, 206,
Михајловић Марија-214,
Михаиловић Милутин-64,
Михајловић, мајор-57,
Мишић Александар, мајор-45,
Мишић С. Милан-223,
Младеновић Ангелина- 116, 117,
Младеновић, капетан-53,
Младеновић Миладин- 116,
Младеновић Ј. Милутин-350.
Младеновић С. Милутин- 141, 350.
Младеновић Младен, мајор-20,
Младеновић Нада-214,
Мољевић др Стеван-371, 373.
Мрђеновић, капетан-53,
Музикравић Љ. Марко-19, 25, 53, 89, 90,
121, 162, 163, 172, 174, 175, 176,
182, 183, 221, 229, 232, 233, 264,
296, 312, 355, 375, 388, 397.

Ї

Несторовић Аца-350.
Несторовић М. Живојин-147.
Нешић Животије-349.
Нешић М. Миланка-343.
Никола Левачки-107,
Николић Александар-24,
Николић Герасим-334.
Николић Здравко, потпоручник-322,
Николић Милан, капетан I кл.-94,
Николић Милутин-Куша-34, 35, 36, 43,
Николић Панга-64, 114.
Николић Д. Стеван-265.
Николов, генерал-9,
Нинковић, капетан-53,
Недић Милан-18, 44, 78, 158, 161, 162,
170, 174, 180, 202, 206, 398.
Недићевци-72, 219,
Недић Нешко, капетан-15, 122,
Недељковић И. потпоручник-13,
Недељковић Милован, поручник-13,

Ненезић Грујица-52,
Нешић, капетан-41, 42,
Нешковић Вукашин-64,

Љ

Обрадовић О. Борисав-279,
Обрадовић Гмитар-64,
Обрадовић В. Обрен-113.
Остојић Богољуб, редов-101, 244, 349,
350.
Остојић Станимир-259,
Остојић Станоје-287,
Оцокољић Синиша-26, 53, 77,

Ј

Павловић О. Александар-114.
Павловић Веља-235,
Павловић Ј. Душан-279,
Павловић Живорад-301,
Павловић Ж. Иван-поручник-387.
Павловић Милан, наредник-331.
Павловић, капетан-53,
Павловић М. Мирослав-278,
Павловић, пуковник-182,
Павловић В. Милева-166,
Павловић Милета-63,
Павловић Милив. Љубица-166,
Павловић Предраг-36,
Павловић Петар-141,
Павловић В. Радомир-291,
Павловић Радунка-167,
Павловић М. Светомир-114.
Павловић Б. Сима-113.
Палошевић, мајор-57,
Пантић Милан-35,
Пантић С. Светислав-279,
Пантић Христивоје-35,
Пауновић Борисав-247,
Пашић М. Момир-114.
Перић Милован, 244, 251, 267, 268,
Перић Д. Рушка-343.
Перић М. Светозар-245,
Перовић, јужно-моравска дивизија-52,
Перовић Стјепан, поручник-148,
Перчевић, поручник-53,
Петар II (краљ)-8, 19, 22, 44, 66, 77, 86,
93, 98, 99, 122, 123, 129, 151, 158,
161, 164, 173, 174, 175, 198, 213,
232, 233, 237, 251, 253, 283, 284,
285, 291, 307, 312, 338, 365, 368,
370, 372, 386, 401.
Петковић Вукашин, капетан-53, 76, 109,
184, 185, 186, 187, 192, 194, 200,

Петковић Миодраг-259,
 Петковић М. Радован-147.
 Петровић Б. делегат Врх. Команде-60,
 Петровић Данка-167,
 Петровић Љ. Бранивој, капетан I кл.-70,
 78,
 Петровић Боривоје-158,
 Петровић Жарко-52,
 Петровић М. Живојин-114.
 Петровић У. Живојин-Жиле-34,
 Петровић Животије-35,
 Петровић М. Јеротије-112.
 Петровић Јован-167,
 Петровић Јован, наредник-34, 38, 164,
 Петровић Љ. Миладин-113.
 Петровић Ј. Милан-112.
 Петровић Милоје-248,
 Петровић др Невенка, лекар-302,
 Петровић Радосав, потпоручник-197,
 Петровић Славко-348.
 Петровић М. Станоје-112.
 Петровић Чеда-350.
 Петровић Сташа-46,
 Петронијевић В. Драгомир-114.
 Пећанац Коста- 20, 44, 78, 164,
 Петрушић Ратко, наредник-58, 64,
 Пешић Десимир-239,
 Пешић из Дулена-242,
 Пешић Т. Миладин-арт. поручник-148,
 Пешић Чеда-287,
 Пијаде Моша-48, 86,
 Пилетић, мајор-53,
 Поледица, капетан-184,
 Попић Петар-239,
 Поповић Аца-53,
 Поповић А. Боривоје-68,
 Поповић Ј. Вуле-297,
 Поповић С. Драг.капетан-325, 326, 340.
 Поповић Милан, наредник-116, 117,
 Поповић Милорад, каплар ђак-125,
 Поповић Мина-52,
 Поповић Љ. Мирослав,рез.
 поднаредник-307, 308,
 Поповић Петар-350.
 Припрођанин, војвода-53,
 Прокић С. Рајко-279,
 Пурић Божидар, пред. Владе-98,
 Пушић Кузман-34,

Ђ

Радановић, потпоручник-124,
 Радивоје-Брадоња-52,
 Радисављевић А. Богољуб-114.
 Радовановић, потпуковник-ком.

Крагујевачког округа-311,
 Радовановић Милица-167,
 Радовановић Ми. Стев. дивизијски
 генерал-386.
 Радовић Душан, капетан-20,
 Радовић Косара-167,
 Радојевић Ж. Драгутин-114.
 Радојевић М. Милета-112, 147.
 Радојевић Роса-167,
 Радојевић Милив. Стана-167,
 Радојевић Љ. Илија-64,
 Радојковић Вукашин-158,
 Радосављевић З. Душан-112, 147.
 Радосављевић М. -14,
 Рајић М. Вучић-114, 147.
 Рајић Душан-81,
 Ракић Живорад, поручник-96, 201,
 Раковић, поручник-88,
 Рачић, капетан-53,
 Раусављевић, капетан-160,
 Рашић С. Милорад-113.
 Ристић Б. Живадин-279,
 Ристић В. Душан-113.
 Ромић, мајор-ком. Иванковачког
 корпуса-310,
 Рончевић, капетан-53,

Њ

Савић А, Драгутин-279,
 Савић Драгутин, капетан II кл.-160,
 Савић Света, војвода-53,
 Савковић Ђорђе-278,
 Савчић Андрија, судија-52,
 Сарамандић Вера-282,
 Сарин Милош-36,
 Сергије, свештеник-172,
 Сибиновић Момчило-52,
 Симанић, бабички одред-52,
 Симић Бранко-241,
 Симић Велибор-350.
 Симић Д. Душан-278,
 Симић Јеврем-182,
 Симић Милашин-64,
 Симић Пелагија-166,
 Симић Радмила-214,
 Симић В. Радомир, поднаредник-291,
 Симић Д. Чедомир, наредник-130, 136,
 291,
 Симовић, ппоручник-53,
 Симоновић Ђорђе-245,
 Симоновић Р. Милутин-315,
 Синиша, капетан (мајор)-184, 185, 187,
 195, 197, 199, 200,
 Славковић Младен, поднаредник-35,

- Слободан, књажевачки одред-52,
Смиљанић Драг. војник-249,
Смиљанић Душан (мајор)-23, 24, 163,
169, 170, 171, 249, 329.
Смиљанић Мирко, капетан II кл.-49, 53,
140,
Смиљанић Тадија, потпоручник-59,
Соколовић Бранко-36,
Сотировић Драган, поручник-41, 42, 181,
Спасић Драгић, поручник-330.
Спасић Милојка-166,
Спасић М. Драгутин-113.
Спасић А. Јован-113.
Спасић М. Живојин-147
Спасојевић Властимир-114.
Спасојевић Ж. Миладин-279,
Спасојевић Радмила-215,
Сретенковић Влада, наредни-322,
Срећковић Иконија-167,
Срећковић М. Момир-113.
Стаљин-48,
Станисављевић Боривоје, капетан I кл.-
73, 188, 189, 198, 193, 195,
Станисављевић С. Бранко-355.
Станковић Александар-121,
Станковић Живадинка-166,
Станојевић Ј. Александар, поднаредник
ђак-124, 125,
Станојевић Јеремија, пуковник-124,
Станојловић Д. Стеван-246,
Стевановић Косара-167,
Стевановић Миодраг-114.
Стевановић М. Радосав-305.
Стевановић Светислав-Грба-60,
Стевић Катарина-167,
Стевић И. Михаило-112.
Стевић Б. Радивоје-114, 147.
Степановић М. Александар-114.
Степановић Анка-167,
Степановић Коста, капетан-196, 197,
198, 199,
Степановић Д. Љубинко-278,
Степановић Милан-234, 308,
Степановић Милен-259,
Степановић Р. Селимир-114.
Степић Коста-307,
Степић Петар-350.
Степић Стеван-308,
Стефановић Драгица-215,
Стефановић Драгомир-64,
Стефановић Драгослав-258,
Стефановић Милорад-113.
Стефановић, капетан-53,
Стефановић Коста, капетан-187,
Стефановић Ж. Милан-278,
Стојаковић Ранко, поручник-197, 199,
Стојановић Бошко-260,
Стојановић Ранко, поручник-187,
Стојковић Драгић-65,
Стојковић Стеван, потпоручник-101,
Стојковић С. Стојан-147.
Стошић Б. Мирослав-291,
Субашић, 253,
Супић С. Ђорђе, поручник-56,
- Ќ
- Танасковић Бранислав-348.
Танасковић Живадинка-215,
Тефиловић Радоња, потпоручник-322,
Терзић Велимир-88,
Тито-48, 88, 283, 370, 372, 382, 383, 384.
Тодоровић Александар, поручник-40, 42,
45, 158,
Тодоровић Ј. Велисав-112.
Тодоровић М. Живота, потпоручник-149,
164,
Тодоровић Жика, потпоручник-124,
Тодоровић Ј. Љубомир-113.
Тодоровић, поручник-36,
Тодоровић Станија-166,
Тодосијевић М. Милан, редов-117,
Томић Ж. Вера-343.
Томић Т. Илија-147.
Томић Миладин-350.
Томић М. Милунка-167,
Томић, курир-89,
Томшић, поручник-199,
Топаловић, поручник-53,
Топић Александар-158,
Трајковић Станимир, рез. Потпоручник-
235,
Трифунковић Ј. Мирослав, генерал-9, 110,
285, 382.
Тубић Радивоје-350.
-
- Ћаћић Милутин, капетан II кл.-73,
Ћаћић Михаило, капетан II кл.-188, 190,
101, 193, 197, 198,
Ћирић Бранко-57,
Ћирић Драги-81,
Ћирић Миодраг-330.
Ћулафић М. Петар-305,
Ћупић Војислав-64, 147.
Ћупић Ж. Божидар-Жотић-137, 141,
142, 143,
Ћурковић Нада-168,
Ћућун Војислав, потпоручник-266,

Ó

Урошевић Р. Бран.-348.
Урошевић, ком. Летеће бригаде-142,
Урошевић Момчило, поручник-157, 194,
Урошевић Петар, поручник-73,

Õ

Хаџимехмедовић Изет, рез. поручник-100,
Хитлер-48,
Храна, поручник-242,

Ö

Цакић Живорад-331.
Цветић, капетан-53,
Цветковић Душан, мајор-195,
Цветковић Миланка-158,
Цветковић М. Љубисав-112.
Цветковић И. Радован-112.
Џековић, чланица Ж.Р.О.С.-262,
Џинцаревић Владан, редов-390.

×

Чангаловић Мирослав-84,
Чанај-Шек-86,
Челшковић Миладин-*Дуња*-35,
Черчил Винстон-86, 398.
Чорбић Наталија-215,
Чорбић Олга-215,

Ø

Шабановић Војин-305.
Шијачи др. Милан-94,
Шутај-98,
Шутић, капетан-310,
Шуштерић-189,

ТОПОГРАФСКИ РЕГИСТАР

À

Авала-52,
 Авалски корпус-9,
 Авалски срез-26,
 Америка-370, 372, 373, 382,
 Американци-382,
 Андријевица-85,
 Албанија-50, 51, 303,
 Алексинац-9, 120, 121,
 Александровац Жупски-10, 361,
 Америка-86,87,
 Анкара-14,
 Аранђеловац-9,
 Ариље-10,
 Ариљски срез-85,
 Арнаути-283,
 Атлантик-87,

Á

Бабочка гора-52,
 Бабочки одред-52,
 Бабушница-10,
 Багрдан-43, 54, 55,
 Багрданска општина-41, 42,
 Бајчетина-122,
 Балкан-51, 383, 384,
 Бања Лука-46,
 Баље-59,
 Бањски срез-52,
 Баре-64,83, 130, 188, 203, 277, 387,
 Бари-398,
 Баточина-54,55,
 Бачина-81, 89, 120, 125, 157, 158,
 160,161, 176,
 Белановица-122,
 Бела Паланка-10,
 Белица(село)-155, 157, 160, 181, 182,
 Беличка бригада-36, 37, 41, 44, 70, 71, 85,
 103, 121, 157, 158, 160, 164, 177,
 181, 182, 183, 184,
 Белички срез-33, 34, 38, 39, 40, 41, 42, 43,
 45, 46, 57, 71, 88, 89, 104, 155,
 156, 160, 164, 165, 223, 375.

Á

Бељаница-53,
 Бело Поље-123,
 Белушић-64, 135, 235, 256, 258, 260, 270,
 280, 360, 361,
 Бељош-188,
 Београд-9, 21, 26, 44, 50, 51, 125, 129,
 132, 161, 184, 186, 192, 194, 202,
 221, 232,
 Београдски округ-52, 53, 385.
 Београдска чета-52,
 Беч-398,
 Бивоље-57,
 Бигреница-188, 190,
 Бјелуша-85,
 Благодин-124,
 Блаце-266,
 Богалинци-139, 338.
 Богатић-10,
 Богдалинци-64,
 Богојевска мала-167,
 Бољевац-10, 53,
 Бољевачка бригада-190,
 Бољевачки одред-52,
 Бољевачки срез-52,
 Борач-122, 240, 301,
 Борски рудник-53,
 Борча-234,
 Босфор-52,
 Босна-24, 51, 52, 63, 105, 231,
 Бошњана-119,
 Бошњане-160, 188, 189,
 Браиковац-64,
 Брајновац-291, 360, 361,
 Брза Паланка-85,
 Брезовица-193,
 Брус-10, 53,
 Бугарска-14, 50, 51, 52,
 Бугари-72, 75, 85, 99, 177, 181, 283, 399.,
 Бујетинац-387.
 Буковац-231, 232,
 Букуља-52,
 Буљане-188, 189,
 Бунар-143,
 Бучје-52,

Â

Ваљево-52,
 Ваљевска бригада-9,
 Ваљевски корпус-9, 13, 14, 22, 40, 54, 70,
 71, 72, 73, 74, 75, 81, 90, 103, 119,
 120, 145, 155, 157, 161, 162, 177,
 181, 182, 183, 184, 188, 195, 197,
 198, 199, 200, 201, 227, 310, 311,
 Ваљевски округ-53, 385.
 Варварин-9, 21, 84, 158, 160, 161, 181,
 Варваринска бригада-9,
 Варварински корпус-355.
 Варварински срез-203,
 Вардиште-85,
 Велика Дренова-227,
 Велика Крушевица-65,
 Велика Морава-160,
 Велика Крушевица-254, 278, 279, 391,
 392, 393.
 Велика Сугубина-291,
 Велике Пчелице-249, 250, 258, 278,
 Велики Гребен-53,
 Велико Градиште-10,
 Велико Игриште-193,
 Велико-моравска група корпуса-10, 177,
 179, 180, 181, 184, 187, 190, 194,
 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201,
 202, 203, 204, 205, 206, 208, 209,
 210, 303, 310, 316, 355, 370, 381,
 383.
 Велико-моравски корпус-302,
 Велико Орашје-10,
 Велике Пчелице-64,
 Велики Шиљеговац-59,
 Венац-52,
 Видојеваца-52,
 Вис-382.
 Високо-85,
 Вишеград-85,
 Владимирци-10,
 Владичин Хан-9,
 Војска (село)-381.
 Врановац-40,
 Врањски одред-52,
 Влакће-123,
 Власински корпус-9,
 Власотинце-10, 52,
 Власотиначки одред-52,
 Војводина-9, 105,
 Вратаре-119,
 Врање-10, 52,
 Враћевшница-128,
 Врба-53,
 Врњачка Бања-84,

Вукмановац-60, 65, 278, 279,
 Вучитрн-10,
 Вучитрнски срез-52,

Ã

Гестапо-98, 164, 188, 221, 248,
 Глоговац-387.
 Горња Сабанта-256, 258, 260,
 Главеја-127, 294,
 Голубац-10, 53,
 Горажде-398.
 Горњак-76, 77,
 Горња Сабанта-64, 215,
 Горње Видово-189,
 Горњи Дубич-64, 218, 137, 134,
 Горњи Милановац-10,
 Горње Штипље-33, 40,
 Горњи Рачник-40, 44,
 Горњо Дољевачки одред-52,
 Горска гарда-9, 13,
 Горски штаб-11,
 Гоч-42, 53,
 Гревце-198,
 Гроцка-9, 52.
 Гружа-10, 62, 247, 313,
 Гружанска бригада-24, 49, 59, 60, 62, 103,
 122, 123, 172, 173, 213, 221, 227,
 233, 296, 299, 307, 312, 313, 387,
 388.
 Гружански срез-49, 53, 213, 221, 233,
 234, 256, 260, 293, 307, 312, 313,
 322, 325, 326, 329, 333, 340.
 Грчка-14, 51, 398
 Гунцате-20, 295,
 Густа река-52,
 Гуча-10, 53,

Ä

Далмација-84, 85,
 Делиград-156,
 Делиградски корпус-9, 159,
 Деоничка општина-36,
 Деспотовац-10, 53, 184, 367.
 Деспотовачка бригада-22, 23, 75, 76, 91,
 93, 108, 185, 186, 187, 196, 197,
 199,
 Деспотовачки срез-77, 91, 108, 184, 197,
 199,
 Добрача-122, 123,
 Доброселица-64,
 Добруше-85,
 Доње Штипље-34, 40,
 Доњи Катун-158,

Доњи Милановац-10,
Доњи Рачник-42, 43,
Дошек-53,
Драгачевска летећа бригада-22,
Драгово-64, 129, 135, 256, 258, 291, 345,
349, 360, 361, 395.
Драгоцвет-38,
Драгошевац-275,
Драгушица-123, 388.
Драча-123,
Дреновац-103,
Дрински корпус-85,
Дубич-345.
Дубока-160,
Дулене-64, 125, 126, 241, 242, 278,
Дунав-382.

€

Ђердап-382.
Ђурђево-271,

À

Енглеска-373, 382, 398.
Енглези-88, 98, 99,

Æ

Жабаре-123,
Жабари-10,
Жагубица-10,
Житковац-53,
Жичка бригада-13,
Женска равногорска организација
санитета .Р. О.С.)-263, 264, 281, 282, 285,
337.
Женски равногорски одбор (Ж.Р.О.)-369.
Жупањевац-64, 118, 131,
Жупска бригада-360, 364.
Жупски срез-362.

Ѕ

Забрега-188, 189,
Забојница-123,
Заграђе-169,
Зајечар-9,
Зајечарски округ-53, 385.
Залагојевац-119, 160,
Западна Морава-119, 361.
Западно-моравска група корпуса-10,
Звишки срез-53,
Земун-51,
Златибор-9,
Златиборски корпус-9, 20, 88, 105,

Ђ

Ибар-53,
Иванковац-205,
Иванковачки корпус-9, 70, 73, 74, 75, 77,
157, 185, 186, 187, 188, 190, 192,
193, 194, 195, 303, 310, 311, 197,
203, 205, 355.
Ивановце-169,
Ивањица-10,
Иверак-53,
Италија-51, 157,
Италијани-137, 283,

£

Јабланички батаљон-52,
Јабланички корпус-9, 10,
Јабуковац-10, 85,
Јаворска бригада-10,
Јаворски корпус-10,
Јагњило-123,
Јагодина-9, 37, 38, 44, 45, 50, 52, 72, 85,
103, 125, 132, 139, 157, 158, 161,
164, 188, 196, 203, 214, 221, 223,
224, 269, 292, 367, 385, 386.
Јастребац-10, 176, 197, 198, 199, 201,
203, 204, 205,
Јастребачки корпус-10,
Јастребачки одред-52,
Јовац-50,
Јошаница (манастир)-160,
Југославија-5, 6, 11, 14, 21, 39, 48, 86, 87,
98, 99, 158, 180, 305, 306, 307, 317,
Југословенска војска у отаџбини-6, 8, 9,
10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18,
19, 20, 23, 24, 25, 26, 33, 34, 37,
58, 60, 62, 65, 66, 69, 79, 81, 82,
83, 84, 85, 87, 88, 90, 91, 93, 94,
97, 98, 100, 101, 102, 105, 108,
109, 111, 116, 117, 119, 120, 122,
123, 124, 125, 127, 128, 132, 134,
141, 143, 145, 146, 148, 150, 151,
155, 162, 163, 164, 168, 169, 171,
172, 173, 174, 176, 177, 179, 208,
212, 214, 215, 216, 218, 219, 222,
224, 225, 226, 228, 229, 231, 233,
234, 235, 236, 238, 239, 241, 242,
243, 244, 245, 246, 247, 249, 250,
253, 254, 256, 257, 258, 260, 261,
263, 264, 266, 267, 269, 270, 271,
272, 274, 275, 276, 277, 280, 281,
282, 283, 285, 286, 287, 288, 290,
294, 297, 300, 306, 307, 309, 311,
314, 315, 316, 320, 321, 323, 324,

- 325, 326, 328, 329, 331, 334, 335,
336, 337, 341, 348, 349, 351, 352,
353, 355, 356, 357, 358, 361, 362,
364, 368, 372, 374, 375, 377, 378,
379, 383, 385, 386, 387, 388, 389,
391, 393, 398.
- Југословенски Краљевски сервис-86,
Јужна Морава-21,
Јужно-Моравска дивизија-52,
Јужно-Моравска група корпуса-10,
Јужно-Моравски корпус-9, 10,
ЈУОРА-263, 281,
Јухор-196,
- Ê
- Кавадар-61, 65, 249, 279, 291,
Кавказ-50,
Каиро-8, 14,
Каленић (манастир)-218, 256, 258,
Каленићки Прњавор-64, 246,
Калудра-64, 277, 278,
Каменица-9, 122, 123,
Комаране-289, 290,
Комунисти-189, 190, 191, 283, 284, 303,
317, 338, 354, 356, 398.
- Качаник-10,
Качарска бригада-10, 13, 122,
Кетихово-85,
Кина-86,
Кладово-10,
Клефиш (фабрика)-50, 52,
Кнежевац-387.
Кнић-385, 388.
Књажевачки корпус-10,
Колубарска бригада-9, 10,
Колубарски корпус-10, 11,
Комаране-65, 131,
Коминтерна-48, 180,
Коњуш-388.
Копаоник-99, 218, 272,
Копаоничка бригада-364.
Копаонички срез-362, 390.
Корито-131,
Корићани-248,
Косјерић-10,
Косовска Митровица-10, 53,
Косовско-митровачки округ-385.
Косовски корпус-10,
Крајински корпус-10, 13,
Крагујевац-10, 62, 91, 103, 132, 139, 248,
252, 261, 265, 268, 385, 398.
Крагујевацка бригада-33, 49, 62, 105,
301,
Крагујевацки округ-24, 52, 53, 95, 285,
- 311, 363, 385.
Крагујевацки срез-49, 53, 162, 321, 322,
Краљевачки округ-385.
Краљево-10, 53, 63, 84, 385, 398.
Криви Вир-190,
Крупањ-10,
Крушар-188, 190,
Крушевац-10, 138, 141, 266, 266,
Крушевачка бригада-360, 364.
Крушевачки округ-385.
Крушевачки срез-361.
Крушевица-327.
Крчин-160, 176,
Купрес-323, 326.
Кусовац-388.
Куршумлија-10, 53, 266,
- Ë
- Лазаревац-10, 53,
Лазаревачка бригада-12,
Лапово-50, 54, 63, 224,
Лебане-10,
Левач-10, 81, 82, 106, 107, 129, 169, 267,
280, 291, 314,
Левачки батаљон-331.
Левачка бригада-49, 62, 67, 73, 81, 97,
100, 102, 106, 114, 115, 117, 118,
124, 128, 129, 132, 130, 133, 138,
141, 144, 145, 146, 148, 162, 166,
172, 173, 213, 218, 219, 221, 226,
233, 238, 239, 241, 242, 244, 246,
250, 255, 256, 260, 262, 270, 277,
295, 299, 301, 312, 313, 315, 395,
325, 330, 332, 334, 346, 348, 352,
360, 365, 386, 390, 391.
Левачки срез-22, 49, 83, 97, 115, 116, 118,
129, 130, 131, 133, 141, 162, 173,
212, 213, 215, 216, 218, 219, 221,
222, 223, 224, 226, 228, 229, 231,
233, 234, 236, 238, 243, 246, 250,
254, 255, 257, 258, 272, 276, 277,
282, 285, 286, 289, 292, 294, 297,
300, 306, 307, 311, 313, 314, 322,
323, 324, 325, 326, 328, 334, 335,
336, 344, 352, 356, 360, 375, 376,
377, 380, 386, 387, 389, 392.
- Левачки четнички одред-60,
Лебане-176,
Лепеница-10,
Лепеничка бригада-49,
Лепенички срез-49, 321, 322,
Лепојевић-64, 227, 260, 278, 291, 360,
361.
Лесковац-10, 53,

Лесковачки округ-53, 385.
Летећа бригада *Стеван Јаковљевић*-266,
276,
Лешје-310,
Ловци-40, 42,
Ловачка општина-42,
Лозница-10,
Лозовик-37, 38, 156, 158, 214,
Ломница-63, 215,
Лондон-63, 86, 98, 180,
Лоћика-35, 145,

Š

Љиг-52,
Љубовиоја-10,
Љубостиња-119,
Љуљаци-122,

Ї

Мала Дренова-124,
Малешево-64, 279,
Мађари-110, 283,
Мађарска-382, 398, 399.
Маскаре-119, 160,
Мачвански корпус-10,
Милешевски корпус-10,
Мионица-9, 52,
Милошево-42,
Милошевска општина-42,
Милутовац-124,
Мириловац-310,
Мишевић-35,
Међуреч-214,
Млавски корпус-10, 23, 185, 197, 200,
Млавско-смедеревска група корпуса-10,
Младеновац-26, 53,
Младеновачка бригада-123,
Морава-21, 119, 124, 135, 218, 219, 361.
Моравски округ-53, 208, 209, 212, 307,
320, 342, 370, 381, 385.
Мотрић-64, 138, 279, 280,

Љ

Надрље-58, 64, 106, 118, 172, 230, 247,
249,
Неготин-10, 52, 382.
Ниш-10, 50, 52,
Нишавски корпус-9, 10, 20,
Нишавск агрпна корпуса-10, 23,
Нишки округ-53, 385.
Немачка-52, 62, 180, 191,
Немци-72, 75, 80, 85, 99, 110, 119, 132,

133, 134, 138, 140, 156, 161, 177,
180, 181, 189, 205, 283, 284, 294,
308, 311, 316, 320, 210, 219, 221,
252, 326, 327, 342, 362, 398.

Нова Варош-10, 85,
Новопазарски срез-52,
Нередин-231,
Нормандија-228,

Њ

Њујорк-86,
Њујорк-гајмс-86, 87,

Ќ

Обреж-158, 160,
Обреновац-10, 170,
Огљенска мала-166,
Овче поље-50,
Озрен-99,
Омишница-361.
Опарић-61, 64, 106, 107, 124, 135, 227,
230, 247, 249, 252, 256, 258, 260,
350, 351, 360, 386, 391.
Орашки срез-59,

Ќ

Падеж-119,
Пајкићева мала-166,
Параћин-9, 72, 188, 189, 193, 201, 203,
385, 398.
Параћинска бригада-73, 188, 189, 190,
195, 310, 355.
Параћински срез-195, 311,
Пасјача-52,
Парцане-119,
Пацифик-87,
Пљевља-10, 190,
Петрова гора-52,
Петровац-10,
Пирот-10,
Подгорска бригада-9,
Подгорски срез-53,
Подијево-10,
Пожаревац-10,
Пожаревачки корпус-398, 401.
Пожаревачки округ-52, 53, 385.
Пожега-169,
Пожега-10,
Пожешка-бригада-9,
Пожешки корпус-10, 94, 96,
Пољна-350, 351, 361, 390.
Пољска-6, 14,

- Пољна-124,
 Поморавље-207,
 Поповац-203,
 Поповњак-186,
 Поречки срез-53,
 Прањани-249,
 Превешт-64, 107, 134, 260, 278,
 Прибој-10, 85, 124,
 Пријепоље- 10, 85,
 Приштина-10,
 Прелина-10,
 Прњавор-37, 167,
 Прњавор Каленићки-124,
 Прокупље-10, 53,
 Посавска бригада-9,
 Посавско-колубарска група корпуса-10,
 Пчелице-106, 137, 162, 203, 256, 395.
- Д**
- Рабеновац-65, 259,
 Раваница, манастир-191,
 Раваничка бригада-73, 188, 190, 191, 198,
 310,
 Равна-167,
 Равна Гора- 19, 158, 159, 160, 161, 179,
 180, 213, 248, 327, 395.
 Равногорци-21, 23, 38, 41, 45, 48, 59, 62,
 71, 73, 74, 76, 77, 78, 81, 82, 100,
 158, 160, 187, 196, 197, 199, 222,
 254, 261, 359, 365, 368, 369, 377,
 379, 386, 391, 393, 394, 399, 400.
 Равногорски корпус-10, 13, 105, 123,
 Равногорске Ливаде-313,
 Равна Река-188, 203,
 Радмиловић-296,
 Ражањ-9,
 Ралетинац-297,
 Ракља-290,
 Раља-50,
 Рамански вис-129,
 Рамаћа-122,
 Расинска чета-52,
 Расински корпус-10,
 Расински срез-163,
 Расинско-топличка група корпуса-10,
 Ратковић-64, 67, 230, 246, 258, 260, 292,
 Рача-251, 253, 271, 321,
 Рашка-10, 42,
 Рготина-52,
 Рековац-10, 64, 67, 68, 69, 96, 97, 101,
 116, 117, 125, 126, 127, 130, 131,
 134, 136, 137, 138, 140, 141, 176,
 215, 218, 223, 230, 234, 235, 237,
 239, 240, 241, 244, 245, 246, 250,
 252, 256, 258, 259, 260, 261, 266,
 268, 269, 270, 273, 274, 275, 278,
 280, 287, 288, 289, 290, 292, 294,
 297, 305, 307, 308, 309, 343, 345,
 349, 350, 369, 380, 393.
 Ресава (област)-184, 185, 186, 187, 195,
 197,
 Ресавска бригада-91, 92, 93, 108, 184,
 185, 186, 197, 200, 208, 302,
 Ресавски корпус-11, 11, 70, 75, 76, 184,
 186, 188, 195, 196, 197, 198, 199,
 200, 310, 311, 316, 355, 362, 381,
 383.
 Ресавски срез-91, 92, 108, 197, 302, 316,
 318, 320, 342, 362, 370, 381, 383.
 Ресавска чета-91,
 Рибаре-292,
 Риљац-119, 124, 361.
 Рогатица-398.
 Рудник-10, 26, 52, 59, 122, 168,
 Рудник угља *Морава*-367.
 Руднички корпус-10, 11, 122,
 Рудничка чета-52,
 Румунија-12, 14, 50, 382.
 Руси-51, 103, 109, 110, 119, 382, 389, 394,
 399.
 Русија-48, 388.
- Њ**
- Садовска Коса-119,
 Санџак-105,
 Сарајево-398.
 Свилајнац-10, 53, 203, 302,
 Свилајначка бригада-75, 76,
 Свилајначки срез-76, 77,
 Сврљиг-10, 50,
 СДС-9, 12, 23, 25, 38, 42, 44, 45, 72, 73,
 75, 186, 188, 196, 248, 342, 385.
 Секурич-64, 68, 69, 166, 168, 222, 230,
 247, 256, 270, 279, 280, 289, 291,
 348, 349, 390.
 Сење-188, 190,
 Сењски Рудник-188, 203,
 Сибница-57, 61, 64, 66, 218, 230, 247,
 279, 293, 314, 345, 360, 361, 374.
 Сиљевица-64, 133, 136, 139, 279,
 Сињ-85,
 Сисевац-188, 203,
 Сицилија-51,
 Сјеница-10,
 Скопље-50, 52,
 Славковац-52,
 Слатина-64, 96,
 Словенци-189,

Смедерево-10, 26,
Смедеревско корпус-10,
Смедеревска Паланка-10,
Совјети-180,
Соко Бања-9,
Солун-50, 51,
Софија-50, 382.
Србија-9, 11, 17, 23, 26, 42, 51, 52, 53, 77,
99, 105, 158, 195, 221, 222, 229,
231, 284, 329, 331, 339, 340, 342,
365, 382, 384, 385, 391, 392, 398.
Срем-52, 231, 232,
Српски Добровољачки корпус-252,
Сплит-85,
Стари виноград-166,
Талаћ-385.
Стари Рас-9,
Старо село-167,
Стрижило-40,
Стубица-188, 190, 101,
Студеничка бригада-10,
Студенички округ-53,
Сува планина-99,
Сугубина-64,
Супска-188, 190,
Сурдулица-10,

Ò

Таковски срез-53,
Тамнавска бригада-9,
Тара-53,
Темнић-81, 121, 155, 157, 160,
Темнићка бригада-70, 71, 120, 121, 157,
160, 176, 181, 182, 183, 184, 201,
310,
Темнићки срез-38, 45, 155, 156, 160, 375.
Течић-65, 117, 270, 272, 279, 291,
Тимочки корпус-10,
Томић (манастир)-381.
Топлица-163, 205,
Топлички корпус-9, 10,
Топола-9,
Топоница-299, 333.
Тракија-50,
Трвановци-390.
Трнавски срез-52,
Троглан-191,
Трстеник-10, 84, 361.
Трстеничка бригада-124, 125,
Трстенички срез-361, 375.
Тунис-50,
Турска-51, 52,

□

Ћићевац-176,
Ћуприја-9, 84, 103, 125, 132, 157, 192,
193, 201, 205, 398.

Ó

Уб-10,
Угљарево-123,
Ужице-9,
Ужичка бригада-9,
Ужички округ-53, 385.
Умка-9,
Урошевац-10,
Урсуде-63, 278,
Усташе-85, 99, 179, 219, 283, 338, 352,
354, 365, 368.

Ô

Фердо, радио станица-122,
Француска-6,

Õ

Херцеговина-50, 51, 79, 88, 105,
Холандија-6,
Хомоље-184, 197, 199,
Хомољски срез-53,
Хрвати-99, 110, 231, 365.
Хрватска-50, 51,

Ö

Цер-53,
Церница-160,
Церски корпус-10,
Церско-мајевичка група корпуса-10,
Цигани-99,
Цикот-63, 256, 258, 260, 315, 348.
Црна Гора-50, 51, 63, 88, 105, 157,
Црна Трава-176,
Црни врх-38, 42, 122, 129, 159,
Црнуће-123,
Црнче-38,

×

Чачак-10, 398.
Чегарски корпус-9, 10, 20,
Черник-253,

Ø

Шабац-10,
Шабачки округ-53, 385.
Шантаровац-160,
Швајцарска-14,
Шибеник-85,
Шљивица-64,
Шпанија-284,
Шумадија-24, 163, 171, 172,
Шумадијска група корпуса-10, 169, 170,
171, 218, 219, 231, 241, 242, 249,
260, 276, 277, 280, 282, 285, 294,
297, 300, 314, 322, 328, 332, 334,
335, 339, 358, 362, 363, 365, 378,
387, 395, 398.
Шумадијска јуришна бригада-299, 314,
331.
Шумадијски корпус-10, 11, 13, 58, 62, 94,
95, 98, 100, 116, 117, 122, 123,
128, 162, 163, 172, 174, 176, 212,
218, 219, 226, 228, 231, 233, 234,
247, 262, 263, 264, 294, 297, 306,
312, 315, 324, 325, 328, 331, 332,
339, 351, 352, 353, 358, 364, 365,
372, 386, 387, 388, 395, 398, 401.
Шумадијски одред-52,

УВОД	5
ЈУГОСЛОВЕНСКА ВОЈСКА У ОТАЏБИНИ НА ТЕРИТОРИЈИ ОКРУГА МОРАВСКОГ 1943 – 1944. (ДОКУМЕНТИ)	29
1943	31
1944	153
SUMMARY	403
РЕГИСТАР ИМЕНА	405
ТОПОГРАФСКИ РЕГИСТАР	415

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд
94 (497.11) “1943/1944” (093.2)

**ЊОЉИ ЊЕЉАЉИЊЕЉА аџ/аџа о ЉаЉаџеџе џа
џаџеџеџеџе џеџеџеџа џџаџаџаџа: 1943 – 1944. :**
документи / приредили Добривоје Јовановић,
Дејан Танић ; предговор Коста Николић. –
Јагодина : Историјски архив, 2006
(Јагодина : Папирграф). – 421 стр ; 25
см. – (Едиција Извори за Други светски
рат у Поморављу; св. 3).
Тираж 250. – Унутрашњи живот Југословенске
Војске у Отаџбини : 1942-1944. ; стр. 5-27.
Summary: The Yugoslav Army in Homeland on
the territory of Morava Region. – Регистри.

ISBN 86-902609-8-6

1) Јовановић, Добривоје
а) Југословенска војска у отаџбини –
Историјска грађа б) Други светски рат
1939-1945 – Србија – 1943-1944 –Историјска
грађа ц) Моравски округ – 1943-1944 –
Историјска грађа
COBBIS.SR-ID 135184908

Историјски архив Јагодина
copyright © 2006.

Едиција:
Извори за Други светски рат у Поморављу
Свеска 3.

Д. Јовановић – Д. Танић
ЈУГОСЛОВЕНСКА ВОЈСКА У ОТАЏБИНИ
НА ТЕРИТОРИЈИ ОКРУГА МОРАВСКОГ
1943 – 1944.

Издавач:
Историјски архив Јагодина

Главни и одговорни уредник.
Зоран Марковић

Рецензент:
Проф. др Љубодраг Димић

Предговор:
др Коста Николић

Редакциони одбор:
Зоран Марковић, мр Добривоје Јовановић, мр Дејан Танић,
Драгослав Дедић, Слађан Јевремовић, Милорад Јовановић, Саша Здравковић

Превод резимеа:
мр Дејан Танић

Технички уредник:
Оливер Ђорђевић

Техничка подршка:
Бобан Поповић

Штампа:
Папирграф, Јагодина

Тираж: 250

ISBN 86-902609-8-6

Јагодина 2006.

Штампање ове публикације омогућило је
Министарство културе Републике Србије